

Galutinis variantas

Tarptautiniai tvarumo užtikrinimo etikos standartai™ (įskaitant tarptautinius nepriklausomumo standartus™) ir kiti kodekso pakeitimai, susiję su tvarumo užtikrinimu ir atskaitomybe

IESBA

International Ethics Standards Board for Accountants
AN IFEA BOARD

2025 M. SAUSIO MĖN.

Copyright © IFAC

PIOB atliekamas tarptautinių tvarumo užtikrinimo etikos standartų (įskaitant tarptautinius nepriklausomumo standartus) ir kitų kodekso pakeitimų, susijusių su tvarumo užtikrinimu ir atskaitomybe, sertifikavimas

Viešojo intereso priežiūros taryba (angl. *Public Interest Oversight Board, PIOB*) prižiūrėjo standartų nustatymo procesą, apimančį visą Tarptautinių apskaitos specialistų etikos standartų valdybos (toliau – TASESV) vykdomą tarptautinių tvarumo užtikrinimo etikos standartų (įskaitant tarptautinius nepriklausomumo standartus) ir kitų kodekso pakeitimų, susijusių su tvarumo užtikrinimu ir atskaitomybe (toliau – Standartas), rengimą.

PIOB pateiktas rekomendacijas ir iškeltus viešojo intereso klausimus, kurie buvo pateikti TASESV standartų nustatymo procese, galima rasti [PIOB interneto svetainėje](#).

TASESV pateikė rašytinį pareiškimą, kad Standartas buvo parengtas laikantis sutartos tinkamos procedūros ir atitinka viešąjį interesą, pagrįstą Viešojo intereso sistemos (toliau – VIS, angl. *Public Interest Framework, PIF*) koncepcijomis ir principais. Informaciją apie VIS, kuri įgyvendinama standartų nustatymo procese, galima rasti PIOB interneto svetainėje¹.

PIOB nuomone, Standartas buvo parengtas laikantis sutartos tinkamos procedūros. PIOB taip pat mano, kad Standartas atitinka viešąjį interesą, pagrįstą VIS koncepcijomis ir principais.

2025 m. sausio mėn.

---

¹ [Public Interest Framework](#)

© 2025 m. sausio mėn. Autorių teisės priklauso *International Federation of Accountants* (IFAC). Visos teisės saugomos.

Šį leidinį galima atsisiųsti ir asmeninėms, nekomercinėms reikmėms arba įsigyti iš *International Ethics Standards Board for Accountants*® (*IESBA*®) interneto svetainėje, adresu www.ethicsboard.org. Šį dokumentą galima kopijuoti, versti, saugoti, perduoti ar kitaip naudoti tik gavus raštišką IFAC leidimą, išskyrus, kai jis yra naudojamas asmeninėms, nekomercinėms reikmėms. *International Foundation for Ethics and Audit*™ (IFEATM) remia struktūras ir procesus, kurie yra IESBA veiklos pagrindas.

Informaciją apie autorių teises, prekių ženklus ir leidimus rasite paspaudę [Permissions](#) arba susisiekę el. pašto adresu Permissions@ifac.org.

Šie *International Ethics Standards Board for Accountants* (*IESBA*) parengti Tarptautiniai tvarumo užtikrinimo etikos standartai™ (įskaitant tarptautinius nepriklausomumo standartus™) ir kiti kodekso pakeitimai, susiję su tvarumo užtikrinimu ir atskaitomybe, kuriuos 2025 m. sausį anglų kalba išleido *International Federation of Accountants* (IFAC) ir kurį 2026 m. gegužę į lietuvių kalbą išvertė Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnyba prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, yra platinamas gavus IFAC leidimą. Tarptautinių tvarumo užtikrinimo etikos standartų™ (įskaitant tarptautinius nepriklausomumo standartus™) ir kitų kodekso pakeitimų, susijusių su tvarumo užtikrinimu ir atskaitomybe vertimo procesas buvo apsvarstytas IFAC ir vertimas atliktas remiantis *Policy Statement—Policy for Translating Publications of the International Federation of Accountants* (liet. „Politikos pareiškimas – IFAC išleistų standartų vertimo ir platinimo politika“). Visas patvirtintas Tarptautinių tvarumo užtikrinimo etikos standartų™ (įskaitant tarptautinius nepriklausomumo standartus™) ir kitų kodekso pakeitimų, susijusių su tvarumo užtikrinimu ir atskaitomybe tekstas yra IFAC išleistas anglų kalba. IFAC neprisiima atsakomybės už vertimo tikslumą ir išsamumą arba veiksmus, kurių gali būti dėl to imamasi.

© 2025 m. Tarptautinių tvarumo užtikrinimo etikos standartų™ (įskaitant tarptautinius nepriklausomumo standartus™) ir kitų kodekso pakeitimų, susijusių su tvarumo užtikrinimu ir atskaitomybe teksto anglų kalba autorių teisės priklauso IFAC. Visos teisės saugomos.

© 2026 m. Tarptautinių tvarumo užtikrinimo etikos standartų™ (įskaitant tarptautinius nepriklausomumo standartus™) ir kitų kodekso pakeitimų, susijusių su tvarumo užtikrinimu ir atskaitomybe teksto lietuvių kalba autorių teisės priklauso IFAC. Visos teisės saugomos.

Originalus pavadinimas: *International Ethics Standards for Sustainability Assurance (including International Independence Standards) and Other Revisions to the Code Relating to Sustainability Assurance and Reporting (January 2025)*.

Susisiekite adresu Permissions@ifac.org, jei norite gauti leidimą šį dokumentą kopijuoti, saugoti arba perduoti, arba naudoti kitais panašiais tikslais.

Šį dokumentą parengė ir patvirtino [International Ethics Standards Board for Accountants® \(IESBA®\)](#) (toliau – IESBA®; liet. *Tarptautinių apskaitos specialistų etikos standartų valdyba, TASESV*).

Apie IESBA

Tarptautinių audito ir užtikrinimo standartų valdyba (angl. *International Ethics Standards Board for Accountants, IESBA*) yra nepriklausoma pasaulinė standartus rengianti valdyba. IESBA misija – atstovauti viešajam interesui, nustatant tarptautinius etikos (įskaitant nepriklausomumo) standartus kaip verslo įmonių ir organizacijų etiško elgesio, visuomenės pasitikėjimo finansine ir ne finansine informacija, turinčios esminę reikšmę tinkamam organizacijų, finansų rinkų ir ekonomikos veikimui ir tvarumui visame pasaulyje, pagrindą.

Kartu su [Tarptautinių audito ir užtikrinimo standartų valdyba](#) (TAUSV) IESBA priklauso [Tarptautiniam etikos ir audito fondui](#) (angl. *International Foundation for Ethics and Audit*). [Viešojo intereso priežiūros taryba](#) (PIOB) prižiūri IESBA ir IAASB veiklą ir tai, kaip standartai atitinka viešąjį interesą.

TURINYS

	Puslapis
1 SKYRIUS. TARPTAUTINIAI TVARUMO UŽTIKRINIMO ETIKOS STANDARTAI (ĮSKAITANT TARPTAUTINIUS NEPRIKLAUSOMUMO STANDARTUS)	6
2 SKYRIUS. PATIKSLINTAS ŽODYNAS	182
3 SKYRIUS. ATITINKAMI SUSIJĘ TARPTAUTINIŲ APSKAITOS SPECIALIŠTŲ ETIKOS STANDARTŲ VALDYBOS APSKAITOS PROFESIONALŲ ETIKOS KODEKSO (ĮSKAITANT TARPTAUTINIUS NEPRIKLAUSOMUMO STANDARTUS) PAKEITIMAI.....	203
4 SKYRIUS. TARPTAUTINIŲ APSKAITOS SPECIALIŠTŲ ETIKOS STANDARTŲ VALDYBOS APSKAITOS PROFESIONALŲ ETIKOS KODEKSO (ĮSKAITANT TARPTAUTINIUS NEPRIKLAUSOMUMO STANDARTUS) 1–3 DALŲ PAKEITIMAI, SUSIJĘ SU TVARUMO ATSKAITOMYBE.....	223
ĮSIGALIOJIMO DATA	248

1 SKYRIUS. TARPTAUTINIAI TVARUMO UŽTIKRINIMO ETIKOS STANDARTAI (ĮSKAITANT TARPTAUTINIUS NEPRIKLAUSOMUMO STANDARTUS)

5 DALIS. TARPTAUTINIAI TVARUMO UŽTIKRINIMO ETIKOS STANDARTAI (ĮSKAITANT TARPTAUTINIUS NEPRIKLAUSOMUMO STANDARTUS)

	Puslapis
5100 SKYRIUS. 5-OSIOS DALIES LAIKYMASIS.....	8
5110 SKYRIUS. PAGRINDINIAI PRINCIPAI	12
5120 SKYRIUS. KONCEPTUALIEJI PAGRINDAI	18
5270 SKYRIUS. SPAUDIMAS PAŽEISTI PAGRINDINIUS PRINCIPUS	27
5300 SKYRIUS. KONCEPTUALIŲJŲ PAGRINDŲ TAIKYMAS	30
5310 SKYRIUS. INTERESŲ KONFLIKTAI	37
5320 SKYRIUS. PROFESIONALO SKYRIMAI.....	42
5325 SKYRIUS. UŽDUOTIES KOKYBĖS PERŽIŪRĄ ATLIEKANČIO ASMENS IR KITŲ ATITINKAMŲ PERŽIŪRAS ATLIEKANČIŲ ASMENŲ OBJEKTIVUMAS	47
5330 SKYRIUS. ATLYGIAI IR KITŲ RŪŠIŲ MOKĖJIMAI	49
5340 SKYRIUS. SKATINIMAI, ĮSKAITANT DOVANAS IR SVETINGUMĄ	51
5350 SKYRIUS. KLIENTO TURTO SAUGOJIMAS	56
5360 SKYRIUS. ATSAKAS Į ĮSTATYMŲ IR KITŲ TEISĖS AKTŲ NESILAIKYMĄ	57
5380 SKYRIUS. MOKESČIŲ PLANAVIMO PASLAUGOS	70
5390 SKYRIUS. IŠORĖS EKSPERTO DARBO NAUDOJIMAS.....	80
5400 SKYRIUS. KONCEPTUALIŲJŲ PAGRINDŲ TAIKYMAS NEPRIKLAUSOMUMUI ATLIEKANT TVARUMO UŽTIKRINIMO UŽDUOTIS	81
5405 SKYRIUS. GRUPĖS TVARUMO UŽTIKRINIMO UŽDUOTYS	97
5406 SKYRIUS. KITAS TEIKIANTIS ASMUO, KURIO UŽTIKRINIMO DARBAS NAUDOJAMAS ATLIEKANT TVARUMO UŽTIKRINIMO UŽDUOTĮ.....	109
5410 SKYRIUS. ATLYGIAI	111
5411 SKYRIUS. UŽMOKESČIO IR ĮVERTINIMO POLITIKOS.....	122
5420 SKYRIUS. DOVANOS IR SVETINGUMAS	123
5430 SKYRIUS. ESAMAS ARBA GRESIANTIS BYLINĖJIMASIS	124
5510 SKYRIUS. FINANSINIAI INTERESAI	125
5511 SKYRIUS. PASKOLOS IR GARANTIJOS	129
5520 SKYRIUS. VERSLO SANTYKIAI	131
5521 SKYRIUS. GIMINYSTĖS IR ASMENINIAI SANTYKIAI	133
5522 SKYRIUS. NESENAI BUVĘ TVARUMO UŽTIKRINIMO KLIENTO DARBUOTOJAI	136
5523 SKYRIUS. DIREKTORIAUS AR PAREIGŪNO PAREIGOS TVARUMO UŽTIKRINIMO KLIENTO ĮMONĖJE.....	137
5524 SKYRIUS. DARBO SANTYKIAI SU TVARUMO UŽTIKRINIMO KLIENTU.....	138

5525 SKYRIUS. LAIKINI DARBUOTOJŲ PASKYRIMAI.....	141
5540 SKYRIUS. ILGALAIKIAI DARBUOTOJŲ SANTYKIAI (ĮSKAITANT LYDERIŲ ROTACIJĄ) SU TVARUMO UŽTIKRINIMO KLIENTU	142
5600 SKYRIUS. NE UŽTIKRINIMO PASLAUGŲ TEIKIMAS TVARUMO UŽTIKRINIMO KLIENTUI	148

5 DALIS.

TARPTAUTINIAI TVARUMO UŽTIKRINIMO ETIKOS STANDARTAI (ĮSKAITANT TARPTAUTINIUS NEPRIKLAUSOMUMO STANDARTUS)

5100 SKYRIUS.

5 DALIES LAIKYMASIS

Įžanga

Bendrosios nuostatos

- 5100.1. Viešojo intereso užtikrinimo labai tvarumo užtikrinimą teikiantys asmenys turi veikti etiškai, kad visuomenė galėtų pasitikėti ir tikėti informacija apie tvarumą, kuri yra užtikrinimo objektas. Aukštos kokybės etikos ir nepriklausomumo standartai kartu su aukštos kokybės visuotinai priimtais atskaitomybės ir užtikrinimo standartais padės tokiems informacijos apie tvarumą vartotojams kaip investuotojai, klientai, darbuotojai, tiekėjai, reguliavimo institucijos ir vyriausybės, tvirtai pasitikėti tokia informacija sprendimų priėmimo procese.
- 5100.1a. Tikimasi, kad tvarumo užtikrinimą teikiantys asmenys turės reikiamų įgūdžių, žinių ir patirties atlikti tvarumo užtikrinimo užduotis ir kad jie bus atitinkamai apmokyti, siekiant pasirūpinti jų užtikrinimo įgūdžių nuolatiniu atnaujinimu, atsižvelgiant į atitinkamus pokyčius.
- 5100.2. Šioje Dalyje nustatyti tvarumo užtikrinimą teikiantiems asmenims taikomi etikos standartai (įskaitant nepriklausomumo standartus). Ją sudaro:
- a) 5100–5390 dalys, kuriose nustatyti visoms tvarumo užtikrinimo užduotims (įskaitant užduotis, kurioms taikomi šioje Dalyje nurodyti tarptautiniai nepriklausomumo standartai) ir kitoms tvarumo užtikrinimo klientams teikiamoms profesinėms paslaugoms taikomi etikos standartai; ir
  - b) 5400–5600 dalys, kuriose nustatyti nepriklausomumo standartai, taikomi visoms tvarumo užtikrinimo užduotims, kurioms taikomi šioje Dalyje nurodyti tarptautiniai nepriklausomumo standartai, kaip nurodyta 5400.3a ir 5400.3b dalyse.
- 5100.2a. Kai tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo atlieka tvarumo užtikrinimo užduotį, kuriai nėra taikomi šioje Dalyje nurodyti tarptautiniai nepriklausomumo standartai, Kodekso 4B dalis nustato atitinkamus nepriklausomumo standartus, kaip nurodyta 5400.3e dalyje.
- 5100.2b. Tvarumo užtikrinimą teikiantys asmenys gali vykdyti profesinę veiklą ir turėti profesinių ir verslo ryšių, kurie šioje Dalyje nėra aptarti. Tokiu atveju:
- a) Kodekso 1–4B dalys taikomos tvarumo užtikrinimą teikiančiam asmeniui, kuris yra apskaitos profesionalas;
  - b) tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo, kuris nėra apskaitos profesionalas, raginamas laikytis Kodekso 1–4B dalių kaip bendrosios praktikos gairių. Laikantis Kodekse nustatytų etikos standartų (įskaitant nepriklausomumo standartus) (ar kitų etikos standartų, kurie yra ne mažiau griežti nei Kodeksas) visoje profesinėje veikloje užtikrinamas visuomenės pasitikėjimas informacija apie tvarumą, kuri yra užtikrinimo objektas. Tai taikytina tais atvejais, kai tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo:

- i) klientui, įmonei ar kitiems rengia ar teikia finansinę ar nefinansinę informaciją, įskaitant informaciją apie tvarumą;
- ii) teikdamas paslaugas subjektams, kurie nėra tvarumo užtikrinimo klientai, susiduria su interesų konfliktais;
- iii) sulaukia pasiūlymo iš įmonės kliento ar subjektų, kurie nėra tvarumo užtikrinimo klientai, dėl skatinimo;
- iv) sužino apie tai, kad vadovybė, už valdymą atsakingi asmenys ar kiti asmenys įmonėje įtariamai nesilaiko įstatymų ir kitų teisės aktų, pavyzdžiui, apgaulės atveju;
- v) yra prašomas subjekto, kuris nėra esamas tvarumo užtikrinimo klientas, pateikti antrąją nuomonę apie informacijos apie tvarumą parengimą arba kitų standartų ar principų taikymą konkrečiomis aplinkybėmis;
- vi) teikia mokesčių planavimo paslaugas subjektams, kurie nėra tvarumo užtikrinimo paslaugų klientai.

5100.3. Ši Dalis nustato aukštos kokybės etiško elgesio, kurio tikimasi iš tvarumo užtikrinimą teikiančių asmenų, standartus, kad:

- a) juos patvirtintų tie, kurių pareiga yra nustatyti etikos standartus (įskaitant nepriklausomumo standartus), taikomus tvarumo užtikrinimą teikiantiems asmenims tam tikruose sektoriuose ar jurisdikcijų teritorijose;
- b) juos taikytų įmonės, rengdamos savo etikos ir nepriklausomumo politikas.

5100.4. Ši Dalis nustato penkis pagrindinius principus, kurių privalo laikytis visi tvarumo užtikrinimą teikiantys asmenys. Ji taip pat apima konceptualiuosius pagrindus, apibrėžiančius požiūrį, kurio būtina laikytis, siekiant nustatyti, įvertinti ir reaguoti į grėsmes tokių pagrindinių principų laikymuisi bei grėsmes nepriklausomumui. Šioje Dalyje taip pat numatyti pagrindiniai principai ir konceptualieji pagrindai, taikomi esant įvairiems faktams ir aplinkybėms, su kuriais tvarumo užtikrinimą teikiantys asmenys gali susidurti.

Informacija apie tvarumą, kuri yra užtikrinimo objektas

5100.4a. Informacija apie tvarumą gali apimti išsamius atskleidimus įvairiomis temomis ar temų aspektais, kaip to reikalaujama pagal tvarumo atskaitomybės tvarką, arba įstatymą ar kitą teisės aktą, arba atskleidimus, kuriuos subjektas nusprendžia parengti vadovaudamasis kitais kriterijais. Kita vertus, subjekto parengta informacija apie tvarumą gali apimti tik tam tikrus dalykus, tokius kaip rodikliai, uždaviniai ar pagrindiniai veiklos rezultatų rodikliai.

5100.4b. Kriterijai, kuriais vadovaujantis rengiama informacija apie tvarumą, dėl kurios tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo pareiškia nuomonę, gali būti tvarkos kriterijai, subjekto nustatyti kriterijai ar šių kriterijų derinys. Tvarkos kriterijai gali būti įtvirtinti įstatymuose ar kituose teisės aktuose arba išleisti įgaliotų ar pripažintų organizacijų, kurios laikosi skaidraus ir tinkamo proceso.

5100.4c. Priklausomai nuo taikomų kriterijų, informacija apie tvarumą gali būti parengta kaip atskiro subjekto arba grupės informacija ir gali apimti informaciją, gautą iš kitų subjektų, esančių ataskaitą teikiančio subjekto vertės grandinėje.

5100.4d. Informacija apie tvarumą gali būti pateikiama skirtingais būdais, pavyzdžiui, atskiroje tvarumo ataskaitoje, kurią subjektas išleidžia kaip savo metinės ataskaitos dalį (pvz., atskirai nurodoma ataskaita metinėje ataskaitoje, pateikiama kaip vadovybės ataskaitos ar vadovybės pastabų dalis), arba integruotoje ataskaitoje.

Reikalavimai ir taikymo medžiaga

5100.5 A1. Šioje Dalyje „R“ raide pažymėti reikalavimai reiškia įpareigojimus.

5100.5 A2. Taikymo medžiaga, pažymėta raide „A“, pateikia kontekstą, paaiškinimus, veiksmų pasiūlymus ar svarstytinus dalykus, pavyzdžius ir kitas rekomendacijas, kurie svarbūs, siekiant tinkamai suprasti šią Dalį. Pabrėžtina, kad taikymo medžiaga skirta padėti tvarumo užtikrinimą teikiančiam asmeniui suprasti, kaip taikyti konceptualiuosius pagrindus konkrečiomis aplinkybėmis bei suprasti ir laikytis specialaus reikalavimo. Nors taikymo medžiaga nėra laikoma reikalavimu, ją būtina apsvarstyti, siekiant tinkamai taikyti šios Dalies reikalavimus, įskaitant konceptualiuosius pagrindus.

R5100.6. Tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo, teikdamas 5100.2 dalyje apibūdintą profesinę paslaugą, turi laikytis šios Dalies nuostatų.

5100.6 A1. Laikydami pagrindinių principų ir specialių šios Dalies reikalavimų, tvarumo užtikrinimą teikiantys asmenys gali veikti viešojo intereso labui, kai jie teikia tvarumo užtikrinimo paslaugas.

5100.6 A2. Laikantis šios Dalies kartu reikia tinkamai atsižvelgti į specialiųjų reikalavimų tikslą ir paskirtį.

5100.6 A3. Gali susidaryti neįprastos ar išskirtinės aplinkybės, kurioms esant tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo manys, kad teikdamas tvarumo užtikrinimo paslaugas jis galėtų veikti ne viešojo intereso labui arba gauti neproporcingą rezultatą, jeigu laikysis kurio nors ar visų šios Dalies reikalavimų. Tokiais atvejais tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo raginamas pasitarti su atitinkamu organu, tokiu kaip profesinė organizacija ar reguliavimo institucija, arba kreiptis teisinio ar, atitinkamai, kito ekspertinio patarimo.

5100.6 A4. Viešojo intereso labui veikiantis tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo, teikdamas tvarumo užtikrinimo klientams profesines paslaugas, atsižvelgia ne tik į atskiros tvarumo užtikrinimo kliento prioritetus ar reikalavimus, bet ir į kitų suinteresuotųjų šalių interesus.

5100.6 A5. Tvarumo užtikrinimą teikiančiam asmeniui, teikiančiam 5100.2 dalies a punkte apibūdintą profesinę paslaugą, gali būti taikomi konkretūs profesiniai ir etikos standartai dėl teikiančio asmens vykdomos profesinės veiklos ar priklausymo profesinei organizacijai. Šie standartai gali apimti nuostatas tais klausimais, kurie taip pat yra aptarti šioje Dalyje. Tokiu atveju tvarumo užtikrinimą teikiančiam asmeniui taikoma tiek šioje Dalyje nurodyti, tiek kiti profesiniai ir etikos standartai.

R5100.7. Jeigu esant tam tikroms aplinkybėms pagal įstatymus arba kitus teisės aktus tvarumo užtikrinimą teikiančiam asmeniui draudžiama laikytis tam tikrų šios Dalies nuostatų, viršenybę turi tokie įstatymai ir kiti teisės aktai, bet tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo turi laikytis visų kitų šios Dalies nuostatų.

5100.7 A1. Remiantis profesionalaus elgesio principu reikalaujama, kad tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo laikytųsi atitinkamų įstatymų ir kitų teisės aktų. Kai kurių jurisdikcijų reikalavimai ir nurodymai gali skirtis nuo šios Dalies reikalavimų ar juos viršyti. Pagal tokias jurisdikcijas veikiantys tvarumo užtikrinimą teikiantys asmenys turi žinoti tuos skirtumus ir laikytis griežtesnių nuostatų, nebent tai draudžiama pagal įstatymą ar kitą teisės aktą.

5 dalies pažeidimai

R5100.8. R5400.80–R5400.89 ir 5405.22 A1–R5405.29 dalyse yra aptarti šios Dalies nepriklausomumo reikalavimų pažeidimai. Tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo, kuris nustato, kad buvo pažeistos bet kurios kitos šios Dalies nuostatos, turi įvertinti tokio pažeidimo reikšmingumą ir jo įtaką teikiančio asmens gebėjimui laikytis pagrindinių principų. Tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo taip pat turi:

- a) kiek įmanoma greičiau imtis visų įmanomų priemonių tinkamai reaguoti į pažeidimo pasekmes; ir
- b) nuspręsti, ar būtina apie pažeidimą pranešti atitinkamoms šalims.

5100.8 A1. Atitinkamos šalys, kurioms galima būtų pranešti apie tokį pažeidimą, yra tos šalys, kurioms toks pažeidimas galėtų turėti įtakos, taip pat profesinė organizacija, reguliavimo arba priežiūros institucija.

5110 SKYRIUS

PAGRINDINIAI PRINCIPAI

Bendrosios nuostatos

5110.1 A1. Tvarumo užtikrinimą teikiantys asmenys turi laikytis šių penkių pagrindinių etikos principų:

- a) sąžiningumo – visuose profesiniuose ir verslo santykiuose būti doram ir sąžiningam;
- b) objektyvumo – priimti profesinį ar verslo sprendimą, kurio nediskredituoja:
  - i) šališkumas;
  - ii) interesų konfliktas; arba
  - iii) nederama asmenų, organizacijų, technologijų ar kitų veiksnių įtaka ar nederamas pasitikėjimas jais;
- c) profesinės kompetencijos ir reikiamo atidumo, kad galėtų:
  - i) pasiekti ir išlaikyti tokį profesinių žinių ir kompetencijos lygį, kuris užtikrintų, kad tvarumo užtikrinimo klientui būtų teikiama aukšto lygio profesinė paslauga, pagrįsta šiuolaikiniais techniniais ir profesiniais standartais bei atitinkamais teisės aktais; ir
  - ii) veikti kruopščiai ir laikytis taikomų techninių ir profesinių standartų;
- d) konfidencialumo – pasirūpinti profesinių ir verslo santykių metu įgytos informacijos neviešinimu;
- e) profesinio elgesio, kad galėtų:
  - i) laikytis atitinkamų įstatymų ir kitų teisės aktų;
  - ii) visoje profesinėje veikloje ir verslo santykiuose, susijusiuose su tvarumo užtikrinimo klientais, elgtis taip, kad būtų tenkinamas viešasis interesas; ir
  - iii) vengti bet kokių veiksmų, kurie, kaip tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo žino arba turėtų žinoti, gali paveikti visuomenės pasitikėjimą informacija apie tvarumą, kuri yra užtikrinimo objektas.

R5110.2. Tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo turi laikytis kiekvieno pagrindinio principo.

5110.2 A1. Pagrindiniai etikos principai nustato elgesio, kurio tikimasi iš tvarumo užtikrinimą teikiančio asmens, standartą. Konceptualieji pagrindai formuoja požiūrį, kuriuo tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo turi vadovautis laikydamasis šių pagrindinių principų. Šios Dalies 5111–5115 skirsniuose išdėstyti reikalavimai ir taikymo medžiaga, susiję su kiekvienu pagrindiniu principu.

5110.2 A2. Tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo gali susidurti su situacija, kai vieno pagrindinio principo laikymasis prieštarauja vienam arba daugiau kitų pagrindinių principų laikymuisi. Tokiais atvejais tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo galėtų nuspręsti anonimiškai (jeigu būtina) pasikonsultuoti su:

- kitais asmenimis, esančiais įmonėje;
- už valdymą atsakingais asmenimis;
- profesine organizacija;

- reguliavimo institucija;
- teisininku.

Tačiau tokia konsultacija neatleidžia tvarumo užtikrinimą teikiančio asmens nuo pareigos priimti profesinį sprendimą konfliktui išspręsti, arba, kai to reikia ir kai to nedraudžia įstatymas arba kitas teisės aktas, atsiriboti nuo dalyko, dėl kurio kyla konfliktas.

5110.2 A3. Tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo yra raginamas dokumentuoti tokio dalyko esmę, bet kokių aptarimų detales, priimtus sprendimus ir jų pagrindimą.

5111 SKIRSNIS. SAŽINGUMAS

R5111.1. Tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo turi laikytis sąžiningumo principo, pagal kurį tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo privalo būti doras ir sąžiningas visuose profesiniuose ir verslo santykiuose.

5111.1 A1. Sąžiningumas reiškia dorą ir teisingą reikalų tvarkymą, tvirtą pasiryžimą elgtis tinkamai, net ir esant spaudimui elgtis kitaip arba net jeigu toks elgesys galėtų sukelti galimas neigiamas asmenines pasekmes ar pasekmes organizacijai.

5111.1 A2. Tinkamai elgtis, vadinasi:

- a) išlikti tvirtam susidūrus su dilemomis ir sudėtingomis situacijomis; arba
- b) kvestionuoti kitus (jeigu ir kai tai pateisinama atsižvelgiant į aplinkybes), tokiu būdu, kuris būtų tinkamas tam tikromis aplinkybėmis.

R5111.2. Tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo neturėtų būti sąmoningai susijęs su ataskaitomis, deklaracijomis, komunikacijomis ar kita informacija, jei, tvarumo užtikrinimą teikiančio asmens nuomone, tokioje informacijoje yra:

- a) iš esmės neteisingų ar klaidinančių tvirtinimų;
- b) aplaidžiai pateiktų tvirtinimų arba informacijos; arba
- c) praleista ar neaiškiai pateikta reikalaujama informacija, kai toks jos praleidimas arba neaiškumas yra klaidinantis.

5111.2 A1. Jeigu tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo pateikia modifikuotą išvadą dėl tokios ataskaitos, deklaracijos, komunikacijos ar kitos informacijos, tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo nėra laikomas pažeidusiu R5111.2 dalies nuostatas.

R5111.3. Kai tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo sužino, kad yra siejamas su informacija, apibūdinta R5111.2 dalyje, tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo turi imtis priemonių, kad atsiribotų nuo tokios informacijos.

5112 SKIRSNIS. OBJEKTYVUMAS

R5112.1. Tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo turi laikytis objektyvumo principo, pagal kurį tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo privalo priimti profesinį ar verslo sprendimą, kurio nediskredituoja:

- a) šališkumas;
- b) interesų konfliktas; arba
- c) nederama asmenų, organizacijų, technologijų ar kitų veiksnių įtaka ar nederamas pasitikėjimas

jais.

- R5112.2.** Tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo neturėtų tvarumo užtikrinimo kliento atžvilgiu vykdyti profesinės veiklos, jeigu aplinkybės ar santykiai daro netinkamą įtaką tvarumo užtikrinimą teikiančio asmens profesiniams sprendimams šioje veikloje.

5113 SKIRSNIS. PROFESINĖ KOMPETENCIJA IR REIKIAMAS ATIDUMAS

- R5113.1.** Tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo turi laikytis profesinės kompetencijos ir reikiamo atidumo principo, pagal kurį tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo privalo:

- a) pasiekti ir išlaikyti tokį profesinių žinių ir įgūdžių lygį, kuris užtikrintų, kad tvarumo užtikrinimo klientui būtų teikiama kompetentinga profesinė paslauga, pagrįsta šiuolaikiniais techniniais ir profesiniais standartais bei atitinkamais teisės aktais; ir
- b) veikti kruopščiai ir laikytis taikomų techninių ir profesinių standartų.

5113.1 A1. Tvarumo užtikrinimo klientams teikiant kompetentingas profesines paslaugas, remiamasi sveika nuovoka dėl profesinių žinių ir įgūdžių naudojimo profesinėje veikloje.

5113.1 A2. Žinios ir įgūdžiai, būtini vykdant profesinę veiklą, gali skirtis priklausomai nuo veiklos, kurią imtasi vykdyti, pobūdžio. Pavyzdžiui, tvarumo užtikrinimą teikiančio asmens bendravimą su subjektais ir asmenimis palengvina ne tik techninės žinios, susijusios su profesine veikla, bet ir jo tarpasmeniniai, komunikaciniai ir organizaciniai įgūdžiai.

5113.1 A3. Siekdamas išlaikyti profesinę kompetenciją, tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo privalo nuolat žinoti apie technines, profesines, verslo ir su technologijomis susijusias naujoves, svarbias tvarumo užtikrinimą teikiančio asmens vykdomai profesinei veiklai, ir tokias naujoves suprasti. Nuolat keldamas kvalifikaciją teikiantis asmuo ugdo ir įtvirtina gebėjimus, kad galėtų kompetentingai veikti profesinėje aplinkoje.

5113.1 A4. Uolumas reiškia pareigą rūpestingai, atidžiai ir laiku atlikti užduotį, atsižvelgiant į jai keliamus reikalavimus.

- R5113.2.** Laikydamasis profesinės kompetencijos ir reikiamo atidumo principo, tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo turi imtis reikiamų veiksmų užtikrinti, kad jo vadovaujami ir profesines pareigas vykdytys darbuotojai būtų tinkamai mokomi ir prižiūrimi.

- R5113.3.** Tam tikrais atvejais tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo turi informuoti tvarumo užtikrinimo klientus arba kitus jo profesinių paslaugų vartotojus apie būdingus jo vykdomos veiklos apribojimus ir paaiškinti tokių apribojimų poveikį.

5114 SKIRSNIS. KONFIDENCIALUMAS

- R5114.1.** Tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo turi laikytis konfidencialumo principo, pagal kurį tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo privalo užtikrintų informacijos, įgytos dėl profesinių ir verslo santykių, konfidencialumą. Tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo turi:

- a) būti apdairus, kad neatskleistų, įskaitant socialinę aplinką, konfidencialios informacijos tretiesiems, ypač glaudžiai verslo santykiais susijusiems, asmenims, šeimos nariams ar artimiems giminaičiams;
- b) saugoti įmonės informacijos konfidencialumą;
- c) saugoti potencialaus tvarumo užtikrinimo kliento atskleistos informacijos konfidencialumą; ir
- d) imtis pagrįstų veiksmų užtikrinti, kad tvarumo užtikrinimą teikiančiam asmeniui pavaldūs

darbuotojai bei jam patariantys ir padedantys asmenys kartu laikytųsi tvarumo užtikrinimą teikiančiam asmeniui priskirtos pareigos užtikrinti konfidencialumą.

5114.1 A1. Siekdamas užtikrinti informacijos, gautos profesinių ir verslo santykių metu, konfidencialumą, tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo turi tinkamais veiksmais apsaugoti tokios informacijos konfidencialumą, kai ji yra renkama, naudojama, perduodama, laikoma ar saugoma, platinama ir teisėtai sunaikinama.

R5114.2. Remiantis R5114.3 dalies nuostatomis, tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo negali:

- a) atskleisti konfidencialios informacijos, įgytos dėl profesinių ir verslo santykių;
- b) naudoti konfidencialios informacijos, įgytos dėl profesinių ir verslo santykių, tvarumo užtikrinimą teikiančio asmens asmeninei, įmonės ar trečiosios šalies naudai;
- c) atskleisti ir naudoti bet kokią konfidencialią informaciją, įgytą profesinių ir verslo santykių metu, tokiems santykiams pasibaigus; ir
- d) naudoti ar atskleisti informacijos, kuriai taikoma pareiga užtikrinti konfidencialumą, neatsižvelgiant į tai, kad tokia informacija tinkamai ar netinkamai tapo viešai prieinama.

R5114.3. Nukrypstant nuo R5114.2 dalies nuostatų, tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo gali atskleisti ar naudoti konfidencialią informaciją, kai:

- a) jis turi teisinę arba profesinę pareigą arba teisę tą padaryti; arba
- b) tai leidžia tvarumo užtikrinimo klientas arba bet kuris asmuo, turintis įgaliojimą leisti atskleisti ar naudoti konfidencialią informaciją, ir tai nėra draudžiama pagal įstatymą ar kitą teisės aktą.

5114.3 A1. Konfidencialumas tenkina viešąjį interesą, nes jis palengvina laisvą informacijos perdavimą tvarumo užtikrinimą teikiančiam asmeniui iš tvarumo užtikrinimo kliento, žinant, kad informacija nebus atskleista trečiajai šaliai. Tačiau toliau nurodytomis aplinkybėmis iš tvarumo užtikrinimą teikiančio asmens gali būti reikalaujama arba jis gali turėti pareigą arba teisę atskleisti konfidencialią informaciją:

- a) atskleidimas yra reikalaujamas pagal įstatymą ar kitą teisės aktą, pavyzdžiui:
  - i) vykstant teisiniams procesams būtina pateikti dokumentus ar kitus įrodymus; arba
  - ii) atitinkamoms valdžios institucijoms būtina atskleisti pastebėtus įstatymų pažeidimus; ir
- b) nustatyta profesinė pareiga ar teisė ją atskleisti ar naudoti (jeigu tai nėra draudžiama pagal įstatymą ar kitą teisės aktą):
  - i) laikytis profesinės organizacijos kokybės peržiūros, praktikos vertinimo ar lygiavertės stebėsenos veiklos reikalavimų;
  - ii) atsakyti į profesinės organizacijos arba reguliavimo institucijos paklausimą arba tyrimą;
  - iii) siekiant apginti profesinius tvarumo užtikrinimą teikiančio asmens interesus teisiniu procesu metu; arba
  - iv) laikytis techninių ir profesinių standartų, įskaitant etikos reikalavimų.

5114.3 A2. Sprendžiant, ar atskleisti arba naudoti konfidencialią informaciją, būtina, priklausomai nuo aplinkybių, atsižvelgti į šiuos veiksnius:

- ar nebus pažeisti kurios nors šalies interesai, įskaitant trečiąsias šalis, kurių interesai galėtų

būti paveikti, jeigu tvarumo užtikrinimo klientas leidžia tvarumo užtikrinimą teikiančiam asmeniui atskleisti ar naudoti informaciją;

- ar visa susijusi informacija yra žinoma ir, kiek įmanoma, pagrįsta. Veiksniai, turintys įtakos sprendimui atskleisti ar naudoti informaciją, gali būti:
  - nepagrįsti faktai;
  - neišsami informacija;
  - nepagrįstos išvados;
- siūlomas informacijos komunikacijos priemonės;
- ar šalys, kurioms turi būti suteikiama informacija ar prieiga prie jos, yra tinkami gavėjai;
- bet kokius taikomus įstatymus ar kitus teisės aktus (įskaitant tuos, kurie reglamentuoja privatumą) jurisdikcijos teritorijoje, kurioje konfidenciali informacija gali būti atskleista, ir, jeigu skiriasi, jurisdikcijos teritorijoje, kurioje ji teikiama.

5114.3 A3. Aplinkybės, kuriomis įmonė prašo leidimo naudoti ar atskleisti konfidencialią informaciją, apima tai, ar informacija bus naudojama mokymo tikslais, produktams ar technologijai kurti, moksliniame tyrime ar kaip pirminė medžiaga veiklos sektoriaus ar kitiems lyginamosios analizės duomenims nustatyti ar tyrimams atlikti. Priklausomai nuo naudojimo paskirties, toks leidimas gali būti bendro pobūdžio (pavyzdžiui, dėl informacijos naudojimo vidaus mokymo arba kokybės gerinimo iniciatyvų įgyvendinimo tikslais). Siekiant gauti asmens ar subjekto, kuris pateikė tokią informaciją, leidimą ją naudoti konkrečiomis sąlygomis, gali prireikti komunikuoti (pageidautina raštu) tokius susijusius dalykus:

- informacijos, kuri bus naudojama ar atskleista, pobūdį;
- informacijos naudojimo ar atskleidimo tikslą (pavyzdžiui, technologijų plėtra, mokslinis tyrimas ar lyginamųjų duomenų nustatymas ar tyrimų atlikimas);
- apie asmenį arba subjektą, kuris imsis veiklos, dėl kurios informacija bus naudojama ar atskleidžiama;
- ar asmens arba subjekto, kuris pateikė tokią informaciją, ar asmenų arba subjektų, su kuriais tokia informacija yra susijusi, tapatybę galima bus nustatyti iš veiklos, dėl kurios informacija bus naudojama ar atskleidžiama, rezultatų.

R5114.4. Tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo privalo toliau laikytis konfidencialumo principo net ir pasibaigus tvarumo užtikrinimą teikiančio asmens ir tvarumo užtikrinimo kliento santykiams. Įgydamas naują tvarumo užtikrinimo klientą, tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo turi teisę pasiremti ankstesne patirtimi, tačiau jis neturi naudoti ir atskleisti jokios konfidencialios informacijos, įgytos dėl profesinių ir verslo santykių.

5115 SKIRSNIS. PROFESIONALUS ELGESYS

R5115.1. Tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo turi laikytis profesionalaus elgesio principo, pagal kurį tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo privalo:

- a) laikytis atitinkamų įstatymų ir kitų teisės aktų;
- b) visoje profesinėje veikloje ir verslo santykiuose, susijusiuose su tvarumo užtikrinimo klientais, elgtis taip, kad būtų tenkinamas viešasis interesas; ir

- c) vengti bet kokių veiksmų, kurie, kaip teikiantis asmuo žino arba turėtų žinoti, gali paveikti visuomenės pasitikėjimą informacija apie tvarumą, kuri yra užtikrinimo objektas.

Tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo neturėtų sąmoningai imtis jokio verslo, profesinės veiklos ar veiksmų, dėl kurių mažėja ar gali sumažėti visuomenės pasitikėjimas informacija apie tvarumą, kuri yra užtikrinimo objektas, ir kurie dėl to būtų nesuderinami su pagrindiniais principais.

5115.1 A1. Elgesys, kuris galėtų turėti neigiamos įtakos visuomenės pasitikėjimui informacija apie tvarumą, kuri yra užtikrinimo objektas, yra toks elgesys, dėl kurio nusimananti ir informuota trečioji šalis veikiausiai padarytų išvadą, kad jis turi tokią įtaką.

R5115.2. Tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo, vykdydamas rinkodaros arba pardavimo skatinimo veiklą, turi būti sąžiningas ir teisingas, bei neturi :

- a) perdėti teigiamai apibūdinti savo siūlomas paslaugas, savo kvalifikaciją ar patirtį; arba
- b) menkinančiai atsiliepti apie kitų darbą arba daryti nepagrįstus palyginimus su kitų asmenų darbu.

5115.2 A1. Jeigu tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo turi abejonių dėl reklamos arba pardavimo skatinimo formos tinkamumo, teikiantis asmuo raginamas pasitarti su atitinkama institucija, pavyzdžiui, atitinkama profesine organizacija ar reguliavimo institucija, arba kreiptis teisinio ar, atitinkamai, kito ekspertinio patarimo.

5120 SKYRIUS

KONCEPTUALIEJI PAGRINDAI

Įžanga

- 5120.1. Aplinkybės, kuriomis tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo vykdo veiklą, gali kelti grėsmių pagrindinių principų laikymuisi. 5120 skyriuje yra išdėstyti reikalavimai ir taikymo medžiaga, įskaitant konceptualiuosius pagrindus, kurie pravers teikiančiam asmeniui, kad, atlikdamas tvarumo atskaitomybės užtikrinimo užduotis, jis galėtų laikytis pagrindinių principų ir veikti viešojo intereso labui. Šiuose reikalavimuose ir taikymo medžiagoje pateikta daug įvairių faktų ir aplinkybių, įskaitant įvairias profesines veiklas, interesus ir santykius, kurie kelia grėsmes pagrindinių principų laikymuisi. Be to, tai turėtų sulaikyti teikiančius asmenis nuo išvados, kad konkreči situacija yra leidžiama, vien tik dėl to, kad ji nėra konkrečiai uždrausta šia Dalimi.
- 5120.2. Konceptualiuosiuose pagrinduose nurodytas būdas, kuriuo naudodamasis tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo:
- nustato grėsmes pagrindinių principų laikymuisi;
  - įvertina nustatytas grėsmes; ir
  - reaguoja į grėsmes jas pašalindamas arba sumažindamas iki priimtino lygio.ž

Reikalavimai ir taikymo medžiaga

Bendrosios nuostatos

R5120.3. Tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo turi taikyti konceptualiuosius pagrindus, kad nustatytų, įvertintų grėsmes 5110 skyriuje išvardytų pagrindinių principų laikymuisi ir į jas reaguotų.

[5120.3 A1 ir R5120.4 dalys yra sąmoningai paliktos tuščios]

- R5120.5.** Taikydamas konceptualiuosius pagrindus, tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo turi:
- turėti gebėjimą kvestionuoti;
  - priimti profesinį sprendimą; ir
  - atlikti nusimanančios ir informuotos trečiosios šalies testą, apibūdintą 5120.5 A9 dalyje.

Gebėjimas kvestionuoti

5120.5 A1. Gebėjimas kvestionuoti – tai būtina sąlyga, norint suprasti žinomus faktus ir aplinkybes, būtinus tinkamai taikyti konceptualiuosius pagrindus. Turint gebėjimą kvestionuoti:

- vertinamas šaltinis, gautos informacijos svarba ir pakankamumas atsižvelgiant į vykdomos profesinės veiklos pobūdį, apimtį ir rezultatus; ir
- atvirai ir dėmesingai reaguojama į būtinybę atlikti tolesnį tyrimą ar imtis kitų veiksmų.

5120.5 A2. Vertindamas šaltinį, gautos informacijos svarbą ir pakankumą, tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo galėtų, be kitų dalykų, įvertinti, ar:

- atsirado naujos informacijos arba pasikeitė faktai ir aplinkybės;
- informacija ar jos šaltinis galėjo būti paveikti šališkumo ar savanaudiškų interesų;

- yra priežastis nerimauti, kad teikiančiam asmeniui žinomuose faktuose ir aplinkybėse galėtų trūkti svarbios informacijos;
- yra neatitikimų tarp žinomų faktų ir aplinkybių bei teikiančio asmens lūkesčių;
- informacija suteikia pagrįstą pagrindą padaryti išvadą;
- gali būti kitų pagrįstų išvadų, kurias galima padaryti remiantis gauta informacija.

5120.5 A3. Pagal R5120.5 dalį reikalaujama, kad visi tvarumo užtikrinimą teikiantys asmenys, nustatydami, vertindami grėsmes pagrindinių principų laikymuisi ir į jas reaguodami, naudotųsi gebėjimu kvestionuoti. Ši konceptualiųjų pagrindų taikymo sąlyga galioja visiems teikiantiems asmenims neatsižvelgiant į jų vykdomą profesinę veiklą. Pagal tvarumo užtikrinimo standartus (įskaitant TAUSV išleistus), teikiantys asmenys taip pat privalo laikytis profesinio skepticizmo principo, kuris apima kritišką įrodymų vertinimą.

Profesinio sprendimo priėmimas

5120.5 A4. Siekiant priimti profesinį sprendimą, būtina turėti reikiamą išsilavinimą, profesinių žinių, įgūdžių ir patirties, gebėjimą vadovautis faktais ir aplinkybėmis, atsižvelgti į konkrečios profesinės veiklos pobūdį ir apimtį bei susijusius interesus ir santykius. Pavyzdžiui, atliekant tvarumo užtikrinimo užduotis, gali prireikti žinių tam tikrais su konkrečia vieta susijusiais aplinkos, socialiniais, ekonominiais, kultūriniais ar kitais tvarumo klausimais.

5120.5 A5. Tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo, taikydamas konceptualiuosius pagrindus, turi priimti profesinį sprendimą, kad galėtų pagrįstai nuspręsti dėl galimų veiksmų eigos ir nustatyti, ar tokie sprendimai yra tinkami pagal aplinkybes. Siekdamas apsispręsti, teikiantis asmuo galėtų apsvarstyti tokius dalykus kaip tai, ar:

- jo ekspertinė patirtis yra pakankama išvadai padaryti;
- reikia pasitarti su atitinkamos ekspertinės patirties turinčiais asmenimis;
- jo išankstinė nuomonė ar šališkumas galėtų turėti įtakos jam priimant profesinį sprendimą.

5120.5 A6. Aplinkybės, kuriomis tvarumo užtikrinimą teikiantys asmenys vykdo profesinę veiklą, ir susiję veiksniai labai skiriasi savo įvairove ir sudėtingumu. Teikiantiems asmenims priimant profesinį sprendimą gali tekti atsižvelgti į sudėtingas aplinkybes, kurios susidaro dėl neapibrėžtų faktų ir aplinkybių elementų ir tarpusavyje susijusių ar vienas nuo kito priklausomų kintamųjų ir prielaidų sąsajos bei jų pokyčio sudėtinės įtakos.

5120.5 A7. Siekiant valdyti sudėtingas aplinkybes būtina:

- informuoti įmonę ir, jeigu tinkama, atitinkamas suinteresuotąsias šalis apie būdingus neapibrėžtumus ar sunkumus, kurie kyla dėl faktų ar aplinkybių (žr. R5113.3 dalį);
- išlikti budriam bet kokiai faktų ir aplinkybių eigai ir pokyčiams bei įvertinti, ar jie galėtų turėti įtakos tvarumo užtikrinimą teikiančio asmens priimtiems sprendimams (žr. R5120.5–5120.5 A3 ir R5120.9–5120.9 A2 dalis).

5120.5 A8. Siekiant valdyti sudėtingas aplinkybes, taip pat gali būti būtina:

- išanalizuoti ir, jeigu būtina, iširti neapibrėžtus elementus, kintamuosius ir prielaidas bei tai, kaip jie yra susiję ar vienas nuo kito priklauso;
- naudoti technologijas svarbių duomenų analizei atlikti, kad tvarumo užtikrinimą teikiantis

asmuo galėtų priimti sprendimą;

- konsultuotis su kitais, įskaitant ekspertus, siekiant užtikrinti, kad įvertinimo proceso metu būtų tinkamai kvestionuojama ir pateikiama papildoma informacija.

Nusimananti ir informuota trečioji šalis

5120.5 A9. Atlikdamas nusimanančios ir informuotos trečiosios šalies testą tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo apsvaisto, ar tokias pačias išvadas galėtų padaryti ir kita šalis. Toks svarstymas atliekamas iš nusimanančios ir informuotos trečiosios šalies, įvertinančios visus svarbius faktus ir aplinkybes, kuriuos teikiantis asmuo žino arba pagrįstai tikėtina turėtų žinoti, pozicijos išvadų padarymo metu. Nusimananti ir informuota trečioji šalis nebūtinai turi būti tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo, tačiau ji turėtų turėti atitinkamų žinių ir patirties, kad galėtų suprasti ir nešališkai įvertinti teikiančio asmens išvadų tinkamumą.

Grėsmių nustatymas

R5120.6. Tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo turi nustatyti grėsmes pagrindinių principų laikymuisi.

5120.6 A1. Faktų ir aplinkybių, įskaitant profesinę veiklą, interesus ir santykius, kurie galėtų pakenkti pagrindinių principų laikymuisi, supratimas yra būtina sąlyga tam, kad tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo galėtų nustatyti grėsmes tokių principų laikymuisi. Grėsmes pagrindinių principų laikymuisi taip pat galėtų padėti nustatyti ir teikiančio asmens profesijos, įstatymų, kitų teisės aktų ar įmonės nustatytos tam tikros sąlygos, politikos ir procedūros, kurios gali dar labiau paskatinti teikiančią asmenį elgtis etiškai. 5120.8 A2 dalyje pateikti bendri pavyzdžiai tokių sąlygų, politikų ir procedūrų, kurios taip pat laikomi svarbiais veiksniais vertinant grėsmių lygį.

5120.6 A2. Grėsmės pagrindinių principų laikymuisi galėtų kilti atsiradus įvairiems faktams ir aplinkybėms. Neįmanoma apibūdinti visų situacijų, kurioms esant kyla grėsmės. Be to, užduočių ir darbo paskyrimų pobūdis gali skirtis, todėl atitinkamai gali kilti skirtingų grėsmių.

5120.6 A3. Visas grėsmes pagrindinių principų laikymuisi galima priskirti vienai ar kelioms iš šių rūšių:

- a) savanaudiškų interesų grėsmė – tai grėsmė, kad finansiniai ar kiti interesai netinkamai paveiks tvarumo užtikrinimą teikiančio asmens sprendimą arba elgesį;
- b) savikontrolės grėsmė – tai grėsmė, kad tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo netinkamai įvertins savo arba kito asmens, dirbančio toje pačioje kaip ir jis įmonėje, anksčiau priimto sprendimo ar atliktų veiksmų rezultatus, kuriais teikiantis asmuo pasikliaus, norėdamas priimti sprendimą dabartinės veiklos metu;
- c) tarpininkavimo grėsmė – tai grėsmė, kad tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo palaikys tvarumo užtikrinimo kliento poziciją taip, kad bus suabejota teikiančio asmens objektyvumu;
- d) familiarumo grėsmė – tai grėsmė, kad dėl ilgalaikių arba artimų santykių su tvarumo užtikrinimo klientu tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo bus pernelyg palankus jo interesams ar pernelyg pasitikės jo darbu; ir
- e) įbauginimo grėsmė – tai grėsmė, kad tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo bus atgrasytas veikti objektyviai dėl faktinio arba numanomo spaudimo, įskaitant bandymus netinkamai paveikti teikiančią asmenį.

5120.6 A4. Bet kuri aplinkybė galėtų sukelti daugiau nei vieną grėsmę, o bet kuri grėsmė galėtų paveikti daugiau nei vieno pagrindinio principo laikymąsi.

Grėsmių įvertinimas

R5120.7. Kai tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo nustato grėsmę pagrindinių principų laikymuisi, jis turi įvertinti, ar tokia grėsmė yra priimtino lygio.

Priimtinas lygis

5120.7 A1. Priimtinas lygis – tai lygis, kuriam esant tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo, atlikdamas nusimanančios ir informuotos trečiosios šalies testą, galėtų padaryti išvadą, jog jis laikosi pagrindinių principų.

Grėsmių lygiui įvertinti svarbūs veiksniai

5120.8 A1. Vertindamas grėsmes, tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo turėtų atsižvelgti tiek į kokybinius, tiek į kiekybinius veiksnius, taip pat ir, jeigu taikytina, į bendrą kelių grėsmių įtaką.

5120.8 A2. 5120.6 A1 dalyje apibūdintos sąlygos, politikos ir procedūros taip pat galėtų būti svarbiais veiksniais vertinant grėsmių lygį pagrindinių principų laikymuisi. Tokių sąlygų, politikų ir procedūrų pavyzdžiai:

- bendrovių valdysenos reikalavimai;
- išsilavinimo, mokymosi ir patirties reikalavimai;
- veiksminga apskundimo sistema, kuri leidžia tvarumo užtikrinimą teikiančiam asmeniui ir plačiajai visuomenei atkreipti dėmesį į neetišką elgesį;
- aiškiai nurodyta pareiga pranešti apie etikos reikalavimų pažeidimus;
- profesinių organizacijų ar reguliavimo institucijų stebėseną ir drausminės procedūros.

Naujos informacijos arba faktų ir aplinkybių pokyčių svarstymas

R5120.9. Tvarumo užtikrinimą teikiančiam asmeniui sužinojus naujos informacijos arba pasikeitusių faktų ir aplinkybių, kurie galėtų turėti įtakos tam, ar grėsmė yra pašalinta ar sumažinta iki priimtino lygio, teikiantis asmuo turi iš naujo įvertinti grėsmę ir į ją atitinkamai reaguoti.

5120.9 A1. Išlikdamas budrus visos profesinės veiklos metu tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo gali lengviau nustatyti, ar paaiškėjusi nauja informacija arba pasikeitę faktai ir aplinkybės:

- a) veikia grėsmės lygį; arba
- b) turi įtakos teikiančio asmens išvadoms dėl to, ar taikomos apsaugos priemonės tebėra tinkamos reaguoti į nustatytas grėsmes.

5120.9 A2. Jeigu remiantis nauja informacija nustatoma nauja grėsmė, tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo privalo ją įvertinti ir, atitinkamai, į ją reaguoti (žr. R5120.7 ir R5120.10 dalis).

Reagavimas į grėsmes

R5120.10. Jeigu tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo išsiaiškina, kad nustatytos grėsmės pagrindinių principų laikymuisi nėra priimtino lygio, teikiantis asmuo turi imtis veiksmų kilusioms grėsmėms pašalinti ar sumažinti iki priimtino lygio. Teikiantis asmuo turi tai padaryti:

- a) pašalindamas aplinkybes, įskaitant interesus ar santykius, kurie sukelia grėsmes;
- b) kai yra įmanoma ir tinkama, taikyti apsaugos priemones, kad sumažintų grėsmes iki priimtino lygio; arba
- c) atsisakydamas vykdyti konkrečią profesinę veiklą arba nutraukdamas ją.

Grėsmių pašalinimo veiksmai

5120.10 A1. Priklausomai nuo faktų ir aplinkybių, į grėsmę galėtų būti reaguojama pašalinant ją sukėlusią aplinkybę. Tačiau yra tokių situacijų, kai į grėsmes galima reaguoti tik atsisakius vykdyti konkrečią profesinę veiklą arba ją nutraukus. Taip nutinka dėl to, kad aplinkybės, kurios sukėlė grėsmes, negali būti pašalintos ir nėra galimybės taikyti apsaugos priemonių joms sumažinti iki priimtino lygio.

Apsaugos priemonės

5120.10 A2. Apsaugos priemonės – tai atskiri ar bendri veiksmai, kurių imasi tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo, kad iki priimtino lygio veiksmingai sumažintų grėsmes pagrindinių principų laikymuisi.

Priimtų reikšmingų sprendimų ir padarytų bendrų išvadų svarstymas

R5120.11. Tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo turi suformuluoti bendrą išvadą dėl to, ar veiksmai, kurių teikiantis asmuo imasi arba ketina imtis reaguodamas į kilusias grėsmes, pašalins šias grėsmes arba sumažins jas iki priimtino lygio. Norėdamas suformuluoti bendrą išvadą, teikiantis asmuo turi:

- a) peržiūrėti bet kokius priimtus reikšmingus sprendimus arba padarytas išvadas; ir
- b) atlikti nusimanančios ir informuotos trečiosios šalies testą.

Kiti svarstymai taikant konceptualiuosius pagrindus

Šališkumas

5120.12 A1. Sąmoningas ar nesąmoningas šališkumas turi įtakos profesiniam sprendimui, kuris priimamas nustatant, įvertinant grėsmes pagrindinių principų laikymuisi ir į jas reaguojant.

5120.12 A2. Toliau pateikiami galimo šališkumo, kurį reikėtų atpažinti priimant profesinį sprendimą, pavyzdžiai:

- prisirišimo (angl. *anchoring*) šališkumas, kai linkstama naudoti pradinę informaciją kaip pagrindą ir dėl to netinkamai vertinant vėliau gautą informaciją;
- automatizavimo šališkumas, kai linkstama prioritetą suteikti automatinėms sistemų rezultatams, net kai žmogiškas mąstymas arba prieštaringa informacija kvestionuoja rezultatų patikimumą arba jų tinkamumą naudoti;
- prieinamumo šališkumas, kai linkstama labiau pasikliauti tais įvykiais arba patirtimi, kurie pirmiausia ateina į galvą ir kurie yra lengvai prieinami, nei tais kurie nėra lengvai prieinami;
- patvirtinimo šališkumas, kai linkstama labiau pasikliauti informacija, kuri patvirtina esamą įsitikinimą, o ne informacija, kuri prieštarauja tokiam įsitikinimui arba kelia abejonių dėl jo;
- grupinis mąstymas (angl. *groupthink*), kai linkstama mąstyti ar daryti sprendimus kaip grupė neskatinant kūrybiškumo ir asmeninės atsakomybės prisiėmimo, neįvertinus svarbių argumentų ar alternatyvų;
- per didelio pasitikėjimo šališkumas, kai linkstama pervertinti savo gebėjimą tiksliai įvertinti riziką, priimti kitus sprendimus ar kitaip apsispręsti;
- atstovavimo šališkumas, kai linkstama supratimą grįsti patirties, įvykių ar įsitikinimų modeliu, kuris laikytinas stereotipiniu;
- atrankinis suvokimas, kai linkstama asmeniniais lūkesčiais formuoti požiūrį į konkretų dalyką ar asmenį;

5120.12 A3. Veiksmai, kuriais galima būtų sumažinti šališkumo įtaką:

- kreiptis patarimo į ekspertus, siekiant gauti papildomų įžvalgų;
- konsultuotis su kitais, siekiant įvertinimo procese tinkamai kvestionuoti dalyką;
- dalyvauti mokymuose, kurie būtų dalimi profesinės ugdomosios veiklos, apie šališkumo atvejų nustatymą.

Įmonės kultūra

5120.13 A1. Tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo gali efektyviau taikyti konceptualiuosius pagrindus, jeigu įmonės vidaus kultūroje yra propaguojamos etikos vertybės, kurios atitinka šioje Dalyje nustatytus pagrindinius principus ir kitas nuostatas.

5120.13 A2. Etikos kultūros propagavimas įmonėje yra efektyviausias, kai:

- a) lyderiai ir vadovaujamas pareigas einantys darbuotojai akcentuoja įmonės vertybių svarbą, savo veiksmais demonstruoja jų laikymąsi ir skatina kitus rodyti tokį patį pavyzdį;
- b) įgyvendinamos švietimo ir mokymo programos, valdymo procesai, laikomasi darbo rezultatų įvertinimo ir apdovanojimo kriterijų, kuriais propaguojama etikos kultūra;
- c) įgyvendinamos efektyvios politikos ir procedūros, skirtos skatinti darbuotojus, įskaitant informatorius (angl. *whistle-blowers*), pranešti apie neetiškus ir neteisėtus veiksmus bei apsaugoti tokius darbuotojus; ir
- d) įmonė laikosi etikos vertybių santykiuose su trečiosiomis šalimis.

5120.13 A3. Tikimasi, kad tvarumo užtikrinimą teikiantys asmenys:

- a) puoselės ir propaguos etikos vertybėmis pagrįstą kultūrą savo įmonėje atsižvelgdami į savo einamas pareigas ir viršenybę; ir
- b) elgsis etiškai tvarkydami reikalus su asmenimis ir subjektais, su kuriais teikiančius asmenis ar įmonę sieja profesiniai ar verslo santykiai.

Tvarumo užtikrinimo užduotims taikomos nuostatos

Papildomos nuostatos dėl įmonės kultūros

5120.14 A1. Kokybės valdymo standartuose gali būti nagrinėjama įmonės kultūra atsižvelgiant į jos pareigą sukurti, įdiegti ir naudoti tvarumo užtikrinimo užduočių kokybės valdymo sistemą. Pavyzdžiui, pagal 1-ąjį TKVS™ įmonė privalo nustatyti tikslą siekti kokybės – ji turi įrodyti, kad laikosi įsipareigojimo siekti kokybės puoselėdama įmonės kultūrą, kurioje, be kitų dalykų, pripažįstama ir įtvirtinama profesinės etikos, vertybių ir principų svarba.

Nepriklausomumas

5120.15 A1. Pagal 5400–5600 dalis ir, kai taikoma, 4B dalį reikalaujama, kad tvarumo užtikrinimą teikiantys asmenys būtų nepriklausomi, kai jie atlieka tvarumo užtikrinimo užduotis. Nepriklausomumas yra susijęs su pagrindiniais objektyvumo ir sąžiningumo principais. Jį sudaro:

- a) minties nepriklausomumas (angl. *independence of mind*) – būseną, kuriai esant asmuo gali pareikšti išvadą, nepasiduodamas profesinį vertinimą galinčiai paveikti įtakai, ir dėl to veikti sąžiningai ir laikytis objektyvumo ir profesinio skepticizmo principų;
- b) įvaizdžio nepriklausomumas (angl. *independence of appearance*) – tai vengimas tokių

reikšmingų faktų ir aplinkybių, dėl kurių buvimo nusimananti ir informuota trečioji šalis veikiausiai nuspręstų, kad įmonės arba tvarumo užtikrinimo grupės narys nusižengė sąžiningumo, objektyvumo ir profesinio skepticizmo principams.

5120.15 A2.5400–5600 ir 4B dalyse išdėstyti reikalavimai ir taikymo medžiaga, kaip taikyti konceptualesius pagrindus, siekiant išlaikyti nepriklausomumą, kai atliekamos tvarumo užtikrinimo užduotys. Tvarumo užtikrinimą teikiantys asmenys ir įmonės privalo laikytis šių reikalavimų ir taikymo medžiagos, kad būtų nepriklausomi atlikdami tokias užduotis. Konceptualieji pagrindai, skirti nustatyti, įvertinti ir imtis veiksmų dėl grėsmių pagrindinių principų laikymuisi, tokiu pačiu būdu taikomi ir nepriklausomumo standartų laikymuisi. 5120.6 A3 dalyje aprašytos grėsmių pagrindinių principų laikymuisi rūšys yra ir nepriklausomumo standartų nesilaikymo grėsmių rūšys.

5120.15 A3.5120.6 A1 ir 5120.8 A2 dalyse apibūdintos sąlygos, politikos ir procedūros galėtų būti naudingos nustatant ir įvertinant grėsmes pagrindinių principų laikymuisi, taip pat galėtų būti svarbiu veiksmu nustatant ir įvertinant grėsmes nepriklausomumui. Tvarumo užtikrinimo užduočių kontekste, kokybės valdymo sistema, kurią įmonė sukuria, įdiegia ir naudoja laikydamosi TAUSV išleistų kokybės valdymo standartų, yra tokių sąlygų, politikų ir procedūrų pavyzdys.

Profesinis skepticizmas

5120.16 A1. Pagal tvarumo užtikrinimo užduočių standartus (įskaitant TAUSV išleistus), tvarumo užtikrinimą teikiantys asmenys, planuodami ir atlikdami tvarumo užtikrinimo užduotis, turi laikytis profesinio skepticizmo principo. Profesinis skepticizmas ir 5110 skyriuje apibūdinti pagrindiniai principai yra tarpusavyje susiję terminai.

5120.16 A2. Atliekant tvarumo užtikrinimo užduotį, kuriai taikomi šioje Dalyje nurodyti tarptautiniai nepriklausomumo standartai, atskirų ir bendrai visų pagrindinių principų laikymasis padeda laikytis profesinio skepticizmo principo, kaip nurodyta šiuose pavyzdžiuose:

- **sąžiningumas** – reikalavimas, kad tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo būtų doras ir sąžiningas. Pavyzdžiui, teikiantis asmuo laikosi sąžiningumo principo, kai:
  - išreikšdamas abejones dėl tvarumo užtikrinimo kliento pasirinktos pozicijos jis elgiasi sąžiningai ir dorai;
  - teikia paklausimus dėl nesuderintos informacijos ir siekia surinkti daugiau įrodymų, kad galėtų imtis veiksmų dėl susirūpinimo pareiškimais, kurie gali būti reikšmingai klaidingi ar klaidinantys, ir kad galėtų priimti pagrįstus sprendimus dėl tinkamos veiksmų eigos tokiomis aplinkybėmis;
  - demonstruoja tvirtą pasiryžimą elgtis tinkamai, net ir esant spaudimui elgtis kitaip arba net jeigu toks elgesys galėtų sukelti galimas neigiamas asmenines pasekmes ar pasekmes organizacijai. Tinkamai elgtis, vadinasi:
    - a) išlikti tvirtam susidūrus su dilemomis ir sudėtingomis situacijomis; arba
    - b) kvestionuoti kitus (jeigu ir kai tai pateisinama atsižvelgiant į aplinkybes),

tokiu būdu, kuris būtų tinkamas tam tikromis aplinkybėmis.

Tai darydamas teikiantis asmuo parodo, kad jis kritiškai vertina įrodymus, kartu ir laikosi profesinio skepticizmo principo;

- **objektyvumas** – reikalavimas, kad tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo priimtų profesinį ar verslo sprendimą, kurio nediskredituoja:

- a) šališkumas;
- b) interesų konfliktas; arba
- c) nederama asmenų, organizacijų, technologijų ar kitų veiksmų įtaka ar nederamas pasitikėjimas jais.

Pavyzdžiui, teikiantis asmuo laikosi objektyvumo principo, kai jis:

- a) atpažįsta aplinkybes arba santykius, tokius kaip, familiarumą su tvarumo užtikrinimo klientu, kurie galėtų diskredituoti teikiančio asmens arba verslo sprendimą; ir
- b) atsižvelgia į tokių aplinkybių arba santykių poveikį jo sprendimui, kurį teikiantis asmuo priima vertindamas įrodymų, susijusių su kliento informacijai apie tvarumą svarbiu dalyku, pakankamumą ir tinkamumą.

Tokiu būdu teikiantis asmuo savo elgesiu prisideda prie profesinio skepticizmo principo laikymosi.

- *profesinė kompetencija ir reikiamas atidumas* – reikalavimas, kad tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo turėtų tiek profesinių žinių ir įgūdžių, kurių pakaktų teikti profesines paslaugas, bei kad jis veiktų kruopščiai laikydamasis taikomų standartų, įstatymų ir kitų teisės aktų. Pavyzdžiui, teikiantis asmuo laikosi profesinės kompetencijos ir reikiamo atidumo principo, kai jis:
  - a) siekdamas tinkamai nustatyti reikšmingo iškraipymo riziką taiko žinias, kurios yra svarbios konkrečiam tvarumo užtikrinimo kliento veiklos sektoriui ir verslui;
  - b) rengia ir atlieka tinkamas užtikrinimo procedūras; ir
  - c) kritiškai vertindamas, ar įrodymai yra pakankami ir tinkami tomis aplinkybėmis, naudojami reikiamomis žiniomis.

Tokiu būdu teikiantis asmuo savo elgesiu prisideda prie profesinio skepticizmo principo laikymosi.

5270 SKYRIUS

SPAUDIMAS PAŽEISTI PAGRINDINIUS PRINCIPUS

Įžanga

- 5270.1. Tvarumo užtikrinimą teikiantys asmenys, siekdami nustatyti, įvertinti grėsmes ir į jas reaguoti, privalo laikytis pagrindinių principų ir taikyti konceptualiuosius pagrindus, kurie išdėstyti 5120 skyriuje.
- 5270.2. Spaudimas, kurį patiria arba daro tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo, galėtų sukelti įbauginimo arba kitų grėsmių vieno arba daugiau iš pagrindinių principų laikymuisi. Šiame skyriuje išdėstyti specialūs reikalavimai ir taikymo medžiaga dėl konceptualiųjų pagrindų taikymo tokiomis aplinkybėmis.

Reikalavimai ir taikymo medžiaga

Bendrosios nuostatos

R5270.3. Tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo neturėtų:

- a) pasiduoti kitų daromam spaudimui, dėl kurio būtų pažeisti pagrindiniai principai; arba
- b) daryti spaudimo kitiems, žinodamas arba turėdamas pagrindą manyti, jog dėl to tie asmenys pažeis pagrindinius principus.

5270.3 A1. Vykdydamas profesinę veiklą tvarumo užtikrinimo kliento atžvilgiu, tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo galėtų patirti spaudimą, keliantį grėsmes pagrindinių principų laikymuisi, pavyzdžiui įbauginimo grėsmę. Spaudimas galėtų būti akivaizdus arba numanomas. Jį gali daryti:

- tvarumo užtikrinimo klientas;
- asmuo įmonėje, pavyzdžiui, bendradarbis ar vadovas;
- kita išorės organizacija ar asmuo, pavyzdžiui, tvarumo užtikrinimo kliento ar įmonės tiekėjas, klientas ar skolintojas;
- vidaus ir išorės tikslai bei lūkesčiai.

5270.3 A2. Spaudimo, dėl kurio galėtų kilti grėsmės pagrindinių principų laikymuisi, pavyzdžiai:

- Spaudimas, susijęs su interesų konfliktu:
  - šeimos nario, siekiančio tapti sandorio, kuriame dalyvauja tvarumo užtikrinimo klientas, šalimi, spaudimas pasirinkti šeimos narį, o ne kitas šalis.

Taip pat žr. 5310 skyrių „Interesų konfliktas“.

- spaudimas veikti neturint pakankamai ekspertinės patirties arba reikiamo atidumo:
  - tvarumo užtikrinimo kliento spaudimas pareikšti nuomonę dėl informacijos apie tvarumą, kai tokia nuomonė nėra grindžiama įrodymais, surinktais atliekant užtikrinimo procedūras;
  - tvarumo užtikrinimo kliento spaudimas netinkamai pakeisti tvarumo užtikrinimo užduoties apimtį, taip siekiant paveikti kliento tvarumo tikslų ir praktikos suvokimą;

- tvarumo užtikrinimo kliento spaudimas nukrypti nuo metodo, kurį rekomenduojama taikyti nustatant savanoriškai atliekamos tvarumo užtikrinimo užduoties apimtį;
- tvarumo užtikrinimo kliento spaudimas neteikti užklausų apie su strategija susijusias prielaidas, kurias klientas naudojo rengdamas į ateitį orientuotą informaciją ir kurios turi būti įtrauktos į tvarumo procedūras;
- vadovų spaudimas netinkamai sumažinti atliekamo darbo apimtį;
- vadovų spaudimas atlikti užduotį neturint pakankamai įgūdžių ar pasirengimo arba per neįgyvendinamus terminus.
- spaudimas, susijęs su skatinimais:
  - bendradarbių spaudimas priimti kyšį arba kitą skatinimą, pavyzdžiui, priimti netinkamas dovanas arba pramogų paslaugas iš potencialių arba esamų tvarumo užtikrinimo klientų.

Taip pat žr. 5340 skyrių „Skatinimai, įskaitant dovanas ir svetingumą“;

- spaudimas, susijęs su įstatymų ir kitų teisės aktų nesilaikymu:
  - spaudimas nepaisyti galimų aplinkos apsaugos ar saugumo teisės aktų, taikomų tvarumo užtikrinimo klientui, pažeidimų.

Taip pat žr. 5360 skyrių „Atsakas į įstatymų ir kitų teisės aktų nesilaikymą“;

- Spaudimas, susijęs su atlygių dydžiu:
  - tvarumo užtikrinimą teikiančio asmens vadovo arba bendradarbio spaudimas teikti profesines paslaugas už tokio dydžio atlygį, kurio nepakaktų įsigyti pakankamam ir tinkamam kiekiui išteklių (įskaitant žmogiškuosius, technologinius ir intelektinius išteklius), reikiamų teikti paslaugas pagal techninius ir profesinius standartus.

Taip pat žr. 5330 skyrių „Atlygiai ir kitų rūšių mokėjimai“.

5270.3 A3. Spaudimo sukeltų grėsmių lygiui įvertinti svarbūs šie veiksniai:

- asmens, kuris daro spaudimą, tikslas ir spaudimo pobūdis bei mastas;
- įstatymų, kitų teisės aktų ir profesinių reikalavimų taikymas priklausomai nuo aplinkybių;
- įmonės kultūra ir vadovavimas, įskaitant tai, kaip jai svarbus etiškas elgesys, ir lūkesčiai, kad darbuotojai elgsis etiškai. Pavyzdžiui, bendrovių kultūroje, kurioje toleruojamas neetiškas elgesys, gali būti labiau tikėtina, kad spaudimas sukels grėsmę pagrindinių principų laikymuisi;
- politikos ir procedūros (jeigu yra), kurias įmonė yra nustačiusi, pavyzdžiui, etikos arba žmogiškųjų išteklių politikos, kuriose nagrinėjamas spaudimo klausimas.

5270.3 A4. Spaudimą sukeliančių aplinkybių aptarimas ir konsultavimasis su kitais dėl tokių aplinkybių galėtų padėti tvarumo užtikrinimą teikiančiam asmeniui įvertinti grėsmės lygį. Toks aptarimas ir konsultacijos, kurių metu būtina atsižvelgti į konfidencialumo principą, galėtų apimti:

- dalyko aptarimą su spaudimą darančiu asmeniu, siekiant rasti išeitį;
- dalyko aptarimą su teikiančio asmens vadovu, jeigu vadovas nėra tas asmuo, kuris daro spaudimą;

- dalyko eskalavimą įmonėje, įskaitant, kai taikoma, galimų pasekmių įmonei paaiškinimą. Tai gali būti padaryta, pavyzdžiui, pasitelkiant:
  - aukštesnio lygio vadovybę;
  - vidaus ir išorės auditorius;
  - už valdymą atsakingus asmenis;
- dalyko atskleidimus laikantis įmonės politikų, įskaitant etikos ir informavimo apie pažeidimus politikas;
bet kokius įdiegtus mechanizmus, tokius kaip konfidenciali pagalbos linija etikos klausimais;
- konsultavimąsi su:
  - bendradarbiu, vadovu, personalo skyriaus darbuotojais arba kitu tvarumo užtikrinimą teikiančiu asmeniu;
  - atitinkama profesine organizacija, reguliavimo institucija arba pramonės asociacija; arba
  - teisininku.

5270.3 A5. Vienas iš veiksmų, kuriuo galima būtų pašalinti spaudimo sukeltas grėsmes, yra, pavyzdžiui, tvarumo užtikrinimą teikiančio asmens prašymas restruktūrizuoti arba atskirti tam tikras atsakomybes ir pareigas, susijusias su tvarumo užtikrinimo klientui teikiamomis profesinėmis paslaugomis, kad teikiantis asmuo nebebūtų susijęs su spaudimą darančiu asmeniu arba subjektu.

Dokumentavimas

5270.4 A1. Tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo skatinamas dokumentuoti:

- faktus;
- komunikotą informaciją ir šalis, su kuriomis šie dalykai buvo aptarti;
- veiksmus, kuriuos jis svarstė;
- tai, kaip dalykas buvo išspręstas.

5300 SKYRIUS

KONCEPTUALIŲJŲ PAGRINDŲ TAIKYMAS

Įžanga

5300.1. 5300–5390 dalyse išdėstyti reikalavimai ir taikymo medžiaga, kurių tvarumo užtikrinimą teikiantys asmenys turi laikytis taikydami 5120 skyriuje išdėstytus konceptualiuosius pagrindus. Juose nėra apibūdinami visi faktai ir aplinkybės, įskaitant profesinę veiklą, interesus ir santykius, su kuriais teikiantys asmenys galėtų susidurti ir kurie kelia ar galėtų kelti grėsmes pagrindinių principų laikymuisi. Todėl konceptualiuosiuose pagrinduose reikalaujama, kad tvarumo užtikrinimą teikiantys asmenys atkreiptų dėmesį į tokius faktus ir aplinkybes.

[5300.2 ir 5300.3 dalys yra sąmoningai paliktos tuščios]

Reikalavimai ir taikymo medžiaga

Bendrosios nuostatos

R5300.4. Tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo turi laikytis 5110 skyriuje išdėstytų pagrindinių principų ir taikyti 5120 skyriuje išdėstytus konceptualiuosius pagrindus, kad nustatytų, įvertintų grėsmes pagrindinių principų laikymuisi ir į jas reaguotų.

[R5300.5 ir 5300.5 A1 dalys yra sąmoningai paliktos tuščios]

5300.5 A2. Kuo aukštesnes pareigas eina tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo, tuo daugiau galių ir galimybių jis turės pasinaudoti informacija ir daryti įtaką politikoms, padarytiems sprendimams ir kitų asmenų, susijusių su įmone, atliekamiems veiksams. Jeigu teikiantys asmenys gali tą daryti atsižvelgiant į jų einamas pareigas ir viršenybę įmonėje, tikimasi, kad įmonėje jie puoselės ir propaguos etika grindžiamą darbo kultūrą ir elgsis etiškai tvarkydami reikalus su asmenimis ir subjektais, su kuriais teikiantį asmenį ar įmonę sieja profesiniai ar verslo santykiai, kaip tai nurodyta 5120.13 A3 dalyje. Gali būti imamasi veiksų, skirtų, pavyzdžiui, įdiegti, įgyvendinti ir prižiūrėti:

- švietimo ir mokymo etikos klausimais programas;
- įmonės procesus ir darbo rezultatų įvertinimo bei apdovanojimo kriterijus, kuriais propaguojama etikos kultūra;
- etikos ir informavimo politikas;
- politikas ir procedūras, skirtas išvengti įstatymų ir teisės aktų nesilaikymo (žr. 5120.13 A1–5120.13 A3 dalis).

Grėsmių nustatymas

5300.6 A1. Grėsmės pagrindinių principų laikymuisi galėtų kilti atsiradus įvairių aplinkybių ir santykių. Grėsmių kategorijos yra apibūdintos 5120.6 A3 dalyje. Toliau pateikiami kiekvienai tokiai grėsmių kategorijai priskirtinų faktų ir aplinkybių, galinčių sukelti grėsmių tvarumo užtikrinimą teikiančiam asmeniui, kai jis tvarumo užtikrinimo klientui teikia profesinę paslaugą, pavyzdžiai:

- a) Savanaudiškų interesų grėsmės
  - tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo turi tiesioginį finansinį interesą tvarumo užtikrinimo kliento įmonėje;

- tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo nustato mažą atlygį, kad gautų naują užduotį, be to, jis yra toks mažas, kad už tokią kainą galėtų būti sunku suteikti profesinę paslaugą pagal taikomus techninius ir profesinius standartus;
  - tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo turi artimų verslo santykių su tvarumo užtikrinimo klientu;
  - tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo turi suinteresuotumą, susijusį su tvarumo užtikrinimo užduoties rezultatais;
  - tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo, vertindamas ankstesnės profesinės paslaugos, kurią suteikė jo įmonės narys, rezultatus, nustato reikšmingą klaidą.
- b) Savikontrolės grėsmės
- tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo išleidžia tvarumo išvadą dėl sistemų, kurios rengia informaciją apie tvarumą, veikimo efektyvumą po to, kai jis pats sukūrė ar įdiegė tokias sistemas;
  - tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo prisidėjo prie duomenų, naudotų rengiant informaciją, kurią apima tvarumo užtikrinimo užduoties procedūros, parengimo;
  - tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo suteikė subjektui, priklausančiam tvarumo užtikrinimo kliento vertės grandinei, su tvarumu susijusias paslaugas, kurios nėra tvarumo užtikrinimo užduotys ir kurių rezultatą apima klientui atliekamos tvarumo užtikrinimo užduoties procedūros;
  - tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo suteikė vertinimo ar prognozių rengimo paslaugą, kurios rezultatą apima tvarumo užtikrinimo klientui atliekamos tvarumo užtikrinimo užduoties procedūros.
- c) Tarpininkavimo grėsmės
- tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo rūpinasi tvarumo užtikrinimo kliento interesais;
  - tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo atstovauja tvarumo užtikrinimo klientui teismo byloje ar ginčiuose su trečiosiomis šalimis;
  - tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo užsiima teisės aktų lobizmu tvarumo užtikrinimo kliento vardu;
  - tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo tvarumo užtikrinimo kliento vardu populiarina konkrečią su tvarumu susijusią iniciatyvą, produktą ar paslaugą.
- d) Familiarumo grėsmės
- tvarumo užtikrinimą teikiančio asmens šeimos narys arba artimasis giminaitis tvarumo užtikrinimo kliento įmonėje eina direktoriaus ar pareigūno pareigas;
  - tvarumo užtikrinimo kliento direktorius, pareigūnas ar darbuotojas, kurio pareigos sudaro galimybę daryti reikšmingą įtaką užduoties dalykui, neseniai ėjo užduoties lyderio pareigas;
  - tvarumo užtikrinimo grupės narys palaiko ilgalaikius santykius su tvarumo užtikrinimo klientu;
  - asmuo, kuris laikomas tinkamu eiti peržiūrą atliekančio asmens pareigas, taip siekiant

apsisaugoti nuo grėsmių, palaiko glaudžius santykius su asmeniu, kuris atliko tokį darbą;

- e) Įbauginimo grėsmės
- tvarumo užtikrinimą teikiančiam asmeniui grasinama, kad jis bus nušalintas nuo tvarumo užtikrinimo klientui teikiamos profesinės paslaugos teikimo arba pašalintas iš įmonės dėl nesutarimų profesiniu klausimu;
  - tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo patiria spaudimą sutikti su tvarumo užtikrinimo kliento sprendimu, nes klientas turi daugiau ekspertinės patirties tuo klausimu;
  - tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo informuojamas apie tai, kad planuoto paaukštinimo nebus, jeigu teikiantis asmuo nepritaris netinkamai su tvarumu susijusiai analizei ar išvadai;
  - tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo iš tvarumo užtikrinimo kliento priėmė reikšmingą dovaną ir jam grasinama, kad bus paviešinta, jog jis tokią dovaną priėmė.

Su technologijos naudojimu susijusių grėsmių nustatymas

5300.6 A2. Toliau pateikiami faktų ir aplinkybių, susijusių su technologijos naudojimu ir galinčių sukelti grėsmių tvarumo užtikrinimą teikiančiam asmeniui vykdant profesinę veiklą tvarumo užtikrinimo kliento atžvilgiu, pavyzdžiai:

- Savanaudiškų interesų grėsmės
  - turimų duomenų gali nepakakti efektyviam technologijos naudojimui;
  - technologija gali būti netinkama naudoti numatytiems tikslams;
  - teikiantis asmuo gali neturėti pakankamai informacijos ir ekspertinės patirties arba galimybės pasitelkti gerai technologiją išmanantį ekspertą, kad jis paaiškintų technologiją ir jos tinkamumą numatytam tikslui;
- Savikontrolės grėsmės
  - technologija buvo suprojektuota ar sukurta naudojant teikiančio asmens ar įmonės žinias, ekspertinę patirtį ar remiantis jų sprendimu.

Grėsmių įvertinimas

5300.7 A1. 5120.6 A1 ir 5120.8 A2 dalyse aprašytos sąlygos, politikos ir procedūros galėtų turėti įtakos įvertinant, ar grėsmė pagrindinių principų laikymuisi yra priimtino lygio. Tokios sąlygos, politikos ir procedūros galėtų būti susijusios su:

- a) tvarumo užtikrinimo klientu ir jo veiklos aplinka; ir
- b) įmone ir jos veiklos aplinka.

5300.7 A2. Tvarumo užtikrinimą teikiančio asmens atliekamam grėsmės lygio įvertinimui taip pat įtakos turi ir profesinės paslaugos pobūdis bei apimtis.

Tvarumo užtikrinimo klientas ir jo veiklos aplinka

5300.7 A3. Tvarumo užtikrinimą teikiančio asmens atliekamam grėsmės lygio įvertinimui poveikį galėtų daryti tai, ar klientas yra tvarumo užtikrinimo klientas:

- a) kuriam teikiantis asmuo atlieka tvarumo užtikrinimo užduotį, kuriai taikomi šioje Dalyje nurodyti tarptautiniai nepriklausomumo standartai;
- b) kuriam teikiantis asmuo taip pat atlieka audito užduotį;
- c) kuriam taip pat teikiamos užtikrinimo ir ne užtikrinimo paslaugos ir, jeigu teikiamos, tokių paslaugų pobūdis; arba
- d) kuris yra viešojo intereso įmonė.

Pavyzdžiui, galėtų būti laikoma, kad ne užtikrinimo paslaugos teikimas tvarumo užtikrinimo klientui, kuris yra viešojo intereso įmonė, kelia didesnę grėsmę objektyvumo principo laikymuisi tvarumo užtikrinimo užduoties metu.

5300.7 A4. Tvarumo užtikrinimo kliento bendrovių valdysenos, įskaitant vadovavimą, struktūra galėtų skatinti laikytis pagrindinių principų. Atitinkamai, tvarumo užtikrinimą teikiančio asmens atliekamam grėsmės lygio įvertinimui įtakos taip pat gali turėti kliento veiklos aplinka. Pavyzdžiui:

- klientas reikalauja, kad atitinkami asmenys, kurie nėra vadovai, patvirtintų ar pritartų įmonės paskyrimui atlikti užduotį;
- klientas turi kompetentingų darbuotojų, turinčių patirties ir viršenybę priimti valdymo sprendimus;
- klientas turi įdiegęs vidaus procedūras, kad galima būtų objektyviau pasirinkti ne užtikrinimo užduočių paslaugų teikėjus konkurso būdu;
- klientas yra įsidiegęs bendrovių valdysenos struktūrą, užtikrinančią atitinkamą priežiūrą ir komunikavimą apie įmonės paslaugas.

5300.7 A4a. Tvarumo užtikrinimą teikiančio asmens atliekamam grėsmės lygio įvertinimui poveikį galėtų daryti tvarumo užtikrinimo kliento vertės grandinės kiekybinės ir kokybinės charakteristikos. Pavyzdžiui, vertinant grėsmę profesinės kompetencijos ir reikiamo atidumo principų laikymuisi gali būti daromas poveikis, jeigu informacija apie tvarumą, kuri yra užtikrinimo objektas, yra gaunama iš kelių geografinėje teritorijoje išsibarsčiusių tiekėjų arba parengiama pagal skirtingas atskaitomybės tvarkas.

Įmonė ir jos veiklos aplinka

5300.7 A5. Tvarumo užtikrinimą teikiančio asmens atliekamam grėsmių lygio įvertinimui poveikį galėtų daryti darbo aplinka teikiančio asmens įmonėje ir jos veiklos aplinka.

Pavyzdžiui:

- įmonės lyderiai skatina laikytis pagrindinių principų ir nustato lūkestį, kad tvarumo užtikrinimo grupės nariai, atlikdami tvarumo užtikrinimo užduotį, veiks viešojo intereso labui;
- politikos ir procedūros, skirtos nustatyti ir stebėti, ar visi darbuotojai laikosi pagrindinių principų;
- užmokesčio, darbo rezultatų vertinimo ir drausminių nuobaudų skyrimo sistema, skatinanti laikytis pagrindinių principų;
- priklausomumo nuo pajamų iš vieno tvarumo užtikrinimo kliento valdymas;
- užduoties lyderis turi įgaliojimą įmonėje priimti sprendimus dėl pagrindinių principų laikymosi, įskaitant bet kokius sprendimus dėl tvarumo užtikrinimo kliento prisiėmimo ir paslaugų jam

teikimo;

- išsilavinimo, mokymosi ir patirties reikalavimai;
- procesai, skirti palengvinti iš vidaus ir išorės gautų susirūpinimą keliančių klausimų arba skundų nagrinėjimą.

5300.7 A6. Tvarumo užtikrinimą teikiančio asmens atliekamam grėsmių, susijusių su technologijos naudojimu, lygio įvertinimui taip pat poveikį galėtų daryti darbo aplinka teikiančio asmens įmonėje ir jos veiklos aplinka. Pavyzdžiui:

- vykdomos bendrovių technologijų priežiūros ir vidaus kontrolės lygis;
- technologijų kokybės ir funkcionalumo įvertinimai, kuriuos atlieka trečioji šalis;
- mokymai, kuriuos reguliavimo institucijos organizuoja visiems susijusiems darbuotojams, kad jie galėtų įgyti ir išlaikyti profesinę kompetenciją bei pakankamai gerai suprasti, naudoti ir aiškinti technologijas bei jų tinkamumą numatytam tikslui.

Naujos informacijos arba faktų ir aplinkybių pokyčių svarstymas

5300.7 A7. Nauja informacija arba faktų ir aplinkybių pokyčiai galėtų:

- a) veikti grėsmės lygį; arba
- b) daryti įtaką tvarumo užtikrinimą teikiančio asmens išvadoms dėl to, ar taikomos apsaugos priemonės tebėra tinkamos nustatytoms grėsmėms.

Tokiomis aplinkybėmis, veiksmai, kurių buvo imtasi kaip apsaugos priemonių, galėtų tapti nebe efektyvūs reaguojant į grėsmes. Todėl, taikant konceptualiuosius pagrindus, reikia, kad tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo iš naujo įvertintų grėsmes ir tinkamai į jas reaguotų (žr. R5120.9 ir R5120.10 dalis).

5300.7 A8. Nauja informacija arba faktų ir aplinkybių pokyčiai, kurie galėtų turėti įtakos grėsmės lygiui, yra, pavyzdžiui, kai:

- išplečiama profesinės paslaugos apimtis;
- tvarumo užtikrinimo klientas tampa įmone, kurios vertybiniais popieriais prekiaujama viešai, arba kai jis įsigyja kitą verslo vienetą;
- kai įmonė susijungia su kita įmone;
- tvarumo užtikrinimą teikiančią asmenį vienu metu paskiria tvarumo užtikrinimo klientas ir kitas klientas, ir tarp tų klientų kyla ginčas;
- pasikeičia tvarumo užtikrinimą teikiančio asmens asmeniniai ar šeimos ryšiai.

Reagavimas į grėsmes

5300.8 A1. R5120.10-5120.10 A2 dalyse išdėstyti reikalavimai ir taikymo medžiaga, kaip reaguoti į grėsmes, kurios nėra priimtino lygio.

Apsaugos priemonių pavyzdžiai

5300.8 A2. Priklausomai nuo faktų ir aplinkybių, gali būti įvairių apsaugos priemonių. Veiksmy, kurie tam tikromis aplinkybėmis galėtų būti apsaugos priemonėmis nuo grėsmių, pavyzdžiai:

- kai užduotis yra prisiimta, papildomo laiko ir kvalifikuotų darbuotojų skyrimas reikalingiems darbams atlikti galėtų būti atsaku į savanaudiškų interesų grėsmę;
- tinkamo peržiūrą atliekančio asmens, kuris nebuvo grupės narys, skyrimas peržiūrėti atliktą darbą ir, prireikus, patarti, galėtų būti atsaku į savikontrolės grėsmę;
- skirtingų lyderių ir grupių, atskaitingų skirtingiems vadovams, pasitelkimas teikti tvarumo užtikrinimo klientui ne užtikrinimo paslaugas galėtų būti atsaku į savikontrolės, tarpininkavimo arba familiarumo grėsmes;
- kitos įmonės pasitelkimas atlikti arba pakartotinai atlikti dalį užduoties galėtų būti atsaku į savanaudiškų interesų, savikontrolės, tarpininkavimo, familiarumo arba įbauginimo grėsmes;
- bet kokių susitarimų dėl atlygių arba komisinių, gautų už paslaugų arba produktų rekomendavimą, atskleidimas tvarumo užtikrinimo klientams galėtų būti atsaku į savanaudiškų interesų grėsmę;
- grupių atskyrimas sprendžiant konfidencialaus pobūdžio klausimus galėtų būti atsaku į savanaudiškų interesų grėsmę.

5300.8 A3. Likusiuose šios Dalies skyriuose apibūdintos konkrečios grėsmės, kurios galėtų kilti tuomet, kai tvarumo užtikrinimo klientui teikiamos profesinės paslaugos, ir pateikti veiksmai, kuriais galima būtų reaguoti į tokias grėsmes, pavyzdžiai.

Tinkamas peržiūrą atliekantis asmuo

5300.8 A4. Tinkamas peržiūrą atliekantis asmuo – specialistas, kuris turi reikiamų žinių, įgūdžių, patirties ir įgaliojimų objektyviai peržiūrėti tvarumo užtikrinimo klientui atliktą tam tikrą darbą arba suteiktą paslaugą. Toks asmuo galėtų būti tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo.

Komunikavimas su už valdymą atsakingais asmenimis

R5300.9. Jeigu pagal šios Dalies nuostatas būtina komunikuoti su už valdymą atsakingais asmenimis, tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo turi nustatyti, su kuriuo (-iais) tvarumo užtikrinimo kliento valdysenos struktūrai priklausančiu (-čiais) asmeniu (-imis) būtina komunikuoti. Jeigu teikiantis asmuo komunikuoja su už valdymą atsakingiems asmenims pavaldžia grupe, jis turi nuspręsti, ar būtina komunikuoti su visais už valdymą atsakingais asmenimis, kad jie būtų tinkamai informuoti.

5300.9 A1. Norėdamas nustatyti, su kuo komunikuoti, tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo galėtų atsižvelgti į:

- a) aplinkybių pobūdį ir svarbą; ir
- b) dalyką, apie kurį reikia komunikuoti.

5300.9 A2. Už valdymą atsakingiems asmenims pavaldžia grupe gali būti, pavyzdžiui, audito komitetas ar kitas komitetas, kuriam pavesta informacijos apie tvarumą priežiūra, arba vienas iš už valdymą atsakingų asmenų.

R5300.10. Jeigu tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo komunikuoja su asmenimis, kurie atsako tiek už vadovavimą, tiek už valdyseną, teikiantis asmuo turi įsitikinti, kad komunikuodamas su tokiais asmenimis, jis tinkamai informuoja visus už valdymą atsakingus asmenis, su kuriais jis komunikuotų kitu atveju.

5300.10 A1. Kartais visi už valdymą atsakingi asmenys būna įtraukti į vadovavimą tvarumo užtikrinimo kliento įmonei, pavyzdžiui, nedideliame subjekte vienas savininkas valdo subjektą ir niekas kitas nevykdo valdysenos funkcijų. Tokiais atvejais, kai dalykai komunikuojami asmeniui (-ims), kuris (-ie) atsako

tiek už valdymą, tiek už valdyseną, laikoma, kad tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo vykdo reikalavimą komunikuoti su už valdymą atsakingais asmenimis.

Kito teikiančio asmens ne užtikrinimo darbo naudojimas

R5300.11. Tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo, kuris ketina naudoti kito teikiančio asmens atliekamą ne užtikrinimo darbą tvarumo užtikrinimo užduoties tikslais turi priimti profesinį sprendimą, kad nustatytų tinkamus veiksmus, kurių, prireikus, būtų galima imtis, siekiant vykdyti tvarumo užtikrinimą teikiančio asmens pareigą laikytis pagrindinių sąžiningumo, objektyvumo, profesinės kompetencijos ir reikiamo atidumo principų.

5300.11 A1. Šiame skyriuje kito teikiančio asmens atliekamas ne užtikrinimo darbas neapima išorės eksperto darbo. Kai tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo ketina naudoti išorės eksperto darbą, taikomi 5390 skyriuje išdėstyti reikalavimai ir taikymo medžiaga. Kai tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo ketina tvarumo užtikrinimo užduoties tikslais naudoti kito teikiančio asmens atliekamą ne užtikrinimo darbą, taikomi 5406 skyriuje išdėstyti reikalavimai ir taikymo medžiaga.

5300.11 A2. Veiksniai, į kuriuos reikia atsižvelgti nustatant tinkamus veiksmus, kurių, prireikus, būtų galima imtis, kai tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo ketina naudoti kito teikiančio asmens atliekamą ne užtikrinimo darbą, yra šie:

- kito teikiančio asmens reputacija, kompetencija ir jam galimi naudoti ištekliai;
- ar tokiam kitam teikiančiam asmeniui taikomi galiojantys profesiniai ir etikos standartai.

Tokia informacija galėtų būti gauta pasinaudojus ankstesniais ryšiais su teikiančiu asmeniu arba pasitarus su kitais asmenimis apie teikiantį asmenį.

5310 SKYRIUS.

INTERESŲ KONFLIKTAI

Įžanga

- 5310.1. Tvarumo užtikrinimą teikiantys asmenys, siekdami nustatyti, įvertinti grėsmes ir į jas reaguoti, privalo laikytis pagrindinių principų ir taikyti konceptualiuosius pagrindus, kurie išdėstyti 5120 skyriuje.
- 5310.2. Interesų konfliktas kelia grėsmę objektyvumo principo laikymuisi, be to, jis galėtų kelti grėsmę ir kitų pagrindinių principų laikymuisi. Tokios grėsmės galėtų kilti, kai:
- tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo teikia su tvarumo užtikrinimo kliento ar kito kliento dalyku susijusią profesinę paslaugą, kai tokių klientų interesai dėl tokio dalyko kertasi; arba
  - tvarumo užtikrinimą teikiančio asmens interesai dėl konkretaus dalyko ir tvarumo užtikrinimo kliento, kuriam teikiantis asmuo teikia profesinę paslaugą, susijusią su tokiu dalyku, interesai kertasi.
- 5310.3. Šiame skyriuje nustatyti specialūs reikalavimai ir taikymo medžiaga dėl konceptualiųjų pagrindų taikymo esant interesų konfliktui. Kai tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo atlieka tvarumo užtikrinimo užduotį, pagal šią Dalį arba, atitinkamai, 4B dalį taip pat reikalaujama laikytis nepriklausomumo reikalavimo.

Reikalavimai ir taikymo medžiaga

Bendrosios nuostatos

- R5310.4.** Tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo neturi leisti, kad interesų konfliktas pakenktų jo profesiniam ar verslo sprendimui.
- 5310.4 A1. Aplinkybių, kurioms esant galėtų kilti interesų konfliktas, pavyzdžiai:
- patarimo klientui, kuris siekia įsigyti tvarumo užtikrinimo klientą, teikimas tokio sandorio klausimais, jeigu tvarumo užtikrinimo užduoties metu įmonė gavo konfidencialios informacijos, kuri galėtų būti svarbi tokiam sandoriui;
  - patarimo tvarumo užtikrinimo klientui ir kitam klientui, kurie yra konkurentai, siekiantys įsigyti tą pačią įmonę, teikimas vienu metu, kai toks patarimas galėtų būti svarbus šalių konkurencinei padėčiai;
  - tvarumo užtikrinimo kliento ir kito kliento atstovavimas dėl to paties dalyko, kai tarp šių klientų yra kilęs teisinis ginčas;
  - patarimo tvarumo užtikrinimo klientui dėl investavimo į verslą, kuriame, pavyzdžiui, teikiančio asmens sutuoktinis turi finansinį interesą, teikimas;
  - strateginio patarimo teikimas tvarumo užtikrinimo klientui dėl jo konkurencinės padėties, tuo pačiu metu su pagrindiniu kliento konkurentu turint kontrolę bendroje įmonėje ar panašių interesų;
  - patarimo tvarumo užtikrinimo klientui dėl verslo įsigijimo teikimas, kai įmonė taip pat domisi tokio verslo įsigijimu;

- patarimo tvarumo užtikrinimo klientui dėl produkto ar paslaugos įsigijimo teikimas, kai yra sudaryta autoriaus atlyginimo ar komisinių mokėjimo sutartis su vienu iš galimų tokio produkto ar paslaugos pardavėjų.

Konflikto nustatymas

Bendrosios nuostatos

R5310.5. Prieš prisiimdamas naują tvarumo užtikrinimo klientą, užduotį arba pradėdamas naujus verslo ryšius, tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo turi imtis tinkamų veiksmų, kad nustatytų aplinkybes, dėl kurių galėtų kilti interesų konfliktas ir dėl to – grėsmė vieno arba daugiau iš pagrindinių principų laikymuisi. Tokiais veiksmais jis turi nustatyti:

- a) atitinkamų interesų ir santykių tarp susijusių šalių pobūdį; ir
- b) paslaugą ir jos reikšmę atitinkamoms šalims.

5310.5 A1. Veiksmingas konfliktų nustatymo procesas praverčia tvarumo užtikrinimą teikiančiam asmeniui, kai jis prieš nusprenddamas, ar prisiimti užduotį, ir visos užduoties metu imasi tinkamų veiksmų, kad nustatytų interesus ir santykius, dėl kurių galėtų kilti faktinis ar galimas interesų konfliktas. Toks procesas apima dalykus, kuriuos nustato išorės šalys, pavyzdžiui, klientai ar galimi klientai. Kuo anksčiau nustatomas faktinis ar galimas interesų konfliktas, tuo didesnė tikimybė, kad teikiantis asmuo sugebės išvengti grėsmių, kurias sukelia interesų konfliktas.

5310.5 A2. Faktinių ar galimų interesų konfliktų nustatymo procesas priklauso nuo šių veiksnių:

- teikiamų profesinių paslaugų pobūdis;
- įmonės dydis;
- kliento bazės dydis ir pobūdis;
- įmonės struktūra, pavyzdžiui, biurų skaičius ir jų geografinė padėtis.

5310.5 A3. Daugiau informacijos apie kliento prisiėmimą yra pateikta 5320 skyriuje „Profesionalų paskyrimas“.

Aplinkybių pasikeitimas

R5310.6. Tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo turi būti apdairus ir sekti su paslaugų pobūdžiu, interesais ir santykiais susijusius pokyčius, kad galėtų nustatyti aplinkybes, dėl kurių užduoties metu galėtų kilti interesų konfliktas.

5310.6 A1. Užduoties metu paslaugų pobūdis, interesai ir santykiai gali pasikeisti. Tai ypač dažnai pasitaiko, kai tvarumo užtikrinimą teikiančio asmens prašoma atlikti užduotį esant situacijai, kuri gali paskatinti priešiškimą, net jeigu šalys, kurios paskyrė teikiančią asmenį, iš pradžių galėjo nedalyvauti ginče.

Tinklo įmonės

R5310.7. Jeigu įmonė priklauso tinklui, nustatant konfliktus būtina atsižvelgti į interesų konfliktus, kurie, tvarumo užtikrinimą teikiančio asmens pagrįsta nuomone, galėtų egzistuoti ar galėtų kilti dėl tinklo įmonės turimų interesų ar santykių.

5310.7 A1. Nustatant su tinklo įmone susijusius interesus ir santykius, turi būti atsižvelgiama į šiuos veiksnius:

- teikiamų profesinių paslaugų pobūdis;
- tinklo aptarnaujami klientai;

- visų atitinkamų šalių geografinis išsidėstymas.

Interesų konfliktų sukeltos grėsmės

5310.8 A1. Paprastai kuo labiau tiesioginis ryšys sieja profesinę paslaugą ir dalyką, dėl kurio tarp šalių kyla interesų konfliktas, tuo didesnė tikimybė, kad grėsmė nebus priimtino lygio.

5310.8 A2. Veiksniai, kurie yra svarbūs vertinant interesų konflikto sukeltos grėsmės lygį, apima priemones, kuriomis užkertamas kelias neleistinam konfidencialios informacijos atskleidimui, kai teikiamos profesinės paslaugos, susijusios su tvarumo užtikrinimo kliento ir kito kliento konkrečiu dalyku, kai tokių klientų interesai dėl tokio dalyko kertasi. Tokio priemonės gali būti:

- atskirų darbo zonų konkrečioms funkcijoms vykdyti įmonėje sukūrimas – taip galėtų būti sukurtos kliūtys perduoti konfidencialią kliento informaciją iš vienos įmonės darbo zonos į kitą;
- politikų ir procedūrų, ribojančių prieigą prie kliento bylų, nustatymas;
- konfidencialumo sutartys, kurias pasirašo darbuotojai ir įmonės lyderiai;
- fizinis bei elektroninis konfidencialios informacijos atskyrimas;
- specialus tikslinis mokymas ir komunikavimas.

5310.8 A3. Veiksmų, kurie galėtų būti apsaugos nuo interesų konflikto sukeltų grėsmių priemonėmis, pavyzdžiai:

- atskirti grupes jas supažindinant su aiškiais konfidencialumo užtikrinimo politikomis ir procedūromis;
- paskirti tinkamą peržiūrą atliekantį asmenį, kuris nedalyvauja teikiant paslaugą ar kitaip nėra veikiamas konflikto, peržiūrėti atliktą darbą bei įvertinti pagrindinių sprendimų ir išvadų tinkamumą.

Atskleidimas ir sutikimas

Bendrosios nuostatos

R5310.9. Tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo turi priimti profesinį sprendimą, kad nustatytų, ar interesų konfliktas yra tokio pobūdžio ir reikšmingumo, kad reaguojant į interesų konflikto sukeltas grėsmes reikėtų specialaus atskleidimo ir aiškaus sutikimo.

5310.9 A1. Nustatant, ar reikia specialaus atskleidimo ir aiškaus sutikimo, turi būti atsižvelgiama į šiuos veiksnius:

- aplinkybes, dėl kurių atsiranda interesų konfliktas;
- šalis, kurioms toks konfliktas galėtų turėti įtakos;
- galinčių atsirasti problemų pobūdį;
- tikimybę, kad konkretus dalykas gali išsivystyti netinkama linkme.

5310.9 A2. Atskleidimas ir sutikimas gali būti įvairių formų, pavyzdžiui:

- bendro pobūdžio aplinkybių atskleidimas klientams, jeigu tvarumo užtikrinimą teikiantis

asmuo, laikydamasis įprastos komercinės praktikos, neteikia profesinės paslaugos kokiam nors vienam klientui (pavyzdžiui, konkrečios profesinės paslaugos metu ar konkrečiame rinkos sektoriuje), kad klientas galėtų pateikti jam bendrą sutikimą. Teikiantis asmuo galėtų, pavyzdžiui, pateikti bendro pobūdžio atskleidimą standartinėse užduoties sąlygose;

- konkretaus konflikto aplinkybių specialus atskleidimas tokio konflikto veikiams klientams, įskaitant išsamų situacijos išdėstymą ir bet kokių planuojamų taikyti apsaugos priemonių ir susijusių rizikos rūšių išaiškinimą, kad klientas galėtų priimti kompetentingą sprendimą dėl šio dalyko ir atitinkamai pateikti aiškų sutikimą;
- tam tikrais atvejais kliento sutikimą galėtų rodyti jo elgesys, kai tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo turi pakankamai įrodymų padaryti išvadą, kad klientas nuo pat pradžių žinojo apie aplinkybes ir kad interesų konfliktas yra jam priimtinas, jeigu klientas neprieštarauja, kad toks konfliktas būtų.

5310.9 A3. Paprastai reikia:

- a) atskleisti interesų konflikto veikiamam klientui interesų konflikto pobūdį ir tai, kaip buvo reaguojama į iškilusias grėsmes klientams, kuriems interesų konfliktas turėjo įtakos;
- b) gauti interesų konflikto veikiamo kliento sutikimą teikti profesines paslaugas, kai apsaugos priemonės naudojamos reaguoti į grėsmes.

5310.9 A4. Jeigu atskleidimas ar sutikimas nėra rašytiniai, tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo turėtų dokumentuoti:

- a) aplinkybių, dėl kurių kyla interesų konfliktas, pobūdį;
- b) jeigu aktualu, apsaugos priemonės, naudotas reaguoti į grėsmes; ir
- c) gautą sutikimą.

Atsisakymas duoti aiškų sutikimą

R5310.10. Jeigu pagal R5310.9 dalį tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo nustato, kad yra reikalingas aiškus sutikimas, o tvarumo užtikrinimo klientas atsisako jį duoti, teikiantis asmuo turi:

- a) nustoti arba atsisakyti teikti profesines paslaugas, dėl kurių kiltų interesų konfliktas; arba
- b) nutraukti atitinkamus santykius arba atsisakyti atitinkamų interesų, kad galima būtų grėsmę pašalinti arba sumažinti iki priimtino lygio.

Konfidencialumas

Bendrosios nuostatos

R5310.11. Atskleisdamas ar dalydamasis informacija su įmone ar tinklu ir siekdamas gauti trečiųjų šalių paaiškinimą, tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo turi išlikti atidus ir laikytis konfidencialumo principo.

5310.11 A1.5114 skirsnyje nurodyti reikalavimai ir pateikta taikymo medžiaga yra svarbi tomis aplinkybėmis, dėl kurių galėtų kilti grėsmė konfidencialumo principo laikymuisi.

Kokiais atvejais atskleidimas sutikimo gavimo tikslais pažeidžia konfidencialumo principą

R5310.12. Kai specialus atskleidimas sutikimo gavimo tikslais pažeidžia konfidencialumo principą ir dėl to sutikimo negalima gauti, įmonė gali prisiimti arba tęsti užduotį tik tuo atveju, jeigu:

- a) įmonė neveikia kaip tvarumo užtikrinimo kliento tarpininkas ir dėl to ginče dėl to paties dalyko ji turėtų būti priešinga šalimi kitam klientui;
- b) taikomos specialios priemonės, kurios neleidžia atskleisti konfidencialios informacijos tarp dviejų grupių, teikiančių paslaugas tvarumo užtikrinimo klientui ir kitam klientui; ir
- c) įmonė yra įsitikinusi, kad nusimananti ir informuota trečioji šalis, greičiausiai nuspręs, kad įmonei būtų tinkama priimti ar tęsti užduotį, nes, apribojus įmonės galimybes teikti profesinę paslaugą, klientai ar kitos susijusios trečiosios šalys gali gauti neproporcingai neigiamą rezultatą.

5310.12 A1. Konfidencialumo principas gali būti pažeistas, pavyzdžiui, siekiant gauti sutikimą:

- teikti su sandoriu susijusią paslaugą tvarumo užtikrinimo klientui priešiško kito įmonės kliento perėmimo metu;
- atlikti teisminį tyrimą dėl kliento įtariamo sukčiavimo, kai įmonė yra gavusi konfidencialios informacijos darbo, atliekamo tvarumo užtikrinimo klientui, kuris galėtų būti susijęs su sukčiavimu, metu.

Dokumentavimas

R5310.13. R5310.12 dalyje nustatytais aplinkybėmis tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo turi dokumentuoti:

- a) aplinkybių pobūdį, įskaitant vaidmenį, kurį teikiantis asmuo turi priimti;
- b) taikomas konkrečias priemones, kad konfidenciali informacija nebūtų atskleista tarp grupių, teikiančių paslaugas tvarumo užtikrinimo klientui ir kitam klientui; ir
- c) sprendimo, kad yra tinkama priimti arba tęsti užduotį, pagrindimą.

5320 SKYRIUS

PROFESIONALO SKYRIMAI

Įžanga

- 5320.1. Tvarumo užtikrinimą teikiantys asmenys, siekdami nustatyti, įvertinti grėsmes ir į jas reaguoti, privalo laikytis pagrindinių principų ir taikyti konceptualiuosius pagrindus, kurie nustatyti 5120 skyriuje.
- 5320.2. Prisiėmus naują tvarumo užtikrinimo klientą arba pasikeitus esamai užduočiai, galėtų kilti grėsmė vieno arba daugiau pagrindinių principų laikymuisi. Šiame skyriuje išdėstyti specialūs reikalavimai ir taikymo medžiaga dėl konceptualiųjų pagrindų taikymo tokiomis aplinkybėmis.

Reikalavimai ir taikymo medžiaga

Kliento ir užduoties prisiėmimas

Bendrosios nuostatos

- 5320.3 A1. Grėsmių sąžiningumo arba profesionalaus elgesio principų laikymuisi galėtų kilti dėl, pavyzdžiui, ginčijamų dalykų, susijusių su tvarumo užtikrinimo klientu (jo įmonės savininkais, vadovybe ar veikla). Dalykai, dėl kurių, jeigu jie būtų žinomi, galėtų kilti tokia grėsmė, yra kliento vykdoma neteisėta veikla, nesąžiningumas, abejonių kelianti finansinių ar ne finansinių, įskaitant tvarumo, ataskaitų teikimo praktika ar kitoks neetiškasis elgesys.
- 5320.3 A2. Tokios grėsmės lygiui įvertinti svarbūs šie veiksniai:
- žinios ir supratimas apie tvarumo užtikrinimo klientą, jo įmonės savininkus, vadovybę ir už valdymą atsakingus asmenis ir verslo veiklą;
  - tvarumo užtikrinimo kliento pasižadėjimas spręsti abejonių keliančius klausimus, pavyzdžiui, gerinant bendrovių valdysenos praktiką ar vidaus kontrolę.
- 5320.3 A3. Savanaudiškų interesų grėsmė profesinės kompetencijos ir reikiamo atidumo principų laikymuisi kyla tada, kai grupė neturi arba negali įgyti kompetencijos teikti profesines paslaugas.
- 5320.3 A4. Tokios grėsmės lygiui įvertinti svarbūs šie veiksniai:
- tinkamas supratimas apie:
    - tvarumo užtikrinimo kliento verslo pobūdį;
    - jo veiklos operacijų sudėtingumą;
    - tvarumo užtikrinimo kliento vertės grandinės kiekybines ir kokybines charakteristikas;
    - užduoties reikalavimus; ir
    - būtino atlikti darbo tikslą, pobūdį ir apimtį;
  - žinios apie atitinkamus veiklos sektorius arba dalykus;
  - atitinkamų teisinio reguliavimo ir ataskaitų teikimo reikalavimų išmanymas;

- politikos ir procedūros, kurias įmonė įdiegė kaip kokybės valdymo sistemos dalį remdamasi kokybės valdymo standartais, tokiais kaip 1-asis TKVS, ir kurios skirtos reaguoti į kokybės riziką, susijusią su įmonės gebėjimu atlikti užduotis pagal profesinius standartus, taikomus teisinius ir priežiūros reikalavimus;
- atlygio dydis ir tai, kiek jis priklauso nuo reikiamų išteklių, atsižvelgiant į tvarumo užtikrinimą teikiančio asmens komercinius ir rinkos prioritetus.

5320.3 A5. Veiksmų, kurie galėtų būti apsaugos priemonėmis nuo savanaudiškų interesų grėsmės, pavyzdžiai:

- paskirti pakankamą skaičių reikiamų gebėjimų turinčių darbuotojų atlikti užduotį;
- susitarti dėl priimtino laikotarpio užduočiai atlikti;
- jeigu reikia, pasitelkti ekspertus.

Profesionalo skyrimo pakeitimai

Bendrosios nuostatos

R5320.4. Tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo turi nustatyti, ar yra kokių nors priežasčių, dėl kurių teikiantis asmuo turėtų neprisiimti užduoties, kai:

- a) potencialus tvarumo užtikrinimo klientas jo prašo pakeisti kitą tvarumo užtikrinimą teikiantį asmenį;
- b) jis svarsto apie dalyvavimą konkurse dėl užduoties, kurią kitas teikiantis asmuo atlieka tvarumo užtikrinimo klientui; arba
- c) svarsto imtis tvarumo užtikrinimo klientui atliekamo darbo, kuris būtų papildomas ar papildantis kito teikiančio asmens darbą.

5320.4 A1. Gali būti priežasčių, dėl kurių būtų atsisakoma prisiimti užduotį. Viena iš tokių priežasčių galėtų būti, kai apsaugos priemonėmis neįmanoma reaguoti į grėsmes, kurios kyla dėl faktų ir aplinkybių. Pavyzdžiui, profesinės kompetencijos ir reikiamo atidumo principo laikymuisi galėtų kilti savanaudiškų interesų grėsmė, jeigu tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo sutinka atlikti užduotį neišsiaiškinęs visų svarbių faktų.

5320.4 A2. Jeigu tvarumo užtikrinimo klientas prašo tvarumo užtikrinimą teikiančio asmens atlikti darbą, kuris yra papildomas ar papildantis esamo ar ankstesnio teikiančio asmens darbą, profesinės kompetencijos ir reikiamo atidumo principo laikymuisi galėtų kilti savanaudiškų interesų grėsmė, pavyzdžiui, dėl neišsamios informacijos.

5320.4 A3. Veiksny, į kurį vertėtų atsižvelgti norint įvertinti tokios grėsmės lygį, yra tai, ar konkurso sąlygose yra nurodytas reikalavimas susisiekti su dabartiniu arba ankstesniu teikiančiu asmeniu prieš pradėdant užduotį. Tokiu būdu siūlomas teikiantis asmuo turi galimybę išsiaiškinti, ar yra kokių priežasčių, dėl kurių nereikėtų prisiimti užduoties.

5320.4 A4. Veiksmų, kurie galėtų būti apsaugos priemonėmis nuo savanaudiškų interesų grėsmės pavyzdžiai:

- prašymas, kad dabartinis arba ankstesnis teikiantis asmuo suteiktų bet kokios jam žinomos informacijos, apie kurią, dabartinio arba ankstesnio teikiančio asmens nuomone, turėtų žinoti naujas teikiantis asmuo prieš nusprenddamas prisiimti užduotį. Pavyzdžiui, iš paklausimų galėtų paaiškėti anksčiau neatskleisti susiję faktai ir nesutarimai su esamu arba

ankstesniu teikiančiu asmeniu, kurie galėtų turėti įtakos priimant sprendimą dėl užduoties prisiėmimo;

- informacijos gavimas iš kitų šaltinių, pavyzdžiui, iš paklausimų trečiosioms šalims, arba užtikrinimo kliento aukštesnio lygio vadovybės ar už valdymą atsakingų asmenų biografinių faktų tyrimas.

Komunikavimas su dabartiniu arba buvusiu teikiančiu asmeniu

5320.5 A1. Siūlomas teikiantis asmuo paprastai turi gauti tvarumo užtikrinimo kliento leidimą, pageidautina raštišką, inicijuoti aptarimą su dabartiniu arba ankstesniu teikiančiu asmeniu.

R5320.6. Jeigu siūlomas naujas teikiantis asmuo negali komunikuoti su dabartiniu arba ankstesniu teikiančiu asmeniu, informaciją apie galimas grėsmes siūlomas teikiantis asmuo turi stengtis gauti kitais tinkamais būdais.

Komunikavimas su siūlomu teikiančiu asmeniu

R5320.7. Kai dabartinio arba ankstesnio teikiančio asmens prašoma reaguoti į siūlomo teikiančio asmens komunikaciją, dabartinis arba ankstesnis teikiantis asmuo turi:

- a) laikytis tokiam prašymui taikomų, galiojančių įstatymų ir kitų teisės aktų; ir
- b) sąžiningai ir nedviprasmiškai suteikti bet kokią informaciją.

5320.7 A1. Dabartinis arba ankstesnis teikiantis asmuo yra įsipareigojęs laikytis konfidencialumo. Tai, ar dabartinis arba ankstesnis teikiantis asmuo gali arba turi aptarti tvarumo užtikrinimo kliento klausimus su siūlomu teikiančiu asmeniu, priklauso nuo užduoties pobūdžio ir nuo:

- a) to, ar tokiam aptarimui dabartinis arba ankstesnis teikiantis asmuo yra gavęs tvarumo užtikrinimo kliento leidimą; ir
- b) su tokiu komunikavimu ir atskleidimu susijusių teisės ar etikos reikalavimų, kurie skirtingų jurisdikcijų teritorijose gali skirtis.

5320.7 A2. Aplinkybės, kuriomis iš tvarumo užtikrinimą teikiančio asmens yra arba galėtų būti reikalaujama atskleisti konfidencialią informaciją, arba aplinkybės, kuriomis toks atskleidimas galėtų būti laikomas tinkamu, yra pateiktos 5114.3 A1 dalyje.

Skyrimo tvarumo užtikrinimo tikslais pakeitimai

R5320.8. Kai tvarumo užtikrinimo užduotis yra atliekama pagal šioje Dalyje nurodytus tarptautinius nepriklausomumo standartus, tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo turi prašyti, kad dabartinis arba ankstesnis teikiantis asmuo pateiktų jam žinomą informaciją apie bet kokius faktus ar kitą informaciją, kurią, esamo ar ankstesnio teikiančio asmens nuomone, siūlomas teikiantis asmuo turėtų žinoti prieš nusprendamas prisiimti užduotį. Išskyrus aplinkybes, susijusias su nustatytu ar įtariamu įstatymų ar teisės aktų nesilaikymu, nurodytas R5360.21 ir R5360.22 dalyse:

- a) jeigu tvarumo užtikrinimo klientas suteikia dabartiniam arba ankstesniam teikiančiam asmeniui leidimą atskleisti bet kokius tokius faktus ar kitą informaciją, dabartinis arba ankstesnis teikiantis asmuo turi pateikti informaciją sąžiningai ir nedviprasmiškai; ir
- b) jeigu tvarumo užtikrinimo klientas nesuteikia leidimo arba atsisako suteikti leidimą dabartiniam arba ankstesniam teikiančiam asmeniui aptarti jo reikalus su siūlomu teikiančiu asmeniu, dabartinis arba ankstesnis teikiantis asmuo turi atskleisti šį faktą siūlomam teikiančiam asmeniui, o šis, prieš priimdamas sprendimą prisiimti užduotį, turėtų atidžiai apsvarstyti, kodėl leidimas nebuvo suteiktas arba kodėl buvo atsisakyta jį suteikti.

Santykių su klientu ir užduoties tęsimas

R5320.9. Tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo, atlikdamas tvarumo užtikrinimo klientui tęstinę užduotį, turi reguliariai vertinti, ar tęsti užduotį.

5320.9 A1. Po užduoties priėmimo gali kilti potencialių grėsmių pagrindinių principų laikymuisi, dėl kurių, jeigu jos būtų žinomos anksčiau, tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo būtų atsisakęs priimti užduotį. Pavyzdžiui, savanaudiškų interesų grėsmę sąžiningumo principui galėtų kelti netinkama tvarumo atskaitomybė; pavyzdžiui, kai matavimo metodika yra keičiama siekiant sukurti įspūdį, kad pagrindinis veiklos rodiklis kinta teigiama linkme.

Ekspertų darbo naudojimas

R5320.10. Jeigu tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo, prisiimdamas vykdyti profesinę veiklą, ketina naudoti eksperto darbą, teikiantis asmuo turi nustatyti, ar toks naudojamas darbas bus tinkamas numatytam tikslui.

5320.10 A1. Šiame skyriuje išorės eksperto darbas nėra įtraukiamas. Kai tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo ketina naudoti išorės eksperto darbą, taikomi 5390 skyriuje išdėstyti reikalavimai ir taikymo medžiaga.

5320.10 A2. Jeigu tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo ketina naudoti eksperto darbą, jis turi atsižvelgti į tokius veiksnius kaip:

- eksperto reputacija, ekspertinė patirtis ir galimi naudoti ištekliai;
- ar ekspertui taikomi galiojantys profesiniai ir etikos standartai.

Tokia informacija galėtų būti gauta pasinaudojus ankstesniais ryšiais su ekspertu arba pasitarus su kitais apie ekspertą.

Technologijos rezultatų naudojimas

R5320.11. Jeigu tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo, prisiimdamas vykdyti profesinę veiklą tvarumo užtikrinimo kliento atžvilgiu, ketina naudoti technologijos rezultatą, teikiantis asmuo turi nustatyti, ar toks naudojamas rezultatas bus tinkamas numatytam tikslui.

5320.11 A1. Jeigu tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo ketina naudoti technologijos rezultatus, jis turi atsižvelgti į tokius veiksnius kaip:

- veiklos, kurią atliks technologija, pobūdis;
- tai, kiek ketinama naudotis arba pasikliauti technologijos rezultatais;
- ar teikiantis asmuo turi gebėjimą arba galimybę pasitelkti ekspertą, turintį gebėjimą, suprasti, naudoti ir aiškinti technologiją bei jos tinkamumą numatytam tikslui;
- ar naudojama technologija buvo tinkamai išbandyta ir įvertinta pagal numatytą tikslą;
- ankstesnė technologijos naudojimo patirtis ir tai, ar jos naudojimas konkrečiais tikslais yra visuotinai priimtinas;
- įmonės vykdoma technologijos projektavimo, kūrimo, diegimo, valdymo, priežiūros, stebėsenos, naujinimo ar tobulinimo proceso priežiūra;
- kontrolės priemonės, susijusios su technologijos naudojimu, įskaitant naudotojo prieigos prie technologijos suteikimo ir jos naudojimo priežiūros procedūras;

- technologijos įvesties duomenų, įskaitant duomenų ir bet kokių susijusių sprendimų, bei asmenų sprendimų, priimtų naudojant technologiją, tinkamumas.

Kitos nuostatos

5320.12 A1. Kai tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo svarsto naudoti ekspertų darbą arba technologijos rezultatus, teikiantis asmuo turi atsižvelgti į tai, ar jis įmonėje turi teisę gauti informacijos apie veiksnius, kurie būtini nustatyti, ar toks naudojimas yra tinkamas.

5325 SKYRIUS

UŽDUOTIES KOKYBĖS PERŽIŪRĄ ATLIEKANČIO ASMENS IR KITŲ ATITINKAMŲ PERŽIŪRAS ATLIEKANČIŲ ASMENŲ OBJEKTYVUMAS

Ižanga

- 5325.1. Tvarumo užtikrinimą teikiantys asmenys, siekdami nustatyti, įvertinti grėsmes ir į jas reaguoti, privalo laikytis pagrindinių principų ir taikyti conceptualiuosius pagrindus, kurie išdėstyti 5120 skyriuje.
- 5325.2. Paskyrus užduoties kokybės peržiūrą atliekantį asmenį, dalyvaujantį darbe, kuris yra peržiūrimas, arba palaikantį glaudžius santykius su asmenimis, kurie atsakingi už tokio darbo atlikimą, galėtų kilti grėsmės objektyvumo principo laikymuisi.
- 5325.3. Šiame skyriuje nurodyta speciali taikymo medžiaga dėl conceptualiųjų pagrindų taikymo užduoties kokybės peržiūrą atliekančio asmens objektyvumo klausimais.
- 5325.4. Užduoties kokybės peržiūrą atliekantis asmuo taip pat yra tinkamo peržiūrą atliekančio asmens, apibūdinto 5300.8 A4 dalyje, pavyzdys. Todėl šiame skyriuje išdėstyta taikymo medžiaga galėtų būti aktuali tais atvejais, kai tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo paskiria tinkamą peržiūrą atliekantį asmenį peržiūrėti atliktą darbą kaip apsaugos priemonę reaguoti į nustatytas grėsmes.

Taikymo medžiaga

Bendrosios nuostatos

- 5325.5 A1. Užduočių kokybė užtikrinama planuojant ir atliekant užduotis bei išleidžiant jų ataskaitas remiantis profesiniais standartais, taikomais teisiniais ir priežiūros reikalavimais. Pavyzdžiui, 1-asis TKVS nustato įmonės atsakomybę už jos kokybės valdymo sistemą ir reikalauja, kad įmonė parengtų ir įgyvendintų atsakus į kokybės riziką, susijusią su užduoties atlikimu. Tokie atsakai apima politikų ar procedūrų, kurios taikomos užduoties kokybės peržiūroms pagal 2-ąjį TKVS, nustatymą.
- 5325.5 A2. Užduoties kokybės peržiūrą atliekantis asmuo – tai lyderis, partneris arba kitas asmuo, kuris yra iš įmonės arba iš išorės ir kurį įmonė paskyrė užduoties kokybės peržiūrai atlikti.

Grėsmių nustatymas

- 5325.6 A1. Aplinkybių, kurioms esant paskirto užduoties kokybės peržiūrą atliekančio asmens objektyvumui galėtų kilti grėsmės, pavyzdžiai:
- a) Savanaudiškų interesų grėsmė
    - du užduoties lyderiai yra paskirti vienas kito užduoties kokybės peržiūrą atliekančiu asmeniu;
  - b) Savikontrolės grėsmė
    - asmuo yra paskiriamas užduoties, kurios lyderiu jis anksčiau buvo, kokybės peržiūrą atliekančiu asmeniu;
  - c) Familiarumo grėsmė
    - asmenį, paskirtą užduoties kokybės peržiūrą atliekančiu asmeniu, sieja artimi ryšiai su

kitu asmeniu, kuris dalyvauja atliekant užduotį, arba asmuo yra tokio kito asmens šeimos narys;

- d) Įbauginimo grėsmė
- asmuo, paskirtas užduoties kokybės peržiūrą atliekančiu asmeniu, yra tiesiogiai atskaitingas lyderiui, atsakingam už užduotį.

Grėsmių įvertinimas

5325.7 A1. Asmens, paskirto užduoties kokybės peržiūrą atliekančiu asmeniu, grėsmių objektyvumui lygiu įvertinti svarbūs šie veiksniai:

- asmens pareigos ir viršenybė;
- asmens santykių su kitais dalyvaujančiais užduotyje pobūdis;
- laikotarpio, kurį asmuo anksčiau dalyvavo atliekant užduotį ir ėjo savo pareigas, trukmė;
- kada paskutinį kartą asmuo dalyvavo atliekant užduotį prieš jį paskiriant užduoties kokybės peržiūrą atliekančiu asmeniu ir bet kokie svarbūs vėlesni užduoties aplinkybių pasikeitimai;
- klausimų, dėl kurių asmuo anksčiau dalyvaudamas užduotyje turėjo priimti reikšmingą sprendimą, pobūdis ir sudėtingumas.

Reagavimas į grėsmes

5325.8 A1. Vienas iš veiksmų, kuriuo galėtų būti pašalinta įbauginimo grėsmė, yra, pavyzdžiui, ataskaitų teikimo pareigų persikirstymas įmonėje.

5325.8 A2. Vienas iš veiksmų, kaip apsaugos priemonė nuo savikontrolės grėsmės, yra, pavyzdžiui, pakankamos trukmės laikotarpio (veiklos pertraukos laikotarpis) nustatymas iki momento, kai asmuo, kuris dalyvavo užduotyje, yra skiriamas užduoties kokybės peržiūrą atliekančiu asmeniu.

Veiklos pertraukos laikotarpis (angl. *cooling-off period*)

5325.8 A3. Pagal kokybės valdymo standartus reikalaujama, kad įmonė nustatytų politikas arba procedūras, kuriose būtų numatyta paskyrimo sąlyga (veiklos pertraukos laikotarpis), kurią įvykdęs užduoties lyderis gali priimti užduoties kokybės peržiūrą atliekančio asmens vaidmenį. Tokiu būdu užtikrinamas objektyvumo principo laikymasis ir nuoseklus kokybiškų užduočių atlikimas. Pavyzdžiui, pagal 2-ąjį TKVS reikalaujama nustatyti dviejų metų veiklos pertraukos laikotarpį.

5325.8 A4. Veiklos pertraukos laikotarpio, kurio gali būti reikalaujama pagal kokybės valdymo standartus, pvz., 2-ąjį TKVS, sąlyga skiriasi nuo 5540 skyriuje nustatytų lyderio rotacijos reikalavimų ir jų nekeičia, nes jie skirti reaguoti į nepriklausomumui kylančias grėsmes dėl ilgalaikių santykių su tvarumo užtikrinimo klientu.

5330 SKYRIUS

ATLYGIAI IR KITŲ RŪŠIŲ MOKĖJIMAI

Ižanga

- 5330.1. Tvarumo užtikrinimą teikiantys asmenys, siekdami nustatyti, įvertinti grėsmes ir į jas reaguoti, privalo laikytis pagrindinių principų ir taikyti konceptualiuosius pagrindus, kurie išdėstyti 5120 skyriuje.
- 5330.2. Atlygio už paslaugas ir kitų atlygių dydis bei pobūdis galėtų sukelti savanaudiškų interesų grėsmę vieno arba daugiau iš pagrindinių principų laikymuisi. Šiame skyriuje išdėstyta speciali taikymo medžiaga dėl konceptualiųjų pagrindų taikymo tokiomis aplinkybėmis.

Taikymo medžiaga

Atlygių dydis

- 5330.3 A1. Atlygių dydis galėtų turėti įtakos tvarumo užtikrinimą teikiančio asmens gebėjimui teikti profesines paslaugas tvarumo užtikrinimo klientams pagal techninius ir profesinius standartus.
- 5330.3 A2. Tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo galėtų nustatyti bet kokį atlygį, kuris laikomas tinkamu. Atlygio, kuris būtų mažesnis už kito teikiančio asmens nustatytą atlygį, nustatymas nėra laikomas neetišku elgesiu. Tačiau dėl nustatytų atlygių dydžio galėtų kilti savanaudiškų interesų grėsmė profesinės kompetencijos ir reikiamo atidumo principo laikymuisi, jeigu nustatyti atlygiai yra tokie maži, kad galėtų būti sudėtinga atlikti užduotį pagal taikomus techninius ir profesinius standartus.
- 5330.3 A3. Tokios grėsmės lygiui įvertinti svarbūs šie veiksniai:
- ar tvarumo užtikrinimo klientas yra supažindintas su užduoties sąlygomis ir, visų pirma, su tuo, kuo remiantis atlygiai nustatomi ir kurias profesines paslaugas apima;
  - ar atlygio dydį nustato nepriklausoma trečioji šalis, pavyzdžiui, reguliavimo institucija.
- 5330.3 A4. Veiksmų, kurie galėtų būti apsaugos priemonėmis nuo savanaudiškų interesų grėsmės pavyzdžiai:
- keisti atlygių dydį arba užduoties apimtį;
  - paskirti tinkamą peržiūrą atliekantį asmenį peržiūrėti atliktą darbą.

Sąlyginiai atlygiai

- 5330.4 A1. Sąlyginiai atlygiai nustatomi už tam tikras ne užtikrinimo paslaugas. Tačiau, esant kai kurioms aplinkybėms dėl sąlyginių atlygių galėtų kilti grėsmių pagrindinių principų laikymuisi, ypač savanaudiškų interesų grėsmė objektyvumo principo laikymuisi.
- 5330.4 A2. Tokių grėsmių lygiui įvertinti svarbūs šie veiksniai:
- užduoties pobūdis;
  - galimo atlygio sumų rėžiai;
  - atlygio nustatymo pagrindas arba rodikliai;
  - darbo, kurį atliko tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo, ir atlygio skaičiavimo pagrindo

atskleidimas numatomiems vartotojams;

- kokybės valdymo politikos ir procedūros;
- ar yra nepriklausoma trečioji šalis, kuri peržiūri darbo rezultata;
- ar atlygio dydį nustato nepriklausoma trečioji šalis, pavyzdžiui, reguliavimo institucija.

5330.4 A3. Veiksmų, kurie galėtų būti apsaugos priemonėmis nuo savanaudiškų interesų grėsmės pavyzdžiai:

- paskirti tinkamą peržiūrą atliekantį asmenį, kuris nedalyvavo teikiant paslaugą, peržiūrėti tvarumo užtikrinimą teikiančio asmens atliktą darbą;
- iš anksto raštu susitarti su tvarumo užtikrinimo klientu dėl atlygio skaičiavimo pagrindo.

5330.4 A4. Reikalavimai ir taikymo medžiaga, susiję su sąlyginiais atlygiais už tvarumo užtikrinimo užduočių klientams suteiktas paslaugas, yra išdėstyti 5410 ir 905 skyriuose.

Rekomendacijų teikimo atlygiai arba komisiniai

5330.5 A1. Tvarumo užtikrinimą teikiančiam asmeniui mokant arba gaunant rekomendacijų, susijusių su tvarumo užtikrinimo klientu, teikimo atlygį arba komisinius, kyla savanaudiškų interesų grėsmė objektyvumo, profesinės kompetencijos ir reikiamo atidumo principų laikymuisi. Tokie rekomendacijų teikimo atlygiai arba komisiniai apima, pavyzdžiui:

- atlygį, sumokėtą trečiajai šaliai už tai, kad ji teikiantį asmenį rekomendavo tvarumo užtikrinimo klientui;
- atlygį, gautą iš trečiosios šalies už tai, kad teikiantis asmuo rekomendavo tvarumo užtikrinimo klientui tokią šalį;
- komisinius, gautus iš trečiosios šalies (pavyzdžiui, programinės įrangos pardavėjo) už prekių ar paslaugų pardavimą tvarumo užtikrinimo klientui.

5330.5 A2. Veiksmų, kurie galėtų būti apsaugos priemonėmis nuo savanaudiškų interesų grėsmės, pavyzdžiai:

- išankstinio tvarumo užtikrinimo kliento sutikimo susitarti dėl komisinių už trečiosios šalies prekių ir paslaugų pardavimą gavimas galėtų būti atsaku į savanaudiškų interesų grėsmę;
- bet kokių sutartų rekomendacijų teikimo atlygių ar komisinių, sumokėtų kitam tvarumo užtikrinimą teikiančiam asmeniui arba trečiajai šaliai ar iš jų gautų už paslaugų arba prekių rekomendavimą, atskleidimas tvarumo užtikrinimo klientams galėtų būti atsaku į savanaudiškų interesų grėsmę.

Įmonės pirkimas arba pardavimas

5330.6 A1. Tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo gali nupirkti visą arba dalį kitos įmonės sumokėdamas buvusiems įmonės savininkams, jų įpėdiniams ar paveldėtojams. Pagal šio skyriaus nuostatas, tokie mokėjimai nelaikomi atlygiais už rekomendacijas ar komisinius.

5340 SKYRIUS

SKATINIMAI, ĮSKAITANT DOVANAS IR SVETINGUMĄ

Įžanga

- 5340.1. Tvarumo užtikrinimą teikiantys asmenys, siekdami nustatyti, įvertinti grėsmes ir į jas reaguoti, privalo laikytis pagrindinių principų ir taikyti konceptualiuosius pagrindus, kurie išdėstyti 5120 skyriuje.
- 5340.2. Siūlant arba priimant skatinimus galėtų kilti savanaudiškų interesų, familiarumo ir įbauginimo grėsmės pagrindinių principų laikymuisi, ypač sąžiningumo, objektyvumo ir profesinio elgesio principams.
- 5340.3. Šiame skyriuje yra išdėstyti reikalavimai ir taikymo medžiaga, aktualūs taikant konceptualiuosius pagrindus dėl skatinimų siūlymo ir priėmimo profesinių paslaugų teikimo tvarumo užtikrinimo klientams metu, kai tai nėra įstatymų ir kitų teisės aktų nesilaikymas. Pagal šio skyriaus nuostatas tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo, siūlydamas arba priimdamas skatinimus, taip pat privalo laikytis atitinkamų įstatymų ir teisės aktų.

Reikalavimai ir taikymo medžiaga

Bendrosios nuostatos

5340.4 A1. Skatinimas – tai objektas, situacija ar veiksmas, kuriuo siekiama paveikti kito asmens elgesį, bet ne visada siekiant netinkamai paveikti tokio asmens elgesį. Skatinimu gali būti daugybė dalykų nuo nedidelių svetingumo paslaugų tarp tvarumo užtikrinimą teikiančių asmenų ir esamų ar potencialių tvarumo užtikrinimo klientų iki veiksmų, kurie tampa įstatymų ir kitų teisės aktų nesilaikymo priežastimi. Skatinimas gali būti įvairių formų, pavyzdžiui, kaip:

- dovanos;
- svetingumo paslaugos;
- pramogų paslaugos;
- aukos politinėms ar labdaros reikmėms;
- priemonės, skirtos stiprinti draugystę ar lojalumą;
- įdarbinimas ar kitos komercinės galimybės;
- palankesnės sąlygos, teisės ar privilegijos.

Įstatymais ir kitais teisės aktais draudžiami skatinimai

R5340.5. Daugybės jurisdikcijų teritorijose galioja įstatymai ir kiti teisės aktai, tokie kaip reglamentuojantys kyšininkavimą ir korupciją, kurie tam tikromis aplinkybėmis draudžia skatinimus siūlyti arba priimti. Tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo turi suprasti atitinkamus įstatymus ir kitus teisės aktus bei jų laikytis, kai jis susiduria su tokiomis aplinkybėmis.

Įstatymais ir kitais teisės aktais nedraudžiami skatinimai

5340.6 A1. Įstatymais ir kitais teisės aktais nedraudžiamų skatinimų siūlymas ar priėmimas vis tiek galėtų kelti

grėsmes pagrindinių principų laikymuisi.

Skatinimai, ketinant netinkamai paveikti elgesį

R5340.7. Tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo neturėtų siūlyti ir kitų raginti siūlyti skatinimų, kuriais ketinama arba kuriuos, teikiančio asmens vertinimu, nusimananti ir informuota trečioji šalis, tikėtina, laikys ketinimu netinkamai paveikti gavėjo ar kito asmens elgesį.

R5340.8. Tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo neturėtų priimti ir kitų raginti priimti skatinimų, kuriuos teikiantis asmuo laiko ketinimu, arba kuriuos, jo vertinimu, nusimananti ir informuota trečioji šalis, tikėtina, laikys ketinimu netinkamai paveikti gavėjo ar kito asmens elgesį.

5340.9 A1. Skatinimas laikomas netinkamai veikiančiu asmens elgesį, jeigu dėl jo asmuo elgiasi neetiškai. Tokia netinkama įtaka gali būti siekiama paveikti gavėją arba kitą asmenį, kurį su gavėju sieja tam tikras ryšys. Pagrindiniai principai yra tinkamas atspirties taškas tvarumo užtikrinimą teikiančiam asmeniui, kai jis svarsto, koks elgesys jo požiūriu ir, jeigu būtina, palyginus su kitų asmenų, būtų neetiškas.

5340.9 A2. Pagrindinis sąžiningumo principas pažeidžiamas, kai tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo siūlo ar priima arba ragina kitus siūlyti ar priimti skatinimą, kuriuo ketinama netinkamai paveikti gavėjo arba kito asmens elgesį.

5340.9 A3. Siekiant nustatyti, ar ketinimas netinkamai paveikti elgesį yra faktinis ar numanomas, būtina priimti profesinį sprendimą. Veiksniai, į kuriuos reikėtų atsižvelgti galėtų būti šie:

- skatinimo pobūdis, dažnis, vertė ir bendra įtaka;
- skatinimo siūlymo laikas atsižvelgiant į bet kokius veiksmus ar sprendimus, kuriuos jis galėtų paveikti;
- ar skatinimas tam tikromis aplinkybėmis yra įprasta praktika ar kultūrinis paprotys, pavyzdžiui, dovanos siūlymas religinės šventės ar vestuvių proga;
- ar skatinimas yra sudėtinė profesinės paslaugos dalis, pavyzdžiui, pasiūlymo pavaišinti pietumis pateikimas arba priėmimas verslo susitikimo metu;
- ar siūlomas skatinimas skirtas tik vienam gavėjui ar juo gali pasinaudoti didesnė grupė. Didesnė grupė galėtų būti sudaryta įmonės viduje arba išorėje, pavyzdžiui, iš kitų tvarumo užtikrinimo kliento tiekėjų;
- asmenų, kuriems siūlomas skatinimas arba kurie jį siūlo, pareigos ir viršenybė įmonėje ar tvarumo užtikrinimo kliento įmonėje;
- ar tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo žino arba turi pagrindo manyti, kad priimant skatinimą bus pažeistos tvarumo užtikrinimo kliento politikos ir procedūros;
- kiek skaidriai skatinimas yra siūlomas;
- ar gavėjui reikėjo skatinimo ar jis jo prašė;
- žinios apie ankstesnį skatinimo siūlytojo elgesį arba reputaciją.

Svarstymas imtis tolesnių veiksmų

5340.10 A1. Jeigu tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo sužino apie siūlomą skatinimą, kurio faktinis arba numanomas ketinimas yra netinkamai paveikti elgesį, grėsmės pagrindinių principų laikymuisi galėtų kilti net, jeigu įvykdomi R5340.7 ir R5340.8 dalių reikalavimai.

5340.10 A2. Veiksmų, kurie galėtų būti apsaugos priemonėmis nuo tokių grėsmių, pavyzdžiai:

- informuoti įmonės aukštesnio lygio vadovybę ar tvarumo užtikrinimo kliento už valdymą atsakingus asmenis apie pasiūlymą;
- pakeisti arba nutraukti verslo ryšius su tvarumo užtikrinimo klientu.

Skatinimai, neketinant netinkamai paveikti elgesio

5340.11 A1. Konceptualiuose pagrinduose išdėstyti reikalavimai ir taikymo medžiaga taikomi, kai tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo padaro išvadą, kad nėra faktinio ar numanomo ketinimo netinkamai paveikti gavėjo ar kito asmens elgesį.

5340.11 A2. Jeigu toks skatinimas yra nereikšmingas ir nesukelia jokių pasekmių, bet kokios kilusios grėsmės bus priimtino lygio.

5340.11 A3. Toliau pateikti pavyzdžiai aplinkybių, kurioms esant tokio skatinimo siūlymas ar priėmimas galėtų kelti grėsmes, net jeigu tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo padarė išvadą, kad nėra faktinio ar numanomo ketinimo netinkamai paveikti elgesį:

- Savanaudiškų interesų grėsmės
  - potencialus tvarumo užtikrinimo kliento pirkėjas siūlo tvarumo užtikrinimą teikiančiam asmeniui svetingumo paslaugas tuomet, kai jis klientui teikia bendrovių finansų paslaugas;
- Familiarumo grėsmės
  - tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo reguliariai kviečia esamą ar potencialų tvarumo užtikrinimo klientą į sporto renginius;
- Įbauginimo grėsmės
  - tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo priima tvarumo užtikrinimo kliento siūlomą svetingumo paslaugą, kuri, atsižvelgiant į jos pobūdį, būtų laikoma netinkama, jeigu apie ją būtų viešai atskleista.

5340.11 A4. Svarbūs veiksniai vertinant tokių grėsmių, kilusių dėl tokio siūlomo ar priimamo skatinimo, lygį yra tokie patys veiksniai, kaip 5340.9 A3 nurodyti ketinimui nustatyti skirti veiksniai.

5340.11 A5. Veiksmų, kurie galėtų būti apsaugos priemonėmis nuo grėsmių, kylančių dėl tokio siūlomo ar priimamo skatinimo, pavyzdžiai:

- atsisakyti priimti skatinimą arba jo nesiūlyti;
- perduoti profesinių paslaugų teikimo tvarumo užtikrinimo klientui atsakomybę kitam asmeniui, kuris, tvarumo užtikrinimą teikiančio asmens abejonių nekeliančiu įsitikinimu, teikdamas paslaugas nebus ar negalėtų būti netinkamai veikiamas.

5340.11 A6. Veiksmų, kurie galėtų būti apsaugos priemonėmis nuo tokių grėsmių, kylančių dėl tokio siūlomo ar priimamo skatinimo, pavyzdžiai:

- skaidriai komunikuoti įmonės ar tvarumo užtikrinimo kliento aukštesnio lygio vadovybei apie skatinimo siūlymą ar priėmimą;
- registruoti skatinimą žurnale, kurį prižiūri įmonės aukštesnio lygio vadovybė ar kitas asmuo, atsakingas už įmonės etikos principų laikymąsi, arba kurį tvarko tvarumo užtikrinimo

klientas;

- paskirti tinkamą peržiūrą atliekantį asmenį, kuris jokiais kitais būdais nedalyvauja teikiant profesinę paslaugą tvarumo užtikrinimo klientui, peržiūrėti tvarumo užtikrinimą teikiančio asmens atliktą darbą ar priimtus sprendimus dėl kliento, iš kurio skatinimą teikiantis asmuo priėmė;
- padovanoti priimtą skatinimą labdaros organizacijai tinkamai atskleidžiant apie tokį dovanojimą, pavyzdžiui, vienam iš įmonės aukštesnio lygio vadovų arba skatinimą pasiūliusiam asmeniui;
- padengti skatinimo, pavyzdžiui, gautos svetingumo paslaugos, išlaidas;
- kiek įmanoma greičiau gražinti skatinimą, pavyzdžiui, dovaną, jeigu jis buvo priimtas.

Šeimos nariai arba artimieji giminaičiai

R5340.12. Tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo privalo turėti omeny galinčias jam kilti grėsmes pagrindinių principų laikymuisi dėl skatinimo siūlymo, kai:

- a) teikiančio asmens šeimos narys ar artimasis giminaitis siūlo skatinimą esamam arba potencialiam tvarumo užtikrinimo klientui;
- b) teikiančio asmens šeimos nariui ar artimajam giminaičiui skatinimą siūlo esamas arba potencialus tvarumo užtikrinimo klientas.

R5340.13. Kai tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo sužino apie šeimos nariui ar artimajam giminaičiui siūlomą skatinimą arba šeimos nario ar artimojo giminaičio siūlomą skatinimą, ketinant netinkamai paveikti teikiančio asmens ar esamo arba potencialaus tvarumo užtikrinimo kliento elgesį, arba kai, teikiančio asmens vertinimu, nusimananti ir informuota trečioji šalis, tikėtina, padarys išvadą, jog toks ketinimas egzistuoja, teikiantis asmuo turi patarti šeimos nariui arba artimajam giminaičiui nesiūlyti arba nepriimti tokio skatinimo.

5340.13 A1. 5340.9 A3 dalyje nurodyti veiksniai svarbūs nustatant, ar yra faktinis arba numanomas ketinimas netinkamai paveikti tvarumo užtikrinimą teikiančio asmens ar esamo arba potencialaus tvarumo užtikrinimo kliento elgesį. Kitas svarbus veiksnys yra santykių pobūdis arba artumas tarp:

- a) teikiančio asmens ir šeimos nario ar artimojo giminaičio;
- b) šeimos nario ar artimojo giminaičio ir esamo arba potencialaus kliento; ir
- c) teikiančio asmens ir esamo arba potencialaus kliento.

Pavyzdžiui, tokį ketinimą galėtų parodyti kliento, kuriam teikiantis asmuo atlieka didelės reikšmės tvarumo užtikrinimo užduotį, darbo pasiūlymas, pateiktas teikiančio asmens sutuoktiniui neįprastomis įdarbinimo sąlygomis.

5340.13 A2. 5340.10 A2 dalyje išdėstyta taikymo medžiaga taip pat svarbi reaguojant į grėsmes, kurios galėtų kilti dėl faktinio ar numanomo ketinimo netinkamai paveikti tvarumo užtikrinimą teikiančio asmens ar esamo arba potencialaus tvarumo užtikrinimo kliento elgesį, net jeigu šeimos narys ar artimasis giminaitis pasinaudojo patarimu, pateiktu remiantis R5340.13 dalimi.

Konceptualiųjų pagrindų taikymas

5340.14 A1. Kai tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo sužino apie skatinimo siūlymą esant R5340.12 dalyje nurodytoms aplinkybėms, grėsmės pagrindinių principų laikymuisi galėtų kilti, kai:

- a) šeimos narys ar artimasis giminaitis siūlo ar priima skatinimus nepaisydamas teikiančio asmens patarimo, kurį jis pateikė remdamasis R5340.13 dalimi; arba
- b) teikiantis asmuo neturi priešasčių manyti, kad egzistuoja faktinis ar numanomas ketinimas netinkamai paveikti jo ar esamo arba potencialaus tvarumo užtikrinimo kliento elgesį.

5340.14 A2. Taikymo medžiaga, išdėstyta 5340.11 A1–5340.11 A6 dalyse, yra svarbi, siekiant nustatyti, įvertinti tokias grėsmes ir į jas reaguoti. Veiksniai, kurie svarbūs vertinant grėsmių lygį tokiomis aplinkybėmis, taip pat apima santykių pobūdį ir artumą, kaip nurodyta 5340.13 A1 dalyje.

Kiti svarstymai

5340.15 A1. Jeigu tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo sužino arba yra informuojamas apie skatinimus, dėl kurių tvarumo užtikrinimo klientas ar asmenys, dirbantys tokiam klientui arba pagal tokio kliento nurodymą, galėtų nesilaikyti įstatymų ir kitų teisės aktų arba galėtų kilti įtarimų, kad jie tą darys, taikomi 5360 skyriuje išdėstyti reikalavimai ir taikymo medžiaga.

5340.15 A2. Jeigu įmonei, tinklo įmonei arba užtikrinimo grupės nariui tvarumo užtikrinimo klientas siūlo dovanas arba svetingumo paslaugas, galioja 5420 skyriuje išdėstyti reikalavimai ir taikymo medžiaga.

[5340.15 A3 dalis yra sąmoningai palikta tuščia]

5350 SKYRIUS

KLIENTO TURTO SAUGOJIMAS

Ižanga

- 5350.1. Tvarumo užtikrinimą teikiantys asmenys, siekdami nustatyti, įvertinti grėsmes ir į jas reaguoti, privalo laikytis pagrindinių principų ir taikyti konceptualiuosius pagrindus, kurie išdėstyti 5120 skyriuje.
- 5350.2. Kliento turto saugojimas gali sukelti savanaudiškų interesų grėsmę profesionalaus elgesio ir objektyvumo principų laikymuisi. Šiame skyriuje išdėstyti specialūs reikalavimai ir taikymo medžiaga dėl konceptualiųjų pagrindų taikymo tokiomis aplinkybėmis.

Reikalavimai ir taikymo medžiaga

Prieš apsiimant saugoti turtą

R5350.3. Paprastai tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo neturi įsipareigoti saugoti tvarumo užtikrinimo klientui priklausančių pinigų ar kito turto, nebent tai leidžia įstatymai, o tai darydamas jis turi laikytis sąlygų, kuriomis toks įsipareigojimas saugoti gali būti prisiimtas.

R5350.4. Įgyvendindamas kliento ir užduoties prisiėmimo procedūras, susijusias su tvarumo užtikrinimo klientui priklausančių pinigų ar turto saugojimu, tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo turi:

- a) pateikti atitinkamus paklausimus dėl turto kilmės; ir
- b) apsvarstyti susijusius teisinius ir priežiūros įsipareigojimus.

5350.4 A1. Iš paklausimų dėl tvarumo užtikrinimo klientui priklausančio turto kilmės gali paaiškėti, kad, pavyzdžiui, turtas buvo įsigytas iš nelegalios veiklos, tokios kaip pinigų plovimas. Tokiomis aplinkybėmis kyla grėsmė ir taikomos 5360 skyriaus nuostatos.

Prisiėmus saugoti turtą

R5350.5. Tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo, kuriam patikėta saugoti tvarumo užtikrinimo klientui priklausančius pinigus ar kitą turtą, turi:

- a) laikytis galiojančių įstatymų ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių kliento turto valdymą ir jo apskaitą;
- b) laikyti šį turtą atskirai nuo asmeninio ar įmonės turto;
- c) naudoti šį turtą tik numatytam tikslui; ir
- d) būti bet kuriuo metu pasiruošęs atsiskaityti už šį turtą ir bet kokias gautas pajamas, dividendus ar pelną su asmenimis, turinčiais teisę į tokį atsiskaitymą.

5360 SKYRIUS

ATSAKAS Į ĮSTATYMŲ IR KITŲ TEISĖS AKTŲ NESILAIKYMĄ

Įžanga

- 5360.1. Tvarumo užtikrinimą teikiantys asmenys, siekdami nustatyti, įvertinti grėsmes ir į jas reaguoti, privalo laikytis pagrindinių principų ir taikyti conceptualiuosius pagrindus, kurie išdėstyti 5120 skyriuje.
- 5360.2. Kai tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo sužino apie įstatymų ar kitų teisės aktų nesilaikymą ar įtariamą nesilaikymą, kyla savanaudiškų interesų ar įbauginimo grėsmė ir grėsmė sąžiningumo ir profesionalaus elgesio principų laikymuisi.
- 5360.3. Teikdamas tvarumo užtikrinimo klientui profesinę paslaugą tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo gali sužinoti arba būti informuotas apie nesilaikymą ar įtariamą nesilaikymą. Vadovaudamasis šiuo skyriumi teikiantis asmuo gali įvertinti tokio dalyko įtaką ir nustatyti galimus veiksmus, skirtus reaguoti į nesilaikymą arba įtariamą nesilaikymą:
- įstatymų ir kitų teisės aktų, visuotinai pripažintų kaip turinčių tiesioginės įtakos nustatant kliento finansinėse ataskaitose ar informacijoje apie tvarumą pateiktas reikšmingas sumas ir atskleidimus; ir
  - kitų įstatymų ir kitų teisės aktų, kurie neturi tiesioginės įtakos nustatant kliento finansinėse ataskaitose ar informacijoje apie tvarumą pateiktas sumas ir atskleidimus, tačiau kurių laikymasis galėtų būti labai svarbus kliento veiklos vykdymo aspektams, jo galimybėms tęsti veiklą ar išvengti reikšmingų nuobaudų.

Tvarumo užtikrinimą teikiančio asmens tikslai, susiję su įstatymų ir kitų teisės aktų nesilaikymu

- 5360.4. Viešojo intereso užtikrinimo labai tvarumo užtikrinimą teikiantys asmenys turi veikti etiškai, kad visuomenė galėtų pasitikėti ir tikėti informacija apie tvarumą, kuri yra užtikrinimo objektas. Reaguodamas į nesilaikymą ar įtariamą nesilaikymą, teikiantis asmuo turi įgyvendinti šiuos tikslus:
- laikytis pagrindinių sąžiningumo ir profesionalaus elgesio principų;
  - įspėti tvarumo užtikrinimo kliento vadovybę arba, jeigu reikia, už valdymą atsakingus asmenis, kad:
    - jie galėtų ištaisyti, pašalinti ar sumažinti nustatyto ar įtariamo nesilaikymo pasekmes; arba
    - būtų užkirstas kelias nesilaikymo veiksmui prieš jam įvykstant; ir
  - imtis tokių tolesnių veiksmų, kuriais paisomas viešasis interesas.

Reikalavimai ir taikymo medžiaga

Bendrosios nuostatos

- 5360.5 A1. Įstatymų ir kitų teisės aktų nesilaikymas (toliau – nesilaikymas) – tai priešingas galiojantiems įstatymams ar kitiems teisės aktams tyčinis ar netyčinis veikimas arba neveikimas, kurį vykdo:
- tvarumo užtikrinimo klientas;
  - tvarumo užtikrinimo kliento už valdymą atsakingi asmenys;

- c) tvarumo užtikrinimo kliento vadovybė; arba
- d) kiti asmenys, kurie dirba tvarumo užtikrinimo klientui arba pagal jo nurodymą.

5360.5 A2. Šiame skyriuje nagrinėjami įstatymai ir kiti teisės aktai, kurie reglamentuoja:

- aplinkos apsaugą;
- visuomenės sveikatą ir saugumą.
- žmogaus teisių apsaugą;
- darbo sąlygas ir darbuotojų teises;
- vartotojų teises;
- duomenų apsaugą;
- apgaulės, korupcijos ir kyšininkavimo prevenciją;
- pinigų plovimo, terorizmo finansavimo ir nusikalstamos veiklos prevenciją;
- vertybinių popierių rinkas ir prekybą jais;
- bankininkystę ir kitus finansinius produktus bei paslaugas;
- mokesčius ir įsipareigojimus pagal pensijų kaupimo sutartis ir pensijų išmokas.

5360.5 A3. Dėl nesilaikymo tvarumo užtikrinimo klientui gali būti skiriama bauda, jis gali būti įtraukiamas į bylinėjimosi procesą arba jam galėtų kilti kitų pasekmių, galinčių reikšmingai paveikti jo finansines ataskaitas ar informaciją apie tvarumą. Svarbu ir tai, kad toks nesilaikymas galėtų turėti daugiau pasekmių viešajam interesui, t. y. gali pakenkti investuotojams, kreditoriams, darbuotojams arba plačiajai visuomenei. Pagal šio skyriaus nuostatas, veiksmas daro didelę žalą, jeigu dėl jo bet kuriai iš šių šalių kyla rimtų neigiamų tiek finansinių, tiek nefinansinių pasekmių. Tokio veiksmo pavyzdžiais gali būti apgaulė, dėl kurios investuotojai patiria didelius finansinius nuostolius, arba aplinkos apsaugos įstatymų ir teisės aktų pažeidimas, kuris kelia pavojų darbuotojų ir visuomenės sveikatai arba saugumui.

R5360.6. Kai kurių jurisdikcijų teritorijose galioja teisinės arba reguliavimo nuostatos, reglamentuojančios, kaip tvarumo užtikrinimą teikiantys asmenys turėtų reaguoti į nesilaikymą ar įtariamą nesilaikymą. Tokios teisinės ar reguliavimo nuostatos gali skirtis nuo šiame skyriuje nurodytų nuostatų arba jos gali būti platesnės. Jeigu teikiantis asmuo sužino apie tokį nesilaikymą ar įtariamą nesilaikymą, jis privalo susipažinti su teisinėmis ar reguliavimo nuostatomis ir jų laikytis, įskaitant:

- a) bet kokį reikalavimą pranešti apie dalyką atitinkamai institucijai; ir
- b) bet kokį draudimą įspėti tvarumo užtikrinimo klientą.

5360.6.A1. Draudimas įspėti klientą galėtų atsirasti, pavyzdžiui, pagal pinigų plovimo prevencijos teisės aktus.

5360.7 A1. Šis skyrius taikomas neatsižvelgiant į tvarumo užtikrinimo kliento pobūdį, įskaitant tai, ar jis yra viešojo ar ne viešojo intereso įmonė.

5360.7 A2. Tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo, kuris sužino arba yra informuojamas apie dalykus, kurie yra akivaizdžiai nereikšmingi, neprivalo laikytis šio skyriaus nuostatų. Ar dalykai yra akivaizdžiai nereikšmingi turi būti sprendžiama atsižvelgiant į jų pobūdį ir finansinį ar kitokį poveikį tvarumo užtikrinimo klientui, jo suinteresuotosioms šalims ir plačiajai visuomenei.

5360.7 A3. Šis skyrius netaikomas, kai:

- a) asmens neteisėti veiksmai nesusiję su tvarumo užtikrinimo kliento verslo veikla; ir
- b) įstatymų ir kitų teisės aktų nesilaiko asmenys, kurie nėra nurodyti 5360.5 A1 dalyje. Tai gali būti, kai, pavyzdžiui, už nesilaikymą ar įtariamą nesilaikymą yra atsakingas subjektas tvarumo užtikrinimo kliento vertės grandinėje.

Vis dėlto šio skyriaus gairės galėtų būti naudingos tvarumo užtikrinimą teikiančiam asmeniui, kai jis svarsto, kaip reaguoti tokiose situacijose.

Vadovybės ir už valdymą atsakingų asmenų pareigos

5360.8 A1 Vadovybė, prižiūrima už valdymą atsakingų asmenų, privalo užtikrinti, kad tvarumo užtikrinimo kliento verslo veikla būtų vykdoma laikantis įstatymų ir kitų teisės aktų. Taip pat vadovybė ir už valdymą atsakingi asmenys privalo nustatyti ir imtis veiksmų, kai įstatymų ir kitų teisės aktų nesilaiko:

- a) tvarumo užtikrinimo klientas;
- b) asmuo, kuriam patikėta tvarumo užtikrinimo kliento valdysena;
- c) tvarumo užtikrinimo kliento vadovybės narys; arba
- d) kiti asmenys, kurie dirba tvarumo užtikrinimo klientui arba pagal jo nurodymus.

Tvarumo užtikrinimą teikiančių asmenų pareigos

R5360.9. Jeigu tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo sužino apie dalyką, kuriam taikomas šis skyrius, veiksmai, kurių teikiantis asmuo imasi pagal šio skyriaus nuostatas, turi būti atlikti laiku, tačiau nepamirštant laikytis konfidencialumo principo. Siekdamas laiku imtis veiksmų, teikiantis asmuo turi atsižvelgti į dalyko pobūdį ir galimą žalą tvarumo užtikrinimo kliento, investuotojų, kreditorių, darbuotojų ar plačiosios visuomenės interesams.

Tvarumo užtikrinimo užduotys, kurioms taikomi šioje Dalyje nurodyti tarptautiniai nepriklausomumo standartai

Dalyko supratimas

R5360.10. Jeigu tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo, paskirtas atlikti tvarumo užtikrinimo užduoties, kuriai taikomi šioje Dalyje nurodyti tarptautiniai nepriklausomumo standartai, sužino informacijos apie nustatytą ar įtariamą įstatymų ar kitų teisės aktų nesilaikymo atvejį, teikiantis asmuo privalo suprasti tokį dalyką. Tai reiškia, kad jis turi suprasti tokio nesilaikymo arba įtariamo nesilaikymo pobūdį ir aplinkybes, kuriomis tai įvyko ar galėtų įvykti.

5360.10 A1. Tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo gali sužinoti apie nesilaikymo ar įtariamo nesilaikymo atvejį vykdydamas tvarumo užtikrinimo užduotį arba gavęs informacijos iš kitų šalių.

5360.10 A2. Tikimasi, jog tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo pritaikys žinias bei ekspertinę patirtį ir priims profesinį sprendimą. Tačiau nesitikima, kad teikiantis asmuo išmanys įstatymus ir kitus teisės aktus geriau nei reikia tvarumo užtikrinimo užduočiai atlikti. Galutinį sprendimą, ar atliekant veiksmą buvo nesilaikoma įstatymų ar teisės aktų, priima teismas ar kita atitinkama ginčus nagrinėjanti institucija.

5360.10 A3. Atsižvelgęs į dalyko pobūdį ir svarbą, tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo, laikydamasis konfidencialumo principo, gali kreiptis patarimo į kitus asmenis įmonėje, tinklo įmonę, profesinę

organizaciją arba teisininką.

R5360.11. Jeigu tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo nustato ar įtaria, kad yra ar galėtų būti nesilaikoma įstatymų ar kitų teisės aktų, teikiantis asmuo turi tokį dalyką aptarti su atitinkamo lygio vadovybe ir, jeigu reikia, už valdymą atsakingais asmenimis.

5360.11 A1. Aptarimas yra skirtas:

- a) padėti tvarumo užtikrinimą teikiančiam asmeniui aiškiau suprasti faktus ir aplinkybes, susijusius su dalyku, ir galimas jo pasekmes. Toks aptarimas taip pat galėtų paskatinti vadovybę ar už valdymą atsakingus asmenis ištirti dalyką; ir
- b) įvertinti, kokias atitinkamas šalis vadovybė ar už valdymą atsakingi asmenys turėtų informuoti. Tokios šalys gali būti išorės auditorius ir (arba) kitas (-i) tvarumo užtikrinimą teikiantis (-ys) asmuo (-enys), atliekantis (-ys) tvarumo užtikrinimo užduotį, kuriai taikomi šioje Dalyje nurodyti tarptautiniai nepriklausomumo standartai.

5360.11 A2. Sprendimas, kokio lygio vadovybė būtų tinkama aptarti dalyką, turi būti priimamas remiantis profesiniu sprendimu. Atitinkami veiksniai, kuriuos reikėtų apsvarstyti:

- dalyko pobūdis ir aplinkybės;
- susiję ar galimai susiję asmenys;
- išankstinio susitarimo tikimybė;
- galimos dalyko pasekmės;
- ar atitinkamo lygio vadovai gali ištirti dalyką ir imtis reikiamų veiksmų.

5360.11 A3. Tinkamas vadovybės lygis – tai vadovai, kurie eina bent vienu lygiu aukštesnes pareigas nei asmuo ar asmenys, kurie yra susiję ar gali būti susiję su dalyku. Grupės atveju, tinkamo lygio vadovybė galėtų būti subjekto, kuris kontroliuoja tvarumo užtikrinimo klientą, vadovybė.

5360.11 A4. Jeigu įmanoma, tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo taip pat galėtų apsvarstyti dalyką su vidaus auditoriais.

R5360.12. Jeigu tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo mano, kad vadovybė yra susijusi su nesilaikymu ar įtariamą nesilaikymu, teikiantis asmuo turi tokį dalyką aptarti su už valdymą atsakingais asmenimis.

Dalyko sprendimas

R5360.13. Aptardamas nesilaikymą ar įtariamą nesilaikymą su vadovybe ir, kur tinkama, su už valdymą atsakingais asmenimis, tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo turėtų jiems patarti laiku imtis tinkamų veiksmų, jeigu šie to dar nėra padarę, kad jie galėtų:

- a) ištaisyti, pašalinti ar sumažinti nesilaikymo pasekmes;
- b) užkirsti kelią nesilaikymui, jeigu tai dar neįvyko; arba
- c) atskleisti dalyką atitinkamai institucijai, jeigu to reikalaujama pagal įstatymą ar kitą teisės aktą arba, kai tą reikia padaryti viešo intereso labui.

R5360.14. Tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo turi išsiaiškinti, ar vadovybė ir už valdymą atsakingi asmenys supranta savo teisinę ar reguliavimo reikalavimų nustatytą atsakomybę už nesilaikymą ar įtariamą nesilaikymą.

5360.14 A1. Jeigu vadovybė ir už valdymą atsakingi asmenys nesupranta savo teisinių ar reguliavimo reikalavimų nustatytos atsakomybės už nesilaikymą ar įtariamą nesilaikymą, tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo gali jiems parekomenduoti tinkamus informacijos šaltinius arba kreiptis patarimo į teisininką.

R5360.15. Tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo turi laikytis taikomų:

- a) įstatymų ir kitų teisės aktų, įskaitant teisinių ar reguliavimo nuostatų dėl atitinkamos institucijos informavimo apie nesilaikymą ar įtariamą nesilaikymą; ir
- b) reikalavimų pagal tvarumo užtikrinimo standartus, įskaitant susijusius su:
  - nesilaikymo, įskaitant apgaulę, nustatymu ir reagavimu į jį;
  - komunikavimu su už valdymą atsakingais asmenimis;
  - nesilaikymo ar įtariamo nesilaikymo pasekmių tvarumo užtikrinimo išvadai įvertinimu.

5360.15 A1. Kai kuriuose įstatymuose ir kituose teisės aktuose gali būti nustatytas laikotarpis, per kurį atitinkamai institucijai turi būti pranešta apie nustatytą arba įtariamą nesilaikymą.

Komunikavimas su įmonių grupėmis

R5360.16. Jeigu tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo sužino apie nesilaikymą ar įtariamą nesilaikymą abiem toliau nurodytais atvejais, taikytiniais grupės atveju, teikiantis asmuo turi komunikuoti grupės užduoties lyderiui apie tokį dalyką, jeigu tai nėra draudžiama pagal įstatymą ar kitą teisės aktą:

- a) teikiantis asmuo atlieka tvarumo užtikrinimo darbą, susijusį su grupės komponentu, grupės tvarumo užtikrinimo užduoties tikslais; arba
- b) teikiantis asmuo yra paskirtas atlikti tvarumo užtikrinimo užduotį dėl juridinio asmens ar verslo vieneto, kuris yra grupės dalis, informacijos apie tvarumą kitais nei grupės tvarumo užtikrinimo užduoties tikslais.

Reaguojant į tokį dalyką remiantis šio skyriaus nuostatomis kartu turi būti apie jį komunikuojama užduoties grupės lyderiui.

5360.16 A1. Komunikavimo tikslas yra pranešti užduoties grupės lyderiui apie dalyką ir nustatyti, ar, atliekant tvarumo užtikrinimo užduotį, būtina į jį reaguoti ir, jeigu būtina, kaip reaguoti remiantis šio skyriaus nuostatomis. R5360.16 dalyje nurodyto komunikavimo reikalavimas taikomas neatsižvelgiant į tai, ar užduoties grupės lyderio įmonė arba tinklas yra tas pats ar kitas nei tvarumo užtikrinimą teikiančio asmens įmonė arba tinklas.

R5360.17. Jeigu užduoties grupės lyderis, atlikdamas grupės tvarumo užtikrinimo užduotį, sužino apie nesilaikymą ar įtariamą nesilaikymą, grupės užduoties lyderis turi išsiaiškinti, ar dalykas galėtų būti susijęs su:

- a) vienu ar daugiau komponentų, kuriuose turi būti atliekamas tvarumo užtikrinimo darbas grupės tvarumo užtikrinimo užduoties tikslais; arba
- b) vienu ar daugiau juridinių asmenų ar verslo vienetų, kurie yra grupės dalis ir kurių informacija apie tvarumą yra užtikrinimo objektas kitais nei grupės tvarumo užtikrinimo užduoties tikslais.

Tai turi būti padaryta papildomai, kai reaguojama į tokį dalyką grupės tvarumo užtikrinimo užduoties metu, remiantis šio skyriaus nuostatomis.

R5360.18. Jeigu nesilaikymas arba įtariamas nesilaikymas galėtų būti reikšmingas vienam arba daugiau grupės komponentų, nurodytų R5360.17 dalies a punkte, ir juridiniams asmenims ar verslo vienetams, nurodytiems R5360.17 dalies b punkte, grupės užduoties lyderis turi imtis priemonių, kad toks dalykas būtų komunikuojamas asmenims, atliekantiems tvarumo užtikrinimo darbą grupės komponentuose, juridiniuose subjektuose ar verslo vienetuose, jeigu tai nėra draudžiama pagal įstatymą ar kitą teisės aktą. Jeigu būtina, grupės užduoties lyderis turi pasirūpinti, kad būtų pateikti paklausimai (vadovybei arba remiantis viešai prieinama informacija) apie tai, ar atitinkami juridiniai asmenys arba verslo vienetai, nurodyti R5360.17 dalies b punkte, yra tvarumo užtikrinimo objektai, ir, jeigu yra, nustatyti, kiek tai praktiškai įmanoma, kas yra teikiantys asmenys.

5360.18 A1. Komunikavimo tikslas yra pranešti asmenims, atsakingiems už tvarumo užtikrinimo darbą grupės komponentuose, juridiniuose subjektuose arba verslo vienetuose apie dalyką, ir nustatyti, ar būtina į jį reaguoti ir, jeigu būtina, kaip reaguoti remiantis šio skyriaus nuostatomis. Komunikavimo reikalavimas taikomas neatsižvelgiant į tai, ar grupės užduoties lyderio įmonė arba tinklas yra tas pats ar kitas nei už tvarumo užtikrinimo darbą grupės komponentuose, juridiniuose vienetuose arba verslo vienetuose atsakingų asmenų įmonės arba tinklai.

Dalyko komunikavimas tvarumo užtikrinimo kliento išorės auditoriui

R5360.18a. Jeigu nėra draudžiama pagal įstatymą ar kitą teisės aktą, tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo turi tvarumo užtikrinimo kliento išorės auditoriui komunikuoti apie nesilaikymą arba įtariamą nesilaikymą, kai tvarumo užtikrinimo klientas taip pat yra:

- a) įmonės audito klientas; arba
- b) įmonės audito kliento komponentas.

Komunikuojant tokį dalyką būtina laikytis įmonės protokolų ar procedūrų. Jeigu tokių protokolų ir procedūrų nėra, būtina komunikuoti tiesiogiai užduoties partneriui.

R5360.18b. Tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo turi apsvastyti, ar tvarumo užtikrinimo kliento išorės auditoriui komunikuoti apie nesilaikymą arba įtariamą nesilaikymą, kai tvarumo užtikrinimo klientas:

- a) taip pat yra tinklo įmonės audito klientas ar audito kliento komponentas; Komunikuojant tokį dalyką būtina laikytis tinklo protokolų ar procedūrų. Jeigu tokių protokolų ir procedūrų nėra, būtina komunikuoti tiesiogiai užduoties partneriui; arba
- b) įmonės ar tinklo įmonės ne audito klientas ar ne audito kliento komponentas.

Svarbūs svarstylini veiksniai

5360.18b A1. Komunikuojant remiantis R5360.18b dalimi reikia atsižvelgti į šiuos svarbius veiksnius:

- ar tai neprieštarauja įstatymui ar kitam teisės aktui;
- ar nėra atskleidimo apribojimų, kuriuos nustato tyrimą dėl nesilaikymo ar įtariamo nesilaikymo atliekanti reguliavimo agentūra ar prokuroras;
- ar vadovybė arba už valdymą atsakingi asmenys jau informavo tvarumo užtikrinimo kliento išorės auditorių apie tokį dalyką.

Komunikavimo tikslas

5360.18b A2. Esant R5360.18a ir R5360.18b dalyse nurodytoms aplinkybėms, komunikavimo tikslas yra:

- a) informuoti užduoties partnerį apie nesilaikymą arba įtariamą nesilaikymą ir nustatyti, ar

būtina į jį reaguoti ir, jeigu būtina, kaip reaguoti remiantis šio Kodekso nuostatomis; ir

- b) sudaryti galimybę tvarumo užtikrinimą teikiančiam asmeniui ir užduoties partneriui aptarti ir, kiek įmanoma, sukoordinuoti atitinkamus veiksmus laikantis atitinkamai šio skyriaus ir 5360 skyriaus nuostatų.

Būtinybės atlikti tolesnius veiksmus nustatymas

R5360.19. Tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo turi įvertinti vadovybės ir, jeigu taikytina, už valdymą atsakingų asmenų reagavimo tinkamumą.

5360.19 A1. Svarbūs veiksniai, kuriuos reikia apsvarstyti vertinant, ar vadovybė ir, jeigu taikytina, už valdymą atsakingi asmenys tinkamai reagavo, yra tai, ar:

- buvo reaguojama laiku;
- nesilaikymas ar įtariamasis nesilaikymas buvo tinkamai iširtas;
- buvo imtasi veiksmų nesilaikymo pasekmėms ištaisyti, pašalinti ar sumažinti;
- buvo imtasi ar imamas veiksmų užkirsti kelią nesilaikymui, jeigu tai dar neįvyko;
- tinkamų veiksmų buvo imtasi ar imamas sumažinti pasikartojimo riziką, pavyzdžiui, papildomų kontrolės priemonių ar mokymų;
- atitinkama institucija buvo informuota apie nesilaikymą ar įtariamą nesilaikymą, ir jeigu buvo, ar atskleidimai yra laikomi pakankamais.

R5360.20. Atsižvelgdamas į tai, kaip vadovybė ir, jeigu tinkama, už valdymą atsakingi asmenys reagavo, tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo turi nustatyti, ar reikia imtis tolesnių veiksmų viešojo intereso labui.

5360.20 A1. Siekiant nustatyti, ar būtina imtis tolesnių veiksmų ir tokių veiksmų pobūdį bei mastą, reikia atsižvelgti į tokius įvairius veiksnius:

- teisinė ir priežiūros sistema;
- situacijos skuba;
- kiek dalykas paplitęs tvarumo užtikrinimo kliento atžvilgiu;
- ar tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo vis dar yra įsitikinęs, kad vadovybė ir, jeigu taikytina, už valdymą atsakingi asmenys veikia sąžiningai;
- ar yra tikėtina, kad nesilaikymas ar įtariamasis nesilaikymas pasikartos;
- ar yra patikimų įrodymų, kad tvarumo užtikrinimo kliento, investuotojų, kreditorių ir plačiosios visuomenės interesui padaryta ar gali būti padaryta didelė žala.

5360.20 A2. Aplinkybės, kurioms esant tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo gali nebebūti įsitikinęs, kad vadovybė ir, jeigu taikytina, už valdymą atsakingi asmenys veikia sąžiningai, apima tokias situacijas:

- teikiantis asmuo įtaria ar turi įrodymų, kad jie nesilaiko arba ketina nesilaikyti įstatymų ir kitų teisės aktų;
- teikiantis asmuo turi informacijos apie tai, kad jie žino apie tokį nesilaikymą ir, priešingai nei reikalaujama pagal teises ar reguliavimo nuostatas, per pagrįstą laikotarpį neinformavo ir

neįgaliojo kito asmens informuoti atitinkamos institucijos apie dalyką.

R5360.21. Siekdamas nustatyti tolesnių veiksmų būtinybę, pobūdį ir apimtį, tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo turi priimti profesinį sprendimą. Priimdamas šį sprendimą teikiantis asmuo turi įvertinti, ar yra tikėtina, kad nusimananti ir informuota trečioji šalis prieš išvadą, jog teikiantis asmuo tinkamai veikė viešojo intereso labui.

5360.21 A1. Tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo galėtų imtis šių tolesnių veiksmų:

- atskleisti dalyką atitinkamai institucijai net ir tais atvejais, kai nėra taikomų teisinių ar reguliavimo reikalavimų;
- atsisakyti vykdyti užduotį ir nutraukti profesinius santykius, jeigu tą galima padaryti pagal įstatymą ar kitą teisės aktą.

5360.21 A2. Atsisakymas vykdyti užduotį ir profesinių santykių nutraukimas nėra alternatyva kitiems veiksams, kurių galėtų prireikti, kad tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo įvykdytų šiame skyriuje numatytus savo tikslus. Pagal kai kurias jurisdikcijas gali būti taikomi tolesnių teikiančio asmens veiksmų apribojimai, todėl atsisakymas vykdyti užduotį galėtų būti vienintelis galimas veiksmas.

R5360.22. Jeigu tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo, remdamasis R5360.20 ir 5360.21 A1 dalių nuostatomis, nutraukė profesinius ryšius, jis, siūlomo teikiančio asmens prašymu ir remdamasis R5320.8 dalies nuostatomis, turi siūlomam teikiančiam asmeniui pateikti visus jam žinomus faktus ir kitą informaciją dėl nustatyto ar įtariamo nesilaikymo. Ankstesnis teikiantis asmuo turi tą padaryti net ir R5320.8 dalies b punkte aptartomis aplinkybėmis, kai tvarumo užtikrinimo klientas nesuteikia arba atsisako suteikti ankstesniam teikiančiam asmeniui leidimą aptarti kliento reikalus su siūlomu teikiančiu asmeniu, nebent tai draudžiama pagal įstatymą ar kitą teisės aktą.

5360.22 A1. Faktai ir kita informacija, kurią reikia pateikti, yra tie faktai ir informacija, kurią, ankstesnio teikiančio asmens nuomone, reikia žinoti siūlomam teikiančiam asmeniui prieš sutinkant su paskyrimu. 5320 skyriuje aptariamas siūlomų teikiančių asmenų vykdomas komunikavimas.

R5360.23. Jeigu siūlomas teikiantis asmuo neturi galimybės bendrauti su ankstesniu teikiančiu asmeniu, siūlomas teikiantis asmuo turi imtis pagrįstų veiksmų informacijai apie paskyrimo pakeitimo aplinkybes gauti kitais būdais.

5360.23 A1. Informaciją apie paskyrimo pasikeitimo aplinkybes galima gauti kitais būdais, pavyzdžiui, pateikiant paklausimus trečiosioms šalims arba atliekant vadovybės arba už valdymą atsakingų asmenų biografinių faktų tyrimą.

5360.24 A1. Kadangi vertinant dalyką galėtų būti atliekama sudėtinga analizė ir priimami sudėtingi sprendimai, teikiantis asmuo galėtų nuspręsti:

- konsultuotis viduje;
- kreiptis teisinio patarimo, kad galėtų suprasti, kokias galimybes jis turi ar su kokiomis profesinėmis ar teisinėmis pasekmėmis jis susidurs, jeigu imsis konkrečių veiksmų;
- laikydamasis konfidencialumo principo, kreiptis į reguliavimo instituciją ar profesinę organizaciją. Svarstymai dėl būtinybės atskleisti dalyką atitinkamai institucijai.

5360.25 A1. Dalyko atskleidimas atitinkamai institucijai yra draudžiamas, jeigu tai prieštarauja įstatymui ar kitam teisės aktui. Jeigu tai nėra draudžiama, atskleidimo tikslas yra suteikti atitinkamai institucijai galimybę inicijuoti dalyko tyrimą ir veiksmus viešojo intereso labui.

5360.25 A2. Siekiant nuspręsti, ar reikia tokio atskleidimo, pirmiausia atsižvelgiama į faktinės ar tikėtinos žalos,

kurią dalykas sukels ar galėtų sukelti investuotojams, kreditoriams, darbuotojams ar plačiajai visuomenei, pobūdį ir mastą. Tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo galėtų, pavyzdžiui, nustatyti, kad dalyko atskleidimas atitinkamai institucijai yra tinkamas veiksmas, jeigu:

- tvarumo užtikrinimo klientas yra susijęs su papirkinėjimu (pavyzdžiui, vietos ar užsienio valstybės pareigūnų, kad jie garantuotų, jog bus sudarytos didelės apimties sutartys);
- tvarumo užtikrinimo kliento veikla yra reguliuojama, todėl dėl tokio reikšmingo dalyko jis gali netekti veiklos licencijos;
- tvarumo užtikrinimo kliento vertybiniais popieriais prekiaujama vertybinių popierių biržoje, todėl dalykas galėtų turėti neigiamų pasekmių sąžiningai ir tinkamai kliento vertybinių popierių prekybai ar sukelti sistemine riziką finansų rinkoms;
- tikėtina, kad tvarumo užtikrinimo klientas prekiaus produktais, kurie kelia pavojų visuomenės sveikatai ar saugumui;
- tvarumo užtikrinimo klientas reklamuoja savo klientams schemą, pagal kurią jie galėtų išvengti mokesčių.

5360.25 A3. Siekiant nustatyti, ar reikia tokio atskleidimo, taip pat reikia atsižvelgti į tokius išorės veiksnius:

- ar yra atitinkama institucija, kuri gali gauti informacijos ir inicijuoti dalyko tyrimą ir veiksmus. Atitinkama institucija pasirenkama atsižvelgiant į dalyko pobūdį. Pavyzdžiui, į vertybinių popierių priežiūros instituciją kreipiamasi apgaulingos finansinės atskaitomybės atvejais, o į aplinkos apsaugos agentūrą – kai pažeidžiami aplinkos apsaugos įstatymai ir kiti teisės aktai;
- ar yra tvirta ir patikima apsauga nuo civilinės, baudžiamosios ar profesinės atsakomybės arba atsakomųjų veiksmų, kai tokią apsaugą garantuoja įstatymai ar kiti teisės aktai, pavyzdžiui, pranešimo apie pažeidimus įstatymai ar kiti teisės aktai;
- ar yra faktinės arba potencialios grėsmės tvarumo užtikrinimą teikiančio asmens ar kitų asmenų fiziniam saugumui.

R5360.26. Jeigu tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo nustato, kad nesilaikymo ar įtariamo nesilaikymo atskleidimas atitinkamai institucijai yra tinkamas veiksmas konkrečiomis aplinkybėmis, toks atskleidimas pagal R5114.3 dalį yra leidžiamas. Tokio atskleidimo tikslais teikiantis asmuo, darydamas pareiškimus ir pateikdamas tvirtinimus, turi būti sąžiningas ir atsargus. Teikiantis asmuo, prieš atskleisdamas dalyką, taip pat turi apsvarstyti, ar būtų tinkama informuoti tvarumo užtikrinimo klientą apie savo ketinimus.

Neišvengiamas pažeidimas

R5360.27. Išimtiniais atvejais tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo galėtų sužinoti apie faktinį ar planuojamą elgesį, dėl kurio, pagrįstu jo vertinimu, neišvengiamai bus pažeistas įstatymas ar kitas teisės aktas, ir todėl investuotojams, kreditoriams, darbuotojams ar plačiajai visuomenei bus padaryta didelė žala. Pirmiausia apsvarstęs, ar reikėtų tokį dalyką aptarti su tvarumo užtikrinimo kliento vadovybe ar už valdymą atsakingais asmenimis, teikiantis asmuo turi priimti profesinį sprendimą ir nustatyti, ar reikia nedelsiant atskleisti dalyką atitinkamai institucijai, taip siekiant užkirsti kelią tokiam neišvengiamam pažeidimui ar sušvelninti jo pasekmes. Jeigu atskleidimas buvo pateiktas, jis laikomas leidžiamu pagal R5114.3 dalį.

Dokumentavimas

- R5360.28.** Tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo turi dokumentuoti apie nesilaikymą ar įtariamą nesilaikymą, kuriam taikomos šio skyriaus nuostatos, šiuos dalykus:
- kaip vadovybė ir, jeigu taikytina, už valdymą atsakingi asmenys reagavo į dalyką;
  - veiksmus, kurių teikiantis asmuo ėmėsi, ir sprendimus, kuriuos jis priėmė atsižvelgęs į nusimanančios ir informuotos trečiosios šalies testo rezultatus;
  - kaip teikiantis asmuo įsitikino, kad jis įvykdė R5360.20 dalyje nustatytas pareigas.

5360.28 A1. Tą dokumentuojant būtina laikytis ne tik nesilaikymo ar įtariamo nesilaikymo atvejų dokumentavimo reikalavimų pagal tvarumo atskaitomybės standartus, bet ir šių nuostatų.

Tvarumo užtikrinimo užduotys, kurioms nėra taikomi šioje Dalyje nurodyti tarptautiniai nepriklausomumo standartai, ir kitos profesinės paslaugos

Dalyko supratimas ir sprendimas su vadovybe ir už valdymą atsakingais asmenimis

R5360.29. Jeigu tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo, paskirtas tvarumo užtikrinimo klientui atlikti tvarumo užtikrinimo užduotį, kuriai nėra taikomi šioje Dalyje nurodyti tarptautiniai nepriklausomumo standartai, ar kitas profesines paslaugas, sužino informacijos apie nustatytą ar įtariamą nesilaikymo atvejį, teikiantis asmuo turi stengtis suprasti tokį dalyką. Tai reiškia, kad būtina suprasti tokio nesilaikymo arba įtariamo nesilaikymo pobūdį ir aplinkybes, kuriomis tai įvyko ar galėtų greitai įvykti.

5360.29 A1. Tikimasi, jog tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo pritaikys žinias bei ekspertinę patirtį ir priims profesinį sprendimą. Tačiau nesitikima, kad teikiantis asmuo išmanys įstatymus ir kitus teisės aktus geriau nei reikia teikiant profesinę paslaugą, kurią teikti teikiantis asmuo buvo paskirtas. Galutinį sprendimą, ar veiksmas iš tikrųjų yra nesilaikymas, priima teismas ar kita atitinkama ginčus nagrinėjanti institucija.

5360.29 A2. Atsižvelgęs į dalyko pobūdį ir svarbą, tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo, laikydamasis konfidencialumo principo, gali kreiptis patarimo į kitus asmenis įmonėje, tinklo įmonę, profesinę organizaciją arba teisininką.

R5360.30. Jeigu tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo nustato ar įtaria, kad yra ar galėtų būti nesilaikoma įstatymų ar kitų teisės aktų, teikiantis asmuo turi tokį dalyką aptarti su atitinkamo lygio vadovybe. Jeigu teikiantis asmuo gali susisiekti su už valdymą atsakingais asmenimis, jis taip pat turėtų su jais aptarti tokį dalyką, kai to reikia.

5360.30 A1. Aptaręs tokį dalyką tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo galės aiškiau suprasti faktus ir aplinkybes, susijusius su dalyku, ir galimas jo pasekmes. Toks aptarimas taip pat galėtų paskatinti vadovybę ar už valdymą atsakingus asmenis ištirti dalyką.

5360.30 A2. Sprendimas, kokio lygio vadovybė būtų tinkama aptarti dalyką, turi būti priimamas remiantis profesiniu sprendimu. Atitinkami veiksniai, kuriuos reikėtų apsvarstyti:

- dalyko pobūdis ir aplinkybės;
- susiję ar galimai susiję asmenys;
- išankstinio susitarimo tikimybė;
- galimos dalyko pasekmės;

- ar atitinkamo lygio vadovai gali iširti dalyką ir imtis reikiamų veiksmų.

Dalyko komunikavimas tvarumo užtikrinimo kliento išorės auditoriui

R5360.31. Jeigu tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo atlieka tvarumo užtikrinimo užduotį, kuriai nėra taikomi šioje Dalyje nurodyti tarptautiniai nepriklausomumo standartai, ar teikia kitą profesinę paslaugą tvarumo užtikrinimo klientui, kuris yra:

- a) įmonės audito klientas; arba
- b) įmonės audito kliento komponentas;

teikiantis asmuo turi komunikuoti įmonėje apie nesilaikymą arba įtariamą nesilaikymą, jeigu tai nėra draudžiama pagal įstatymą ar kitą teisės aktą. Komunikuojant tokį dalyką būtina laikytis įmonės protokolų ar procedūrų. Jeigu tokių protokolų ir procedūrų nėra, būtina komunikuoti tiesiogiai užduoties partneriui.

R5360.32. Jeigu tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo atlieka tvarumo užtikrinimo užduotį, kuriai nėra taikomi šioje Dalyje nurodyti tarptautiniai nepriklausomumo standartai, ar teikia kitą profesinę paslaugą tvarumo užtikrinimo klientui, kuris yra:

- a) tinklo įmonės audito klientas arba
- b) tinklo įmonės audito kliento komponentas,

teikiantis asmuo turi apsvarstyti, ar būtina komunikuoti tinklo įmonei apie nesilaikymą arba įtariamą nesilaikymą. Komunikuojant tokį dalyką būtina laikytis tinklo protokolų ar procedūrų. Jeigu tokių protokolų ir procedūrų nėra, būtina komunikuoti tiesiogiai užduoties partneriui.

R5360.33. Jeigu tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo atlieka tvarumo užtikrinimo užduotį, kuriai nėra taikomi šioje Dalyje nurodyti tarptautiniai nepriklausomumo standartai, ar teikia kitą profesinę paslaugą tvarumo užtikrinimo klientui, kuris nėra:

- a) įmonės ar tinklo įmonės audito klientas ar
- b) įmonės ar tinklo įmonės audito kliento komponentas,

teikiantis asmuo turi apsvarstyti, ar reikia apie nesilaikymą ar įtariamą nesilaikymą komunikuoti įmonei, kuri yra tvarumo užtikrinimo kliento išorės auditorius (jeigu toks yra).

Svarbūs svarstyteni veiksniai

5360.34 A1. Komunikuojant remiantis R5360.31–R5360.33 dalimis reikia atsižvelgti į šiuos veiksnius:

- ar tai neprieštarauja įstatymui ar kitam teisės aktui;
- ar nėra atskleidimo apribojimų, kuriuos nustato tyrimą dėl nesilaikymo ar įtariamo nesilaikymo atliekanti reguliavimo agentūra ar prokuroras;
- ar užduoties tikslas yra nustatyti galimus nesilaikymo ar įtariamo nesilaikymo atvejus tvarumo užtikrinimo kliento įmonėje, kad galima būtų imtis tinkamų veiksmų.
- ar vadovybė arba už valdymą atsakingi asmenys jau informavo subjekto išorės auditorių apie tokį dalyką.

Komunikavimo tikslas

5360.35 A1. Esant R5360.31–R5360.33 dalyse nurodytoms aplinkybėms, komunikavimo tikslas yra informuoti

užduoties partnerį apie nesilaikymą arba įtariamą nesilaikymą ir nustatyti, ar būtina į jį reaguoti ir, jeigu būtina, kaip reaguoti remiantis šio Kodekso nuostatomis.

Svarstymas dėl būtinybės imtis tolesnių veiksmų

R5360.36. Tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo taip pat turi apsvarstyti, ar būtina imtis tolesnių veiksmų viešojo intereso labui.

5360.36 A1. Siekiant nustatyti, ar būtina imtis tolesnių veiksmų ir tokių veiksmų pobūdį ir mastą, reikia atsižvelgti į šiuos veiksnius kaip:

- teisinė ir priežiūros sistema;
- tinkamas ir laiku įgyvendintas vadovybės ir, jeigu taikytina, už valdymą atsakingų asmenų atsakas;
- situacijos skuba;
- kiek vadovybė ir už valdymą atsakingi asmenys yra susiję su dalyku;
- tikimybė, kad tvarumo užtikrinimo kliento, investuotojų, kreditorių, darbuotojų ar plačiosios visuomenės interesui bus padaryta didelė žala.

5360.36 A2. Tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo galėtų imtis šių tolesnių veiksmų:

- atskleisti dalyką atitinkamai institucijai net ir tais atvejais, kai nėra taikomų teisinių ar reguliavimo reikalavimų;
- atsakyti vykdyti užduotį ir nutraukti profesinius santykius, jeigu tą galima padaryti pagal įstatymą ar kitą teisės aktą.

5360.36 A3. Svarstant, ar reikia dalyką atskleisti atitinkamai institucijai, būtina atsižvelgti į šiuos svarbius veiksnius:

- ar tai neprieštarauja įstatymui ar kitam teisės aktui;
- ar nėra atskleidimo apribojimų, kuriuos nustato tyrimą dėl nesilaikymo ar įtariamo nesilaikymo atliekanti reguliavimo institucija ar prokuroras;
- ar užduoties tikslas yra nustatyti galimus nesilaikymo ar įtariamo nesilaikymo atvejus tvarumo užtikrinimo kliento įmonėje, kad galima būtų imtis tinkamų veiksmų.

R5360.37. Jeigu tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo nustato, kad nesilaikymo ar įtariamo nesilaikymo atskleidimas atitinkamai institucijai yra tinkamas veiksmas konkrečiomis aplinkybėmis, toks atskleidimas pagal R5114.3 dalį yra leidžiamas. Tokio atskleidimo tikslais teikiantis asmuo, darydamas pareiškimus ir pateikdamas tvirtinimus, turi būti sąžiningas ir atsargus. Teikiantis asmuo, prieš atskleisdamas dalyką, taip pat turi apsvarstyti, ar būtų tinkama informuoti tvarumo užtikrinimo klientą apie savo ketinimus.

Neišvengiamas pažeidimas

R5360.38. Išimtiniais atvejais tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo galėtų sužinoti apie faktinį ar planuojamą elgesį, dėl kurio, pagrįstu jo vertinimu, neišvengiamai bus pažeistas įstatymas ar kitas teisės aktas, ir todėl investuotojams, kreditoriams, darbuotojams ar plačiajai visuomenei bus padaryta didelė žala. Pirmiausia apsvarstęs, ar reikėtų tokį dalyką aptarti su tvarumo užtikrinimo kliento vadovybe ar už valdymą atsakingais asmenimis, teikiantis asmuo turi priimti profesinį sprendimą ir nustatyti, ar reikia nedelsiant atskleisti dalyką atitinkamai institucijai, taip siekiant užkirsti kelią tokiam

neišvengiamam įstatymo ar kito teisės akto pažeidimui ar sušvelninti jo pasekmes. Jeigu atskleidimas buvo pateiktas, jis laikomas leidžiamu pagal R5114.3 dalį.

Kreipimasis patarimo

5360.39 A1. Tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo gali nuspręsti:

- konsultuotis viduje;
- kreiptis teisinio patarimo, kad galėtų išsiaiškinti, su kokiomis profesinėmis ar teisinėmis pasekmėmis jis susidurs, jeigu ims konkretių veiksmų;
- laikydamasis konfidencialumo principo, kreiptis į reguliavimo instituciją ar profesinę organizaciją.

Dokumentavimas

5360.40 A1. Tvarumo užtikrinimą teikiančiam asmeniui rekomenduotina dokumentuoti su nesilaikymu ar įtariamu nesilaikymu, kuriam taikomos šio skyriaus nuostatos, šiuos susijusius dalykus:

- patį dalyką;
- aptarimų su vadovybe ir, jeigu taikytina, už valdymą atsakingais asmenimis bei kitomis išorės šalimis rezultatus;
- kaip vadovybė ir, jeigu taikytina, už valdymą atsakingi asmenys reagavo į dalyką;
- veikimo būdus, kuriuos teikiantis asmuo apsvaistė, ir sprendimus, kuriuos jis priėmė;
- kaip teikiantis asmuo įsitikino, kad jis įvykdė R5360.36 dalyje nustatytas pareigas.

5380 SKYRIUS

MOKESČIŲ PLANAVIMO PASLAUGOS

Ižanga

- 5380.1. Tvarumo užtikrinimą teikiantys asmenys, siekdami nustatyti, įvertinti grėsmes ir į jas reaguoti, privalo laikytis pagrindinių principų ir taikyti konceptualiuosius pagrindus, kurie išdėstyti 5120 skyriuje.
- 5380.2. Teikiant mokesčių planavimo paslaugas galėtų kilti savanaudiškų interesų, savikontrolės, tarpininkavimo ar įbauginimo grėsmės pagrindinių principų laikymuisi.
- 5380.3. Šiame skyriuje išdėstyti reikalavimai ir taikymo medžiaga dėl konceptualiųjų pagrindų taikymo teikiant tvarumo užtikrinimą klientui mokesčių planavimo paslaugas. Pagal šio skyriaus nuostatas tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo, teikdamas tokias paslaugas, taip pat privalo laikytis atitinkamų mokesčių įstatymų ir kitų teisės aktų.

Reikalavimai ir taikymo medžiaga

Bendrosios nuostatos

Tvarumo užtikrinimą teikiančio asmens viešojo intereso funkcija, susijusi su mokesčių planavimo paslaugomis

- 5380.4 A1. Tvarumo užtikrinimą teikiantys asmenys, teikiantys mokesčių planavimo paslaugas tvarumo užtikrinimo klientams, vykdo svarbią funkciją – pasitelkdami savo ekspertinę patirtį jie padeda tokiems klientams įgyvendinti mokesčių planavimo tikslus ir kartu laikytis mokesčių įstatymų ir kitų teisės aktų. Tokiu būdu teikiantys asmenys padeda užtikrinti veiksmingesnį ir efektyvesnį, o kartu viešąjį interesą tenkinantį, jurisdikcijos mokesčių sistemos funkcionavimą.
- 5380.4 A2. Klientai turi teisę tvarkyti savo reikalus mokesčių planavimo tikslais. Nors yra daugybė būdų tokiems tikslams pasiekti, klientai yra įsipareigoję mokėti mokesčius laikydamiesi atitinkamų mokesčių įstatymų ir kitų teisės aktų. Šiuo atveju, tvarumo užtikrinimą teikiančių asmenų funkcija – pasitelkti savo ekspertinę patirtį ir padėti tvarumo užtikrinimo klientams pasiekti mokesčių planavimo tikslus ir įvykdyti mokesčių mokėjimo prievolę. Tačiau tokia teikiančių asmenų teikiama pagalba galėtų skatinti sudaryti mokesčių mokėjimo prievolės mažinimo susitarimus. Nors tai nėra draudžiama pagal įstatymus ir kitus teisės aktus, gali kilti grėsmės pagrindinių principų laikymuisi.
- 5380.4 A3. Ginčų sprendimo kolegija, teismas ar kita atitinkama ginčus nagrinėjanti institucija priima galutinį sprendimą dėl to, ar mokesčių planavimo susitarimas atitinka atitinkamus mokesčių įstatymus ir kitus teisės aktus.

Mokesčių planavimo paslaugų apibūdinimas

- 5380.5 A1. Mokesčių planavimo paslaugos – tai patariamosios paslaugos, skirtos padėti tvarumo užtikrinimo klientui suplanuoti arba struktūrizuoti kliento veiklą mokesčiniu požiūriu efektyviu būdu.
- 5380.5 A2. Mokesčių planavimo paslaugos apima platų temų ar sričių spektrą. Tokios paslaugos gali būti, pavyzdžiui:
- patarimų subjektui, kaip struktūrizuoti jo mokesčių operacijas, kad būtų pasiekti investavimo tikslai, teikimas;
  - patarimų subjektui, kaip struktūrizuoti jo nuosavybės teises į atskirus verslo vienetus ir iš jų

gaunamas pajamas, siekiant sumažinti bendrą mokesčių prievolę, teikimas;

- patarimų subjektui, kaip struktūrizuoti jo tarptautinę veiklą, siekiant sumažinti bendrą mokesčių prievolę, teikimas;
- patarimų, kaip struktūrizuoti kainodaros tvarką atsižvelgiant į su apmokestinimu susijusias kainodaros gaires, teikimas;
- patarimų, kaip panaudoti nuostolius mokestiniu požiūriu efektyviu būdu, teikimas;
- patarimų subjektui, kaip struktūrizuoti kapitalo paskirstymo strategiją mokestiniu požiūriu efektyviu būdu, teikimas;
- patarimų subjektui, kaip struktūrizuoti darbo užmokesčio mokėjimo aukštesnio lygio vadovams strategiją, siekiant optimizuoti mokesčių lengvatas, teikimas.

5380.5 A3. Mokesčių planavimo paslaugos neapima paslaugų, kurios paprastai laikomos mokestinių prievolių vykdymo ar mokesčių deklaracijų rengimo paslaugomis, kurios skirtos padėti tvarumo užtikrinimo klientui vykdyti deklaravimo, ataskaitų teikimo, mokėjimo ir kitas prievoles pagal mokesčių įstatymus ir kitus teisės aktus. Tačiau jeigu mokesčių paslaugos apima tiek mokesčių planavimo, tiek mokestinių prievolių vykdymo paslaugas, šio skyriaus nuostatos taikomos tai daliai paslaugos, kuri susijusi su mokesčių planavimu.

5380.5 A4. Šis skyrius taikomas neatsižvelgiant į tvarumo užtikrinimo kliento pobūdį, įskaitant tai, ar jis yra viešojo intereso įmonė.

Susijusios paslaugos

5380.6 A1. Gali būti aplinkybių, kai tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo yra paskiriamas tvarumo užtikrinimo klientui teikti susijusią paslaugą, kuri yra pagrįsta ar siejama su kliento ar paslaugas teikiančios trečiosios šalies parengtu mokesčių planavimo susitarimu. Tokiais atvejais šio skyriaus nuostatos yra taikomos pagrindiniam mokesčių planavimo susitarimui.

5380.6 A2. Tokios susijusios paslaugos gali būti pavyzdžiui:

- pagalba tvarumo užtikrinimo klientui sprendžiant ginčą su mokesčių institucija dėl mokesčių planavimo susitarimo;
- atstovavimas tvarumo užtikrinimo klientui administraciniu ar teisiniu būdu sprendžiamose bylose dėl mokesčių planavimo susitarimo;
- tvarumo užtikrinimo kliento mokesčių planavimo susitarimo įgyvendinimas;
- tvarumo užtikrinimo kliento konsultavimas įsigijimo klausimais, kai vertinimas priklauso nuo įsigyjamo subjekto nustatyto mokesčių planavimo susitarimo.

Įstatymų ir kitų teisės aktų laikymasis

5380.7 A1. Šiame skyriuje nėra nagrinėjamas mokesčių vengimas, kuris laikomas neteisėta veikla.

Kovos su mokesčių vengimu įstatymai ir kiti teisės aktai

R5380.8. Jeigu galioja įstatymai ir kiti teisės aktai (įskaitant tokių, kurie gali būti laikomi kovos su mokesčių vengimu taisyklėmis), kurie riboja ar draudžia tam tikrus mokesčių planavimo susitarimus, tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo turi suprasti tokius įstatymus ir kitus teisės aktus bei, teikdamas mokesčių planavimo paslaugas, patarti tvarumo užtikrinimo klientui jų laikytis.

Mokesčių įstatymų ir kitų teisės aktų nesilaikymas

5380.8 A1. Jeigu teikdamas mokesčių planavimo paslaugas tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo sužino apie mokesčių vengimo ar įtariamo mokesčių vengimo atvejus ar kitus mokesčių įstatymų ir kitų teisės aktų nesilaikymo ar įtariamo nesilaikymo atvejus, prie kurių prisidėjo tvarumo užtikrinimo klientas, vadovybė, už valdymą atsakingi asmenys ar kiti asmenys, kurie dirba klientui arba pagal jo nurodymą, taikomi 5360 skyriuje išdėstyti reikalavimai ir taikymo medžiaga.

Vadovybės ir už valdymą atsakingų asmenų pareigos

5380.9 A1. Mokesčių planavimo srityje vadovybė, prižiūrima už valdymą atsakingų asmenų, turi daugybę tokių pareigų:

- užtikrinti, kad tvarumo užtikrinimo kliento mokesčių operacijos būtų vykdomos laikantis atitinkamų įstatymų ir kitų teisės aktų;
- tvarkyti registrus ir daryti įrašus bei įgyvendinti vidaus kontrolės sistemas, būtinas tam, kad tvarumo užtikrinimo klientas galėtų įvykdyti savo mokesčines prievoles;
- suteikti prieigą prie faktų ir kitos svarbios informacijos, kurios reikia tvarumo užtikrinimą teikiančiam asmeniui, kad jis galėtų teikti mokesčių planavimo paslaugą;
- pasitelkti ekspertus, kurie patartų atitinkamais mokesčių planavimo susitarimo klausimais;
- nuspręsti, ar priimti ir įgyvendinti tvarumo užtikrinimą teikiančio asmens rekomendaciją ar patarimą dėl mokesčių planavimo tvarkos;
- suteikti leidimą pateikti tvarumo užtikrinimo kliento mokesčių deklaracijas ir užtikrinti, kad j bet kokius atitinkamos mokesčių institucijos iškeltus klausimus būtų laiku reaguojama;
- atitinkamoms mokesčių institucijoms pateikti tokius atskleidimus, kurių gali būti reikalaujama pagal įstatymus ir kitus teisės aktus arba kurie gali būti reikalinga mokesčinei pozicijai pagrįsti, įskaitant detales apie bet kokius mokesčių planavimo susitarimus;
- finansinėse ataskaitose, informacijos apie tvarumą atskleidimuose ar kituose viešai skelbiamuose dokumentuose pateikti atitinkamus atskleidimus apie mokesčių strategiją, politikas ar kitus su mokesčiais susijusius dalykus laikantis taikomų atskaitomybės reikalavimų;
- užtikrinti, kad tvarumo užtikrinimo kliento mokesčių planavimo susitarimai būtų suderinti su visomis viešai skelbiamomis mokesčių strategijomis arba politikomis.

Visų tvarumo užtikrinimą teikiančių asmenų pareigos

R5380.10. Teikdamas mokesčių planavimo paslaugas, tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo turi suprasti užduoties pobūdį. Jis taip pat turi:

- a) turėti žinių ir supratimą apie tvarumo užtikrinimo klientą, jo įmonės savininkus, vadovybę, už valdymą atsakingus asmenimis ir verslo veiklą;
- b) turėti supratimą apie mokesčių planavimo tvarkos tikslą, faktus ir aplinkybes; ir
- c) išmanyti atitinkamus įstatymus ir kitus teisės aktus.

5380.10 A1. Prisiimant klientą ir užduotį taikomi 5320 skyriuje nurodyti reikalavimai ir taikymo medžiaga.

[5380.10 A2 dalis yra sąmoningai palikta tuščia]

5380.11 A1. Tikimasi, kad tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo, teikdamas mokesčių planavimo paslaugas, laikysis profesinės kompetencijos ir reikiamo atidumo principo pagal 5113 skirsnio nuostatas. Taip pat tikimasi, kad teikiantis asmuo, svarstydamas su mokesčių planavimo paslauga susijusius konkrečius faktus ir aplinkybes, pasitelks gebėjimą kvestionuoti ir priims profesinį sprendimą vadovaudamasis 5120 skyriumi.

Rekomendacijų ar kitų patarimų dėl mokesčių planavimo susitarimo pagrindimas

R5380.12. Tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo turi teikti tvarumo užtikrinimo klientui rekomendacijas ar kitus patarimus dėl mokesčių planavimo susitarimo tik tuomet, jeigu teikiantis asmuo nustato, kad susitarimas yra tinkamai pagrįstas įstatymais ir kitais teisės aktais.

5380.12 A1. Tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo turi priimti profesinį sprendimą, kad nustatyty, ar tam yra tinkamas pagrindimas. Skirtingų jurisdikcijų teritorijose nustatymo procesas skirsis priklausomai nuo tuo metų galiojančių atitinkamų įstatymų ir kitų teisės aktų.

5380.12 A2. Jeigu tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo nustato, kad mokesčių planavimo susitarimas nėra tinkamai pagrįstas įstatymais ir kitais teisės aktais, pagal R5380.12 dalį tvarumo užtikrinimą teikiančiam asmeniui nėra draudžiama paaiškinti tvarumo užtikrinimo klientui, kuo remdamasis jis nustatė tinkamai pagrįstą alternatyvų susitarimą, arba dėl jo patarti.

5380.12 A3. Taip pat pagal R5380.12 dalį nėra draudžiama, kad tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo būtų tvarumo užtikrinimo kliento paskirtas arba kitaip padėtų klientui ištaisyti arba sureguliuoti mokesčių planavimo susitarimą, kuris nėra tinkamai pagrįstas. Šios rūšies paslauga laikoma susijusia paslauga pagal 5380.6 A1 ir A2 dalyse pateiktus apibūdinimus. Ji apima, pavyzdžiui:

- pagalbą klientui restruktūrizuojant mokesčių planavimo susitarimą taip, kad jis būtų tinkamai pagrįstas, kai teikiama mokestinių ginčijų išsprendimo paslauga;
- susitarimą su klientu dėl mokesčių planavimo susitarimo pakeitimo taip, kad jis būtų tinkamai pagrįstas, kai klientui yra atstovaujama administraciniu ar teisminiu būdu sprendžiamose bylose.

5380.12 A4. Siekdamas nustatyti, ar konkretus mokesčių planavimo susitarimas yra tinkamai pagrįstas, tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo gali, pavyzdžiui, imtis šių veiksmų:

- peržiūrėti atitinkamus faktus ir aplinkybes, įskaitant susitarimo ekonominį tikslą ir esmę;
- įvertinti bet kokių prielaidų pagrįstumą;
- peržiūrėti atitinkamus mokesčių teisės aktus;
- peržiūrėti teisėkūros procedūras, kuriuose aptariamas atitinkamų mokesčių teisės aktų tikslas;
- peržiūrėti atitinkamą literatūrą, tokią kaip teismų sprendimai, profesiniai ar veiklos srities žurnalai, taip pat mokesčių institucijos nutarimus ar gaires;
- apsvarstyti, ar naudojamas siūlomo susitarimo pagrindimas atitinka nusistovėjusią praktiką, kurios atitinkamos mokesčių institucijos nekvėstionuoja;
- įvertinti, kaip, tikėtina, atitinkamos mokesčių institucijos priims siūlomą susitarimą, jeigu visi atitinkami faktai ir aplinkybės būtų atskleisti;
- pasikonsultuoti su teisininku ar kitais tvarumo užtikrinimą teikiančio asmens įmonės vidaus ar išorės ekspertais dėl to, koks atitinkamų įstatymų ir kitų teisės aktų aiškinimas būtų

pagrįstas;

- prireikus, pasikonsultuoti su atitinkamomis mokesčių institucijomis.

R5380.13. Jeigu užduoties metu tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo apie aplinkybes, kurios gali turėti įtakos tam, kaip jis anksčiau nustatė tinkamą pagrindimą, teikiantis asmuo turi pakartotinai įvertinti tokio pagrindimo pagrįstumą.

Bendrų rekomendacijų ar patarimų dėl mokesčių planavimo teikimo nuostatos

R5380.14. Tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo turi ne tik nustatyti, kad mokesčių planavimo susitarimas yra tinkamai pagrįstas, bet ir priimti profesinį sprendimą bei įvertinti reputacijos, komercinės ir platesnio pobūdžio ekonomines pasekmes, kurios gali atsirasti dėl to, kaip suinteresuotosios šalys vertina susitarimą.

5380.14 A1. Reputacijos, komercinės ir platesnės ekonominės pasekmės gali būti susijusios su padariniais tvarumo užtikrinimo kliento verslui arba kliento, atitinkamos profesijos ar teikiančių asmenų grupės, kuriai tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo gali priklausyti, reputacijai dėl užsitęsusio ginčo su atitinkamomis mokesčių ar kitomis institucijomis. Klientas gali susidurti su tokiais padariniais kaip neigiama reklama, sąnaudos, baudos ar nuobaudos, vadovybės laiko švaistymas ilgą laiką tarpą ir galimos neigiamos pasekmės kliento verslui.

5380.14 A2. Tvarumo užtikrinimą teikiančio asmens žinios apie platesnio pobūdžio ekonomines pasekmes gali apimti jo bendrą supratimą apie dabartinę ekonominę aplinką ir mokesčių planavimo susitarimo poveikį vienos jurisdikcijos teritorijos mokesčių bazei arba sąlyginius poveikius kelių jurisdikcijų teritorijų, kuriose tvarumo užtikrinimo klientas vykdo veiklą, mokesčių bazėms.

R5380.15. Jeigu tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo, apsvaustęs R5380.14 dalyje nurodytus dalykus, nusprendžia neteikti rekomendacijos ar kito patarimo dėl mokesčių planavimo susitarimo, kurį tvarumo užtikrinimo klientas norėtų įgyvendinti, teikiantis asmuo turi apie tai informuoti klientą ir paaiškinti, koku pagrindu remdamasis padarė tokią išvadą.

Mokesčių planavimo susitarimai, apimantys kelias jurisdikcijas

5380.16 A1. Esant tam tikroms aplinkybėms tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo gali sužinoti apie tai, kad tvarumo užtikrinimo klientas gauna mokesčio naudos iš to paties sandorio apskaitos kelių jurisdikcijų teritorijose, ypač, jeigu tarp tokių jurisdikcijų nėra sudaryta apmokestinimo susitarimų. Nors tokiais atvejais gali būti laikoma, kad klientas atitinka kiekvienos iš jurisdikcijų mokesčių įstatymus ir kitus teisės aktus, teikiantis asmuo galėtų patarti klientui, kad jis atitinkamoms mokesčių institucijoms atskleistų konkrečius faktus ir aplinkybes bei skirtingų jurisdikcijų teritorijose gaunamą mokesčių naudą.

5380.16 A2. Siekdamas nustatyti, ar patarti tvarumo užtikrinimo klientui pateikti tokius atskleidimus, tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo galėtų atsižvelgti į šiuos svarbius veiksniai:

- mokesčio naudos reikšmingumą atitinkamų jurisdikcijų teritorijose;
- suinteresuotųjų šalių požiūrį į klientą, jeigu faktai ir aplinkybės būtų joms žinomi;
- ar yra tarptautiniu ir nacionaliniu mastu priimtų principų ar praktikos dėl panašių situacijų atskleidimo atitinkamų jurisdikcijų mokesčių institucijoms.

Neapibrėžtumo aplinkybės

5380.17 A1. Siekdamas nustatyti, ar mokesčio planavimo susitarimas yra tinkamai pagrįstas, tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo gali susidurti su aplinkybėmis, kurioms esant kyla neapibrėžtumas dėl

to, ar pasiūlytas mokesčių planavimo susitarimas atitiks atitinkamus mokesčių įstatymus ir kitus teisės aktus. Dėl tokio neapibrėžtumo teikiančiam asmeniui yra sunkiau nustatyti tai, kad mokesčių planavimo susitarimas yra tinkamai pagrįstas įstatymais ir kitais teisės aktais, ir todėl kyla grėsmės pagrindinių principų laikymuisi.

5380.17 A2. Neapibrėžtumas gali kilti esant šioms aplinkybėms:

- sunku nustatyti tinkamą faktinį pagrindimą;
- sunku nustatyti tinkamą prielaidų pagrindimą;
- mokesčių įstatymai ir kiti teisės aktai bei jų aiškinimai nėra aiškūs dėl:
  - spragų mokesčių įstatymuose ir kituose teisės aktuose;
  - ankstesnių teismų sprendimų keliamų iššūkių;
  - prieštaravimų tarp skirtingų jurisdikcijų teritorijose taikomų mokesčių įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatų, apimančių tarpvalstybinius sandorius;
  - inovatyvių verslo modelių, kurių galiojantys įstatymai ir kiti teisės aktai nereglamentuoja;
  - naujausių teismo ar mokesčių institucijos nutarimų ar pozicijų, kurie verčia abejoti panašiais mokesčių planavimo susitarimais;
  - mokesčių įstatymų ir kitų teisės aktų aiškinimo ar taikymo sudėtingumo techniniu ar teisiniu požiūriu;
  - teismo precedento, nutarimo ar pozicijos nebuvimo;
- mokesčių planavimo susitarimo ekonominis tikslas ir esmė nėra aiškūs;
- galutiniai mokesčių planavimo susitarimo naudos gavėjai nėra aiškūs.

R5380.18. Jeigu esama neapibrėžtumo dėl to, ar mokesčių planavimo susitarimas atitinka arba atitiks atitinkamus mokesčių įstatymus ir kitus teisės aktus, tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo turi aptarti neapibrėžtumą su tvarumo užtikrinimo klientu.

5380.18 A1. Aptarimas yra reikalingas dėl šių įvairių tikslų:

- paaiškinti tvarumo užtikrinimą teikiančio asmens vertinimą dėl tikėtinos atitinkamų mokesčių institucijų pozicijos, pagrindžiančios mokesčių planavimo susitarimą, kai atitinkamų mokesčių įstatymų ir kitų teisės aktų aiškinimai nėra suprantami;
- įvertinti bet kokias prielaidas, padarytas nustatant pagrindą, kuriuo remiantis teikiamas patarimas mokesčių planavimo klausimu;
- gauti iš tvarumo užtikrinimo kliento bet kokią papildomą informaciją, kuri galėtų sumažinti neapibrėžtumą;
- aptarti reputacijos, komercinės ir platesnio pobūdžio ekonomines pasekmes įgyvendinant mokesčių planavimo susitarimą;
- aptarti galimus būdus, kaip sumažinti neigiamų pasekmių tvarumo užtikrinimo klientui tikimybę, taip pat apsvastyti jų atskleidimą atitinkamoms mokesčių institucijoms.

Grėsmės, kurios gali kilti teikiant mokesčių planavimo paslaugą

5380.19 A1. Teikiant tvarumo užtikrinimo klientui mokesčių planavimo paslaugą galėtų kilti savanaudiškų interesų, savikontrolės, tarpininkavimo ar įbauginimo grėsmės. Pavyzdžiui:

- Savikontrolės grėsmė gali kilti, jeigu tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo neseniai mokesčių tikslais suteikė klientui vertinimo paslaugą, kurios rezultatais vėliau rėmėsi arba naudojo kaip pagrindinius duomenis teikdamas klientui mokesčių planavimo paslaugą.
- Savanaudiškų interesų grėsmė gali kilti, jeigu tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo, turėdamas tiesioginį finansinį interesą kliento įmonėje, dalyvauja rengiant mokesčių planavimo susitarimą, kuris turi tiesioginės įtakos kliento finansinei būklei.
- Savanaudiškų interesų ir tarpininkavimo grėsmės gali kilti, jeigu tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo aktyviai palaiko konkrečią mokestinę poziciją, kurią klientas turėtų priimti.
- Savanaudiškų interesų grėsmė gali kilti, jeigu tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo turi konfidencialios informacijos, kurią jis gavo dalyvaudamas formuojant ar rengiant mokesčių politiką, įstatymus ar kitus teisės aktus vyriausybės agentūrai ir kuri praverstų teikiančiam asmeniui, kai jis teikia patarimą kitiems klientams dėl jų mokesčių planavimo susitarimų.
- Savanaudiškų interesų grėsmė gali kilti, jeigu tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo priima atlygį, laikytiną per didelį už užduotį parengti mokesčių planavimo susitarimą, kurio reglamentuojančių atitinkamų įstatymų ir kitų teisės aktų aiškinimas yra neapibrėžtas arba nesuprantamas.
- Savanaudiškų interesų ir tarpininkavimo grėsmės gali kilti, jeigu tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo palaiko kliento poziciją mokesčių planavimo susitarime, dėl kurio teikiantis asmuo anksčiau teikė patarimus mokesčių institucijai, kai yra požymių, kad susitarimas gali būti netinkamai pagrįstas įstatymais ir kitais teisės aktais.
- Savanaudiškų interesų ir įbauginimo grėsmės gali kilti, jeigu tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo teikia paslaugas klientui, kuris daro tokią reikšmingą įtaką rengiamam konkrečiam mokesčių susitarimui, kad teikiantis asmuo gali nuspręsti, jog susitarimas yra tinkamai pagrįstas įstatymais ir kitais teisės aktais.
- Savanaudiškų interesų ir įbauginimo grėsmės gali kilti, jeigu tvarumo užtikrinimą teikiančiam asmeniui grasinama, kad dėl pozicijos, kurios klientas primygtinai reikalauja laikytis mokesčių planavimo susitarimo atžvilgiu, teikiantis asmuo bus nušalintas nuo užduoties arba pašalintas iš teikiančio asmens įmonės.

5380.19 A2. Tokių grėsmių lygiui įvertinti svarbūs šie veiksniai:

- tvarumo užtikrinimo kliento skaidrumo lygis, įskaitant, jeigu taikoma, galutinių naudos gavėjų tapatybę;
- tai, ar mokesčių planavimo susitarimas turi aiškų ekonominį tikslą ir esmę pagrįstą susijusiu verslo sandoriu ar aplinkybėmis;
- susijusio verslo sandorio ar aplinkybių pobūdis ir sudėtingumas;
- atitinkamų mokesčių įstatymų ir kitų teisės aktų sudėtingumas ar suprantamumas;
- tai, ar tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo žino ar turi pagrindo manyti, kad mokesčių planavimo susitarimas prieštarauja atitinkamuose mokesčio teisės aktuose numatytam tikslui;

- susijusių jurisdikcijų skaičius ir jų apmokestinimo tvarkų pobūdis;
- tai, kiek tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo turi ekspertinės patirties tam tikrose mokesčių srityse;
- galimų sutaupyty mokesčių sumų reikšmingumas;
- atlygio už mokesčių planavimo paslaugą pobūdis ir dydis;
- tai, kiek tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo žino apie tai, kad mokesčių planavimo susitarimas atspindi nusistovėjusią praktiką, kurios atitinkamos mokesčių institucijos nekvestionuoja;
- tai, ar tvarumo užtikrinimo klientas arba kita šalis daro spaudimą tvarumo užtikrinimą teikiančiam asmeniui;
- ta, kaip greitai mokesčių planavimo susitarimas turi būti įgyvendintas;
- tai, ar mokesčių planavimo susitarimas yra taikomas keliems tvarumo užtikrinimo klientams be didelių pakeitimų atsižvelgiant į kliento konkrečias aplinkybes;
- žinomas ankstesnis tvarumo užtikrinimo kliento elgesys arba reputacija, įskaitant organizacijos kultūrą.

5380.19 A3. Veiksmų, kuriais galima būtų pašalinti tokias grėsmes, pavyzdžiai:

- nusiųsti tvarumo užtikrinimo klientą pas ekspertą, kuris nėra iš tvarumo užtikrinimą teikiančio asmens įmonės ir kuris turi reikiamos ekspertinės patirties patariant klientui dėl mokesčių planavimo susitarimo;
- patarti tvarumo užtikrinimo klientui struktūrizuoti mokesčių planavimo susitarimą taip, kad jis būtų suderintas su esamu atitinkamų mokesčių institucijų paskelbtu aiškinimu ar sprendimu;
- jeigu įmanoma, iš anksto kreiptis į atitinkamą mokesčių ar kitą instituciją dėl sprendimo;
- patarti tvarumo užtikrinimo klientui neįgyvendinti mokesčių planavimo susitarimo.

5380.19 A4. Veiksmų, kurie galėtų būti apsaugos priemonėmis nuo tokių grėsmių, pavyzdžiai:

- nustatyti galutinių naudos gavėjų tapatybes;
- patarti tvarumo užtikrinimo klientui struktūrizuoti mokesčių planavimo susitarimą taip, kad jis geriau atitiktų pagrindinį ekonominį tikslą ir esmę;
- patarti tvarumo užtikrinimo klientui struktūrizuoti mokesčių planavimo susitarimą atsižvelgiant į nusistovėjusią praktiką, kurios atitinkamos mokesčių institucijos šiuo metu nekvestionuoja arba kurią, kaip yra žinoma, atitinkamos mokesčių institucijos yra patvirtinusios;
- pasikonsultuoti su teisininku ar kitu tvarumo užtikrinimą teikiančio asmens įmonės vidaus ar išorės ekspertu atitinkamose mokesčių srityse;
- kreiptis nuomonės į atitinkamą kvalifikuotą profesionalą (tokį kaip teisininkas ar apskaitos profesionalas) dėl atitinkamų mokesčių įstatymų ir kitų teisės (taikomų atsižvelgiant į aplinkybes) išaiškinimo;
- paskirti tinkamą peržiūrą atliekantį asmenį, kuris jokiais kitais būdais nedalyvauja teikiant

mokesčių planavimo paslaugą, peržiūrėti tvarumo užtikrinimą teikiančio asmens atliktą darbą ar padarytas išvadas dėl mokesčių planavimo susitarimo;

- nurodyti tvarumo užtikrinimo klientui pateikti atitinkamoms mokesčių institucijoms visiškai skaidrią informaciją apie mokesčių planavimo susitarimą, įskaitant tikslus, verslo ir teisinius aspektus bei mokesčių planavimo susitarimo galutinius naudos gavėjus.

5380.19 A5. Siekdamas nustatyti galutinių naudos gavėjų tapatybę, tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo gali, pavyzdžiui, imtis šių veiksmų:

- pateikti paklausimus vadovybei ir kitiems asmenims tvarumo užtikrinimo kliento įmonėje;
- laikydamasis konfidencialumo principo pateikti paklausimus kitiems su tvarumo užtikrinimo klientu bendradarbiavusiems asmenims įmonėje ar už jos ribų;
- peržiūrėti tvarumo užtikrinimo kliento mokesčių dokumentus, finansines ataskaitas ir kitus bendrovių dokumentus;
- pateikti užklausas registrams, kuriuose tvarumo užtikrinimo klientas ar jo teisinę struktūrą sudarantys subjektai yra įregistruoti, dėl atitinkamų akcininkų;
- iširti atitinkamus viešai prieinamus dokumentus.

Komunikavimas apie rekomendacijos ar patarimo dėl mokesčių planavimo teikimo pagrindą

R5380.20. Tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo turi paaiškinti, koku pagrindu remdamasis jis pateikė tvarumo užtikrinimo klientui rekomendaciją ar kitą patarimą dėl mokesčių planavimo susitarimo.

Nesutikimas su tvarumo užtikrinimo klientu

R5380.21. Jeigu tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo nesutinka su tuo, kad mokesčių planavimo susitarimas, kurį tvarumo užtikrinimo klientas norėtų įgyvendinti, yra tinkamai pagrįstas, teikiantis asmuo turi:

- a) informuoti klientą apie teikiančio asmens atlikto vertinimo pagrindą;
- b) komunikuoti klientui apie galimas susitarimo įgyvendinimo pasekmes; ir
- c) patarti klientui neįgyvendinti susitarimo.

R5380.22. Jeigu tvarumo užtikrinimo klientas nusprendžia įgyvendinti mokesčių planavimo susitarimą nepaisydamas tvarumo užtikrinimą teikiančio asmens patarimo to nedaryti, teikiantis asmuo turi patarti klientui:

- a) komunikuoti savo įmonės viduje atitinkamo lygio vadovybei susitarimo detales ir nuomonių išsiskyrimo faktą;
- b) apsvarstyti galimybę atskleisti atitinkamoms mokesčių institucijoms viską apie susitarimą; ir
- c) apsvarstyti galimybę komunikuoti išorės auditoriui (jeigu toks yra) susitarimo detales ir nuomonių išsiskyrimo faktą.

5380.22 A1. Komunikuodamas R5380.21 ir R5380.22 dalyse nurodytus dalykus, tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo gali nuspręsti, kad būtų tinkama su už tvarumo užtikrinimo kliento valdymą atsakingais asmenimis aptarti atitinkamus dalykus.

R5380.23. Atsižvelgdamas į tvarumo užtikrinimo kliento atsaką į tvarumo užtikrinimą teikiančio asmens

patarimą, teikiantis asmuo turi apsvarstyti, ar yra būtina atsisakyti vykdyti užduotį ir palaikyti profesinius santykius.

Trečiosios šalies sukurti mokesčių planavimo produktai arba parengti susitarimai

R5380.24. Jeigu tvarumo užtikrinimo klientas paskiria tvarumo užtikrinimą teikiančią asmenį, kad jis patartų dėl trečiosios šalies sukurtu mokesčių planavimo produkto arba parengto susitarimo, teikiantis asmuo turi:

- a) informuoti klientą apie tvarumo užtikrinimą teikiančio asmens profesinius ar verslo santykius su paslaugas teikiančia trečiąja šalimi;
- b) mokesčių planavimo produktui ar susitarimui taikyti šio skyriaus nuostatas.

R5380.25. Jeigu tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo rekomenduoja tvarumo užtikrinimo klientui mokesčių planavimo paslaugas teikiančią trečiąją šalį arba nukreipia klientą pas ją, teikiantis asmuo turi informuoti klientą apie bet kokius savo profesinius ar verslo santykius su paslaugas teikiančia trečiąja šalimi.

5380.25 A1. Jeigu tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo tik rekomenduoja tvarumo užtikrinimo klientui mokesčių planavimo paslaugas teikiančią trečiąją šalį arba nukreipia klientą pas ją, šio skyriaus nuostatos nėra taikomos.

5380.25 A2. Jeigu tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo gauna rekomendacijų teikimo atlygį ar komisinį iš paslaugas teikiančios trečiosios šalies, taikomos 5330 skyriaus nuostatos.

Dokumentavimas

5380.26.A1. Teikdamas mokesčių planavimo paslaugą tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo raginamas laiku dokumentuoti šiuos dalykus:

- mokesčių planavimo tvarkos tikslą, aplinkybes ir esmę; ir
- galutinių naudos gavėjų tapatybę;
- bet kokių neapibrėžtumų pobūdį;
- teikiančio asmens atliktą analizę, svarstytus veikimo būdus, priimtus sprendimus ir padarytas išvadas, kai jis teikia tvarumo užtikrinimo klientui patarimą dėl mokesčių planavimo susitarimo;
- aptarimų su tvarumo užtikrinimo klientu ir kitomis šalimis rezultatus;
- tvarumo užtikrinimo kliento atsaką į teikiančio asmens patarimą;
- bet kokius nesutikimus su tvarumo užtikrinimo klientu.

5380.26 A2. Dokumentuodamas tokius dalykus tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo gali:

- įvertinti reputacijos, komercinės ir platesnio pobūdžio ekonomines pasekmes, kurios gali atsirasti dėl to, kaip suinteresuotosios šalys vertina susitarimą;
- parengti faktų, aplinkybių, atitinkamų mokesčių įstatymų ir kitų teisės aktų bei padarytų ar pakeistų bet kokių prielaidų analizę;
- užfiksuoti profesinių sprendimų priėmimo pagrindą tuo metu, kai jie buvo priimti ar pakeisti;

- pagrįsti poziciją, jeigu atitinkamos mokesčių institucijos kvestionuoja mokesčių planavimo susitarimą;
- parodyti, kad jis laikėsi šio skyriaus nuostatų.

5390 SKYRIUS

IŠORĖS EKSPERTO DARBO NAUDOJIMAS

[Vietaženklis – 390 skyriaus „Išorės eksperto darbo naudojimas“ nuostatos yra įtrauktos į Galutinį variantą, kuriame nagrinėjamas išorės eksperto darbo naudojimas]

(....)

TVARUMO UŽTIKRINIMO UŽDUOČIŲ TARPTAUTINIAI NEPRIKLAUSOMUMO STANDARTAI

5400 SKYRIUS

KONCEPTUALIŲJŲ PAGRINDŲ TAIKYMAS NEPRIKLAUSOMUMUI ATLIEKANT TVARUMO UŽTIKRINIMO UŽDUOTIS

Ižanga

Bendrosios nuostatos

5400.1. Viešojo intereso labui ir pagal Kodeksą reikalaujama, kad tvarumo užtikrinimą teikiantys asmenys, atlikdami tvarumo užtikrinimo užduotis, būtų nepriklausomi.

[5400.2 dalis yra sąmoningai palikta tuščia]

5400.3. Šioje Dalyje nurodytuose tarptautiniuose nepriklausomumo standartuose vartojamas terminas „tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo“ reiškia asmenis, kurie atlieka tvarumo užtikrinimo užduotis, arba, jeigu taikoma, jų įmones.

5400.3a. Šioje Dalyje nurodyti tarptautiniai nepriklausomumo standartai taikomi tiek pakankamo užtikrinimo, tiek riboto užtikrinimo tvarumo užtikrinimo užduotims. Šioje Dalyje pateikiamos nuorodos į įmonę, kuri pareiškia nuomonę dėl informacijos apie tvarumą pakankamo tvarumo užtikrinimo užduoties kontekste. Riboto užtikrinimo užduoties atveju, tokios nuorodos reiškia įmonę, pareiškiančią išvadą dėl informacijos apie tvarumą.

5-oje dalyje nurodytų tarptautinių nepriklausomumo standartų taikymo sritis

5400.3b. Šioje Dalyje nurodyti tarptautiniai nepriklausomumo standartai taikomi tik tokiai tvarumo užtikrinimo užduočiai, kurios metu informacija apie tvarumą, dėl kurios tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo pareiškia nuomonę:

- a) rengiama pagal bendrosios paskirties tvarką; ir
- b)
  - i) turi būti pateikta pagal įstatymą ar kitą teisės aktą; arba
  - ii) atskleidžiama viešai, kad investuotojai ar kiti naudotojai galėtų ja remtis priimdami sprendimus.

5400.3c. Pagal įstatymą ar kitą teisės aktą taip pat gali būti reikalaujama, kad kitoms nei 5400.3b dalyje apibūdintoms tvarumo užtikrinimo užduotims būtų taikomi 5 dalyje nurodyti tarptautiniai nepriklausomumo standartai.

5400.3d. Užtikrinimo užduotis galėtų būti patvirtinimo užduotimi arba tiesiogine užduotimi. Šioje Dalyje nurodyti tarptautiniai nepriklausomumo standartai apima tik tvarumo užtikrinimo užduotis, kurios yra patvirtinimo užduotys.

5400.3e. Kodekso 4B dalyje nurodyti tarptautiniai nepriklausomumo standartai taikomi kitoms tvarumo užtikrinimo užduotims, kurioms nėra taikomi šioje Dalyje nurodyti tarptautiniai nepriklausomumo standartai. Tai gali būti, pavyzdžiui:

- tvarumo užtikrinimo užduotis, kurios metu informacija apie tvarumą, dėl kurios tvarumo

užtikrinimą teikiantis asmuo pareiškia nuomonę, yra pateikiama tik laikantis:

- tvarkos, skirtos tenkinti nurodytų vartotojų informacijos poreikius; arba
- subjekto nustatytų kriterijų;
- tvarumo užtikrinimo užduotis, kurios tvarumo užtikrinimo išvada – tai riboto naudojimo ir platinimo išvada.

Kokybės valdymas

5400.3f. Įmonių, kurios vykdo tvarumo užtikrinimo užduotis, kokybės valdymas yra būtina aukštos kokybės tvarumo užtikrinimo užduočių dalis. Tvarumo užtikrinimo standartai yra pagrįsti tikimybe, kad tvarumo užtikrinimą teikiančio asmens kokybės valdymo sistema yra sukurta, įdiegta ir naudojama laikantis taikomų kokybės valdymo standartų. Pavyzdžiui, pagal 5000-ąjį TTUS (angl. *ISSA™ 5000*) reikalaujama laikytis 1-ojo TKVS arba profesinių reikalavimų arba įstatymo ar kito teisės akto reikalavimų, kurie atitinkamos institucijos vertinimu yra nemažiau griežti nei 1-asis TKVS.

5400.4. Pagal profesinius reikalavimus arba įstatymų ar kitų teisės aktų nuostatas dėl įmonės pareigos sukurti, įdiegti ir naudoti kokybės valdymo sistemą gali būti reikalaujama, kad įmonė nustatytų kokybės tikslus dėl įsipareigojimų įgyvendinimo pagal atitinkamus etikos reikalavimus, įskaitant susijusius su nepriklausomumu. Atitinkami etikos reikalavimai – tai reikalavimai, kurie susiję su įmone, jos darbuotojais ir, atitinkamai atvejais, su kitais, kurie turi laikytis nepriklausomumo reikalavimų, taikomų įmonei ir įmonės atliekamoms užduotims. Pareigų paskirstymas įmonėje priklauso nuo jos dydžio, struktūros ir organizacijos. Dauguma šioje Dalyje nurodytų tarptautinių nepriklausomumo standartų nuostatų neapibūdinamos konkrečios asmenų pareigos įmonėje dėl su nepriklausomumu susijusių veiksmų, o vietoj to dėl patogumo yra nurodoma „įmonė“.

5400.5. Nepriklausomumas yra siejamas su objektyvumo ir sąžiningumo principais. Jį sudaro:

- a) minties nepriklausomumas – būseną, kuriai esant asmuo gali pareikšti išvadą, nepasiduodamas profesinį vertinimą galinčiai paveikti įtakai, ir dėl to veikti sąžiningai ir laikytis objektyvumo ir profesinio skepticizmo principų;
- b) įvaizdžio nepriklausomumas – tai vengimas tokių reikšmingų faktų ir aplinkybių, dėl kurių buvimo nusimananti ir informuota trečioji šalis tikėtina nuspręstų, kad įmonės arba užtikrinimo grupės narys nusižengė sąžiningumo, objektyvumo ir profesinio skepticizmo principams.

Šioje Dalyje nurodytuose tarptautiniuose nepriklausomumo standartuose frazė, kad asmuo arba įmonė yra „nepriklausomas (-a)“, reiškia, kad asmuo arba įmonė laikosi šios Dalies nuostatų.

5400.6. Kodeksas reikalauja, kad tvarumo užtikrinimo užduočių vykdymo metu įmonės laikytųsi pagrindinių principų ir būtų nepriklausomos. Šioje dalyje išdėstyti specialūs reikalavimai ir medžiaga, kaip taikyti konceptualiuosius pagrindus, kad būtų išlaikytas nepriklausomumas atliekant tokias užduotis. 5120 skyriuje išdėstyti konceptualieji pagrindai taikomi tiek nepriklausomumui, tiek 5110 skyriuje išdėstytiems pagrindiniams principams. 5405 skyriuje išdėstyti specialūs grupės tvarumo užtikrinimo užduotims taikomi reikalavimai ir taikymo medžiaga.

5400.7. Šioje Dalyje nurodytuose tarptautiniuose nepriklausomumo standartuose apibūdinti:

- a) faktai ir aplinkybės, įskaitant profesinę veiklą, interesus ir santykius, kurie sukelia arba galėtų sukelti grėsmių nepriklausomumui;

- b) galimi veiksmai, įskaitant apsaugos priemones, kurie galėtų būti tinkamu atsaku į tokias grėsmes; ir
- c) kai kurios situacijos, kai grėsmių negalima pašalinti arba nėra apsaugos priemonių, kuriomis grėsmės būtų sumažintos iki priimtino lygio.

Užduoties grupė ir tvarumo užtikrinimo grupė

- 5400.8. Šioje Dalyje nurodyti tarptautiniai nepriklausomumo standartai taikomi visiems tvarumo užtikrinimo grupės nariams, įskaitant užduoties grupės narius.
- 5400.9. Tvarumo užtikrinimo užduotį atliekančią užduoties grupę sudaro visi lyderiai ir įmonės darbuotojai, kurie užduoties metu atlieka užtikrinimo procedūras, ir kiti tokias procedūras atliekantys asmenys, kurie priklauso arba nepriklauso įmonės tinklui.

[5400.10 dalis yra sąmoningai palikta tuščia]

5400.10a. Jeigu įmonė ketina naudoti kito tvarumo užtikrinimą teikiančio asmens darbą ir įmonė gali pakankamai ir tinkamai įsitraukti į teikiančio asmens darbą, toks teikiantis asmuo yra užduoties grupės narys. Pavyzdžiui, asmuo iš komponento teikiančio asmens, kuris grupės tvarumo užtikrinimo užduoties tikslais atlieka užtikrinimo procedūras dėl komponento informacijos apie tvarumą, įmonės yra užduoties grupės, paskirtos atlikti grupės tvarumo užtikrinimo užduotį, narys.

5400.11. Tvarumo užtikrinimo užduotys gali būti atliekamos dėl daugybės įvairių tvarumo dalykų, reikalaujančių specialių įgūdžių ir žinių, kurių užduoties grupė neturi. Todėl tvarumo užtikrinimo užduotyje galėtų dalyvauti įmonės, tinklo įmonės ar komponento teikiančio asmens įmonės ekspertai arba tokių įmonių pasitelkti ekspertai, arba pagalbą užduoties metu galėtų teikti komponento teikiantis asmuo. Priklausomai nuo atliekamo vaidmens, tokie asmenys galėtų būti užduoties grupės arba tvarumo užtikrinimo grupės nariais, pavyzdžiui:

- asmenys, kurie turi ekspertinės patirties specializuotoje tvarumo atskaitomybės arba užtikrinimo srityje ir kurie atlieka užtikrinimo procedūras, yra užduoties grupės nariai. Tai gali būti, pavyzdžiui, asmenys, turintys ekspertinės patirties specialių tvarumo dalykų matavimo srityje arba sudėtingos informacijos, parengtos naudojant automatinius įrankius ir būdus, analizės srityje, siekiant nustatyti neįprastus ar netikėtus ryšius;
- įmonės asmenys arba jos pasitelkti asmenys, kurie, užduoties metu teikdami konsultacijas techniniais ar konkrečiau veiklos sektoriaus klausimais, taip pat dėl sandorių ar įvykių, daro tiesioginę įtaką tvarumo užtikrinimo užduoties rezultatams, yra tvarumo užtikrinimo grupės, bet ne užduoties grupės nariai.

Tačiau asmenys, kurie yra išorės ekspertai, nėra nei užduoties grupės, nei tvarumo užtikrinimo grupės nariai. [žr. 5390 skyrių]

5400.12. Jeigu tvarumo užtikrinimo užduočiai taikoma užduoties kokybės peržiūra, užduoties kokybės peržiūrą atliekantis asmuo ar kiti asmenys, atliekantys užduoties kokybės peržiūrą, yra tvarumo užtikrinimo grupės, bet ne užduoties grupės nariai.

Kito teikiančio asmens įtraukimas į tvarumo užtikrinimo užduotį

5400.12a. Atlikdama tvarumo užtikrinimo užduotį įmonė gali turėti ketinimų naudoti tvarumo darbą, kurį atlieka kitas tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo, tačiau neturėti galimybės pakankamai ir tinkamai įsitraukti į tokį darbą. Pavyzdžiui:

- tvarumo užtikrinimo klientas gali nuspręsti paskirti kitą teikiančią asmenį dėl tam tikros

informacijos apie tvarumą ir toks kitas teikiantis asmuo gali būti jau baigęs vykdyti savo užduotį arba gali neturėti galimybės bendradarbiauti su įmone, nes dėl įstatymų, kitų teisės aktų ar kitų sąlygų jo prieiga prie informacijos ar žmonių gali būti apribota.

- Darbas gali būti atliktas vertės grandinės komponento įmonėje.

5400.12b. Jeigu įmonė ketina naudoti tvarumo darbą, kurį atlieka kitas tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo, tačiau neturėti galimybės pakankamai ir tinkamai įsitraukti į tokį darbą, šios Dalies tikslais toks kitas tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo yra laikomas „kitu teikiančiu asmeniu“. Asmenys iš kito teikiančio asmens įmonės nėra laikomi užduoties grupės nariais. Šios Dalies 5406 skyriuje išdėstyti specialūs reikalavimai ir taikymo medžiaga, kai įmonė ketina naudoti užtikrinimo darbą, kurį atlieka kitas teikiantis asmuo.

Viešojo intereso įmonės

5400.13. Kai kurie šioje Dalyje išdėstyti reikalavimai ir taikymo medžiaga yra taikomi tik viešojo intereso įmonių tvarumo užtikrinimo užduotims. Pagal šios Dalies nuostatas subjektas yra laikomas viešojo intereso įmone, jeigu subjektas taip įvardijamas jo finansinių ataskaitų audito tikslais pagal atitinkamas 4A dalies nuostatas.

5400.13a. Subjekto finansinių ataskaitų auditą atliekanti įmonė gali nuspręsti savo noru laikyti subjektą viešojo intereso įmone. Tokiais atvejais tai nereiškia, kad subjekto tvarumo užtikrinimo užduotį atliekanti kita įmonė privalo tvarumo užtikrinimo užduoties tikslais laikyti subjektą viešojo intereso įmone.

5400.13b. Įstatymuose ir kituose teisės aktuose taip pat gali būti nustatyta, kad tvarumo užtikrinimo užduoties tikslais subjektas yra laikomas viešojo intereso įmone.

[5400.14 dalis yra sąmoningai palikta tuščia]

5400.15. Suinteresuotosios šalys padidino savo lūkesčius dėl įmonės, atliekančios viešojo intereso įmonės tvarumo užtikrinimo užduotį, nepriklausomumo. Viešojo intereso įmonių užduotims taikomų reikalavimų ir taikymo medžiagos tikslas yra patenkinti lūkesčius ir taip padidinti suinteresuotųjų šalių pasitikėjimą subjekto informacija apie tvarumą, kuri gali būti naudojama jų sprendimų priėmimo procese.

[5400.16 dalis yra sąmoningai palikta tuščia]

Įmonės, kurios atlieka tiek audito, tiek tvarumo užtikrinimo užduotis

5400.16a. Audito ir peržiūros užduočių nepriklausomumo standartai yra nustatyti 4A dalyje „Nepriklausomumas atliekant audito ir peržiūros užduotis“. Jeigu įmonė tam pačiam klientui atlieka tvarumo užtikrinimo užduotį ir audito arba peržiūros užduotį, audito ir peržiūros užduotims yra taikomos Kodekso nuostatos, įskaitant 4A dalį, ir ši Dalis taikomos įmonei, tinklo įmonei ir audito grupės nariams.

[5400.17 dalis yra sąmoningai palikta tuščia]

Reikalavimai ir taikymo medžiaga

Bendrosios nuostatos

R5400.18. Tvarumo užtikrinimo užduotį atliekanti įmonė turi būti nepriklausoma.

R5400.19. Įmonė, siekdama nustatyti, įvertinti su tvarumo užtikrinimo užduotimi susijusias grėsmes

nepriklausomumui ir į jas reaguoti, turi taikyti 5120 skyriuje išdėstytus konceptualiuosius pagrindus.

Draudimas prisiimti vadovybės lygio atsakomybę

R5400.20. Įmonė arba tinklo įmonė neturi prisiimti vadovybės lygio atsakomybės tvarumo užtikrinimo kliento įmonėje.

5400.20 A1. Vadovybė yra atsakinga už vadovavimą subjektui ir jo veiklos krypties parinkimą, įskaitant sprendimų dėl žmogiškųjų, finansinių, technologinių, fizinių ir nematerialiųjų išteklių įsigijimo, naudojimo ir kontrolės priėmimą.

5400.20 A2. Kai įmonė ar tinklo įmonė prisiima vadovybės lygio atsakomybę tvarumo užtikrinimo kliento įmonėje, kyla savikontrolės, savanaudiškų interesų ir familiarumo grėsmės. Prisiimant vadovybės lygio atsakomybę taip pat galėtų kilti tarpininkavimo grėsmė, nes įmonės arba tinklo įmonės požiūriai ir interesai tampa pernelyg susiję su vadovybės.

5400.20 A3. Siekiant nuspręsti, ar vadovybė yra atsakinga už tam tikrą veiklą, būtina atsižvelgti į aplinkybes ir priimti profesinį sprendimą. Veiklos, už kurią vadovybė būtų laikoma atsakinga, pavyzdžiai:

- politikos ir strateginių kryptių, pavyzdžiui, tvarumo politikų ir tikslų, nustatymas;
- darbuotojų samdymas ir atleidimas;
- vadovavimas subjekto darbuotojams ir atsakomybės už jų veiksmus atsižvelgiant į darbuotojų subjekte atliekamą darbą prisiėmimas;
- įgaliojimų sudaryti sandorius suteikimas;
- sprendimų, kurias įmonės, tinklo įmonės ar kitų trečiųjų šalių pateiktas rekomendacijas įgyvendinti, priėmimas;
- už valdymą atsakingų asmenų informavimas vadovybės vardu;
- atsakomybės prisiėmimas už:
  - kriterijų, pagal kuriuos klientas rengia informaciją apie tvarumą, rengimą;
  - informacijos apie tvarumą parengimą ir pateikimą pagal taikomą tvarumo atskaitomybės tvarką, įskaitant pateiktinų tvarumo dalykų nustatymą;
  - vidaus kontrolės sukūrimą, įdiegimą, stebėjimą ir palaikymą;
  - tiekimo grandinės valdymą;
  - klientui skirtos programinės įrangos, renkančios ir generuojančios duomenis apie tvarumą, kūrimą ar įdiegimą;
  - ataskaitų apie aplinkos kreditus ar kompensacijas (angl. *environmental credits or offsets*) teikimą;
  - išteklių tvarumo iniciatyvoms paskirstymą.
- banko sąskaitų ar investicijų kontrolę ar valdymą.

5400.20 A4. Laikantis R5400.21 dalies nuostatų, patarimo ir rekomendacijų teikimas tvarumo užtikrinimo kliento vadovybei, siekiant jai padėti atlikti jos pareigas, nėra laikomas vadovybės lygio atsakomybės prisiėmimu. Teikiant tvarumo užtikrinimo klientui patarimą ir rekomendacijas galėtų

kilti savikontrolės grėsmė, kuri aptarta 5600 skyriuje.

R5400.21. Vykdydama profesinę veiklą tvarumo užtikrinimo kliento atžvilgiu, įmonė turi įsitikinti, kad kliento vadovybė priima visus sprendimus ir nutarimus, kuriuos būtų tinkama priskirti vadovybei. Tokiu atveju būtina įsitikinti, kad kliento vadovybė:

a) paskyrė asmenį, kuris turi reikiamų įgūdžių, žinių ir patirties būti nuolat atsakingam už kliento sprendimus ir prižiūrėti vykdomą veiklą. Toks asmuo, pageidautina vienas iš aukštesnio lygio vadovų, turėtų suprasti:

- i) veiklos tikslus, pobūdį ir rezultatus; ir
- ii) atitinkamo kliento bei įmonės arba tinklo įmonės atsakomybę.

Tačiau asmuo neprivalo turėti ekspertinės patirties veiklai vykdyti ar pakartotinai vykdyti;

b) atlieka veiklos priežiūrą ir vertina, ar vykdytos veiklos rezultatų pakanka kliento tikslams pasiekti;

c) prisiima atsakomybę už veiksmus (jeigu tokių yra), kurių reikia imtis gavus veiklos rezultatus.

5400.21 A1. Kai technologija naudojama vykdyti profesinę veiklą tvarumo užtikrinimo kliento atžvilgiu, taikomi R5400.20 ir R5400.21 dalių reikalavimai nepriklausomai nuo tokio technologijos naudojimo pobūdžio ar masto.

Viešojo intereso įmonės

[R5400.22–5400.24 A1 dalys yra sąmoningai paliktos tuščios]

R5400.25. Remiantis R5400.26 dalimi, kai įmonė, atlikdama tvarumo užtikrinimo užduotį, vykdo nepriklausomumo nuo viešojo intereso įmonių reikalavimus, kaip nurodyta 5400.13 dalyje, įmonė turi viešai ir tinkamu būdu atskleisti tokį faktą atsižvelgdama į laiką ir informacijos prieinamumą suinteresuotosioms šalims.

R5400.26. Nukrypstant nuo R5400.25 dalies nuostatų, įmonė gali to neatskleisti, jeigu tą darydama ji atskleistų subjekto konfidencialius būsimus planus.

Susiję subjektai

R5400.27. Kaip apibrėžta, tvarumo užtikrinimo klientu, kurio vertybiniais popieriais prekiaujama viešojoje rinkoje, laikomi ir visi su juo susiję subjektai. Visais kitais atvejais tvarumo užtikrinimo kliento apibrėžtis šiame skyriuje apima tik tuos susijusius subjektus, kuriuos klientas tiesiogiai ar netiesiogiai kontroliuoja. Kai tvarumo užtikrinimo grupė žino arba turi pagrindo manyti, kad bet kurie kiti santykiai ar aplinkybės, susiję su bet koku kitu kliento subjektu, yra svarbūs vertinant įmonės nepriklausomumą nuo kliento, tvarumo užtikrinimo grupė turi atsižvelgti į tokį susijusį subjektą nustatydamą ir įvertindama grėsmes nepriklausomumui bei į jas reaguodama.

[5400.28–5400.29 dalys yra sąmoningai paliktos tuščios]

Laikotarpis, kuriuo būtinas nepriklausomumas

R5400.30. Kaip to reikalaujama šioje Dalyje nurodytuose tarptautiniuose nepriklausomumo standartuose, nepriklausomumo reikalavimo turi būti laikomasi:

a) užduoties laikotarpiu; ir

b) užduoties apimamu ataskaitiniu laikotarpiu.

5400.30 A1. Užduoties laikotarpis prasideda, kai užduoties grupė pradeda tvarumo užtikrinimo užduotį. Užduoties laikotarpis baigiasi, kai išleidžiama tvarumo užtikrinimo išvada. Kai užduotis yra pasikartojanti, jos laikotarpis baigiasi bet kuriai šaliai pranešus apie profesinių santykių užbaigimą arba išleidus galutinę tvarumo užtikrinimo išvadą, priklausomai nuo to, kas įvyksta vėliau.

5400.30 A2. Užduoties apimamas ataskaitinis laikotarpis gali būti toks pat kaip ir laikotarpis, kurį apima finansinės ataskaitos. Užduoties apimamas ataskaitinis laikotarpis – tai nėra informacijos apie tvarumą apimamas laikotarpis nuo istorinės informacijos pradžios iki į ateitį orientuotos informacijos pabaigos.

R5400.31. Jeigu per užduoties apimamą ataskaitinį laikotarpį ar po jo subjektas tampa tvarumo užtikrinimo klientu, įmonė turi nustatyti, ar kyla kokių nors grėsmių nepriklausomumui dėl:

a) finansinių ar verslo santykių su tvarumo užtikrinimo klientu per užduoties apimamą ataskaitinį laikotarpį ar po jo, bet prieš prisiimant tvarumo užtikrinimo užduotį; arba

b) ankstesnių paslaugų, kurias tvarumo užtikrinimo klientui teikė įmonė arba tinklo įmonė.

5400.31 A1. Grėsmė nepriklausomumui kyla, jeigu tvarumo užtikrinimo klientui buvo teikiama ne užtikrinimo paslauga per užduoties apimamą ataskaitinį laikotarpį arba po jo, bet prieš užduoties grupei pradėjus tvarumo užtikrinimo užduotį, ir jeigu tokios paslaugos nebuvo leidžiama teikti užduoties laikotarpiu.

5400.31 A2. Tokiais atvejais reikėtų įvertinti tokį veiksni, kaip tai, ar suteiktos paslaugos rezultatai galėtų būti informacijos apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareikš nuomonę, tokią informaciją pagrindžiančių įrašų ar tvarumo atskaitomybės vidaus kontrolės dalimi arba daryti jiems įtaką.

5400.31 A3. Veiksmų, kurie galėtų būti apsaugos priemonėmis nuo grėsmių nepriklausomumui, pavyzdžiai:

- neskirti profesionalų, kurie teikė ne užtikrinimo paslaugą, užduoties grupės nariais;
- paskirti tinkamą peržiūrą atliekantį asmenį peržiūrėti tvarumo užtikrinimo darbą arba, atitinkamai, ne užtikrinimo paslaugos rezultata;
- pasitelkti kitą įmonę, kuri nepriklauso tinklui, įvertinti ne užtikrinimo paslaugos rezultatus arba kitą įmonę, kuri nepriklauso tinklui, pakartotinai suteikti ne užtikrinimo paslaugą, kad tokia kita įmonė galėtų prisiimti atsakomybę už paslaugą.

5400.31 A4. Grėsmė nepriklausomumui, kuri atsiranda, kai įmonė ar tinklo įmonė teikia ne užtikrinimo paslaugą prieš tvarumo užtikrinimo užduoties laikotarpį ar prieš užduoties apimamą atskaitomybės laikotarpį, pašalinama arba sumažinama iki priimtino lygio, jeigu tokios paslaugos rezultatai naudojami ar įgyvendinami laikotarpiu, kurį apima kitos įmonės atliekama tvarumo užtikrinimo užduotis.

Tvarumo užtikrinimo klientai, kurie yra viešojo intereso įmonės

R5400.32. Įmonė neturėtų sutikti būti paskirta atlikti tvarumo užtikrinimo užduoties viešojo intereso įmonei, kuriai įmonė ar tinklo įmonė suteikė ne užtikrinimo paslaugą prieš tokį jos paskyrimą, dėl ko galėtų kilti savikontrolės grėsmė, susijusi su informacija apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareikš nuomonę, nebent:

a) tokia paslauga baigiama teikti prieš prasidedant tvarumo užtikrinimo užduoties laikotarpiui;

b) įmonė imasi priemonių kaip atsako į grėsmes jos nepriklausomumui; ir

- c) įmonė nustato, kad nusimanančios ir informuotos trečiosios šalies požiūriu, grėsmės įmonės nepriklausomumui buvo ar bus pašalintos ar sumažintos iki priimtino lygio.

5400.32 A1. Veiksmai, kuriuos nusimananti ir informuota trečioji šalis laiko, kaip galinčius pašalinti arba sumažinti grėsmes nepriklausomumui iki priimtino lygio, kai tokios grėsmės iškilo teikiant viešojo intereso įmonei ne užtikrinimo paslaugas prieš paskyrimą vykdyti tokios įmonės tvarumo užtikrinimo užduotį, yra:

- paslaugos rezultatams buvo taikomos tvarumo užtikrinimo procedūros, kurias tvarumo užtikrinimo užduoties metu atliko ankstesnė įmonė dėl ankstesnių metų informacijos apie tvarumą;
- įmonė pasitelkia teikiantį asmenį, kuris nėra įmonės, pareiškiančios nuomonę dėl informacijos apie tvarumą, narys, atlikti pirmosios tvarumo užtikrinimo užduoties, kuriai įtakos turi savikontrolės grėsmė, peržiūrą remiantis užduoties kokybės peržiūros tikslu;
- viešojo intereso įmonė pasitelkia kitą įmonę, kuri nepriklauso tinklui:
  - i) įvertinti ne užtikrinimo paslaugos rezultatų; arba
  - ii) pakartotinai atlikti paslaugą;

kai to reikia, kad kita įmonė galėtų prisiimti atsakomybę už paslaugas.

[5400.33–5400.39 dalys yra sąmoningai paliktos tuščios]

Komunikavimas su už valdymą atsakingais asmenimis

5400.40 A1. R5300.9 ir R5300.10 dalyse išdėstyti komunikavimo su už valdymą atsakingais asmenimis reikalavimai.

5400.40 A2. Įmonė skatinama reguliariai komunikuoti su kliento įmonėje už valdymą atsakingais asmenimis dėl santykių ir kitų dalykų, kurie, įmonės nuomone, galėtų turėti didelės įtakos nepriklausomumui, net jeigu to nereikalaujama pagal Kodeksą, taikomus profesinius standartus, įstatymus ir kitus teisės aktus. Komunikuojant su už valdymą atsakingais asmenimis, jie turi galimybę:

- (a) apsvarstyti įmonės sprendimus, kai nustato ir vertina grėsmes;
- (b) apsvarstyti, kaip reaguojama į grėsmes, įskaitant apsaugos priemonių tinkamumą, jeigu jų yra ir jas galima pritaikyti; ir
- (c) imtis tinkamų veiksmų.

Toks požiūris galėtų ypač praversti įbauginimo ir familiarumo grėsmių atvejais.

[5400.41–5400.49 dalys yra sąmoningai paliktos tuščios]

Tinklo įmonės

5400.50 A1. Siekdamas pagerinti savo galimybes teikti profesines paslaugas, įmonės dažnai su kitomis įmonėmis ir subjektais kuria didesnes struktūras. Tai, ar šios didesnės struktūros sudaro tinklą, priklauso nuo konkrečių faktų ir aplinkybių, o ne nuo to, ar įmonės ir subjektai yra teisiškai savarankiški ir skirtingo pobūdžio.

R5400.51. Šioje dalyje reikalaujama, kad tinklo įmonė būtų nepriklausoma nuo kitų tinklui priklausančių įmonių tvarumo užtikrinimo klientų.

5400.51 A1. Šioje dalyje pateikti tinklo įmonei keliami nepriklausomumo reikalavimai, kurie taikomi subjektui, atitinkančiam tinklo įmonės apibrėžtį. Be to, toks subjektas taip pat turi atitikti įmonės apibrėžtį. Pavyzdžiui, konsultacinę veiklą vykdamas ar profesines teisingas paslaugas teikiantis subjektas galėtų priklausyti tinklui, bet neatitikti įmonės apibrėžties.

R5400.52. Sukūrusi didesnes struktūras su kitomis įmonėmis ir subjektais, įmonė turi:

- a) priimti profesinį sprendimą, kad nustatyti, ar tokia didesnė struktūra yra tinklas;
- b) apsvarstyti, ar nusimananti ir informuota trečioji šalis, tikėtina, nuspręs, kad kitos didesnei struktūrai priklausančios įmonės ir subjektai yra susiję taip, kad jie sudarytų tinklą; ir
- c) nuosekliai priimti tokį sprendimą visos tokios didesnės struktūros atžvilgiu.

R5400.53. Siekdama nustatyti, ar platesnė įmonių arba kitų subjektų struktūra sudaro tinklą, įmonė turi nuspręsti, kad tinklas yra sudarytas, kai tokios didesnės struktūros tikslas yra bendradarbiauti ir:

- a) aiškiai siekti, kad struktūrą sudarantys subjektai dalytųsi pelnu ar sąnaudomis (žr. 5400.53 A2 dalį);
- b) struktūrą sudarantys subjektai dalijasi bendra nuosavybe, kontrolės ar valdymo sistema (žr. 5400.53 A3 dalį);
- c) struktūrą sudarantys subjektai dalijasi bendra kokybės valdymo politika ir procedūromis (žr. 5400.53 A4 dalį);
- d) struktūrą sudarantys subjektai dalijasi bendra verslo strategija (žr. 5400.53 A5 dalį);
- e) struktūrą sudarantys subjektai naudoja tą patį prekių ženklą (žr. 5400.53 A6 ir 5400.53 A7 dalis); arba
- f) struktūrą sudarantys subjektai dalijasi reikšminga dalimi profesinių išteklių (žr. 5400.53 A8 ir 5400.53 A9 dalis).

5400.53 A1. Tinklą sudarančiai platesnei struktūrai priklausančios įmonės ir subjektai galėtų būti sudarę ir kitų susitarimų, kurie nėra apibūdinti R5400.53 dalyje. Tačiau platesnė struktūra galėtų būti sudaroma tik tam, kad būtų lengviau perduoti darbus, tačiau vien tik dėl to ji neatitinka kriterijų, kad būtų laikoma tinklu.

5400.53 A2. Tinklui sukurti nepakanka vien to, kad dalijamasi nereikšmingomis sąnaudomis. Be to, jeigu dalijimasis sąnaudomis apima tik sąnaudas, susijusias su tvarumo užtikrinimo metodikų, žinybų rengimu ar mokymo kursų organizavimu, toks dalijimasis nelaikomas tinklo sukūrimu. Įmonės ir kitaip nesusijusio subjekto veikimas kartu, siekiant suteikti paslaugą arba sukurti produktą, taip pat nelaikomas tinklo sukūrimu (žr. R5400.53 dalies a punktą).

5400.53 A3. Bendra nuosavybė, kontrolė ar valdymo teisė galėtų būti įgytos sudarius sutartį arba kitais būdais (žr. R5400.53 dalies b punktą).

5400.53 A4. Bendra kokybės valdymo sistema ir procedūros yra tos, kurios yra sukurtos, įdiegtos ir naudojamos visoje platesnėje struktūroje (žr. R5400.53 dalies c punktą).

5400.53 A5. Bendra verslo strategija reiškia, kad subjektai susitaria siekti bendrų strateginių tikslų. Subjektas nėra laikomas tinklo įmone, tik dėl to, kad jis bendradarbiauja su kitu subjektu vien tik tam, kad galėtų kartu reaguoti į pasiūlymą dėl profesinių paslaugų teikimo (žr. R5400.53 dalies d punktą).

5400.53 A6. Bendrą prekių ženklą sudaro tokie patys simboliai arba toks pat pavadinimas. Laikoma, kad įmonė naudoja bendrą prekių ženklą, kai, pavyzdžiui, įmonės lyderis pasirašydamas tvarumo užtikrinimo

išvadą nurodo įmonės pavadinimą, kurio dalį apima arba šalia kurio nurodomas bendras prekių ženklas (žr. R5400.53 dalies e punktą).

5400.53 A7. Net ir tada, kai įmonė nepriklauso tinklui ir savo įmonės pavadinime nenaudoja bendro prekių ženklo, ji galėtų sudaryti įspūdį, kad priklauso tinklui, jeigu ant savo raštinės reikmenų arba reklaminės medžiagos nurodo, kad ji yra įmonių asociacijos narė. Todėl, įmonė turi būti atsargi apibūdindama savo narystę tokiose asociacijose, kitaip gali susidaryti nuomonė, kad ji priklauso tinklui (žr. R5400.53 dalies e punktą).

5400.53 A8. Profesinius išteklius sudaro:

- bendros sistemos, kurios leidžia įmonėms keistis tokia informacija kaip klientų duomenys, sąskaitų išrašymas ir darbo laiko apskaita;
- lyderiai ir kitas personalas;
- techniniai skyriai, konsultuojantys užtikrinimo užduotims svarbiais techniniais arba konkretaus veiklos sektoriaus, sandorių ar įvykių klausimais;
- tvarumo užtikrinimo metodika arba tvarumo užtikrinimo žinynai;
- mokymo kursai ir priemonės (žr. R5400.53 dalies f punktą).

5400.53 A9. Ar profesiniai ištekliai, kuriais įmonės dalijasi, yra reikšmingi, priklauso nuo aplinkybių. Pavyzdžiui:

- bendro naudojimo ištekliai galėtų apimti tik bendrą tvarumo užtikrinimo metodiką arba tvarumo užtikrinimo žinynus, nesikeičiant personalu arba informacija apie klientus ar rinką. Tokiais atvejais nėra tikėtina, kad bendro naudojimo ištekliai bus reikšmingi. Tas pats pasakytina ir apie bendrą mokymo veiklą.
- Jeigu bendro naudojimo ištekliai gali apimti keitimąsi personalu arba informacija, pavyzdžiui, kai pasirenkami darbuotojai iš bendro rezervo arba kai platesnėje struktūroje sukuriama techninis skyrius, teikiantis dalyvaujančioms įmonėms patarimus techniniais klausimais, kuriais jos privalo vadovautis, labai tikėtina, kad nusimananti ir informuota trečioji šalis manys, jog bendro naudojimo ištekliai yra reikšmingi (žr. R5400.53 dalies f punktą).

R5400.54. Jeigu įmonė arba tinklas parduoda dalį savo praktikos ir tokia dalis ribotą laiką naudojasi įmonės ar tinklo pavadinimu ar jo dalimi, atitinkami subjektai turi nuspręsti, kaip prisistatydami išorės šalims jie turi nurodyti, kad nėra tinklo įmonės.

5400.54 A1. Verslo komponento pardavimo sutartyje galėtų būti nurodoma, kad parduota dalis gali toliau ribotą laiką naudotis įmonės pavadinimu ar jo dalimi, net jeigu tokia dalis nebėra susijusi su įmone ar tinklu. Tokiais atvejais, nors abu subjektai galėtų veikti turėdami tą patį pavadinimą, iš tikrųjų jie nepriklausytų platesnei struktūrai, siekiančiai bendradarbiauti. Todėl šie du subjektai nelaikomi tinklo įmonėmis.

[5400.55–5400.59 dalys yra sąmoningai paliktos tuščios]

Bendros nepriklausomumo atliekant tvarumo užtikrinimo užduoties dokumentavimo nuostatos

R5400.60. Įmonė turi dokumentuoti išvadas dėl šioje Dalyje nurodytų tarptautinių nepriklausomumo standartų laikymosi ir bet kokių aptarimų, pagrindžiančių tokias išvadas, esminius aspektus. Pirmiausia:

- a) kai reaguojant į grėsmę taikomos apsaugos priemonės, įmonė turi dokumentuoti grėsmės pobūdį ir jau pritaikytas ar taikomas apsaugos priemones; ir

- b) jeigu reikėjo atlikti išsamią grėsmės analizę ir įmonė padarė išvadą, kad grėsmė jau buvo priimtino lygio, įmonė turi dokumentuoti grėsmės pobūdį ir tokių išvadų pagrindą.

5400.60 A1. Dokumentavimas suteikia įrodymų apie įmonės priimtus sprendimus formuluojant išvadas dėl šioje Dalyje nurodytų tarptautinių nepriklausomumo standartų laikymosi. Tačiau tai, kad tokie dalykai nėra dokumentuojami, neapsprendžia to, ar įmonė atsižvelgė į konkretų dalyką ar ji yra nepriklausoma.

[5400.61–5400.69 dalys yra sąmoningai paliktos tuščios]

Jungimai ir įsigijimai

Kai grėsmė kyla dėl klientų jungimo

5400.70 A1. Subjektas galėtų tapti tvarumo užtikrinimo kliento susijusiu subjektu dėl jungimo arba įsigijimo. Grėsmė įmonės nepriklausomumui, taigi ir jos galimybei tęsti tvarumo užtikrinimo užduotį, galėtų kilti dėl įmonės arba tinklo įmonės ankstesnių ir esamų interesų ir santykių su susijusiu subjektu.

R5400.71. 5400.70 A1 dalyje nustatytais aplinkybėmis:

- a) įmonė turi įvertinti visus su susijusiu subjektu siejančius ankstesnius ir esamus interesus bei santykius, kurie, atsižvelgus į visus veiksmus, kurių buvo imtasi reaguojant į grėsmę, galėtų daryti įtaką jos nepriklausomumui bei galimybei tęsti tvarumo užtikrinimo užduotį po jungimo ar įsigijimo sandorio įvykdymo datos; ir
- b) remdamasi R5400.72 dalimi, įmonė turi imtis visų priemonių, kad nutrauktų nuo jungimo ar įsigijimo sandorio įvykdymo datos visus santykius ar interesus, kurie pagal šį Kodeksą nėra leidžiami.

R5400.72. Nukrypstant nuo R5400.71 dalies b punkto nuostatų, jeigu iki jungimo ar įsigijimo įvykdymo datos esamo intereso ar santykių nutraukti negalima, įmonė turi:

- a) įvertinti tokių interesų ar santykių keliamą grėsmę; ir
- b) su už valdymą atsakingais asmenimis aptarti priežastis, dėl kurių tokie interesai ar santykiai negali būti pagrįstai nutraukti iki jungimo ar įsigijimo sandorio įvykdymo datos, ir dėl to kylančios grėsmės reikšmingumą.

5400.72 A1. Kartais turimų interesų ar santykių gali būti pagrįstai neįmanoma nutraukti iki jungimo ar įsigijimo sandorio įvykdymo datos, pavyzdžiui, dėl to, kad susijęs subjektas iki sandorio įvykdymo datos negali pereiti pas kitą paslaugų teikėją pagal nustatytą tvarką, nes įmonė teikia susijusiam subjektui ne užtikrinimo paslaugą.

5400.72 A2. Grėsmių, kurias sukelia susijungimai ir įsigijimai, kai esamų interesų ar santykių negalima pagrįstai nutraukti, lygiui įvertinti svarbūs šie veiksniai:

- intereso ar santykių pobūdis ir svarba;
- santykių su susijusiu subjektu pobūdis ir svarba (pavyzdžiui, ar susijęs subjektas yra patronuojančioji ar patronuojamoji įmonė);
- laikotarpio, per kurį tokie interesai arba santykiai gali būti pagrįstai nutraukti, trukmė.

R5400.73. Jeigu po R5400.72 dalies b punkte nurodyto aptarimo už valdymą atsakingi asmenys prašo įmonės tęsti tvarumo užtikrinimo užduotį, įmonė turi tai daryti tik tuo atveju, jeigu:

- a) tokie interesai ar santykiai bus nutraukti kaip tik įmanoma greičiau ir bet koku atveju ne

vėliau nei per šešis mėnesius nuo jungimo ar įsigijimo sandorio įvykdymo datos;

- b) bet kuris tokius interesus turintis ar santykius palaikantis asmuo, įskaitant interesus ar santykius, atsiradusius teikiant ne užtikrinimo paslaugą, kuri pagal 5600 skyrių ir jo skirsnius yra neleidžiama, nebus užduoties grupės, paskirtos atlikti tvarumo užtikrinimo užduotį, nariu ar asmeniu, atsakingu už užduoties kokybės peržiūrą ir;
- c) bus taikomos atitinkamos laikinos pereinamosios priemonės ir, jeigu reikia, jos bus aptariamoms su už valdymą atsakingais asmenimis.

5400.73 A1. Tokių pereinamųjų priemonių pavyzdžiai:

- paskirti tvarumo užtikrinimą teikiantį asmenį peržiūrėti užtikrinimo ar, atitinkamai, ne užtikrinimo darbą;
- paskirti tvarumo užtikrinimą teikiantį asmenį, kuris nėra nuomonę dėl informacijos apie tvarumą pareiškiančios įmonės narys, atlikti peržiūrą, kuri atitinka užduoties kokybės peržiūros reikalavimus;
- paskirti kitą įmonę įvertinti ne užtikrinimo paslaugos rezultatus arba kitą įmonę pakartotinai suteikti ne užtikrinimo paslaugą, kad kita įmonė galėtų prisiimti atsakomybę už paslaugą.

R5400.74. Įmonė gali būti atlikusi didžiąją tvarumo užtikrinimo užduoties darbo dalį dar iki susijungimo ar įsigijimo sandorio įvykdymo datos ir gali būti pajėgi užbaigti likusias užtikrinimo procedūras per trumpą laiką. Tokiomis aplinkybėmis, jeigu už valdymą atsakingi asmenys prašo įmonės baigti tvarumo užtikrinimo užduotį išlaikant 5400.70 A1 dalyje minimus interesus ar tęsiant santykius, įmonė tai turi daryti tik tuo atveju, jeigu ji:

- a) įvertino grėsmės lygį ir aptarė rezultatus su už valdymą atsakingais asmenimis;
- b) laikosi R5400.73 dalies b–c punktų reikalavimų; ir
- c) nustoja vykdyti tvarumo užtikrinimo užduotį ne vėliau nei tvarumo užtikrinimo išvados išleidimą datą.

Jeigu toliau pažeidžiamas objektyvumo principas

R5400.75. Įmonė turi įvertinti, ar 5400.70 A1 dalyje minėtos aplinkybės kelia grėsmę, kad objektyvumo principas bus pažeistas, kai į tokią grėsmę negalima reaguoti netgi įvykdžius visus R5400.71–R5400.74 dalyse nustatytus reikalavimus. Tokiu atveju, įmonė turi nustoti vykdyti tvarumo užtikrinimo užduotį.

Dokumentavimas

R5400.76 Įmonė turi dokumentuoti:

- a) visus 5400.70 A1 dalyje nurodytus interesus ar santykius, kurie nebus nutraukti iki jungimo ar įsigijimo sandorio įvykdymo datos, ir nurodyti priežastis, kodėl jų negalima nutraukti;
- b) taikytas pereinamojo laikotarpio priemones;
- c) aptarimų su už valdymą atsakingais asmenimis rezultatus; ir
- d) priežastis, kodėl buvę ir esami interesai ar ryšiai nesukelia grėsmės, kad bus pažeistas objektyvumo principas.

[5400.77-5400.79 dalys yra sąmoningai paliktos tuščios]

Nepriklausomumo nuostatos atliekant tvarumo užtikrinimo užduotis pažeidimas

Kai įmonė nustato pažeidimą

R5400.80. Kai įmonė padaro išvadą, kad buvo pažeisti šioje Dalyje nurodytas nepriklausomumo reikalavimas, ji turi:

- a) visiškai ar laikinai atsisakyti intereso ar nutraukti santykius, dėl kurių buvo pažeisti reikalavimai, ir reaguoti į pažeidimo pasekmes;
- b) nustatyti, ar yra teisinių ar reguliavimo reikalavimų, taikomų pažeidimo atveju, ir, jeigu jų yra:
  - i) laikytis šių reikalavimų; ir
  - ii) nuspręsti, ar reikia apie pažeidimą informuoti profesinę organizaciją, atitinkamą reguliavimo ar priežiūros instituciją, jeigu toks informavimas yra nusistovėjusi praktika ar yra būtinas pagal konkrečios jurisdikcijos reikalavimus;
- c) turi, laikydamasi savo politikų ir procedūrų, nedelsdama komunikuoti apie pažeidimą:
  - i) užduoties lyderiui;
  - ii) asmeniui, kuriam priskirta atsakomybė už nepriklausomumo reikalavimų laikymosi veikimą;
  - iii) kitus atitinkamus įmonės darbuotojus ir, jeigu būtina, tinklą; ir
  - iv) asmenis, kuriems taikomi 5 dalies nepriklausomumo reikalavimai ir kurie turi imtis tinkamų veiksmų;
- d) įvertinti pažeidimo reikšmingumą ir jo poveikį įmonės objektyvumui ir galimybei išleisti tvarumo užtikrinimo išvadą; ir
- e) atsižvelgiant į pažeidimo reikšmingumą, nustatyti:
  - i) ar reikėtų nutraukti tvarumo užtikrinimo užduotį; arba
  - ii) ar įmanoma imtis veiksmų, kuriais galima būtų tinkamai reaguoti į pažeidimo pasekmes, ir tai, ar tokių veiksmų galima imtis ir ar jie būtų tinkami konkrečiomis aplinkybėmis.

Norėdama tai nustatyti, įmonė turi priimti profesinį sprendimą ir atsižvelgti į tai, ar nusimananti ir informuota trečioji šalis gali nuspręsti, kad kils grėsmė įmonės objektyvumui ir todėl įmonė negalės išleisti tvarumo užtikrinimo išvados.

5400.80 A1. Šios Dalies nuostata gali būti pažeista, net jeigu įmonė turi kokybės valdymo sistemą, skirtą užtikrinti nepriklausomumo reikalavimų vykdymą. Jai gali tekti nutraukti tvarumo užtikrinimo užduotį dėl tokio pažeidimo.

5400.80 A2. Pažeidimo reikšmingumui ir jo poveikiui įmonės objektyvumui bei gebėjimui išleisti tvarumo užtikrinimo išvadą įtakos turi šie veiksniai:

- pažeidimo pobūdis ir trukmė;
- ankstesnių pažeidimų, susijusių su dabartine tvarumo užtikrinimo užduotimi, skaičius ir pobūdis;
- tai, ar tvarumo užtikrinimo grupės narys žinojo apie interesą ar santykius, dėl kurių atsirado pažeidimas;

- tai, ar asmuo, kuris padarė pažeidimą, yra tvarumo užtikrinimo grupės narys ar kitas asmuo, kuris turi laikytis nepriklausomumo reikalavimų;
- tokio asmens vaidmuo, jeigu pažeidimas susijęs su tokiu tvarumo užtikrinimo grupės nariu;
- profesinių paslaugų įtaka (jeigu tokia yra) informacijai apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareiškė nuomonę, pagrindžiantiems dokumentams ar ją apimantiems duomenims, jeigu pažeidimas buvo padarytas teikiant tokias profesines paslaugas;
- savanaudiško intereso, tarpininkavimo, įbauginimo ir kitų grėsmių, kurios atsirado dėl pažeidimo, mastas.

5400.80 A3. Atsižvelgiant į pažeidimo sunkumą, veiksmų, kurių įmonė galėtų imtis, kad tinkamai reaguotų į pažeidimą, pavyzdžiai:

- pašalinti konkretų asmenį iš tvarumo užtikrinimo grupės;
- paskirti kitus asmenis peržiūrėti paveiktą užtikrinimo darbą ar pakartotinai atlikti tokį darbą tiek, kiek to reikia;
- rekomenduoti tvarumo užtikrinimo klientui paskirti kitą įmonę, kuri peržiūrėtų ar pakartotinai atliktų paveiktą užtikrinimo darbą tiek, kiek to reikia;
- jeigu pažeidimas susijęs su ne užtikrinimo paslauga, kuri turi įtakos informacijai apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareiškė nuomonę, pagrindžiantiems dokumentams ar ją apimantiems duomenims, paskirti kitą įmonę įvertinti ne užtikrinimo paslaugos rezultatus arba kitą įmonę pakartotinai suteikti ne užtikrinimo paslaugą, kad kita įmonė galėtų prisiimti atsakomybę už paslaugą.

R5400.81 Jeigu įmonė nustato, kad negalima imtis veiksmų, kuriais galima būtų tinkamai reaguoti į pažeidimo pasekmes, įmonė turi kiek įmanoma greičiau informuoti už valdymą atsakingus asmenis ir imtis būtinų veiksmų, kad būtų nutraukta tvarumo užtikrinimo užduotis pagal galiojančius teisinius ar reguliavimo reikalavimus. Jeigu pagal įstatymus ar kitus teisės aktus draudžiama nutraukti užduotį, įmonė turi laikytis bet kokių atskaitomybės ar atskleidimo reikalavimų.

R5400.82. Jeigu įmonė nustato, kad galima imtis veiksmų tinkamai reaguoti į pažeidimo pasekmes, ji turi su už valdymą atsakingais asmenimis aptarti šiuos dalykus:

- a) pažeidimo reikšmingumą, pobūdį ir trukmę;
- b) kaip pažeidimas buvo padarytas ir nustatytas;
- c) siūlomus arba atliktus veiksmus ir paaiškinimą, kodėl tokie veiksmai bus tinkami reaguoti į pažeidimo pasekmes ir suteiks įmonei galimybę išleisti tvarumo užtikrinimo išvadą;
- d) išvadą, kad, įmonės profesiniu sprendimu, objektyvumas nebuvo pažeistas, ir tokios išvados pagrindimą; ir
- e) bet kokius veiksmus, kurių įmonė siūlo imtis ar ėmėsi, kad būtų galima sumažinti arba panaikinti tokių pažeidimų atsiradimo ateityje riziką.

Įmonė turi tai aptarti kiek įmanoma greičiau, nebent už valdymą atsakingi asmenys nurodė kitą laiką informavimui apie mažiau reikšmingus pažeidimus.

Pažeidimų komunikavimas už valdymą atsakingiems asmenims

5400.83 A1. R5300.9 ir R5300.10 dalyse išdėstyti komunikavimo su už valdymą atsakingais asmenimis reikalavimai.

R5400.84. Atsižvelgdama į pažeidimus, įmonė turi raštu komunikuoti už valdymą atsakingiems asmenims:

- a) visus dalykus, kurie buvo aptarti remiantis R5400.82 dalimi, ir gauti už valdymą atsakingų asmenų sutikimą, kad galima imtis veiksmų, arba pritarimą veiksams, kurių buvo imtasi, kad būtų tinkamai reaguota į pažeidimo pasekmes; ir
- b) tokių dalykų apibūdinimą:
  - i) įmonės taikomas su pažeidimu susijusias politikas ir procedūras, skirtas suteikti pakankamą užtikrinimą, kad nepriklausomumas yra išlaikomas; ir
  - ii) veiksmus, kurių įmonė ėmėsi ar siūlo imtis, kad būtų sumažinta ar panaikinta tokių pažeidimų atsiradimo ateityje rizika.

R5400.85. Jeigu už valdymą atsakingi asmenys nesutinka, kad įmonės siūlomais veiksmais pagal R5400.80 dalies e punkto ii papunktį būtų tinkamai reaguojama į pažeidimo pasekmes, įmonė turi imtis būtinų veiksmų nutraukti tvarumo užtikrinimo užduotį pagal R5400.81 dalį.

Pažeidimai, padaryti prieš išleidžiant praėjusio laikotarpio tvarumo užtikrinimo išvadą

R5400.86. Jeigu pažeidimas buvo padarytas prieš tai, kai buvo išleista praėjusio laikotarpio užtikrinimo išvada, įmonė turi laikytis šios Dalies nepriklausomumo nuostatų ir įvertinti pažeidimo reikšmingumą, jo įtaką įmonės objektyvumui ir gebėjimui išleisti einamojo laikotarpio tvarumo užtikrinimo išvadą.

R5400.87. Įmonė taip pat turi:

- a) įvertinti pažeidimo įtaką įmonės objektyvumui, susijusiam su anksčiau išleistomis tvarumo užtikrinimo išvadomis, ir galimybę atšaukti tokias išvadas; ir
- b) tokį dalyką aptarti su už valdymą atsakingais asmenimis.

Dokumentavimas

R5400.88. Laikydamosi R5400.80–R5400.87 dalių nuostatų, įmonė turi dokumentuoti:

- a) pažeidimą;
- b) veiksmus, kurių buvo imtasi;
- c) priimtus pagrindinius sprendimus;
- d) visus dalykus, kurie buvo aptarti su už valdymą atsakingais asmenimis; ir
- e) bet kokius aptarimus su profesine organizacija, atitinkama reguliavimo ar priežiūros institucija.

R5400.89. Jeigu įmonė tęsia tvarumo užtikrinimo užduotį, ji turi dokumentuoti:

- a) išvadą, kad, įmonės profesiniu sprendimu objektyvumas nebuvo pažeistas;
ir
- b) paaiškinimą, kodėl atlikti veiksmai buvo tinkami reaguoti į pažeidimo pasekmes ir todėl įmonė galėjo išleisti tvarumo užtikrinimo išvadą.

5405 SKYRIUS

GRUPĖS TVARUMO UŽTIKRINIMO UŽDUOTYS

Įžanga

5405.1. Pagal 5400 skyrių įmonė, atlikdama tvarumo užtikrinimo užduotį, privalo būti nepriklausoma ir taikyti 5120 skyriuje išdėstytus konceptualiuosius pagrindus, kad galėtų nustatyti, įvertinti grėsmes nepriklausomumui ir į jas reaguoti. Šiame skyriuje nurodyti specialūs reikalavimai ir taikymo medžiaga dėl konceptualiųjų pagrindų taikymo, kai atliekama grupės tvarumo užtikrinimo užduotis.

Reikalavimai ir taikymo medžiaga

Bendrosios nuostatos

5405.2 A1. Atsižvelgdama į tvarumo atskaitomybės tvarką, įmonė gali pareikšti nuomonę dėl grupės informacijos apie tvarumą, kuri apima informaciją apie komponentus, kurie turi būti įtraukti į grupės finansines ataskaitas (toliau – grupės komponentai). Pagal taikomą tvarumo atskaitomybės tvarką taip pat gali būti reikalaujama išplėsti informaciją apie tvarumą įtraukiant kitų subjektų (pvz., vertės grandinės komponentų) informaciją. Šios Dalies tikslais tokia informacija apie tvarumą, įskaitant vertės grandinės informaciją, laikoma grupės informacija apie tvarumą.

5405.2 A1a. Įmonė, grupės tvarumo atskaitomybės užtikrinimo užduoties tikslais, gali tvarumo užtikrinimo kliento ar vertės grandinės komponento įmonėje atlikti užtikrinimo darbą arba naudoti užtikrinimo darbą, kurį atliko kitas tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo. Toks kitas tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo yra teikiantis asmuo, jeigu grupės tvarumo užtikrinimo įmonė turi galimybę pakankamai ir tinkamai įsitraukti į tokio kito teikiančio asmens atliekamą užtikrinimo darbą.

5405.2 A1b. Toliau A skirsnyje išdėstyti nepriklausomumo reikalavimai ir taikymo medžiaga, taikomi grupės tvarumo užtikrinimo įmonei, komponento teikiantiems asmenims ir grupės tvarumo užtikrinimo grupės nariams, kai užtikrinimo darbas atliekamas grupės tvarumo užtikrinimo kliento ar grupės komponento įmonėje.

5405.2 A1c. Toliau B skirsnyje išdėstyti nepriklausomumo reikalavimai ir taikymo medžiaga, taikomi grupės tvarumo užtikrinimo įmonei, komponento teikiantiems asmenims ir grupės tvarumo užtikrinimo grupės nariams, kai užtikrinimo darbas atliekamas vertės grandinės komponento įmonėje grupės tvarumo užtikrinimo užduoties tikslais.

5405.2 A1d. Jeigu grupės tvarumo užtikrinimo įmonė ketina naudoti kito teikiančio asmens atliekamą užtikrinimo darbą grupės tvarumo užtikrinimo užduoties tikslais ir grupės tvarumo užtikrinimo įmonė neturi galimybės pakankamai ir tinkamai įsitraukti į tokio kito teikiančio asmens atliekamą užtikrinimo darbą, taikomas 5406 skyrius.

5405.2 A2. Komponento teikiantis asmuo, kuris dalyvauja atliekant grupės tvarumo užtikrinimo užduotį, gali atskirai pareikšti užtikrinimo nuomonę dėl komponento kliento informacijos apie tvarumą. Priklausomai nuo aplinkybių, komponento teikiančiam asmeniui gali tekti laikytis skirtingų nepriklausomumo reikalavimų, kai jis atlieka užtikrinimo darbą grupės tvarumo užtikrinimo užduoties metu, ir atskirai pareikšti užtikrinimo nuomonę dėl komponento informacijos apie tvarumą pagal įstatymus, kitus teisės aktus ar dėl kitų priežasčių.

5405.2 A3. Šiame skyriuje yra nurodyti nepriklausomumo reikalavimai, taikomi tais atvejais, kai grupės tvarumo užtikrinimo įmonė arba komponento teikiantis asmuo atlieka užtikrinimo darbą komponento įmonėje. Šie reikalavimai taikomi, kai grupės tvarumo užtikrinimo įmonė nustato, kad siekiant

surinkti įrodymų grupės tvarumo užtikrinimo užduoties tikslais būtina atlikti užtikrinimo procedūras dėl komponento tvarkomų duomenų ar informacijos, pagrindžiančių komponento informaciją apie tvarumą. Atitinkamai:

- jeigu grupės tvarumo užtikrinimo įmonė arba komponento teikiantis asmuo atlieka užtikrinimo procedūras dėl komponento tvarkomų pagrindžiamųjų duomenų ar informacijos, kad nustatytų ir įvertintų arba reaguotų į komponento informacijos apie tvarumą reikšmingo iškraipymo riziką, grupės tvarumo užtikrinimo įmonei arba komponento teikiančiam asmeniui taikomi šiame skyriuje nurodyti reikalavimai dėl nepriklausomumo nuo tokio komponento;
- jeigu grupės tvarumo užtikrinimo įmonė atlieka planavimo procedūras grupės lygiu vien tik tam, kad nustatytų, ar subjektas ar verslo vienetas yra vertės grandinės komponentas, kuriame užtikrinimo darbas bus atliekamas grupės tvarumo atskaitomybės užtikrinimo tikslais, grupės tvarumo užtikrinimo įmonei nėra taikomi šiame skyriuje nurodyti reikalavimai dėl nepriklausomumo nuo tokio subjekto ar verslo vieneto;
- jeigu grupės tvarumo užtikrinimo įmonė surenka įrodymų apie vertės grandinės komponento informaciją apie tvarumą neatlikdama procedūrų dėl komponento tvarkomų pagrindžiamųjų duomenų ar informacijos, grupės tvarumo užtikrinimo įmonei nėra taikomi šiame skyriuje nurodyti reikalavimai dėl nepriklausomumo nuo tokio komponento.

Komunikacija tarp grupės tvarumo užtikrinimo įmonės ir komponento teikiančio asmens

R5405.3. Grupės užduoties lyderis turi prisiimti atsakomybę už komponento teikiančio asmens supažindinimą su šioje Dalyje nurodytas atitinkamomis etikos, kartu ir nepriklausomumo, nuostatomis, kurios yra taikomos atsižvelgiant į grupės tvarumo užtikrinimo užduoties pobūdį ir aplinkybes. Supažindindama komponento teikiančią asmenį su atitinkamomis etikos, kartu ir nepriklausomumo, nuostatomis, grupės tvarumo užtikrinimo įmonė turi tinkamu laiku komunikuoti būtiną informaciją, kad komponento teikiantis asmuo galėtų įvykdyti šiame skyriuje nurodytas pareigas.

5405.3 A1. Grupės tvarumo užtikrinimo įmonė galėtų komunikuoti, pavyzdžiui, apie šiuose dalykus:

- tai, ar grupės tvarumo užtikrinimo klientas yra viešojo intereso įmonė, ir grupės tvarumo užtikrinimo užduočiai taikomas atitinkamas etikos, kartu ir nepriklausomumo, nuostatas;
- susijusius subjektus ir kitus grupės tvarumo užtikrinimo kliento grupės komponentus, į kuriuos reikia atsižvelgti vertinant nepriklausomumo nuostatas, taikomas komponento teikiančiam asmeniui ir grupės tvarumo užtikrinimo grupės nariams, kurie yra iš tokio teikiančio asmens įmonės arba jo pasitelkti;
- laikotarpį, per kurį komponento teikiantis asmuo privalo būti nepriklausomas;
- ar tvarumo užtikrinimo lyderis, kuris darbą grupės komponento įmonėje atlieka grupės tvarumo užtikrinimo užduoties tikslais, grupės tvarumo užtikrinimo užduoties metu yra pagrindinis tvarumo užtikrinimo lyderis.

R5405.4. Grupės užduoties lyderis turi prisiimti atsakomybę už tai, kad komponento teikiančiam asmeniui būtų pateiktas nurodymas patvirtinti, ar jis supranta ir laikosi atitinkamų šios Dalies nuostatų, kurios taikomos grupės tvarumo užtikrinimo užduočiai. Grupės užduoties lyderis taip pat turi nurodyti komponento teikiančiam asmeniui komunikuoti:

- a) bet kokius nepriklausomumo dalykus, dėl kurių turi būti priimtas reikšmingas sprendimas; ir
- b) tokių dalykų atveju – komponento teikiančio asmens išvadas dėl to, ar grėsmės jos

nepriklausomumui yra priimtino lygio, ir tokių išvadų loginį pagrindimą.

R5405.4a. Jeigu grupės užduoties lyderis pastebi dalyką, rodantį, kad nepriklausomumui kyla grėsmė, grupės užduoties lyderis privalo įvertinti tokią grėsmę ir imtis atitinkamų veiksmų.

A – Reikalavimai ir taikymo medžiaga, kai užtikrinimo darbas yra atliekamas grupės tvarumo užtikrinimo kliento arba grupės komponento įmonėje

Asmenims taikomos nepriklausomumo nuostatos

Grupės tvarumo užtikrinimo grupės nariai, kurie yra iš grupės tvarumo užtikrinimo įmonės ir jos tinklo įmonės arba tokių įmonių pasitelkti

R5405.5. Remiantis tvarumo užtikrinimo grupei taikomais šios Dalies reikalavimais, grupės tvarumo užtikrinimo grupės nariai, kurie yra iš grupės tvarumo užtikrinimo įmonės ir jos tinklo įmonės arba tokių įmonių pasitelkti, turi būti nepriklausomi nuo grupės tvarumo užtikrinimo kliento.

Kiti grupės tvarumo užtikrinimo grupės nariai

R5405.6. Jeigu grupės tvarumo užtikrinimo įmonės tinklui nepriklausantis komponento teikiantis asmuo grupės komponento įmonėje atlieka užtikrinimo darbą grupės tvarumo užtikrinimo užduoties tikslais, grupės tvarumo užtikrinimo grupės nariai, kurie yra iš tokio komponento teikiančio asmens įmonės arba jo pasitelkti, turi būti nepriklausomi nuo:

- a) grupės komponento;
- b) subjekto, dėl kurio informacijos apie tvarumą grupės tvarumo užtikrinimo įmonė pareiškia nuomonę; ir
- c) bet kokio subjekto, kurį b punkte nurodytas subjektas tiesiogiai ar netiesiogiai kontroliuoja, jeigu toks subjektas tiesiogiai ar netiesiogiai kontroliuoja grupės komponentą,

remiantis tvarumo užtikrinimo grupei taikomais šios Dalies reikalavimais.

R5405.7. Susijusių subjektų ar kitų grupės tvarumo užtikrinimo kliento grupės komponentų (išskyrus nurodytus R5405.6 dalyje) atveju, jeigu grupės tvarumo užtikrinimo įmonės tinklui nepriklausantis komponento teikiantis asmuo grupės komponente atlieka užtikrinimo darbą grupės tvarumo užtikrinimo užduoties tikslais, grupės tvarumo užtikrinimo grupės narys, kuris yra iš tokio komponento teikiančio asmens įmonės arba jo pasitelktas, turi informuoti komponento teikiantį asmenį apie bet kokius santykius ar aplinkybes, kurie, tokio asmens žiniomis ar pagrįstu įsitikinimu, gali kelti grėsmę jo nepriklausomumui grupės tvarumo užtikrinimo užduoties metu.

5405.7 A1. Santykių ar aplinkybių, kurie susiję su asmeniu arba, jeigu taikoma, tokio asmens šeimos nariais ir į kuriuos toks asmuo turi atsižvelgti laikydamasis R5405.7 dalies nuostatų, pavyzdžiais gali būti:

- tiesioginis ar reikšmingas netiesioginis finansinis interesas subjekte, kuris kontroliuoja grupės tvarumo užtikrinimo klientą, jeigu grupės tvarumo užtikrinimo klientas yra reikšmingas tokiam subjektui (žr. 5510 skyrių);
- paskola ar garantija, susijusi su (žr. 5511 skyrių):
  - subjektu, kuris nėra bankas ar panaši įstaiga, kai paskola ar garantija yra reikšminga; arba

- banku ar panašia įstaiga, kai paskola ar garantija nėra suteikiama remiantis įprasta skolinimo tvarka ir sąlygomis;
- verslo santykiais, kurie yra reikšmingi arba susiję su reikšmingais finansiniais interesais (žr. 5520 skyrių);
- šeimos nariu, kuris yra (žr. 5521 skyrių):
  - subjekto direktorius ar pareigūnas; arba
  - darbuotojas, kurio pareigos sudaro galimybę daryti reikšmingą įtaką subjekto informacijos apie tvarumą duomenų, įrašų ar informacijos apie tvarumą rengimo procesui;
- asmeniu, einančiu ar neseniai ėjusi šias pareigas (žr. 5522 ir 5523 skyrius):
  - subjekto direktorius ar pareigūnas; arba
  - darbuotojas, kurio pareigos sudaro galimybę daryti reikšmingą įtaką subjekto informacijos apie tvarumą duomenų, įrašų ar informacijos apie tvarumą rengimo procesui;

R5405.8. Gavęs informacijos remiantis R5405.7 dalimi, komponento teikiantis asmuo turi įvertinti su asmeniu susijusių santykių ir aplinkybių keliamas grėsmes nepriklausomumui ir į jas reaguoti.

Grupės tvarumo užtikrinimo įmonei taikomos nepriklausomumo nuostatos

R5405.9. Pagal įmonei taikomus šios Dalies reikalavimus grupės tvarumo užtikrinimo įmonė turi būti nepriklausoma nuo grupės tvarumo užtikrinimo kliento.

Grupės tvarumo užtikrinimo įmonės tinklo įmonėms taikomos nepriklausomumo nuostatos

R5405.10. Remiantis tinklo įmonei taikomais šios Dalies reikalavimais, grupės tvarumo užtikrinimo įmonės tinklo įmonė turi būti nepriklausoma nuo grupės tvarumo užtikrinimo kliento.

Nepriklausomumo nuostatos, taikomos grupės tvarumo užtikrinimo įmonės tinklui nepriklausantiems komponento teikiantiems asmenims

Visi grupės tvarumo užtikrinimo klientai

R5405.11. Grupės tvarumo užtikrinimo įmonės tinklui nepriklausantis komponento teikiantis asmuo, atlikdamas užtikrinimo darbą grupės komponento įmonėje, turi:

- a) būti nepriklausomas nuo grupės komponento pagal įmonei taikomus šios Dalies reikalavimus visų tvarumo užtikrinimo klientų atveju;
- b) vykdyti atitinkamus R5510.4 dalies a punkte, R5510.7 dalyje ir R5510.9 dalyje nurodytus reikalavimus dėl finansinių interesų subjekte, dėl kurio grupės informacijos apie tvarumą grupės tvarumo užtikrinimo įmonė pareiškia nuomonę; ir
- c) vykdyti atitinkamus 5511 skyriuje nurodytus reikalavimus dėl paskolų ir garantijų, susijusių su subjektu, dėl kurio grupės informacijos apie tvarumą grupės tvarumo užtikrinimo įmonė pareiškia nuomonę.

R5405.12. Kai grupės tvarumo užtikrinimo įmonės tinklui nepriklausantis komponento teikiantis asmuo, atliekantis užtikrinimo darbą grupės komponento įmonėje, žino arba turi pagrindo manyti, kad su grupės tvarumo užtikrinimo klientu susiję santykiai ar aplinkybės (išskyrus R5405.11 dalies b ir c

punktus) yra svarbūs vertinant komponento teikiančio asmens nepriklausomumą nuo grupės komponento, komponento teikiantis asmuo, nustatydamas, vertindamas grėsmes nepriklausomumui ir į jas reaguodamas, turi atsižvelgti į tokius santykius ar aplinkybes.

R5405.13. Kai grupės tvarumo užtikrinimo įmonės tinklui nepriklausantis komponento teikiantis asmuo, atliekantis užtikrinimo darbą grupės komponento įmonėje, žino arba turi pagrindo manyti, kad komponento teikiančio asmens tinklui priklausančios įmonės santykiai ar aplinkybės, susiję su grupės klientu ar grupės tvarumo užtikrinimo klientu, kelia grėsmę komponento teikiančio asmens nepriklausomumui, komponento teikiantis asmuo turi įvertinti bet kokią tokią grėsmę ir į ją reaguoti.

[5405.14 A1 dalis yra sąmoningai palikta tuščia]

Grupės tvarumo užtikrinimo klientai, kurie nėra viešojo intereso įmonės

R5405.15. Kai grupės tvarumo užtikrinimo klientas nėra viešojo intereso įmonė, grupės tvarumo užtikrinimo įmonės tinklui nepriklausantis komponento teikiantis asmuo, kuris grupės komponente atlieka užtikrinimo darbą grupės tvarumo užtikrinimo užduoties tikslais, turi būti nepriklausomas nuo grupės komponento pagal šioje Dalyje nurodytus reikalavimus, kurie taikomi tais atvejais, kai tvarumo užtikrinimo klientai nėra viešojo intereso įmonės.

5405.15 A1. Kai grupės tvarumo užtikrinimo įmonės tinklui nepriklausantis komponento teikiantis asmuo taip pat atlieka tvarumo užtikrinimo užduotį grupės komponentui, kuris yra viešojo intereso įmonė, kitais nei grupės tvarumo užtikrinimo užduoties tikslais (pavyzdžiui, teisės aktų nustatytos tvarumo užtikrinimo užduoties tikslais), tokie užduočiai taikomi nepriklausomumo reikalavimai, susiję su tvarumo užtikrinimo klientais, kurie yra viešojo intereso įmonės.

Grupės tvarumo užtikrinimo klientai, kurie yra viešojo intereso įmonės

Ne užtikrinimo paslaugos

R5405.16. Remiantis R5405.17 dalimi, kai grupės tvarumo užtikrinimo klientas yra viešojo intereso įmonė, grupės tvarumo užtikrinimo įmonės tinklui nepriklausantis komponento teikiantis asmuo turi laikytis 5600 skyriaus nuostatų, taikomų viešojo intereso įmonių atveju, kai grupės komponentui teikiamos ne užtikrinimo paslaugos.

5405.16 A1. Kai grupės tvarumo užtikrinimo klientas yra viešojo intereso įmonė, o grupės komponentas, kurio įmonėje atliekamas užtikrinimo darbas, nėra viešojo intereso įmonė, grupės tvarumo užtikrinimo įmonės tinklui nepriklausančiam komponento teikiančiam asmeniui, kuris tokio grupės komponento įmonėje atlieka užtikrinimo darbą, draudžiama, pavyzdžiui:

- teikti grupės komponentui duomenų ir informacijos apie tvarumą paslaugas, kurios gali turėti įtakos informacijai apie tvarumą, dėl kurios komponento teikiantis asmuo atliks užtikrinimo darbą (žr. 5601 skirsnį);
- projektuoti informacinių technologijų sistemą ar jos elementą grupės komponentui, kuriame tokia informacinių technologijų sistema generuos informaciją, sudarančią grupės komponento informaciją apie tvarumą arba įrašus apie tvarumą, pagrindžiančius tokią informaciją, dėl kurios komponento teikiantis asmuo atliks užtikrinimo darbą (žr. 5606 skirsnį);
- teikti grupės komponentui, kuris yra viešojo intereso įmonė, teisių gynimo paslaugą sprendžiant ginčą arba bylinėjantis ginčų sprendimo kolegijoje ar teisme (žr. 5608 skirsnį).

5405.16 A2. Informacija apie tvarumą, dėl kurios grupės tvarumo užtikrinimo įmonės tinklui nepriklausantis komponento teikiantis asmuo atlieka užtikrinimo procedūras, yra svarbi vertinant savikontrolės grėsmę, kuri galėtų kilti, kai komponento teikiantis asmuo teikia ne užtikrinimo paslaugas, ir taikant

5600 skyriaus nuostatas. Pavyzdžiui, jeigu komponento teikiantis asmuo atlieka užtikrinimo procedūras tik dėl konkretaus straipsnio, pavyzdžiui, išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų, vertinant savikontrolės grėsmę yra svarbūs bet kokios ne užtikrinimo paslaugos rezultatai, kurie yra įrašų ar informacijos apie tvarumą, susijusių su ataskaitomis apie išmetamas šiltnamio efektą sukeliančias dujas ar joms taikoma vidaus kontrole, dalis ar kurie daro tokiems įrašams ar informacijai apie tvarumą įtaką.

R5405.17. Nukrypstant nuo R5405.16 dalies nuostatų, grupės tvarumo užtikrinimo įmonės tinklui nepriklausantis komponento teikiantis asmuo gali grupės komponentui teikti ne užtikrinimo paslaugą, kuri nėra draudžiama pagal 5600 skyrių. Tokiu atveju jis neturi komunikuoti grupės tvarumo užtikrinimo kliento už valdymą atsakingiems asmenims informacijos apie pasiūlytą ne užtikrinimo paslaugą arba gauti jų sutikimą dėl tokios paslaugos teikimo, kaip tai nurodyta R5600.22–R5600.25 dalyse.

Pagrindiniai tvarumo užtikrinimo lyderiai

R5405.18 Grupės užduoties lyderis turi nustatyti, ar tvarumo užtikrinimo lyderis, kuris užtikrinimo darbą grupės komponento įmonėje atlieka grupės tvarumo užtikrinimo užduoties tikslais, yra pagrindinis tvarumo užtikrinimo lyderis grupės tvarumo užtikrinimo užduoties metu. Jeigu yra, grupės užduoties lyderis turi:

- a) komunikuoti tokį nustatytą dalyką tokiam asmeniui; ir
- b) nurodyti:
  - i) visų grupės tvarumo užtikrinimo klientų atveju – tai, kad asmeniui taikomos R5411.4 dalies nuostatos; ir
  - ii) grupės tvarumo užtikrinimo klientų, kurie yra viešojo intereso įmonės, atveju – tai, kad asmeniui taip pat taikomos R5524.6 dalies, R5540.7 dalies c punkto ir R5540.23 dalies nuostatos.

5405.18 A1. Pagrindinis tvarumo užtikrinimo lyderis priima pagrindinius nutarimus ar sprendimus dėl reikšmingų dalykų, susijusių su grupės informacija apie tvarumą, dėl kurios grupės tvarumo užtikrinimo užduoties metu grupės tvarumo užtikrinimo įmonė pareiškia nuomonę.

Grupės komponentų pasikeitimai

R5405.19. Kai subjektas, kuris nėra susijęs subjektas, tampa grupės tvarumo užtikrinimo kliento grupės komponentu, grupės tvarumo užtikrinimo įmonė turi taikyti R5400.71–R5400.76 dalių reikalavimus dėl su grupės komponentu susijusių pakeitimų tvarumo užtikrinimo užduoties tikslais.

Komponento teikiančių asmenų, atliekančių užtikrinimo darbą grupės komponentų įmonėse, pasikeitimai

Visi grupės tvarumo užtikrinimo klientai

5405.20 A1. Tam tikromis aplinkybėmis grupės tvarumo užtikrinimo įmonė gali nurodyti kitai įmonei, kaip komponento teikiančiam asmeniui, atlikti užtikrinimo darbą grupės komponento įmonėje užduoties apimamu ataskaitiniu laikotarpiu arba po jo, pavyzdžiui, dėl kliento sujungimo ar įsigijimo. Grėsmė komponento teikiančio asmens nepriklausomumui galėtų kilti dėl:

- a) komponento teikiančio asmens finansinių ar verslo ryšių su grupės komponentu užduoties apimamu laikotarpiu arba po jo, bet prieš komponento teikiančiam asmeniui sutinkant atlikti užtikrinimo darbą; arba

b) ankstesnių paslaugų, kurias komponento teikiantis asmuo teikė grupės komponentui.

5405.20 A2. 5400.31 A1–A3 dalyse nurodyta taikymo medžiaga, kuria komponento teikiantis asmuo turėtų vadovautis įvertindamas grėsmes nepriklausomumui, jeigu komponento teikiantis asmuo teikė grupės komponentui ne užtikrinimo paslaugą užduoties apimamu ataskaitiniu laikotarpiu arba po jo, bet prieš komponento teikiančiam asmeniui pradėdant užtikrinimo darbą grupės tvarumo užtikrinimo užduoties tikslais, ir jeigu tokios paslaugos nebuvo leidžiama teikti užduoties laikotarpiu.

5405.20 A3. 5400.31 A4 dalyje nurodyta taikymo medžiaga, kuria komponento teikiantis asmuo turėtų vadovautis įvertindamas grėsmes nepriklausomumui, jeigu komponento teikiantis asmuo teikė grupės komponentui ne užtikrinimo paslaugą prieš užduoties apimamą ataskaitinį laikotarpį.

Grupės tvarumo užtikrinimo klientai, kurie yra viešojo intereso įmonės

5405.21 A1. R5400.32 ir 5400.32 A1 dalys taikomos tuomet, kai komponento teikiantis asmuo sutinka grupės tvarumo užtikrinimo tikslais atlikti užtikrinimo darbą, susijusį su grupės tvarumo užtikrinimo klientu, kuris yra viešojo intereso įmonė, jeigu komponento teikiantis asmuo anksčiau teikė grupės komponentui ne užtikrinimo paslaugą.

5405.21 A2. R5600.26 ir 5600.26 A1 dalys taikomos ne užtikrinimo paslaugai, kurią komponento teikiantis asmuo dabar teikia ar anksčiau teikė grupės komponentui, kai grupės tvarumo užtikrinimo klientas vėliau tampa viešojo intereso įmone.

Nepriklausomumo nuostatų pažeidimas komponento teikiančio asmens įmonėje

5405.22 A1. Šio skyriaus nuostata galėtų būti pažeista, net jeigu komponento teikiančio asmens įmonė turi kokybės valdymo sistemą, skirtą užtikrinti nepriklausomumo reikalavimų vykdymą. R5405.23–R5405.29 dalys yra svarbios grupės tvarumo užtikrinimo įmonei nustatant, ar ji galės naudoti komponento teikiančio asmens darbą, jeigu pažeidimas buvo padarytas komponento teikiančio asmens įmonėje.

5405.22 A2. Kai pažeidimas padaromas grupės tvarumo užtikrinimo įmonės tinklui priklausančio komponento teikiančio asmens įmonėje, R5400.80–R5400.89 dalys taip pat atitinkamai taikomos grupės tvarumo užtikrinimo įmonei grupės tvarumo užtikrinimo užduoties metu.

Kai komponento teikiantis asmuo nustato pažeidimą

R5405.23. Jeigu komponento teikiantis asmuo padaro išvadą, kad buvo pažeistos šio skyriaus nuostatos, komponento teikiantis asmuo turi:

- a) visiškai ar laikinai atsisakyti intereso ar nutraukti santykius, dėl kurių buvo pažeisti reikalavimai, ir reaguoti į pažeidimo pasekmes;
- b) įvertinti pažeidimo reikšmingumą ir jo poveikį komponento teikiančio asmens objektyvumui ir gebėjimui atlikti užtikrinimo darbą grupės tvarumo užtikrinimo užduoties tikslais;
- c) priklausomai nuo pažeidimo reikšmingumo – nustatyti, ar įmanoma imtis veiksmų, kuriais galima būtų tinkamai reaguoti į pažeidimo pasekmes, ir tai, ar tokių veiksmų galima imtis ir ar jie būtų tinkami konkrečiomis aplinkybėmis; ir
- d) skubiai raštu komunikuoti grupės užduoties lyderiui apie pažeidimą, įskaitant apie komponento teikiančio asmens atliktą pažeidimo reikšmingumo įvertinimą ir bet kokius siūlomus ar atliktus veiksmus reaguojant į pažeidimo pasekmes.

5405.23 A1. 5400.80 A2 ir A3 dalyse nurodyta taikymo medžiaga, svarbi komponento teikiančiam asmeniui vertinant pažeidimo reikšmingumą ir poveikį komponento teikiančio asmens objektyvumui ir

gebėjimui pareikšti nuomonę ar išvadą dėl užtikrinimo darbo, atlikto grupės komponento įmonėje grupės tvarumo užtikrinimo užduoties tikslais, taip pat jam svarstant bet kokius veiksmus, kurių galėtų būti imtasi tinkamai reaguoti į pažeidimo pasekmes.

R5405.24. Kai komponento teikiantis asmuo komunikuoja apie pažeidimą, grupės užduoties lyderis turi:

- a) peržiūrėti komponento teikiančio asmens atliktą pažeidimo reikšmingumo ir jo poveikio komponento teikiančio asmens objektyvumui įvertinimą bei bet kokius veiksmus, kurių būtų galima imtis ar buvo imtasi, siekiant reaguoti į pažeidimo pasekmes;
- b) įvertinti grupės tvarumo užtikrinimo įmonės galimybes naudoti komponento teikiančio asmens darbą grupės tvarumo užtikrinimo užduoties tikslais; ir
- c) nustatyti, ar būtina imtis tolesnių veiksmų.

R5405.25. Taikydamas R5405.24 dalies nuostatas grupės užduoties lyderis turi priimti profesinį sprendimą ir atsižvelgti į tai, ar nusimananti ir informuota trečioji šalis gali nuspręsti, kad kils grėsmė komponento teikiančio asmens objektyvumui ir todėl grupės tvarumo užtikrinimo įmonė negalės naudoti komponento teikiančio asmens darbo grupės tvarumo užtikrinimo užduoties tikslais.

5405.25 A1. Jeigu grupės užduoties lyderis nustato, kad komponento teikiantis asmuo tinkamai reagavo į pažeidimo pasekmes ir jos nepažeidžia komponento teikiančio asmens objektyvumo, grupės tvarumo užtikrinimo įmonė gali toliau naudoti komponento teikiančio asmens darbą grupės tvarumo užtikrinimo užduoties tikslais. Tam tikrais atvejais, siekdamas naudoti komponento teikiančio asmens darbą, grupės užduoties lyderis galėtų nustatyti, kad būtina imtis papildomų veiksmų tinkamai reaguoti į pažeidimą. Tokie veiksmai gali būti, pavyzdžiui, kai grupės tvarumo užtikrinimo įmonė atlieka specialias procedūras pažeidimo paveiktose srityse arba nurodo komponento teikiančiam asmeniui pažeidimo paveiktose srityse atlikti tinkamus taisomuosius darbus.

5405.25 A2. Jeigu komponento teikiantis asmuo padarė pažeidimą ir į tokį pažeidimą nebuvo tinkamai reaguota, grupės tvarumo užtikrinimo įmonė negali naudoti tokio komponento teikiančio asmens darbo. Tokiais atvejais grupės užduoties lyderis galėtų rasti kitų priemonių surinkti būtinų užtikrinimo įrodymų apie grupės komponento informaciją apie tvarumą. Tokiomis priemonėmis galėtų būti, pavyzdžiui, užtikrinimo darbas, kurį grupės tvarumo užtikrinimo įmonė turi atlikti grupės komponento įmonėje arba nurodyti jį atlikti kitam komponento teikiančiam asmeniui.

Aptarimai su grupės tvarumo užtikrinimo kliento už valdymą atsakingais asmenimis

5405.26 A1. R5400.84 dalies nuostatos taikomos grupės tvarumo užtikrinimo įmonės tinklui priklausančio komponento teikiančio asmens padarytų pažeidimų atveju.

R5405.27. Kai pažeidimus padaro grupės tvarumo užtikrinimo įmonės tinklui nepriklausantis komponento teikiantis asmuo, grupės tvarumo užtikrinimo įmonė turi aptarti su grupės tvarumo užtikrinimo kliento už valdymą atsakingais asmenimis šiuos dalykus:

- a) komponento teikiančio asmens atliktą pažeidimo reikšmingumo ir poveikio komponento teikiančio asmens objektyvumui įvertinimą, įskaitant pažeidimo pobūdį ir trukmę bei veiksmus, kurių galima būtų imtis ar buvo imtasi; ir
- b) tai, ar:
  - i) tokiais veiksmais bus ar buvo tinkamai reaguojama į pažeidimo pasekmes ; arba
  - ii) grupės tvarumo užtikrinimo įmonė naudos kitus būdus surinkti būtinų užtikrinimo įrodymų apie grupės komponento informaciją apie tvarumą.

Įmonė turi tai aptarti kiek įmanoma greičiau, nebent už valdymą atsakingi asmenys nurodė kitą laiką informavimui apie mažiau reikšmingus pažeidimus.

- R5405.28.** Grupės tvarumo užtikrinimo įmonė turi raštu komunikuoti grupės tvarumo užtikrinimo kliento už valdymą atsakingiems asmenims visus dalykus, aptartus remiantis R5405.27 dalimi, ir gauti tokių už valdymą atsakingų asmenų patvirtinimą, kad gali būti ar buvo imtasi veiksmų, siekiant tinkamai reaguoti į pažeidimo pasekmes.
- R5405.29.** Jeigu už valdymą atsakingi asmenys nepatvirtina, kad veiksmais, kurių gali būti ar buvo imtasi, bus tinkamai reaguojama į pažeidimo pasekmes komponento teikiančio asmens įmonėje, grupės tvarumo užtikrinimo įmonė neturėtų grupės tvarumo užtikrinimo užduoties tikslais naudoti komponento teikiančio asmens atlikto darbo.

B – Reikalavimai ir taikymo medžiaga, kai užtikrinimo darbas yra atliekamas vertės grandinės komponento įmonėje

Asmenims taikomos nepriklausomumo nuostatos

Grupės tvarumo užtikrinimo grupės nariai, kurie yra iš grupės tvarumo užtikrinimo įmonės arba tokios įmonės pasitelkti

R5405.30A. Jeigu grupės tvarumo užtikrinimo įmonė vertės grandinės komponento įmonėje atlieka užtikrinimo darbą grupės tvarumo užtikrinimo užduoties tikslais, grupės tvarumo užtikrinimo grupės nariai, kurie yra iš grupės tvarumo užtikrinimo įmonės arba tokios įmonės pasitelkti, turi būti nepriklausomi nuo vertės grandinės komponento pagal šios Dalies reikalavimus, kurie taikomi tvarumo užtikrinimo grupei.

5405.30A A1. Kai grupės tvarumo užtikrinimo klientas yra viešojo intereso įmonė, grupės tvarumo užtikrinimo grupės nariai, kurie yra iš grupės tvarumo užtikrinimo įmonės, atliekančios užtikrinimo darbą vertės grandinės komponento įmonėje, arba tokios įmonės pasitelkti, neprivalo laikytis nuostatų dėl viešojo intereso įmonių.

5405.30A A2. Jeigu grupės tvarumo užtikrinimo įmonė atlieka užtikrinimo darbą vertės grandinės komponento įmonėje, grupės tvarumo užtikrinimo grupės nariams, kurie yra iš grupės tvarumo užtikrinimo įmonės tinklui priklausančių įmonių arba tokių įmonių pasitelkti, nėra taikomi šios Dalies reikalavimai dėl tokio vertės grandinės komponento.

Grupės tvarumo užtikrinimo grupės nariai, kurie yra iš grupės tvarumo užtikrinimo įmonės tinklui priklausančio komponento teikiančio asmens įmonės arba jo pasitelkti

R5405.30B. Jeigu grupės tvarumo užtikrinimo įmonės tinklui priklausantis komponento teikiantis asmuo vertės grandinės komponento įmonėje atlieka užtikrinimo darbą grupės tvarumo užtikrinimo užduoties tikslais, grupės tvarumo užtikrinimo grupės nariai, kurie yra iš komponento teikiančio asmens įmonės arba jo pasitelkti, turi būti nepriklausomi nuo vertės grandinės komponento pagal šios Dalies reikalavimus, kurie taikomi tvarumo užtikrinimo grupei.

5405.30B A1. Kai grupės tvarumo užtikrinimo klientas yra viešojo intereso įmonė, grupės tvarumo užtikrinimo grupės nariai, kurie yra iš grupės tvarumo užtikrinimo įmonės tinklui priklausančio komponento teikiančio asmens įmonės, atliekančios užtikrinimo darbą vertės grandinės komponento įmonėje, arba tokios įmonės pasitelkti, neprivalo laikytis nuostatų dėl viešojo intereso įmonių.

5405.30B A2. Jeigu grupės tvarumo užtikrinimo įmonės tinklui priklausantis komponento teikiantis asmuo atlieka užtikrinimo darbą vertės grandinės komponento įmonėje, grupės tvarumo užtikrinimo grupės nariams, kurie yra iš grupės tvarumo užtikrinimo įmonės ar kitų tinklo įmonių arba tokių įmonių pasitelkti, nėra taikomi šios Dalies reikalavimai dėl tokio vertės grandinės komponento.

Kiti grupės tvarumo užtikrinimo grupės nariai

R5405.31. Jeigu grupės tvarumo užtikrinimo įmonės tinklui nepriklausantis komponento teikiantis asmuo vertės grandinės komponento įmonėje atlieka užtikrinimo darbą grupės tvarumo užtikrinimo užduoties tikslais, grupės tvarumo užtikrinimo grupės nariai, kurie yra iš komponento teikiančio asmens įmonės arba jo pasitelkti, turi būti nepriklausomi nuo vertės grandinės komponento pagal šios Dalies reikalavimus, kurie taikomi tvarumo užtikrinimo grupei.

5405.31 A1. Kai grupės tvarumo užtikrinimo klientas yra viešojo intereso įmonė, grupės tvarumo užtikrinimo grupės nariai, kurie yra iš grupės tvarumo užtikrinimo įmonės tinklui nepriklausančio komponento teikiančio asmens įmonės, atliekančios užtikrinimo darbą vertės grandinės komponento įmonėje,

arba tokios įmonės pasitelkti, neprivalo laikytis nuostatų dėl viešojo intereso įmonių.

5405.31 A2. Jeigu grupės tvarumo užtikrinimo įmonės tinklui nepriklausantis komponento teikiantis asmuo atlieka užtikrinimo darbą vertės grandinės komponento įmonėje, grupės tvarumo užtikrinimo grupės nariams, kurie yra iš grupės tvarumo užtikrinimo įmonės ar jos tinklo įmonių arba tokių įmonių pasitelkti, nėra taikomi šios Dalies reikalavimai dėl tokio vertės grandinės komponento.

Grupės tvarumo užtikrinimo įmonei taikomos nepriklausomumo nuostatos

R5405.32. Pagal įmonei taikomus šios Dalies reikalavimus grupės tvarumo užtikrinimo įmonė turi būti nepriklausoma nuo vertės grandinės komponento, kurio įmonėje grupės tvarumo užtikrinimo įmonė atlieka užtikrinimo darbą grupės tvarumo užtikrinimo užduoties tikslais.

5405.32 A1. Kai grupės tvarumo užtikrinimo klientas yra viešojo intereso įmonė, grupės tvarumo užtikrinimo įmonė, atliekanti užtikrinimo darbą vertės grandinės komponento įmonėje, neprivalo laikytis su viešojo intereso įmonėmis susijusių nuostatų, taikomų tokio vertės grandinės komponento atžvilgiu.

5405.32 A2. Jeigu grupės tvarumo užtikrinimo įmonė atlieka užtikrinimo darbą vertės grandinės komponento įmonėje, grupės tvarumo užtikrinimo grupės tinklo įmonėms nėra taikomi šios Dalies reikalavimai dėl tokio vertės grandinės komponento.

Grupės tvarumo užtikrinimo įmonės tinklui priklausantiems komponento teikiantiems asmenims taikomos nepriklausomumo nuostatos

R5405.33. Pagal įmonei taikomus šios Dalies reikalavimus grupės tvarumo užtikrinimo įmonės tinklui priklausantis komponento teikiantis asmuo turi būti nepriklausomas nuo vertės grandinės komponento, kurio įmonėje komponento teikiantis asmuo atlieka užtikrinimo darbą grupės tvarumo užtikrinimo užduoties tikslais.

5405.33 A1. Kai grupės tvarumo užtikrinimo klientas yra viešojo intereso įmonė, grupės tvarumo užtikrinimo grupės nariai, kurie yra iš grupės tvarumo užtikrinimo įmonės tinklui priklausančio komponento teikiančio asmens įmonės, atliekančios užtikrinimo darbą vertės grandinės komponento įmonėje, arba tokios įmonės pasitelkti, neprivalo laikytis nuostatų dėl viešojo intereso įmonių.

5405.33 A2. Jeigu grupės tvarumo užtikrinimo įmonės tinklui priklausantis komponento teikiantis asmuo atlieka užtikrinimo darbą vertės grandinės komponento įmonėje, grupės tvarumo užtikrinimo įmonei ir kitoms tinklo įmonėms nėra taikomi šios Dalies reikalavimai dėl tokio vertės grandinės komponento.

Nepriklausomumo nuostatos, taikomos grupės tvarumo užtikrinimo įmonės tinklui nepriklausantiems komponento teikiantiems asmenims

R5405.34. Pagal įmonei taikomus šios Dalies reikalavimus grupės tvarumo užtikrinimo įmonės tinklui nepriklausantis komponento teikiantis asmuo, vertės grandinės komponento įmonėje atliekantis užtikrinimo darbą grupės tvarumo užtikrinimo užduoties tikslais, turi būti nepriklausomas nuo vertės grandinės komponento.

5405.34 A1. Kai grupės tvarumo užtikrinimo klientas yra viešojo intereso įmonė, grupės tvarumo užtikrinimo grupės nariai, kurie yra iš grupės tvarumo užtikrinimo įmonės tinklui nepriklausančio komponento teikiančio asmens įmonės, atliekančios užtikrinimo darbą vertės grandinės komponento įmonėje, arba tokios įmonės pasitelkti, neprivalo laikytis nuostatų dėl viešojo intereso įmonių.

5405.34 A2. Jeigu grupės tvarumo užtikrinimo įmonės tinklui nepriklausantis komponento teikiantis asmuo atlieka užtikrinimo darbą vertės grandinės komponento įmonėje, grupės tvarumo užtikrinimo įmonei ir jos tinklo įmonėms nėra taikomi šios Dalies reikalavimai dėl tokio vertės grandinės komponento.

Vertės grandinės komponentų pasikeitimai

R5405.35. Kai užduoties apimamu ataskaitiniu laikotarpiu subjektas tampa vertės grandinės komponentu ir grupės tvarumo užtikrinimo įmonė vertės grandinės komponente atlieka užtikrinimo darbą grupės tvarumo užtikrinimo užduoties tikslais, grupės tvarumo užtikrinimo įmonė turi taikyti R5400.31 dalies nuostatas dėl su vertės grandinės komponentu susijusio pasikeitimo.

Komponento teikiančių asmenų, atliekančių užtikrinimo darbą vertės grandinės komponentų įmonėse, pasikeitimai

5405.36 A1. Tam tikromis aplinkybėmis grupės tvarumo užtikrinimo įmonė gali nurodyti kitai įmonei, kaip komponento teikiančiam asmeniui, atlikti užtikrinimo darbą vertės grandinės komponento įmonėje užduoties apimamu ataskaitiniu laikotarpiu arba po jo. Grėsmę komponento teikiančio asmens nepriklausomumui galėtų kelti:

- a) komponento teikiančio asmens finansiniai ar verslo ryšiai su vertės grandinės komponentu užduoties apimamu laikotarpiu arba po jo, bet prieš komponento teikiančiam asmeniui sutinkant atlikti užtikrinimo darbą; arba
- b) ankstesnės paslaugos, kurias komponento teikiantis asmuo teikė vertės grandinės komponentui.

5405.36 A2. 5400.31 A1–A3 dalyse nurodyta taikymo medžiaga, kuria komponento teikiantis asmuo turėtų vadovautis įvertindamas grėsmes nepriklausomumui, jeigu komponento teikiantis asmuo teikė vertės grandinės komponentui ne užtikrinimo paslaugą užduoties apimamu ataskaitiniu laikotarpiu arba po jo, bet prieš komponento teikiančiam asmeniui pradedant užtikrinimo darbą grupės tvarumo užtikrinimo užduoties tikslais, ir jeigu tokios paslaugos nebuvo leidžiama teikti užduoties laikotarpiu.

5405.36 A3. 5400.31 A4 dalyje nurodyta taikymo medžiaga, kuria komponento teikiantis asmuo turėtų vadovautis įvertindamas grėsmes nepriklausomumui, jeigu komponento teikiantis asmuo teikė vertės grandinės komponentui ne užtikrinimo paslaugą prieš užduoties apimamą ataskaitinį laikotarpį.

Nepriklausomumo nuostatų pažeidimas komponento teikiančio asmens įmonėje

R5405.37. Jeigu komponento teikiantis asmuo, atliekantis užtikrinimo darbą vertės grandinės komponente, padaro išvadą, kad buvo pažeistos šios skyriaus nuostatos, grupės tvarumo užtikrinimo įmonė ir komponento teikiantis asmuo tokio vertės grandinės komponento atžvilgiu turi taikyti A skirsnio 5405.22 A1–R5405.29 dalis, taikytinas esant grupės komponentui.

5406 SKYRIUS

KITAS TEIKIANTIS ASMUE, KURIO UŽTIKRINIMO DARBAS NAUDOJAMAS ATLIEKANT TVARUMO UŽTIKRINIMO UŽDUOTĮ

Ižanga

- 5406.1. Pagal 5400 skyrių įmonė, atlikdama tvarumo užtikrinimo užduotį, privalo būti nepriklausoma ir taikyti 5120 skyriuje išdėstytus konceptualiuosius pagrindus, kad galėtų nustatyti, įvertinti grėsmes nepriklausomumui ir į jas reaguoti. Šiame skyriuje išdėstyti specialūs reikalavimai ir taikymo medžiaga dėl konceptualiųjų pagrindų taikymo, kai įmonė ketina naudoti kito tvarumo užtikrinimą teikiančio asmens užtikrinimo darbą, atliekamą įmonės tvarumo užtikrinimo kliento arba vertės grandinės komponento įmonėje, ir kai įmonė neturi galimybės pakankamai ir tinkamai įsitraukti į tokį užtikrinimo darbą. Šiame skyriuje toks teikiantis asmuo apibrėžiamas kaip „kitas teikiantis asmuo“. Asmenys iš kito teikiančio asmens įmonės nėra laikomi užduoties grupės nariais.
- 5406.2. Šis skyrius nėra taikomas, jeigu įmonė ketina naudoti ne užtikrinimo darbą, kurį kitas teikiantis asmuo atlieka įmonės tvarumo užtikrinimo kliento arba vertės grandinės komponento įmonėje. Tokiu atveju taikomas R5300.11 dalies reikalavimas.

Reikalavimai ir taikymo medžiaga

Bendrosios nuostatos

- 5406.3 A1. Informacija apie tvarumą, parengta kaip atskiro subjekto ar grupės informacija, gali apimti informaciją, dėl kurios užtikrinimą pateikė ar pateiks kitas teikiantis asmuo. Tokie atvejai gali būti, pavyzdžiui, kai klientas nusprendžia paskirti kitą teikiančią asmenį dėl tam tikros informacijos apie tvarumą arba kai užtikrinimo darbą vertės grandinės komponente atlieka kitas teikiantis asmuo.
- 5406.3A2. Kadangi atskiro subjekto ar grupės tvarumo užtikrinimo užduotyse įmonė gali naudoti kito teikiančio asmens užtikrinimo darbą, šiame skyriuje pateikiamos nuorodos į įmonę, užduoties lyderį, tvarumo užtikrinimo užduotį, tvarumo užtikrinimo grupę ir tvarumo užtikrinimo klientą taip pat atitinkamai reiškia grupės tvarumo užtikrinimo įmonę, grupės užduoties lyderį, grupės tvarumo užtikrinimo užduotį, grupės tvarumo užtikrinimo grupę ir grupės tvarumo užtikrinimo klientą.

Kito teikiančio asmens, susijusio tvarumo užtikrinimo klientu, užtikrinimo darbo naudojimas

Komunikacija tarp įmonės ir kito teikiančio asmens

- R5406.4.** Jeigu įmonė nusprendžia naudoti kito teikiančio asmens, susijusio tvarumo užtikrinimo klientu, užtikrinimo darbą tvarumo užtikrinimo užduoties tikslais, užduoties lyderis turi prisiimti atsakomybę už tokio teikiančio asmens supažindinimą su atitinkamomis šios Dalies etikos, kartu ir nepriklausomumo, nuostatomis, kurios taikomos tvarumo užtikrinimo kliento atveju, atsižvelgiant į tvarumo užtikrinimo užduoties pobūdį ir aplinkybes. Supažindindama kitą teikiančią asmenį su atitinkamomis šios Dalies nuostatomis, įmonė turi tinkamu laiku komunikuoti būtiną informaciją, kad toks teikiantis asmuo galėtų patvirtinti, jog laikosi tokių nuostatų.

- 5406.4 A1. Gali būti komunikuojami, pavyzdžiui, šie dalykai:

- tai, ar grupės tvarumo užtikrinimo klientas yra viešojo intereso įmonė, ir grupės tvarumo užtikrinimo užduočiai taikomos atitinkamos nuostatos;
- susiję tvarumo užtikrinimo kliento įmonės subjektai, į kuriuos būtina atsižvelgti vertinant

nepriklausomumo nuostatas, taikomas kitam teikiančiam asmeniui;

- laikotarpis, kuriuo būtinas nepriklausomumas.

Nepriklausomumo nuostatos, kai įmonė ketina naudoti užtikrinimo darbą, kurį kitas teikiantis asmuo atlieka įmonės tvarumo užtikrinimo kliento įmonėje

R5406.5. Jeigu įmonė ketina naudoti užtikrinimo darbą, kurį kitas teikiantis asmuo atliks įmonės tvarumo užtikrinimo kliento įmonėje, įmonė turi prašyti tokio teikiančio asmens patvirtinti, kad:

- a) teikiantis asmuo laikosi įmonei taikomų šios Dalies reikalavimų dėl nepriklausomumo nuo subjekto, kuriame kitas teikiantis asmuo atlieka užtikrinimo darbą; ir
- b) asmenys, kurie yra iš tokio kito teikiančio asmens įmonės ir kurie atlieka užtikrinimo darbą, laikosi tvarumo užtikrinimo grupės nariui taikomų šios Dalies reikalavimų dėl nepriklausomumo nuo tokio subjekto.

5406.5 A1. Jeigu įmonė neturi galimybės gauti kito teikiančio asmens patvirtinimo dėl nepriklausomumo pagal R5406.5 dalį, įmonė negali padaryti išvados, kad kitas teikiantis asmuo yra nepriklausomas pagal šios Dalies reikalavimus.

Kito teikiančio asmens, susijusio vertės grandinės komponentu, užtikrinimo darbo naudojimas

R5406.6. Jeigu įmonė ketina naudoti užtikrinimo darbą, kurį kitas teikiantis asmuo atliks dėl vertės grandinės komponento informacijos apie tvarumą, įmonė turi įsitikinti, kad kitas teikiantis asmuo laikosi įmonei taikomų šios Dalies reikalavimų dėl nepriklausomumo nuo tokio vertės grandinės komponento.

5406.6 A1. R5406.6 dalies reikalavimų galima laikytis, pavyzdžiui, šiais būdais:

- peržiūrint kito teikiančio asmens pateiktą nepriklausomumo pareiškimą dėl užtikrinimo darbo, atliekamo vertės grandinės komponento įmonėje;
- prašant kito teikiančio asmens patvirtinti, kad jis laikosi įmonei taikomų šios Dalies reikalavimų dėl nepriklausomumo nuo vertės grandinės komponento.

5406.6 A2. Jeigu įmonė neturi galimybės įsitikinti, kad kitas teikiantis asmuo laikosi nepriklausomumo reikalavimų pagal R5406.6 dalį, įmonė negali padaryti išvados, kad tvarumo užtikrinimo užduoties tikslais kitas teikiantis asmuo yra nepriklausomas pagal šios Dalies reikalavimus.

5406.6 A3. Jeigu įmonė ketina naudoti užtikrinimo darbą, kurį tvarumo užtikrinimo užduoties tikslais kitas teikiantis asmuo atliks dėl vertės grandinės komponento informacijos apie tvarumą, įmonei nėra taikomi šios Dalies reikalavimai dėl nepriklausomumo nuo tokio vertės grandinės komponento.

5410 SKYRIUS. ATLYGIAI

Ižanga

- 5410.1. Įmonės, siekdamos nustatyti, įvertinti grėsmes nepriklausomumui ir į jas reaguoti, privalo laikytis pagrindinių principų, būti nepriklausomomis ir taikyti 5120 skyriuje išdėstytus konceptualiuosius pagrindus.
- 5410.2. 5330 skyriuje išdėstyta taikymo medžiaga, susijusi su konceptualiųjų pagrindų taikymu, kai dėl atlygio ir kitų rūšių mokėjimų dydžio bei pobūdžio galėtų kilti savanaudiškų interesų grėsmė vieno arba kelių pagrindinių principų laikymuisi. Šiame skyriuje išdėstyti specialūs reikalavimai ir taikymo medžiaga dėl konceptualiųjų taikymo, siekiant nustatyti, įvertinti grėsmes nepriklausomumui dėl tvarumo užtikrinimo klientams nustatomų atlygių už paslaugas ir į jas reaguoti.

Reikalavimai ir taikymo medžiaga

Bendrosios nuostatos

- 5410.3 A1. Atlygiai už profesines paslaugas paprastai yra derinami su tvarumo užtikrinimo klientu ir yra tokio kliento sumokami, todėl dėl to galėtų kilti grėsmės nepriklausomumui. Tokia praktika yra visuotinai pripažinta ir priimtina numatomiems informacijos apie tvarumą vartotojams.
- 5410.3 A2. Kai tvarumo užtikrinimo klientas yra viešojo intereso įmonė, suinteresuotųjų šalių lūkesčiai dėl įmonės nepriklausomumo yra didesni. Kadangi skaidrumas gali padėti geriau suprasti už valdymą atsakingų asmenų ir įvairių suinteresuotųjų subjektų požiūrį ir sprendimus, šis skyrius reglamentuoja su atlygiu už paslaugas susijusius atskleidimus tiek už valdymą atsakingiems subjektams, tiek suinteresuotiesiems subjektams, tiek apskritai tvarumo užtikrinimo klientams, kurie yra viešojo intereso įmonės.
- 5410.3 A3. Remiantis šio skyriaus nuostatomis, tvarumo užtikrinimo atlygius sudaro atlygiai ir kitų rūšių mokėjimai už tvarumo užtikrinimo užduotį.
- 5410.3 A4. Jeigu įmonė tam pačiam klientui atlieka ir audito užduotį, būtinas įmonės ir kliento susitarimas dėl audito atlygių ir atlygių už tvarumo užtikrinimo užduotį. Jeigu tvarumo užtikrinimo užduotis yra atskira užduotis, šios Dalies nuostatos taikomos kartu su 4A dalies nuostatomis, reglamentuojančiomis atskirą audito užduotį.

Tvarumo užtikrinimo kliento mokami atlygiai

- 5410.4 A1. Derantis dėl paslaugų atlygio ir tvarumo užtikrinimo klientui juos mokant kyla savanaudiškų interesų grėsmė bei galėtų kilti įbauginimo grėsmė nepriklausomumui.
- 5410.4 A2. Taikant konceptualiuosius pagrindus reikalaujama, kad įmonė prieš tai, kai įmonė ar tinklo įmonė prisiima tvarumo užtikrinimo ar kitą užduotį, atliekamą tvarumo užtikrinimo klientui, nustatytų, ar grėsmės nepriklausomumui dėl siūlomų kliento mokamų atlygių yra priimtino lygio. Taikant konceptualiuosius pagrindus taip pat reikalaujama, kad įmonė pakartotinai įvertintų tokių faktų ir aplinkybių pasikeitimus tvarumo užtikrinimo užduoties laikotarpiu.
- 5410.4 A3. Grėsmių, kurios kyla tvarumo užtikrinimo klientui mokant atlygius už tvarumo užtikrinimo ar kitas užduotis, lygiui įvertinti svarbūs šie veiksniai:
- atlygio dydis ir tai, kiek jis priklauso nuo reikiamų išteklių, atsižvelgiant į įmonės komercinius ir rinkos prioritetus;

- bet kokia sąsaja tarp atlygių už tvarumo užtikrinimo užduotį ir atlygių už kitas nei tvarumo užtikrinimo užduotis paslaugas, bei santykinis abiejų dydis;
- priklausomybės tarp atlygio už paslaugą dydžio ir tokios paslaugos rezultato laipsnis;
- ar atlygis bus mokamas už įmonės ar tinklo įmonės teikiamas paslaugas;
- atlygio dydis paslaugos, kurią teiks įmonė ar tinklo įmonė, kontekste;
- įmonės ar tinklo įmonių veiklos struktūra ir užmokesčio susitarimai;
- kliento arba trečiosios šalies, rekomenduojančios klientą, svarba įmonei, tinklo įmonei, užduoties lyderiui ar padaliniui;
- kliento pobūdis, pavyzdžiui, ar klientas yra viešojo intereso įmonė;
- kliento santykiai su susijusiais subjektais, kuriems teikiamos ne tvarumo užtikrinimo užduoties atlikimo paslaugos, pavyzdžiui, kai susijęs subjektas yra seserinė įmonė;
- už valdymą atsakingų asmenų dalyvavimas paskiriant tvarumo užtikrinimo paslaugą atliekančią įmonę ir tariantis dėl atlygių, bei jų ir kliento vadovybės rodomas akivaizdus dėmesys tvarumo užtikrinimo užduoties kokybei ir bendram atlygių dydžiui;
- ar atlygio už paslaugas dydį nustato nepriklausoma trečioji šalis, pavyzdžiui, reguliavimo institucija;
- ar įmonės atliekamo užtikrinimo darbo kokybę peržiūri nepriklausoma trečioji šalis, tokia kaip priežiūros institucija.

5410.4 A4. 5120.15 A3 dalyje apibūdintos sąlygos, politikos ir procedūros (ypač kokybės valdymo sistema, kurią įmonė sukūrė, įdiegė ir naudoja pagal taikomus kokybės valdymo standartus) taip pat galėtų turėti įtakos vertinant, ar grėsmės nepriklausomumui yra priimtino lygio.

5410.4 A5. Toliau pateikiamuose reikalavimuose ar taikymo medžiagoje nurodomos aplinkybės, kurias gali prireikti išsamiai įvertinti, siekiant nustatyti, ar grėsmės yra priimtino lygio. Esant tokioms aplinkybėms, taikymo medžiagoje yra pateikti papildomų veiksmų, kurie galėtų būti svarbūs vertinant grėsmes, pavyzdžiai.

Atlygių už tvarumo užtikrinimo užduotį dydis

5410.5 A1. Siekdama nustatyti tvarumo užtikrinimo klientui taikomus atlygius tiek už tvarumo užtikrinimo užduotį, tiek už kitas paslaugas, įmonė turi priimti verslo sprendimą, ar atsižvelgti į faktus ir aplinkybes, susijusias su konkrečia užduotimi, įskaitant techninių ir profesinių standartų reikalavimus.

5410.5 A2. Savanaudiškų interesų ir įbauginimo grėsmių, kurios kyla dėl tvarumo užtikrinimo kliento sumokėto atlygio už tvarumo užtikrinimo užduotį dydžio, lygiui įvertinti svarbūs šie veiksniai:

- komercinis pagrindas, kuriuo remdamasi įmonė nustato atlygį už tvarumo užtikrinimo užduotį;
- tai, ar klientas darė ar tebedaro netinkamą spaudimą sumažinti atlygį už tvarumo užtikrinimo užduotį.

5410.5 A3. Veiksmų, kurie galėtų būti apsaugos priemonėmis nuo tokių grėsmių, pavyzdžiai:

- paskirti tinkamą peržiūrą atliekantį asmenį, kuris nedalyvavo tvarumo užtikrinimo užduotyje, įvertinti siūlomo atlygio pagrįstumą atsižvelgiant į užduoties apimtį ir sudėtingumą;

- paskirti tinkamą peržiūrą atliekantį asmenį, kuris nedalyvavo tvarumo užtikrinimo užduotyje, peržiūrėti atliktą darbą.

Tvarumo užtikrinimo klientui teikiamų kitų paslaugų įtaka

- R5410.6.** Remdamasi R5410.7 dalimi įmonė neturėtų leisti, kad atlygiui už tvarumo užtikrinimo užduotį darytų įtaką kitos nei tvarumo užtikrinimo užduotis paslaugos, kurias įmonė ar tinklo įmonė teikia tvarumo užtikrinimo klientui.
- 5410.6 A1. Atlygis už tvarumo užtikrinimo užduotį paprastai atspindi kelis dalykus, tokius kaip nurodyti 5410.23 A1 dalyje. Tačiau nustatant atlygį už tvarumo užtikrinimo užduotį nederėtų atsižvelgti į tvarumo užtikrinimo klientui teikiamas kitas paslaugas.
- R5410.7.** Nukrypstant nuo R5410.6 dalies nuostatų, nustatydamas atlygį už tvarumo užtikrinimo užduotį įmonė gali atsižvelgti į sąnaudas, kurios buvo sumažintos dėl patirties, įgytos teikiant tvarumo užtikrinimo klientui kitas nei tvarumo užtikrinimo užduotis paslaugas.

Sąlyginiai atlygiai

- 5410.8 A1. Sąlyginiai atlygiai yra iš anksto pagal sutartus kriterijus apskaičiuojami atlygiai, kurių dydis priklauso nuo sandorio rezultato ar suteiktų paslaugų rezultato. Netiesioginis sąlyginis atlygis yra per tarpininką mokamas sąlyginis atlygis. Šiame skyriuje teismo arba kitos valdžios institucijos nustatytas atlygis sąlyginiu atlygiu nelaikomas.
- R5410.9.** Įmonė neturėtų nustatyti tiesioginio arba netiesioginio sąlyginio atlygio už tvarumo užtikrinimo užduotį.
- R5410.10.** Įmonė arba tinklo įmonė neturėtų nustatyti tiesioginio arba netiesioginio sąlyginio atlygio už ne užtikrinimo paslaugą, kurią ji teikia tvarumo užtikrinimo klientui, jeigu:
- a) atlygį nustato įmonė, kuri pareiškia nuomonę dėl informacijos apie tvarumą, ir toks atlygis yra reikšmingas arba, tikėtina, kad bus reikšmingas tokiai įmonei;
  - b) atlygį nustato tinklo įmonė, kuri dalyvauja atliekant reikšmingą tvarumo užtikrinimo užduoties dalį, ir toks atlygis yra reikšmingas arba, tikėtina, kad bus reikšmingas tokiai įmonei; arba
  - c) ne užtikrinimo paslaugos rezultatai, o kartu ir atlygio dydis, priklauso nuo būsimo ar dabartinio sprendimo, susijusio su užtikrinimu dėl reikšmingos informacijos, kuri yra dalis informacijos apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareiškė nuomonę.
- 5410.10 A1. R5410.9 ir R5410.10 dalyse nustatyta, kad įmonei arba tinklo įmonei draudžiama sudaryti tam tikrus susitarimus su tvarumo užtikrinimo klientu dėl sąlyginio atlygio. Net jeigu sąlyginis atlygis nėra draudžiamas teikiant ne užtikrinimo paslaugą tvarumo užtikrinimo klientui, jis vis tiek galėtų turėti įtakos savanaudiškų interesų grėsmės lygiui.
- 5410.10 A2. Tokios grėsmės lygiui įvertinti svarbūs šie veiksniai:
- galimo atlygio sumų režiai;
  - ar atitinkama institucija nustato rezultatą, nuo kurio priklauso sąlyginis atlygis;
  - įmonės atliktų darbų ir atlygio nustatymo pagrindo atskleidimas numatomiems vartotojams;
  - paslaugos pobūdis;
  - įvykio ar sandorio įtaka informacijai apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareiškė nuomonę.

5410.10 A3. Veiksmų, kurie galėtų būti apsaugos priemonėmis nuo savanaudiškų interesų grėsmės pavyzdžiai:

- paskirti tinkamą peržiūrą atliekantį asmenį, kuris nedalyvavo teikiant ne užtikrinimo paslaugą, peržiūrėti atliktą darbą;
- iš anksto raštu susitarti su klientu dėl atlygio skaičiavimo pagrindo.

Bendra atlygių suma. Atlygio už ne tvarumo užtikrinimo paslaugas dalis nuo atlygio už tvarumo užtikrinimo paslaugas

5410.11 A0. Jeigu įmonė atlieka tiek tvarumo užtikrinimo kliento audito užduotį, tiek jo tvarumo užtikrinimo užduotį, atlygius, kuriuos įmonė ir tinklo įmonės nustato tvarumo užtikrinimo klientui, reglamentuoja 4A dalies 410.11 A1–410.11 A3 dalių nuostatos. Jeigu įmonė nėra paskiriama atlikti kliento audito užduoties, taikomos 5410.11 A1–A3 dalys.

5410.11 A1. Poveikis savanaudiškų interesų grėsmės lygiui galėtų būti daromas, kai didelė atlygių, kuriuos įmonė ar tinklo įmonė nustato tvarumo užtikrinimo klientui, dalis uždirbama iš kitų nei tvarumo užtikrinimo užduotis paslaugų, kurios teikiamos klientui esant susirūpinimui dėl to, kad gali būti atsakyta tvarumo užtikrinimo užduoties ar kitų paslaugų. Tokiais atvejais taip pat galėtų kilti įbauginimo grėsmė. Papildomai turi būti svarstomas susidaręs įspūdis, kad įmonė arba tinklo įmonė dėmesį sutelkia į ne tvarumo užtikrinimo santykius, dėl kurių galėtų kilti grėsmė tvarumo užtikrinimą teikiančio asmens nepriklausomumui.

5410.11 A2. Tokių grėsmių lygiui įvertinti svarbūs šie veiksniai:

- atlygių už kitas nei tvarumo užtikrinimo užduotis paslaugas ir atlygio už tvarumo užtikrinimo užduotį santykis;
- laikotarpio, per kurį gaunami atlygiai už kitas nei tvarumo užtikrinimo užduotis paslaugas buvo didesni nei atlygis už tvarumo užtikrinimo užduotį, trukmė;
- kitų nei tvarumo užtikrinimo užduotis paslaugų pobūdis, apimtis ir tikslas, įskaitant:
  - ar tai yra pasikartojančios paslaugos;
  - ar pagal įstatymą ar kitą teisės aktą reikalaujama, kad tokias paslaugas teiktų įmonė.

5410.11 A3. Veiksmų, kurie galėtų būti apsaugos priemonėmis nuo tokių savanaudiškų interesų arba įbauginimo grėsmių, pavyzdžiai:

- paskirti tinkamą peržiūrą atliekantį asmenį, kuris nedalyvavo atliekant tvarumo užtikrinimo užduotį ar teikiant kitą nei tvarumo užtikrinimo užduotis paslaugą, peržiūrėti atitinkamą tvarumo užtikrinimo darbą;
- mažinti tvarumo užtikrinimo klientui teikiamų kitų nei tvarumo užtikrinimo užduotis paslaugų apimtį.

Bendra atlygių suma. Pradelsti atlygiai

5410.12 A1. Poveikis savanaudiškų interesų grėsmės lygiui galėtų būti daromas, kai tvarumo užtikrinimo klientas tvarumo užtikrinimo užduoties laikotarpiu vėluoja sumokėti atlygius už tvarumo užtikrinimo užduotį ar kitas nei tvarumo užtikrinimo užduotis paslaugas.

5410.12 A2. Paprastai tikimasi, kad įmonė gaus atlygius už tokias paslaugas prieš išleisdama tvarumo užtikrinimo išvadą.

5410.12 A3. Tokios savikontrolės grėsmės lygiui įvertinti svarbūs šie veiksniai:

- pradelstų atlygių reikšmingumas įmonei;
- laikas, kurį vėluojama sumokėti atlygius;
- įmonės atliktas tvarumo užtikrinimo kliento gebėjimo ir noro mokėti pradelstus atlygius įvertinimas.

5410.12 A4. Veiksmų, kurie galėtų būti apsaugos priemonėmis nuo tokios grėsmės, pavyzdžiai:

- reikalauti sumokėti bent dalį pradelstų atlygių;
- paskirti tinkamą peržiūrą atliekantį asmenį, kuris nedalyvavo atliekant tvarumo užtikrinimo užduotį, peržiūrėti atliktą tvarumo užtikrinimo darbą.

R5410.13. Kai tvarumo užtikrinimo klientas ilgą laiką nesumoka didelės atlygio dalies, įmonė turi nustatyti:

- a) ar pradelsti atlygiai už paslaugas galėtų būti prilyginami klientui suteiktam kreditui – tokiu atveju taikomi 5511 skyriuje išdėstyti reikalavimai ir taikymo medžiaga; ir
- b) ar būtų tinkama įmonei būti pakartotinai paskirtai atlikti užtikrinimo užduotį ar ją tęsti.

Bendra atlygių suma. Priklausomybė nuo atlygio

Visi tvarumo užtikrinimo klientai

5410.14 A1. Kai bendra atlygių suma, kurią tvarumo užtikrinimo nuomonę pareiškianti įmonė gauna iš tvarumo užtikrinimo kliento, sudaro didelę tokios įmonės visų atlygių sumos dalį, priklausomybė nuo iš tokio kliento gaunamų atlygių už tvarumo užtikrinimo užduotį ir kitas paslaugas, įskaitant nerimą dėl galimo atlygių praradimo, turi įtakos savanaudiškų interesų grėsmės lygiui ir kelia įbauginimo grėsmę.

5410.14 A2. Skaičiuodama bendrą savo atlygių sumą, įmonė galėtų naudoti turimą ankstesnių finansinių metų informaciją. Prireikus, įmonė galėtų naudoti tokią informaciją atlygių santykiui nustatyti.

5410.14 A3. Tokių savikontrolės ir įbauginimo grėsmių lygiui įvertinti svarbūs šie veiksniai:

- įmonės veiklos struktūra;
- ar įmonė tikisi diversifikuoti savo veiklą, kad galėtų sumažinti bet kokią priklausomybę nuo tvarumo užtikrinimo kliento.

5410.14 A4. Veiksmų, kurie galėtų būti apsaugos priemonėmis nuo tokių grėsmių, pavyzdžiai:

- paskirti tinkamą peržiūrą atliekantį asmenį, kuris nėra įmonės narys, peržiūrėti tvarumo užtikrinimo darbą;
- mažinti tvarumo užtikrinimo klientui teikiamų kitų nei tvarumo užtikrinimo užduotis paslaugų apimtį;
- didinti įmonės klientų skaičių, taip mažinant priklausomybę nuo vieno kurio nors kliento;
- didinti kitiems klientams teikiamų paslaugų apimtį.

5410.14 A5. Savanaudiškų interesų ar įbauginimo grėsmė taip pat kyla, jeigu iš tvarumo užtikrinimo kliento gaunamas atlygis sudaro didelę vieno lyderio pajamų dalį arba reikšmingą vienos įmonės padalinio pajamų dalį.

5410.14 A6. Tokių grėsmių lygiui įvertinti svarbūs šie veiksniai:

- tvarumo užtikrinimo kliento svarba lyderiui ar padaliniiui kokybiniu ir kiekybiniu požiūriu;
- tai, kiek lyderio ar padalinio lyderių užmokestis priklauso nuo iš kliento gaunamo atlygio.

5410.14 A7. Veiksmų, kurie galėtų būti apsaugos priemonėmis nuo tokių savanaudiškų interesų arba įbauginimo grėsmių, pavyzdžiai:

- paskirti tinkamą peržiūrą atliekantį asmenį, kuris nebuvo įtrauktas į tvarumo užtikrinimo užduotį, peržiūrėti atliktą tvarumo užtikrinimo darbą.
- užtikrinti, kad lyderio užmokestis nebūtų reikšmingai veikiamas iš kliento gaunamo atlygio;
- mažinti lyderio ar padalinio tvarumo užtikrinimo klientui teikiamų kitų nei tvarumo užtikrinimo užduotis paslaugų apimtį;
- didinti lyderio arba padalinio klientų skaičių mažinant priklausomybę nuo vieno kurio nors kliento;
- didinti lyderio arba padalinio kitiems klientams teikiamų paslaugų apimtį.

Tvarumo užtikrinimo klientai, kurie nėra viešojo intereso įmonės

R5410.15. Kai kasmet penkerius metus iš eilės bendra atlygių suma, gauta iš tvarumo užtikrinimo kliento, kuris nėra viešojo intereso įmonė, sudaro arba, tikėtina, sudarys daugiau kaip 30 proc. įmonės gautos bendros atlygių sumos, įmonė turėtų nustatyti, ar vienas iš toliau nurodytų veiksmų galėtų būti apsaugos priemone, skirta sumažinti kilusias grėsmes iki priimtino lygio, ir juos atlikti, jeigu jie gali būti apsaugos priemone:

- a) prieš išleidžiant užtikrinimo nuomonę dėl penktųjų metų informacijos apie tvarumą, paskirti tvarumo užtikrinimą teikiantį asmenį, kuris nėra įmonės, pareiškiančios nuomonę dėl informacijos apie tvarumą, narys atlikti penktųjų metų tvarumo užtikrinimo darbo peržiūrą; arba
- b) pareiškus užtikrinimo nuomonę dėl penktųjų metų informacijos apie tvarumą, bet prieš išleidžiant nuomonę dėl šeštųjų metų informacijos apie tvarumą, paskirti tvarumo užtikrinimą teikiantį asmenį, kuris nėra įmonės, pareiškiančios nuomonę dėl informacijos apie tvarumą, narys, arba profesinę organizaciją atlikti penktųjų metų užtikrinimo darbo peržiūrą.

R5410.16. Jeigu R5410.15 dalyje apibūdinta bendra atlygių suma toliau viršija 30 proc., įmonė turi kiekvienais metais nustatyti, ar kurie nors R5410.15 dalyje nurodyti atitinkamų metų užduočiai taikomi veiksmai galėtų būti apsaugos priemone nuo grėsmių, kurios kyla dėl įmonės iš kliento gautos bendros atlygių sumos, ir juos atlikti, jeigu jie gali būti apsaugos priemone.

R5410.17. Kai dvi ar daugiau įmonių yra paskiriamos atlikti tvarumo užtikrinimo užduotį dėl kliento informacijos apie tvarumą, kitos įmonės dalyvavimas tvarumo užtikrinimo užduotyje gali būti kiekvienais metais laikomas veiksmu, prilygstančiu

R5410.15 dalies a punkte nurodytam veiksmui, jeigu:

- a) R5410.15 dalyje nurodytos aplinkybės taikomos tik vienai iš įmonių, pareiškiančių užtikrinimo nuomonę; ir
- b) kiekviena įmonė atlieka pakankamai darbo, kad galėtų prisiimti visą individualią atsakomybę už užtikrinimo nuomonę.

Tvarumo užtikrinimo klientai, kurie yra viešojo intereso įmonės

- R5410.18.** Kai kasmet penkerius metus iš eilės bendra atlygių suma, gauta iš tvarumo užtikrinimo kliento, kuris yra viešojo intereso įmonė, sudaro arba, tikėtina, sudarys daugiau kaip 15 proc. įmonės gautos bendros atlygių sumos, įmonė turi nustatyti, ar, prieš pareiškiant užtikrinimo nuomonę apie antrųjų metų informaciją apie tvarumą, peržiūra, kuri atitinka užduoties kokybės peržiūros tikslą ir kurią atlieka tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo, kuris nėra įmonės, pareiškiančios užtikrinimo nuomonę dėl informacijos apie tvarumą, narys (peržiūra prieš išleidimą), galėtų būti apsaugos priemonė, skirta sumažinti grėsmes iki priimtino lygio, ir ją taikyti, jeigu ji gali būti apsaugos priemonė.
- R5410.19.** Kai dvi ar daugiau įmonių yra paskiriamos atlikti tvarumo užtikrinimo užduotį dėl kliento informacijos apie tvarumą, kitos įmonės dalyvavimas tvarumo užtikrinimo užduotyje gali būti kiekvienais metais laikomas veiksmu, prilygstančiu R5410.18 dalyje nurodytam veiksmui, jeigu:
- a) R5410.18 dalyje nurodytos aplinkybės taikomos tik vienai iš įmonių, pareiškiančių užtikrinimo nuomonę; ir
  - b) kiekviena įmonė atlieka pakankamai darbo, kad galėtų prisiimti visą individualią atsakomybę už užtikrinimo nuomonę.
- R5410.20.** Remiantis R5410.21 dalimi, jeigu R5410.18 dalyje apibūdintos aplinkybės išlieka penkerius metus iš eilės, įmonė turi atsisakyti tvarumo užtikrinimą teikiančio asmens pareigų po to, kai ji išleidžia užtikrinimo nuomonę už penktuosius metus.
- R5410.21.** Nukrypstant nuo R5410.20 dalies nuostatų, įmonė gali toliau eiti tvarumo užtikrinimą teikiančio asmens pareigas po penkerių metų iš eilės, jeigu tam ji, atsižvelgdama į viešąjį interesą, turi svarią priežastį, su sąlyga, kad:
- a)
    - i) jeigu atitinkamos jurisdikcijos teritorijoje yra paskirtoji reguliavimo institucija arba profesinė organizacija, įmonė pasitars su tokia institucija ar organizacija ir gaus jos sutikimą, kad toliau teikdama tvarumo užtikrinimo paslaugą įmonė veiks viešojo intereso labui; arba
    - ii) jeigu atitinkamos jurisdikcijos teritorijoje nėra paskirtosios reguliavimo institucijos arba profesinės organizacijos, įmonė pasitars su tvarumo užtikrinimo kliento už valdymą atsakingais asmenimis ir gaus jų sutikimą, kad toliau teikdama tvarumo užtikrinimo paslaugą įmonė veiks viešojo intereso labui; ir
  - b) prieš išleisdama užtikrinimo nuomonę dėl šeštųjų ar vėlesnių metų informacijos apie tvarumą, įmonė paskiria tvarumo užtikrinimą teikiančią asmenį, kuris nėra įmonės, pareiškiančios nuomonę dėl informacijos apie tvarumą, narys, atlikti peržiūros prieš išleidimą.
- 5410.21 A1. Alternatyvių perspektyvių įmonių, galinčių atlikti tvarumo užtikrinimo užduotį, trūkumas atsižvelgiant į kliento verslo pobūdį ir veiklos vykdymo vietą galėtų būti veiksmu, suteikiančiu svarią priežastį.

Informacijos apie tvarumo užtikrinimo klientams, kurie yra viešojo intereso įmonės, nustatytus atlygius skaidrumas

Su atlygiu susijusios informacijos komunikavimas už valdymą atsakingiems asmenims

- 5410.22 A1. Įmonė, komunikuodama su atlygiu susijusią informaciją (tiek už tvarumo užtikrinimo užduotį, tiek už kitas nei tvarumo užtikrinimo užduotis paslaugas) už valdymą atsakingiems asmenims, padeda jiems įvertinti įmonės nepriklausomumą. Šiuo atveju efektyvi komunikacija taip pat skatina atvirą

abipusį keitimąsi nuomonėmis ir informacija apie, pavyzdžiui, už valdymą atsakingų asmenų lūkesčius dėl tvarumo užtikrinimo darbo srities ir apimties bei poveikio atlygiui už tvarumo užtikrinimo užduotį.

Atlygiai už tvarumo užtikrinimo užduotį

R5410.23. Pagal R5410.24 dalį įmonė privalo laiku komunikuoti tvarumo užtikrinimo kliento, kuris yra viešojo intereso įmonė, už valdymą atsakingiems asmenims informaciją apie:

- (a) įmonei ar tinklo įmonėms sumokėtus ar mokėtinus atlygius už tvarumo užtikrinimo užduotį; ir
- (b) tai, ar grėsmės, kurios kyla dėl tokių atlygių dydžio, yra priimtino lygio, ir, jeigu jos nėra priimtino lygio, tai, kokių veiksmų įmonė ėmėsi ar siūlo imtis tokioms grėsmėms sumažinti iki priimtino lygio.

5410.23 A1. Tokios komunikacijos tikslas – pagrįsti ir paaiškinti atlygius už tvarumo užtikrinimo užduotį, kad už valdymą atsakingi asmenys galėtų įvertinti įmonės nepriklausomumą. Komunikuotinų dalykų pobūdis ir apimtis priklausys nuo faktų ir aplinkybių. Galima komunikuoti, pavyzdžiui, apie:

- tokius atlygių dydžius įtakos turinčius svarstytinus dalykus:
  - tvarumo užtikrinimo kliento veiklos mastas, sudėtingumas ir geografinė sklaida;
  - sugaištas arba planuojamas sugaišti laikas proporcingas tvarumo užtikrinimo užduoties apimčiai ir sudėtingumui;
  - kitų išteklių, panaudotų ar išleistų atliekant tvarumo užtikrinimo užduotį, sąnaudos;
  - įrašų darymo ir informacijos apie tvarumą rengimo procesų kokybę;
- nustatytų ar per tvarumo užtikrinimo užduoties laikotarpį priskaičiuotų atlygių sumų koregavimai ir tokių koregavimų priežastys;
- įstatymų ir kitų teisės aktų bei profesinių standartų pakeitimai, kurie svarbūs tvarumo užtikrinimo užduočiai ir kurie turėjo įtakos atlygiams.

5410.23 A2. Įmonė raginama kiek įmanoma greičiau pateikti tokią informaciją ir atitinkamai komunikuoti apie siūlomus koregavimus.

R5410.24. Nukrypstant nuo R5410.23 dalies nuostatų, įmonė gali nuspręsti nekomunikuoti R5410.23 dalyje nurodytos informacijos tokio subjekto, kuris yra (tiesiogiai arba netiesiogiai) visiškai valdomas kitos viešojo intereso įmonės, už valdymą atsakingiems asmenims, su sąlyga, kad:

- a) subjektas yra konsoliduojamas grupės informacijoje apie tvarumą, kurią rengia tokia kita viešojo intereso įmonė; ir
- b) įmonė arba tinklo įmonė pareiškia nuomonę dėl tokios grupės informacijos apie tvarumą.

Atlygiai už kitas paslaugas

R5410.25. Pagal R5410.27 dalį įmonė privalo laiku komunikuoti tvarumo užtikrinimo kliento, kuris yra viešojo intereso įmonė, už valdymą atsakingiems asmenims informaciją apie:

- a) įmonės ar tinklo įmonės klientui nustatomus atlygius, išskyrus atskleistus R5410.23 dalies a punkte, už įmonės ar tinklo įmonės suteiktas paslaugas per užduoties apimamą ataskaitinį laikotarpį. Šiuo atveju tokie atlygiai turi apimti tik atlygius, nustatytus klientui ir jo susijusiems subjektams, kuriuos klientas kontroliuoja tiesiogiai arba netiesiogiai ir kurie konsoliduojami informacijoje apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareiškė nuomonę; ir

- b)** kaip nurodyta 5410.11 A1 dalyje, jeigu įmonė nustato, kad atlygių už ne tvarumo užtikrinimo paslaugas dalis nuo atlygių už tvarumo užtikrinimo paslaugas veikia savanaudiškų interesų grėsmės lygį arba kad dėl jo kyla įbauginimo grėsmė nepriklausomumui:
- (i)** tai, ar tokios grėsmės yra priimtino lygio; ir
  - (ii)** jeigu jos nėra priimtino lygio, veiksmus, kurių įmonė ėmėsi ar siūlo imtis tokioms grėsmėms sumažinti iki priimtino lygio.

5410.25 A1. Tokios komunikacijos tikslas – pagrįsti ir paaiškinti atlygius už kitas paslaugas, kad už valdymą atsakingi asmenys galėtų įvertinti įmonės nepriklausomumą. Komunikuotinių dalykų pobūdis ir apimtis priklausys nuo faktų ir aplinkybių. Galima komunikuoti, pavyzdžiui, apie:

- atlygių už kitas paslaugas, kurios reikalaujamos pagal įstatymą ar kitą teisės aktą, sumą;
- kitų teikiamų paslaugų pobūdį ir su jomis susijusius atlygius;
- informaciją apie paslaugas, teiktas pagal už valdymą atsakingų asmenų patvirtintą bendrą politiką, ir susijusius atlygius;
- kokią dalį R5410.25 dalies a punkte nurodyti atlygiai sudaro nuo bendros sumos atlygių, kuriuos įmonė ar tinklo įmonės nustato už tvarumo užtikrinimo užduotį.

R5410.26. Į komunikaciją, reikalaujamą pagal R5410.25 dalies a punktą, įmonė turi įtraukti kitiems susijusiems subjektams nustatytus atlygius (išskyrus atskleistus pagal R5410.23 dalies a punktą, kuriuos tvarumo užtikrinimo klientas kontroliuoja tiesiogiai arba netiesiogiai ir kurie mokami už įmonės ar tinklo įmonės teikiamas paslaugas, kai įmonė žino ar turi pagrindo manyti, kad tokie atlygiai yra svarbūs vertinant įmonės nepriklausomumą.

5410.26 A1. Siekdama nustatyti, ar atlygiai, kurie nėra atskleisti pagal R5410.23 dalies a punktą ir kurie nustatyti tokiems kitiems susijusiems subjektams (kiekvienam atskirai ar visiems bendrai) už įmonės ar tinklo įmonės teikiamas paslaugas, yra svarbūs vertinant įmonės nepriklausomumą, įmonė galėtų įvertinti šiuos veiksniai:

- tai, kiek tvarumo užtikrinimo klientas dalyvauja skiriant įmonę ar tinklo įmonę teikti tokias paslaugas, įskaitant derybas dėl atlygių;
- atlygių, kuriuos įmonei ar tinklo įmonei moka kiti susiję subjektai, reikšmę;
- atlygių, gautų iš kitų susijusių subjektų, dalis nuo kliento sumokėtų atlygių.

R5410.27. Nukrypstant nuo R5410.25 dalies nuostatų, įmonė gali nuspręsti nekomunikuoti R5410.25 dalyje nurodytos informacijos tokio subjekto, kuris yra (tiesiogiai arba netiesiogiai) visiškai valdomas kitos viešojo intereso įmonės, už valdymą atsakingiems asmenims, su sąlyga, kad:

- a)** subjekto informacija apie tvarumą yra konsoliduojama grupės informacijoje apie tvarumą, kurią rengia tokia kita viešojo intereso įmonė; ir
- b)** įmonė arba tinklo įmonė pareiškia nuomonę dėl tokios grupės informacijos apie tvarumą.

Priklausomybė nuo atlygio

R5410.28. Jeigu bendra atlygių suma, gauta iš tvarumo užtikrinimo kliento, kuris yra viešojo intereso įmonė, sudaro arba, tikėtina, sudarys daugiau kaip 15 proc. nuo bendros įmonės gautos atlygių sumos, įmonė turi komunikuoti su už valdymą atsakingais asmenimis dėl:

- a)** tokio fakto ir dėl to, ar tokia situacija tęsis;

- b) taikomų apsaugos priemonių nuo kilusių grėsmių, įskaitant peržiūros prieš išleidimą atlikimą, kai tai būtina (žr. R5410.18 dalį); ir
- c) pasiūlymo toliau vykdyti tvarumo užtikrinimo užduotį pagal R5410.21 dalį.

Viešas su atlygiu susijusios informacijos atskleidimas

5410.29 A1. Atsižvelgiant į visuomenės suinteresuotumą viešojo intereso įmonių atskleistos informacijos apie tvarumą užtikrinimu, suinteresuotosioms šalims būtų naudinga matyti įmonę ir tvarumo užtikrinimo klientą siejančius profesinius santykius, kurie galėtų būti pagrįstai laikomi svarbūs vertinant įmonės nepriklausomumą.

R5410.30. Jeigu pagal įstatymus ir kitus teisės aktus nereikalaujama, kad tvarumo užtikrinimo klientas atskleistų įmonei ir tinklo įmonėms sumokėtus ir mokėtinus atlygius tiek už tvarumo užtikrinimo užduotį, tiek už kitas nei tvarumo užtikrinimo užduotis paslaugas bei informaciją apie priklausomybę nuo atlygio, įmonė turėtų su tvarumo užtikrinimo kliento, kuris yra viešojo intereso įmonė, už valdymą atsakingais asmenimis aptarti:

- a) naudą, kurią suinteresuotosios šalys gautų iš kliento atskleidimų, kurių nėra reikalaujama pagal įstatymus ir kitus teisės aktus, pateikiamų tokiu būdu, kuris laikomas tinkamu, atsižvelgiant į laiką ir informacijos prieinamumą; ir
- b) informaciją, kuria remdamiesi vartotojai galėtų geriau suprasti sumokėtus ar mokėtinus atlygius ir jų įtaką įmonės nepriklausomumui.

5410.30 A1. Su atlygiais susijusios informacijos, kuria remdamiesi vartotojai galėtų geriau suprasti sumokėtus ar mokėtinus atlygius ir jų įtaką įmonės nepriklausomumui, pavyzdžiai:

- lyginamoji informacija apie ankstesnio laikotarpio atlygius už tvarumo užtikrinimo užduotį ir kitas nei tvarumo užtikrinimo užduotis paslaugas;
- paslaugų pobūdis ir su jomis susiję atlygiai, kaip nurodyta R5410.31 dalies b punkte;
- apsaugos priemonės, kurios taikomos, kai bendra kliento mokama atlygio suma sudaro arba, tikėtina, sudarys daugiau nei 15 proc. nuo bendros įmonės gautų atlygių sumos.

R5410.31. Kai po pasitarimo su už valdymą atsakingais asmenimis, kaip nurodyta R5410.30 dalyje, tvarumo užtikrinimo klientas, kuris yra viešojo intereso įmonė, nepateikia susijusių atskleidimų, pagal R5410.32 dalį įmonė turi viešai atskleisti:

- a) įmonei ir tinklo įmonėms sumokėtus ar mokėtinus atlygius už tvarumo užtikrinimo užduotį;
- b) atlygius, išskyrus atskleistus pagal a punktą, kuriuos įmonė arba tinklo įmonė nustatė už paslaugas, suteiktas per užduoties apimamą laikotarpį. Šiuo atveju tokie atlygiai turi apimti tik atlygius, nustatytus klientui ir jo susijusiems subjektams, kuriuos klientas kontroliuoja tiesiogiai arba netiesiogiai ir kurių informacija apie tvarumą yra konsoliduojama informacijoje apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareiškė nuomonę;
- c) kitiems susijusiems subjektams nustatytus atlygius (išskyrus atskleistus pagal a ir b punktus), kuriuos tvarumo užtikrinimo klientas kontroliuoja tiesiogiai arba netiesiogiai ir kurie mokami už įmonės ar tinklo įmonės teikiamas paslaugas, kai įmonė žino ar turi pagrindo manyti, kad tokie atlygiai yra svarbūs vertinant įmonės nepriklausomumą; ir
- d) faktą (jeigu taikoma), kad įmonės iš tvarumo užtikrinimo kliento gauta bendra atlygių suma sudaro arba, tikėtina, sudarys daugiau kaip 15 proc. bendros atlygių sumos, kurią įmonė gavo dvejus metus iš eilės ir tais metais, kuriais pirmą kartą susidarė tokia padėtis.

- 5410.31 A1. Įmonė taip pat galėtų atskleisti kitą, su atlygiais susijusią informaciją, kuria remdamiesi vartotojai daugiau sužinos apie sumokėtus ir mokėtinus atlygius bei įmonės nepriklausomumą, kaip apibūdinta 5410.30 A1 dalies pavyzdžiuose.
- 5410.31 A2. Veiksniai, į kuriuos įmonė galėtų atsižvelgti nustatydamą pagal R5410.31 dalies c punktą reikalaujamus dalykus, nurodyti 5410.26 A1 dalyje.
- 5410.31 A3. Atskleisdama pagal R5410.31 dalį reikalaujamą su atlygiu susijusią informaciją, įmonė galėtų informaciją atskleisti tokiu būdu, kuris laikomas tinkamu, atsižvelgdama į laiką ir informacijos prieinamumą suinteresuotosioms šalims, pavyzdžiui:
- įmonės interneto svetainėje;
  - įmonės skaidrumo pranešime;
  - tikslinėje komunikacijoje, skirtoje konkrečioms suinteresuotosioms šalims, pavyzdžiui, laiške akcininkams;
  - tvarumo užtikrinimo išvadoje.
- R5410.32.** Nukrypstant nuo R5410.31 dalies nuostatų, įmonė gali nuspręsti viešai neatskleisti informacijos, nurodytos R5410.31 dalyje ir susijusios su:
- a) patronuojančiąja įmone, kuri taip pat rengia grupės informaciją apie tvarumą, jeigu įmonė ar tinklo įmonė pareiškia nuomonę dėl grupės informacijos apie tvarumą; arba
  - b) subjektu, kurį (tiesiogiai ar netiesiogiai) visiškai valdo kita viešojo intereso įmonė, kai:
    - i) tokio subjekto informacija apie tvarumą yra konsoliduojama grupės informacijoje apie tvarumą, kurią rengia tokia kita viešojo intereso įmonė; ir
    - ii) įmonė arba tinklo įmonė pareiškia nuomonę dėl tokios grupės informacijos apie tvarumą.

[R5410.33 dalis yra sąmoningai palikta tuščia]

5411 SKYRIUS

UŽMOKESČIO IR ĮVERTINIMO POLITIKOS

Įžanga

- 5411.1. Įmonės, siekdamos nustatyti, įvertinti grėsmes nepriklausomumui ir į jas reaguoti, privalo laikytis pagrindinių principų, būti nepriklausomomis ir taikyti 5120 skyriuje išdėstytus konceptualiuosius pagrindus.
- 5411.2. Įmonės įvertinimo arba užmokesčio skaičiavimo politika galėtų kelti savanaudiškų interesų grėsmę. Šiame skyriuje išdėstyti specialūs reikalavimai ir taikymo medžiaga dėl konceptualiųjų pagrindų taikymo tokiomis aplinkybėmis.

Reikalavimai ir taikymo medžiaga

Bendrosios nuostatos

- 5411.3 A1. Kai tam tikro tvarumo užtikrinimo kliento tvarumo užtikrinimo grupės narys yra įvertinamas arba jam užmokestis mokamas priklausomai nuo tokiam tvarumo užtikrinimo klientui parduotų ne užtikrinimo paslaugų, savanaudiškų interesų grėsmės lygis priklausys nuo šių veiksmų:
- kokia dalimi užmokestis ar įvertinimas priklauso nuo tokių paslaugų pardavimo;
  - asmens vaidmens tvarumo užtikrinimo grupėje; ir
  - ar tokių ne užtikrinimo paslaugų pardavimas turi įtakos sprendimams dėl pakėlimo pareigose.
- 5411.3 A2. Veiksmų, kuriais galėtų būti pašalinta tokia savanaudiškų interesų grėsmė, pavyzdžiai:
- peržiūrėti tokio asmens užmokesčio nustatymo sistemą arba jo įvertinimo procesą;
  - pašalinti tokį asmenį iš užtikrinimo grupės.
- 5411.3 A3. Vienas iš veiksmų, kaip apsaugos priemonė nuo tokios savanaudiškų interesų grėsmės, yra, pavyzdžiui, tinkamą peržiūrą atliekančio asmens paskyrimas peržiūrėti tvarumo užtikrinimo grupės nario atliktą darbą.
- R5411.4. Įmonė neturėtų vertinti pagrindinio tvarumo užtikrinimo lyderio ar jam mokėti užmokesčio pagal tai, kaip jam sekėsi parduoti ne užtikrinimo paslaugas lyderio tvarumo užtikrinimo klientui. Šios nuostatos nedraudžia įmonės lyderiams sudaryti įprastų susitarimų dėl pelno pasidalijimo.

5420 SKYRIUS

DOVANOS IR SVETINGUMAS

Įžanga

- 5420.1. Įmonės, siekdamos nustatyti, įvertinti grėsmes nepriklausomumui ir į jas reaguoti, privalo laikytis pagrindinių principų, būti nepriklausomomis ir taikyti 5120 skyriuje išdėstytus konceptualiuosius pagrindus.
- 5420.2. Priimant dovanas ir svetingumo paslaugas iš tvarumo užtikrinimo kliento galėtų kilti savanaudiškų interesų, familiarumo ir įbauginimo grėsmės. Šiame skyriuje išdėstyti specialūs reikalavimai ir taikymo medžiaga dėl konceptualiųjų pagrindų taikymo tokiomis aplinkybėmis.

Reikalavimai ir taikymo medžiaga

- R5420.3.** Įmonė, tinklo įmonė ir tvarumo užtikrinimo grupės narys neturėtų priimti dovanų ir svetingumo paslaugų iš tvarumo užtikrinimo kliento, nebent jų vertė yra nereikšminga ir neesminė.
- 5420.3 A1. Kai įmonė, tinklo įmonė ar tvarumo užtikrinimo grupės narys siūlo skatinimą tvarumo užtikrinimo klientui arba iš jo priima skatinimą, taikomi 5340 skyriuje išdėstyti reikalavimai ir taikymo medžiaga. Nesilaikant tokių reikalavimų galėtų kilti grėsmės nepriklausomumui.
- 5420.3 A2. Pagal 5340 skyriuje išdėstytus reikalavimus, susijusius su skatinimų siūlymu ir priėmimu, draudžiama įmonei, tinklo įmonei ar tvarumo užtikrinimo grupės nariui priimti dovanas ar svetingumo paslaugas, kuriomis ketinama netinkamai paveikti elgesį, net jeigu jų vertė yra nereikšminga ir neesminė.

5430 SKYRIUS

ESAMAS ARBA GRESIANTIS BYLINĖJIMASIS

Įžanga

- 5430.1. Įmonės, siekdamos nustatyti, įvertinti grėsmes nepriklausomumui ir į jas reaguoti, privalo laikytis pagrindinių principų, būti nepriklausomomis ir taikyti 5120 skyriuje išdėstytus konceptualiuosius pagrindus.
- 5430.2. Bylinėjimosi arba tikėtino bylinėjimosi su tvarumo užtikrinimo klientu atveju kyla savanaudiškų interesų ir įbauginimo grėsmių. Šiame skyriuje išdėstyta speciali taikymo medžiaga dėl konceptualiųjų pagrindų taikymo tokiomis aplinkybėmis.

Taikymo medžiaga

Bendrosios nuostatos

- 5430.3 A1. Kliento vadovybės ir tvarumo užtikrinimo grupės narių santykiai turi būti pagrįsti visišku atvirumu ir išsamiu visų kliento veiklos aspektų atskleidimu. Dėl esamo ar gresiančio bylinėjimosi tarp tvarumo užtikrinimo kliento ir įmonės, tinklo įmonės ar tvarumo užtikrinimo grupės nario galėtų susidaryti priešiški santykiai. Tokie priešiški santykiai galėtų turėti įtakos kliento vadovybės norui pateikti išsamius atskleidimus ir todėl kelti savanaudiškų interesų ir įbauginimo grėsmes.
- 5430.3 A2. Tokių grėsmių lygiui įvertinti svarbūs šie veiksniai:
- bylinėjimosi reikšmingumas;
  - bylinėjimosi sąsajos su ankstesnėmis tvarumo užtikrinimo užduotimis.
- 5430.3 A3. Jeigu bylinėjimasis yra susijęs su tvarumo užtikrinimo grupės nariu, vienas iš veiksmų, kuriuo galima būtų pašalinti savanaudiškų interesų ir įbauginimo grėsmes, yra, pavyzdžiui, tokio nario pašalinimas iš tvarumo užtikrinimo grupės.
- 5430.3 A4. Vienas iš veiksmų, kaip apsaugos priemonė nuo tokių savanaudiškų interesų ir įbauginimo grėsmių, yra, pavyzdžiui, tinkamą peržiūrą atliekančio asmens paskyrimas peržiūrėti atliktą darbą.

5510 SKYRIUS. FINANSINIAI INTERESAI

Įžanga

- 5510.1. Įmonės, siekdamos nustatyti, įvertinti grėsmes nepriklausomumui ir į jas reaguoti, privalo laikytis pagrindinių principų, būti nepriklausomomis ir taikyti 5120 skyriuje išdėstytus konceptualiuosius pagrindus.
- 5510.2. Turint finansinių interesų tvarumo užtikrinimo kliento įmonėje galėtų kilti savanaudiškų interesų grėsmė. Šiame skyriuje išdėstyti specialūs reikalavimai ir taikymo medžiaga dėl konceptualiųjų pagrindų taikymo tokiomis aplinkybėmis.

Reikalavimai ir taikymo medžiaga

Bendrosios nuostatos

- 5510.3 A1. Finansinis interesas galėtų būti turimas tiesiogiai ar netiesiogiai per tarpininką, pavyzdžiui, per kolektyvinio investavimo subjektą, turto valdymo ar investicinius fondus. Pagal Kodeksą finansinis interesas yra laikomas tiesioginiu, jeigu naudos gavėjas kontroliuoja tarpininką arba jis gali veikti jo investavimo sprendimus. Ir priešingai, pagal Kodeksą finansinis interesas yra laikomas netiesioginiu, jeigu naudos gavėjas nekontroliuoja tarpininko arba jeigu jis negali veikti jo investavimo sprendimų.
- 5510.3 A2. Šiame skyriuje vartojamas terminas „reikšmingumas“ siejamas su finansiniu interesu. Norint nustatyti, ar interesas yra reikšmingas asmeniui, galima atsižvelgti į asmens ir jo šeimos narių bendrą grynąją intereso vertę.
- 5510.3 A3. Savanaudiškų interesų grėsmės, kylančios dėl tvarumo užtikrinimo kliento įmonėje turimo finansinio intereso, lygiui įvertinti svarbūs šie veiksniai:
- finansinį interesą turinčio asmens vaidmuo;
  - ar finansinis interesas yra tiesioginis ar netiesioginis;
  - finansinio intereso reikšmingumas.

Įmonės, tinklo įmonės, tvarumo užtikrinimo grupės narių ir kitų asmenų turimi finansiniai interesai tvarumo užtikrinimo kliento įmonėje

- R5510.4.** Remiantis R5510.5 dalimi, tiesioginio finansinio intereso arba reikšmingo netiesioginio finansinio intereso tvarumo užtikrinimo kliento įmonėje negali turėti:
- a) įmonė arba tinklo įmonė;
  - b) tvarumo užtikrinimo grupės narys arba bet kuris iš jo šeimos narių;
  - c) bet kuris kitas lyderis padalinyje, kuriame užduoties lyderis atlieka su tvarumo užtikrinimo užduotimi susijusį darbą, arba bet kuris tokio kito lyderio šeimos narys; arba
  - d) bet kuris kitas lyderis arba vadovaujantis darbuotojas, kuris tvarumo užtikrinimo klientui teikia kitas nei tvarumo užtikrinimas paslaugas, išskyrus tuos atvejus, kai jo dalyvavimas yra minimalus, arba bet kuris tokio asmens šeimos narys.
- 5510.4 A1. Padalins, kuriame užduoties lyderis atlieka su tvarumo užtikrinimo užduotimi susijusį darbą, gali

būti nebūtinai tas padalinys, į kurį užduoties lyderis yra paskirtas. Jeigu užduoties lyderis yra kitame nei tvarumo užduoties grupės nariai padalinyje, siekiant nustatyti, kuriame padalinyje užduoties lyderis atlieka su užduotimi susijusį darbą, turi būti priimamas profesinis sprendimas.

R5510.5. Nukrypstant nuo R5510.4 dalies nuostatų, R5510.4 dalies c arba d punkte nurodytas šeimos narys gali turėti tiesioginį arba reikšmingą netiesioginį finansinį interesą tvarumo užtikrinimo kliento įmonėje, su sąlyga, kad:

- a) šeimos nario įgytas finansinis interesas yra susijęs su jo darbo santykiais, pavyzdžiui, jis dalyvauja pensijų ar akcijų pasirinkimo sandorių programoje, ir, prireikus, įmonė reaguoja į grėsmes, kurios kyla dėl tokio finansinio intereso; ir
- b) šeimos narys perleidžia finansinį interesą arba jo atsisako kaip galima greičiau, jeigu jis turi ar įgyja teisę tą interesą perleisti arba, akcijų pasirinkimo sandorių atveju, įgyja teisę pasinaudoti akcijų pasirinkimo sandoriais.

Finansiniai interesai tvarumo užtikrinimo klientą kontroliuojančiame subjekte

R5510.6. Kai subjektui priklauso kontroliuojama tvarumo užtikrinimo kliento įmonės dalis ir klientas yra svarbus subjektui, nei įmonė, nei tinklo įmonė, nei tvarumo užtikrinimo grupės narys, nei joks to asmens šeimos narys negali turėti tiesioginio ar reikšmingo netiesioginio finansinio intereso tame subjekte.

Patikėjimo teise valdomi finansiniai interesai tvarumo užtikrinimo kliento įmonėje

R5510.7. R5510.4 dalies nuostatos taip pat taikomos finansiniams interesams tvarumo užtikrinimo kliento įmonėje, kai įmonė, tinklo įmonė arba asmuo veikia kaip patikėtinis, išskyrus tuos atvejus, kai:

- a) nei vienas iš išvardytų nėra tikrasis patikėjimo sutarties naudos gavėjas: patikėtinis, tvarumo užtikrinimo grupės narys arba bet kuris to asmens šeimos narys, įmonė arba tinklo įmonė;
- b) patikėtinio turimas interesas tvarumo užtikrinimo kliento įmonėje nėra reikšmingas;
- c) patikėtinis negali daryti reikšmingos įtakos tvarumo užtikrinimo klientui; ir
- d) nei vienas iš išvardytų negali daryti reikšmingos įtakos bet kokiems investiciniams sprendimams, susijusiems su finansiniais interesais tvarumo užtikrinimo kliento įmonėje: patikėtinis, tvarumo užtikrinimo grupės narys arba bet kuris to asmens šeimos narys, įmonė arba tinklo įmonė.

Su tvarumo užtikrinimo klientu turimi bendri finansiniai interesai

R5510.8. a) įmonė arba tinklo įmonė, tvarumo užtikrinimo grupės narys arba bet kuris tokio asmens šeimos narys neturėtų turėti finansinio intereso subjekte, jeigu finansinį interesą tame pačiame subjekte turi ir tvarumo užtikrinimo klientas, išskyrus atvejus, kai:

- i) finansiniai interesai yra nereikšmingi įmonei, tinklo įmonei, tvarumo užtikrinimo grupės nariui ir jo šeimos nariui bei, atitinkamai, tvarumo užtikrinimo klientui; arba
  - ii) tvarumo užtikrinimo klientas negali daryti reikšmingos įtakos subjektui.
- b) prieš R5510.8 dalies a punkte nurodytam asmeniui, turinčiam finansinį interesą, tampant tvarumo užtikrinimo grupės nariu, toks asmuo arba jo šeimos narys turi:
- i) atsisakyti tokio intereso; arba
  - ii) atsisakyti tokios intereso dalies, kad likusi dalis nebebūtų reikšminga.

Nesąmoningai įgyti finansiniai interesai tvarumo užtikrinimo kliente

R5510.9. Jeigu įmonė, tinklo įmonė arba įmonės ar tinklo audito lyderis arba darbuotojas, arba bet kuris tokio asmens šeimos narys įgyja tiesioginį arba reikšmingą netiesioginį finansinį interesą tvarumo užtikrinimo kliento įmonėje dėl paveldėjimo, dovanojimo, susijungimo arba panašių aplinkybių ir toks interesas kitu būdu nėra leidžiamas pagal šio skyriaus nuostatas, tokiu atveju:

- a) jeigu interesą įgijo įmonė, tinklo įmonė, tvarumo užtikrinimo grupės narys arba bet kuris iš jo šeimos narių, būtina nedelsiant atsisakyti finansinio intereso arba atsisakyti tokios netiesioginio finansinio intereso dalies, kad likusi dalis nebebūtų reikšminga; arba
- b)
  - i) jeigu interesą įgijo asmuo, kuris nėra tvarumo užtikrinimo grupės narys arba jo šeimos narys, būtina kiek įmanoma greičiau atsisakyti finansinio intereso arba atsisakyti tokios netiesioginio finansinio intereso dalies, kad likusi dalis nebebūtų reikšminga; ir
  - ii) laukiant, kol bus atsisakyta finansinio intereso, įmonė, jeigu reikia, turi reaguoti į kilusią grėsmę.

Finansiniai interesai. Kitos aplinkybės

Šeimos nariai

5510.10 A1. Savanaudiškų interesų, familiarumo arba įbauginimo grėsmė galėtų kilti, jeigu tvarumo užtikrinimo grupės narys arba jo šeimos narys, įmonė arba tinklo įmonė turi finansinių interesų subjekte, kai yra žinoma, kad tvarumo užtikrinimo kliento įmonės direktorius, pareigūnas arba kontroliuojantis savininkas taip pat turi finansinį interesą tokiame subjekte.

5510.10 A2. Tokių grėsmių lygiui įvertinti svarbūs šie veiksniai:

- asmens vaidmuo tvarumo užtikrinimo grupėje;
- tai, ar subjekto akcijos yra platinamos ar neplatinamos viešai;
- tai, ar turimi interesai suteikia investuotojui galimybę kontroliuoti subjektą ar daryti jam reikšmingą įtaką;
- finansinio intereso reikšmingumas.

5510.10 A3. Vienas iš veiksmų, kuriuo galima būtų pašalinti savanaudiškų interesų, familiarumo ar įbauginimo grėsmes, yra, pavyzdžiui, finansinį interesą turinčio tvarumo užtikrinimo grupės nario pašalinimas iš tvarumo užtikrinimo grupės.

5510.10 A4. Vienas iš veiksmų, kaip apsaugos priemonė nuo tokios savanaudiškų interesų grėsmės, yra, pavyzdžiui, tinkamą peržiūrą atliekančio asmens paskyrimas peržiūrėti tvarumo užtikrinimo grupės nario atliktą darbą.

Artimieji giminaičiai

5510.10 A5. Savanaudiškų interesų grėsmė galėtų kilti, kai tvarumo užtikrinimo grupės narys žino, kad jo artimasis giminaitis turi tiesioginį arba reikšmingą netiesioginį finansinį interesą tvarumo užtikrinimo kliento įmonėje.

5510.10 A6. Tokios grėsmės lygiui įvertinti svarbūs šie veiksniai:

- tvarumo užtikrinimo grupės nario ir jo artimojo giminaičio santykių pobūdis;
- ar finansinis interesas yra tiesioginis ar netiesioginis;

- finansinio intereso reikšmingumas artimajam giminaičiui.

5510.10 A7. Veiksmų, kuriais galėtų būti pašalinta tokia savanaudiškų interesų grėsmė, pavyzdžiai:

- pasirūpinti, kad artimasis giminaitis kiek įmanoma greičiau atsisakytų viso finansinio intereso arba tokios intereso dalies, kad likusi dalis nebebūtų reikšminga;
- pašalinti asmenį iš tvarumo užtikrinimo grupės.

5510.10 A8. Vienas iš veiksmų, kaip apsaugos priemonė nuo tokios savanaudiškų interesų grėsmės, yra, pavyzdžiui, tinkamą peržiūrą atliekančio asmens paskyrimas peržiūrėti tvarumo užtikrinimo grupės nario atliktą darbą.

Kiti asmenys

5510.10 A9. Savanaudiškų interesų grėsmė galėtų kilti, kai tvarumo užtikrinimo grupės narys žino, kad tvarumo užtikrinimo kliento įmonėje finansinių interesų turi tokie asmenys:

- įmonės arba tinklo įmonės lyderiai arba darbuotojai, išskyrus tuos asmenis, kuriems konkrečiai nėra leidžiama turėti finansinių interesų pagal R5510.4 dalies nuostatas, arba jų šeimos nariai;
- asmenys, artimais asmeniniais ryšiais susiję su tvarumo užtikrinimo grupės nariu.

5510.10 A10. Tokios grėsmės lygiui įvertinti svarbūs šie veiksniai:

- įmonės organizacinė, valdymo ir atskaitomybės struktūra;
- santykių tarp šio asmens ir tvarumo užtikrinimo grupės nario pobūdis;

5510.10 A11. Vienas iš veiksmų, kuriuo galima būtų pašalinti savanaudiškų interesų grėsmę, yra, pavyzdžiui, asmeninių ryšių turinčio tvarumo užtikrinimo grupės nario pašalinimas iš tvarumo užtikrinimo grupės.

5510.10 A12. Veiksmų, kurie galėtų būti apsaugos priemonėmis nuo savanaudiškų interesų grėsmės, pavyzdžiai:

- pašalinti tvarumo užtikrinimo grupės narį iš reikšmingų su tvarumo užtikrinimo užduotimi susijusių sprendimų priėmimo proceso;
- paskirti tinkamą peržiūrą atliekantį asmenį peržiūrėti tvarumo užtikrinimo grupės nario atliktą darbą.

Įmonės arba tinklo įmonės pensijų išmokų planas

5510.10 A13. Savanaudiškų interesų grėsmė galėtų kilti, kai įmonės ar tinklo įmonės pensijų išmokų planą su tvarumo užtikrinimo klientu sieja tiesioginis ar reikšmingas netiesioginis finansinis interesas.

5511 SKYRIUS

PASKOLOS IR GARANTIJOS

Įžanga

- 5511.1. Įmonės, siekdamos nustatyti, įvertinti grėsmes nepriklausomumui ir į jas reaguoti, privalo laikytis pagrindinių principų, būti nepriklausomomis ir taikyti 5120 skyriuje išdėstytus konceptualiuosius pagrindus.
- 5511.2. Teikiant tvarumo užtikrinimo klientui paskolas arba paskolų garantijas galėtų kilti savanaudiškų interesų grėsmė. Šiame skyriuje išdėstyti specialūs reikalavimai ir taikymo medžiaga dėl konceptualiųjų pagrindų taikymo tokiomis aplinkybėmis.

Reikalavimai ir taikymo medžiaga

Bendrosios nuostatos

- 5511.3 A1. Šiame skyriuje vartojamas terminas „reikšmingumas“ siejamas su paskola arba garantija. Siekiant nustatyti, ar tokia paskola ar garantija yra reikšminga asmeniui, galima atsižvelgti į bendrą grynąją jos vertę asmeniui ir jo šeimos nariams.

Paskolos ir garantijos tvarumo užtikrinimo klientui

- R5511.4.** Įmonė, tinklo įmonė, tvarumo užtikrinimo grupės narys arba bet kuris jo šeimos narys neturėtų tvarumo užtikrinimo klientui teikti paskolų arba garantijų, išskyrus, kai paskola arba garantija yra nereikšminga:
- a) paskolą ar garantiją teikiančiai įmonei, tinklo įmonei arba asmeniui, jeigu taikytina; ir
  - b) klientui.

Paskolos arba garantijos iš tvarumo užtikrinimo kliento, kuris yra bankas arba panaši įstaiga

- R5511.5.** Įmonė, tinklo įmonė, tvarumo užtikrinimo grupės narys arba bet kuris jo šeimos narys neturi priimti paskolos arba paskolos garantijos iš tvarumo užtikrinimo kliento, kuris yra bankas ar panaši įstaiga, išskyrus tuos atvejus, kai paskola arba paskolos garantija suteikiama laikantis įprastų skolinimo procedūrų ir sąlygų.
- 5511.5 A1. Paskolų pavyzdžiai: hipotekinės paskolos, sąskaitos kreditai (angl. *overdrafts*), paskolos automobiliams įsigyti ir kredito limitai.
- 5511.5 A2. Net ir tais atvejais, kai įmonė arba tinklo įmonė gauna paskolą arba garantiją iš tvarumo užtikrinimo kliento, kuris yra bankas arba panaši įstaiga, laikantis įprastų skolinimo procedūrų ir sąlygų, galėtų kilti savanaudiškų interesų grėsmė, jeigu tokia paskola arba garantija yra reikšminga tvarumo užtikrinimo klientui arba įmonei, kuri gavo paskolą.
- 5511.5 A3. Vienas iš veiksmy, kaip apsaugos priemonė nuo tokios savanaudiškų interesų grėsmės, yra, pavyzdžiui, tinkamo peržiūrą atliekančio asmens, kuris nėra tvarumo užtikrinimo grupės narys, paskyrimas iš tinklo įmonės, kuri nėra paskolos gavėja, peržiūrėti atliktą darbą.

Indėliai arba vertybinių popierių prekybos sąskaitos

- R5511.6.** Įmonė, tinklo įmonė, tvarumo užtikrinimo grupės narys arba bet kuris jo šeimos narys negali turėti

indėlių arba vertybinių popierių prekybos sąskaitų tvarumo užtikrinimo kliento įmonėje, kuri yra bankas, maklerio įmonė ar panaši įstaiga, išskyrus atvejus, kai indėliai arba sąskaita yra tvarkomi laikantis įprastų komercinių sąlygų.

Paskolos arba garantijos iš tvarumo užtikrinimo kliento, kuris nėra bankas arba panaši įstaiga

R5511.7. Įmonė, tinklo įmonė, tvarumo užtikrinimo grupės narys arba bet kuris jo šeimos narys neturi priimti paskolos arba paskolos garantijos iš tvarumo užtikrinimo kliento, kuris nėra bankas arba panaši įstaiga, išskyrus atvejus, kai paskola arba garantija yra nereikšminga:

- a) paskolą ar, jeigu taikytina, garantiją gaunančiai įmonei, tinklo įmonei arba asmeniui; ir
- b) klientui.

5520 SKYRIUS

VERSLO SANTYKIAI

Įžanga

- 5520.1. Įmonės, siekdamos nustatyti, įvertinti grėsmes nepriklausomumui ir į jas reaguoti, privalo laikytis pagrindinių principų, būti nepriklausomomis ir taikyti 5120 skyriuje išdėstytus konceptualiuosius pagrindus.
- 5520.2. Dėl artimų verslo santykių su tvarumo užtikrinimo klientu arba jo įmonės vadovybe galėtų kilti savanaudiškų interesų arba įbauginimo grėsmė. Šiame skyriuje išdėstyti specialūs reikalavimai ir taikymo medžiaga dėl konceptualiųjų pagrindų taikymo tokiomis aplinkybėmis.

Reikalavimai ir taikymo medžiaga

Bendrosios nuostatos

- 5520.3 A1. Šiame skyriuje vartojamas terminas „reikšmingumas“ siejamas su finansiniu interesu ir verslo santykiais. Siekiant nustatyti, ar toks finansinis interesas yra reikšmingas asmeniui, galima atsižvelgti į bendrą grynąją vertę asmeniui ir jo šeimos nariams.
- 5520.3 A2. Artimų verslo santykių, kurie atsiranda dėl komercinių santykių arba bendrų finansinių interesų, pavyzdžiai:
- finansinis interesas bendroje įmonėje kartu su klientu arba pagrindiniu jo savininku, direktoriumi, pareigūnu ar kitu asmeniu, einančiu vadovaujamas pareigas kliento įmonėje;
  - susitarimai sujungti vieną ar daugiau įmonės arba tinklo įmonės paslaugų ar produktų su kliento paslaugomis ar produktais bei reklamuoti šių paslaugų ar produktų paketą nurodant abi šalis;
  - susitarimai, pagal kuriuos įmonė arba tinklo įmonė parduoda, perparduoda, platina ar reklamuoja kliento produktus ar paslaugas arba klientas parduoda, perparduoda, platina ar reklamuoja įmonės arba tinklo įmonės produktus ar paslaugas;
  - susitarimai, pagal kuriuos įmonė ar tinklo įmonė kartu su klientu kuria produktus ar paslaugas ir vieną iš jų arba abu parduoda ar licencijuoja trečiosioms šalims.
- 5520.3 A3. Artimų verslo ryšių, priklausomai nuo faktų ir aplinkybių, galėtų atsirasti, pavyzdžiui, dėl susitarimo, pagal kurį įmonė ar tinklo įmonė licencijuoja produktus ar sprendimus klientui arba iš kliento.

Įmonės, tinklo įmonės, tvarumo užtikrinimo grupės nario ar jų šeimos narių verslo ryšiai su tvarumo užtikrinimo klientu

- R5520.4.** Įmonė, tinklo įmonė arba tvarumo užtikrinimo grupės narys neturėtų turėti artimų verslo santykių su tvarumo užtikrinimo klientu arba jo įmonės vadovybe, išskyrus tuos atvejus, kai finansiniai interesai ir verslo santykiai yra nereikšmingi klientui ar jo įmonės vadovybei ir atitinkamai įmonei, tinklo įmonei arba tvarumo užtikrinimo grupės nariui.
- 5520.4 A1. Savanaudiškų interesų arba įbauginimo grėsmė galėtų kilti, kai tvarumo užtikrinimo klientą arba jo įmonės vadovybę ir tvarumo užtikrinimo grupės nario šeimos narius sieja artimi verslo santykiai.

Bendri interesai subjektuose, kuriuose turima kontroliuojamoji dalis

- R5520.5.** Įmonė, tinklo įmonė, tvarumo užtikrinimo grupės narys ar jo šeimos narys neturėtų turėti verslo santykių, susijusių su finansiniais interesais subjekte, kuriame turima kontroliuojamoji dalis, jeigu tvarumo užtikrinimo klientas ar jo įmonės direktorius ar pareigūnas arba jų grupė taip pat turi finansinių interesų tokiaame subjekte, išskyrus tuos atvejus, kai:
- a) verslo santykiai yra akivaizdžiai nereikšmingi įmonei, tinklo įmonei ar, atitinkamai, asmeniui ir klientui;
  - b) finansiniai interesai yra nereikšmingi investuotojui arba investuotojų grupei; ir
  - c) finansiniai interesai nesuteikia galimybės investuotojui arba investuotojų grupei kontroliuoti subjektą, kuriame turima kontroliuojamoji dalis.

Prekių ir paslaugų pirkimas

- 5520.6 A1. Įmonei, tinklo įmonei, tvarumo užtikrinimo grupės nariui ar jo šeimos nariui perkant prekes ir paslaugas, įskaitant technologijos licencijavimą, iš tvarumo užtikrinimo kliento, grėsmė nepriklausomumui paprastai nekyla, jeigu sandoris yra vykdomas įprastinėmis verslo sąlygomis ir tarp nesusijusių šalių. Tačiau toks sandoris galėtų būti tokio pobūdžio ar apimties, dėl kurio galėtų kilti savanaudiškų interesų grėsmė.
- 5520.6 A2. Veiksmų, kuriais galėtų būti pašalinta tokia savanaudiškų interesų grėsmė, pavyzdžiai:
- atsisakyti sandorio arba sumažinti jo apimtį;
  - pašalinti asmenį iš tvarumo užtikrinimo grupės.

Technologijos teikimas, pardavimas, perpardavimas ar licencijavimas

- 5520.7 A1. Jeigu įmonė ar tinklo įmonė technologiją teikia, parduoda, perparduoda ar licencijuoja:
- a) tvarumo užtikrinimo klientui; arba
  - b) subjektui, kuris įmonės ar tinklo įmonės tvarumo užtikrinimo klientams teikia paslaugas naudodamas technologiją.
- priklausomai nuo faktų ir aplinkybių, turi būti taikomi 5600 skyriaus reikalavimai ir taikymo medžiaga.

5521 SKYRIUS

ŠEIMOS IR ASMENINIAI SANTYKIAI

Įžanga

- 5521.1. Įmonės, siekdamos nustatyti, įvertinti grėsmes nepriklausomumui ir į jas reaguoti, privalo laikytis pagrindinių principų, būti nepriklausomomis ir taikyti 5120 skyriuje išdėstytus konceptualiuosius pagrindus.
- 5521.2. Šeimos ir asmeniniai santykiai su kliento įmonės darbuotojais galėtų kelti savanaudiškų interesų, familiarumo arba įbauginimo grėsmes. Šiame skyriuje išdėstyti specialūs reikalavimai ir taikymo medžiaga dėl konceptualiųjų pagrindų taikymo tokiomis aplinkybėmis.

Reikalavimai ir taikymo medžiaga

Bendrosios nuostatos

- 5521.3 A1. Tvarumo užtikrinimo grupės nario šeimos ir asmeniniai santykiai su tvarumo užtikrinimo kliento įmonės direktoriumi, pareigūnu ar tam tikrais darbuotojais (atsižvelgiant į jų pareigas) galėtų kelti savanaudiškų interesų, familiarumo ar įbauginimo grėsmes.
- 5521.3 A2. Tokių grėsmių lygiui įvertinti svarbūs šie veiksniai:
- asmens atsakomybė tvarumo užtikrinimo grupėje;
  - šeimos nario ar kito asmens vaidmuo kliento įmonėje bei santykių artumas.

Tvarumo užtikrinimo grupės nario šeimos nariai

- 5521.4 A1. Jeigu tvarumo užtikrinimo grupės nario šeimos narys yra darbuotojas, kurio pareigos sudaro galimybę daryti reikšmingą įtaką kliento informacijai apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareiškia nuomonę, kyla savanaudiškų interesų, familiarumo arba įbauginimo grėsmės.
- 5521.4 A2. Tokių grėsmių lygiui įvertinti svarbūs šie veiksniai:
- šeimos nario einamos pareigos;
  - tvarumo užtikrinimo grupės nario vaidmuo.
- 5521.4 A3. Vienas iš veiksmų, kuriuo galima būtų pašalinti savanaudiškų interesų, familiarumo arba įbauginimo grėsmes, yra, pavyzdžiui, tokio asmens pašalinimas iš tvarumo užtikrinimo grupės.
- 5521.4 A4. Vienas iš veiksmų, kaip apsaugos priemonė nuo tokios savanaudiškų interesų, familiarumo arba įbauginimo grėsmės, yra, pavyzdžiui, tvarumo užtikrinimo grupės narių atsakomybės paskirstymas taip, kad tvarumo užtikrinimo grupės narys nespręstų dalykų, už kuriuos yra atsakingas jo šeimos narys.
- R5521.5.** Asmuo negali būti tvarumo užtikrinimo grupės nariu, kai bet kuris jo šeimos narys:
- a) yra tvarumo užtikrinimo kliento įmonės direktorius arba pareigūnas;
  - b) yra darbuotojas, kurio pareigos sudaro galimybę daryti reikšmingą įtaką kliento informacijos apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareiškia nuomonę, ar tokią informaciją pagrindžiančių įrašų rengimo procesui; arba

- c) buvo tokiu darbuotoju bet kuriuo užduoties atlikimo laikotarpiu arba užduoties apimamu ataskaitiniu laikotarpiu.

Tvarumo užtikrinimo grupės nario artimieji giminaičiai

5521.6 A1. Savanaudiškų interesų, familiarumo arba įbauginimo grėsmė kyla, kai tvarumo užtikrinimo grupės nario artimasis giminaitis yra:

- a) tvarumo užtikrinimo kliento įmonės direktorius arba pareigūnas; arba
- b) darbuotojas, kurio pareigos sudaro galimybę daryti reikšmingą įtaką kliento informacijos apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareikš nuomonę, ar tokią informaciją pagrindžiančių įrašų rengimo procesui.

5521.6 A2. Tokių grėsmių lygiui įvertinti svarbūs šie veiksniai:

- tvarumo užtikrinimo grupės nario ir jo artimojo giminaičio santykių pobūdis;
- artimojo giminaičio einamos pareigos;
- tvarumo užtikrinimo grupės nario vaidmuo.

5521.6 A3. Vienas iš veiksmų, kuriuo galima būtų pašalinti savanaudiškų interesų, familiarumo arba įbauginimo grėsmes, yra, pavyzdžiui, tokio asmens pašalinimas iš tvarumo užtikrinimo grupės.

5521.6 A4. Vienas iš veiksmų, kaip apsaugos priemonė nuo tokios savanaudiškų interesų, familiarumo arba įbauginimo grėsmės, yra, pavyzdžiui, tvarumo užtikrinimo grupės narių atsakomybės paskirstymas taip, kad tvarumo užtikrinimo grupės narys nespřstų dalykų, už kuriuos yra atsakingas jo artimasis giminaitis.

Kiti tvarumo užtikrinimo grupės nario artimi santykiai

R5521.7. Tvarumo užtikrinimo grupės narys turi veikti laikydamasis įmonės politikų ir procedūrų, jeigu tvarumo užtikrinimo grupės narys turi artimų santykių su asmeniu, kuris nėra šeimos narys ar artimasis giminaitis, bet yra:

- a) tvarumo užtikrinimo kliento įmonės direktorius arba pareigūnas; arba
- b) darbuotojas, kurio pareigos sudaro galimybę daryti reikšmingą įtaką kliento informacijos apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareikš nuomonę, ar tokią informaciją pagrindžiančių įrašų rengimo procesui.

5521.7 A1. Savanaudiškų interesų, familiarumo arba įbauginimo grėsmių, kurias sukelia tokie santykiai, lygiui įvertinti svarbūs šie veiksniai:

- santykių tarp šio asmens ir tvarumo užtikrinimo grupės nario pobūdis;
- asmens einamos pareigos kliento įmonėje;
- tvarumo užtikrinimo grupės nario vaidmuo.

5521.7 A2. Vienas iš veiksmų, kuriuo galima būtų pašalinti savanaudiškų interesų, familiarumo arba įbauginimo grėsmes, yra, pavyzdžiui, tokio asmens pašalinimas iš tvarumo užtikrinimo grupės.

5521.7 A3. Vienas iš veiksmų, kaip apsaugos priemonė nuo tokios savanaudiškų interesų, familiarumo arba įbauginimo grėsmės, yra, pavyzdžiui, tvarumo užtikrinimo grupės narių pareigų paskirstymas taip, kad tvarumo užtikrinimo grupės narys nespřstų dalykų, už kuriuos yra atsakingas asmuo, su kuriuo

tvarumo užtikrinimo grupės narys turi artimų santykių.

Įmonės lyderių ir darbuotojų santykiai

R5521.8. Įmonės lyderiai ir darbuotojai turi remtis įmonės politikomis ir procedūromis, jeigu sužino apie asmeninius arba šeimos santykius tarp:

- a) įmonės arba tinklo įmonės lyderio arba darbuotojo, kuris nėra tvarumo užtikrinimo grupės narys; ir
- b) tvarumo užtikrinimo kliento įmonės direktoriaus, pareigūno ar darbuotojo, kurio pareigos sudaro galimybę daryti reikšmingą įtaką kliento informacijos apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareiškė nuomonę, ar tokią informaciją pagrindžiančių įrašų rengimo procesui.

5521.8 A1. Savanaudiškų interesų, familiarumo arba įbauginimo grėsmių, kurias sukelia tokie santykiai, lygiui įvertinti svarbūs šie veiksniai:

- santykių tarp įmonės lyderio ar darbuotojo ir kliento direktoriaus, pareigūno ar darbuotojo pobūdis;
- įmonės lyderio ar darbuotojo ir tvarumo užtikrinimo grupės sąveikos lygis;
- lyderio ar darbuotojo einamos pareigos įmonėje;
- asmens einamos pareigos kliento įmonėje.

5521.8 A2. Veiksmų, kurie galėtų būti apsaugos priemonėmis nuo tokių savanaudiškų interesų, familiarumo arba įbauginimo grėsmių, pavyzdžiai:

- lyderių ar darbuotojų pareigų paskirstymas taip, kad sumažėtų jų galima įtaka tvarumo užtikrinimo užduočiai;
- paskirti tinkamą peržiūrą atliekantį asmenį peržiūrėti atitinkamą atliktą tvarumo užtikrinimo darbą.

5522 SKYRIUS

NESENAI BUVĘ TVARUMO UŽTIKRINIMO KLIENTO DARBUOTOJAI

Įžanga

- 5522.1. Įmonės, siekdamos nustatyti, įvertinti grėsmes nepriklausomumui ir į jas reaguoti, privalo laikytis pagrindinių principų, būti nepriklausomomis ir taikyti 5120 skyriuje išdėstytus konceptualiuosius pagrindus.
- 5522.2. Jeigu tvarumo užtikrinimo grupės narys neseniai buvo tvarumo užtikrinimo kliento įmonės direktoriumi, pareigūnu ar darbuotoju, galėtų kilti savanaudiškų interesų, savikontrolės arba familiarumo grėsmė. Šiame skyriuje išdėstyti specialūs reikalavimai ir taikymo medžiaga dėl konceptualiųjų pagrindų taikymo tokiomis aplinkybėmis.

Reikalavimai ir taikymo medžiaga

Einamos pareigos tvarumo užtikrinimo išvados apimamu laikotarpiu

- R5522.3. Tvarumo užtikrinimo užduoties grupėje neturi būti tokio asmens, kuris laikotarpiu, kurį apima tvarumo užtikrinimo išvada:
- buvo tvarumo užtikrinimo kliento įmonės direktoriumi ar pareigūnu; arba
  - buvo darbuotojas, kurio pareigos sudaro galimybę daryti reikšmingą įtaką kliento informacijos apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareiškė nuomonę, ar tokią informaciją įrašų rengimo procesui.

Einamos pareigos iki laikotarpio, kurį apima tvarumo užtikrinimo išvada

- 5522.4 A1. Savanaudiškų interesų, familiarumo arba įbauginimo grėsmės galėtų kilti, kai iki laikotarpio, kurį apima tvarumo užtikrinimo išvada, tvarumo užtikrinimo grupės narys:
- buvo tvarumo užtikrinimo kliento įmonės direktoriumi ar pareigūnu; arba
  - buvo darbuotojas, kurio pareigos sudaro galimybę daryti reikšmingą įtaką kliento informacijos apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareiškė nuomonę, ar tokią informaciją įrašų rengimo procesui.
- Pavyzdžiui, tokios grėsmės kiltų, jeigu dabartinės tvarumo užtikrinimo užduoties metu reikėtų įvertinti asmens, kuris prieš tai dirbo kliento įmonėje, priimtą sprendimą ar atliktą darbą.

- 5522.4 A2. Tokių grėsmių lygiui įvertinti svarbūs šie veiksniai:

- šio asmens pareigos kliento įmonėje;
- laikas, kai šis asmuo nebedirba kliento įmonėje;
- tvarumo užtikrinimo grupės nario vaidmuo.

- 5522.4 A3. Vienas iš veiksmų, kaip apsaugos priemonė nuo tokios savanaudiškų interesų, savikontrolės arba familiarumo grėsmės, yra, pavyzdžiui, tinkamo peržiūrą atliekančio asmens paskyrimas peržiūrėti tvarumo užtikrinimo grupės nario atliktą darbą.

5523 SKYRIUS

DIREKTORIAUS AR PAREIGŪNO PAREIGOS TVARUMO UŽTIKRINIMO KLIENTO ĮMONĖJE

Įžanga

- 5523.1. Įmonės, siekdamos nustatyti, įvertinti grėsmes nepriklausomumui ir į jas reaguoti, privalo laikytis pagrindinių principų, būti nepriklausomomis ir taikyti 5120 skyriuje išdėstytus konceptualiuosius pagrindus.
- 5523.2. Jeigu darbuotojas eina tvarumo užtikrinimo kliento įmonės direktoriaus ar pareigūno pareigas, kyla savikontrolės ir savanaudiškų interesų grėsmės. Šiame skyriuje išdėstyti specialūs reikalavimai ir taikymo medžiaga dėl konceptualiųjų pagrindų taikymo tokiomis aplinkybėmis.

Reikalavimai ir taikymo medžiaga

Direktoriaus ar pareigūno pareigos

- R5523.3.** Įmonės ar tinklo įmonės lyderis ar darbuotojas neturėtų eiti direktoriaus arba pareigūno pareigų tvarumo užtikrinimo kliento įmonėje.

Įmonės sekretoriaus pareigos

- R5523.4.** Įmonės ar tinklo įmonės lyderis ar darbuotojas neturėtų eiti įmonės sekretoriaus pareigų įmonės tvarumo užtikrinimo kliento įmonėje, išskyrus atvejus, kai:
- a) tai leidžiama pagal šalies įstatymą, profesines taisykles ar praktiką;
  - b) vadovybė priima visus svarbius sprendimus; ir
  - c) priimtose pareigose ir veikloje apsiriboja įprastomis ir administracinio pobūdžio funkcijomis, pavyzdžiui, protokolų ir teisės aktais nustatytą ataskaitų rengimu.
- 5523.4 A1. Įmonės sekretoriaus pareigos įvairių jurisdikcijų teritorijose skiriasi. Į pareigas galėtų įeiti administracinės funkcijos, pavyzdžiui, personalo valdymas, įmonės dokumentų ir žurnalų tvarkymas, ir įvairios kitos pareigos, pvz., užtikrinimas, kad įmonė laikosi teisės aktų, arba konsultavimas bendrovių valdysenos klausimais. Dažniausiai tokias pareigas einantis asmuo laikomas glaudžiai susijusiu su subjektu. Todėl grėsmė kyla, jeigu įmonės arba tinklo įmonės lyderis ar darbuotojas yra tvarumo užtikrinimo kliento įmonės sekretorius. (Daugiau informacijos apie ne užtikrinimo paslaugų teikimą tvarumo užtikrinimo klientui pateikta 5600 skyriuje „Ne užtikrinimo paslaugų teikimas tvarumo užtikrinimo klientui“.).

5524 SKYRIUS

DARBO SANTYKIAI SU TVARUMO UŽTIKRINIMO KLIENTU

Įžanga

- 5524.1. Įmonės, siekdamos nustatyti, įvertinti grėsmes nepriklausomumui ir į jas reaguoti, privalo laikytis pagrindinių principų, būti nepriklausomomis ir taikyti 5120 skyriuje išdėstytus konceptualiuosius pagrindus.
- 5524.2. Darbo santykiai su tvarumo užtikrinimo klientu galėtų kelti savanaudiškų interesų, familiarumo arba įbauginimo grėsmes. Šiame skyriuje išdėstyti specialūs reikalavimai ir taikymo medžiaga dėl konceptualiųjų pagrindų taikymo tokiomis aplinkybėmis.

Reikalavimai ir taikymo medžiaga Visi tvarumo užtikrinimo klientai

- 5524.3 A1. Familiarumo arba įbauginimo grėsmė galėtų kilti, jeigu bet kuris iš išvardytų asmenų buvo įmonės tvarumo užtikrinimo grupės narys arba įmonės ar tinklo įmonės lyderis:
- tvarumo užtikrinimo kliento įmonės direktorius arba pareigūnas;
  - darbuotojas, kurio pareigos sudaro galimybę daryti reikšmingą įtaką kliento informacijos apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareikš nuomonę, ar tokią informaciją pagrindžiančių įrašų rengimo procesui.

Buvusiam lyderiui arba tvarumo užtikrinimo grupės nariui taikomi ribojimai

- R5524.4.** Įmonė turi užtikrinti, kad neliktų jokių reikšmingų ryšių tarp įmonės arba tinklo įmonės ir:
- a) buvusio lyderio, kuris įsidarbino įmonės tvarumo užtikrinimo kliento įmonėje; arba
  - b) buvusio tvarumo užtikrinimo grupės nario, kuris įsidarbino įmonės tvarumo užtikrinimo kliento įmonėje, jeigu bet kuris iš jų įsidarbino tvarumo užtikrinimo kliento įmonėje kaip:
    - i) direktorius ar pareigūnas; arba
    - ii) darbuotojas, kurio pareigos sudaro galimybę daryti reikšmingą įtaką kliento informacijos apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareikš nuomonę, ar tokią informaciją pagrindžiančių įrašų rengimo procesui.

Reikšmingas ryšys tarp įmonės arba tinklo įmonės ir asmens išlieka, išskyrus tuos atvejus, kai:

- a) asmuo neturi teisės gauti iš įmonės arba tinklo įmonės jokių išmokų ar mokėjimų, nebent mokėjimai atliekami pagal iš anksto nustatytus susitarimus;
  - b) asmeniui mokėtina suma nėra reikšminga įmonei arba tinklo įmonei; ir
  - c) asmuo nebedalyvauja ir panašu, kad nedalyvaus įmonės arba tinklo įmonės versle arba jos profesinėje veikloje.
- 5524.4 A1. Net ir tais atvejais, kai laikomasi R5524.4 dalies nuostatų, vis tiek galėtų kilti familiarumo arba įbauginimo grėsmė.
- 5524.4 A2. Familiarumo arba įbauginimo grėsmė taip pat galėtų kilti ir tada, kai buvęs įmonės arba tinklo įmonės lyderis įsidarbina subjekte ir užima kurias nors iš 5524.3 A1 dalyje išvardytų pareigų, o subjektas tampa įmonės tvarumo užtikrinimo klientu.

5524.4 A3. Tokių grėsmių lygiui įvertinti svarbūs šie veiksniai:

- asmens pradėdamas eiti pareigas kliento įmonėje;
- bet kokios įsidarbinusio asmens būsimos sąsajos su tvarumo užtikrinimo grupe;
- laikotarpis nuo tada, kai asmuo buvo įmonės arba tinklo įmonės lyderiu ar tvarumo užtikrinimo grupės nariu;
- ankstesnės asmens pareigos tvarumo užtikrinimo grupėje, įmonėje ar tinklo įmonėje. Pavyzdžiui, ar asmuo buvo atsakingas už nuolatinių ryšių su kliento vadovybe ar su už valdymą atsakingais asmenimis palaikymu.

5524.4 A4. Veiksmų, kurie galėtų būti apsaugos priemonėmis nuo tokių familiarumo ar įbauginimo grėsmių, pavyzdžiai:

- koreguoti tvarumo užtikrinimo užduoties planą;
- paskirti į tvarumo užtikrinimo grupę asmenis, kurie turi pakankamai darbo patirties kaip ir kliento įmonėje įsidarbinęs asmuo;
- paskirti tinkamą peržiūrą atliekantį asmenį peržiūrėti buvusio tvarumo užtikrinimo grupės nario atliktą darbą.

Kliento įmonėje įsidarbinantys tvarumo užtikrinimo grupės nariai

R5524.5. Įmonėje ir tinklo įmonėje laikomasi politikų ir procedūrų, reikalaujančių, kad tvarumo užtikrinimo grupės nariai informuotų įmonę ar tinklo įmonę apie jų su tvarumo užtikrinimo klientu vykstančias derybas dėl įdarbinimo.

5524.5 A1. Savanaudiškų interesų grėsmė kyla, kai tvarumo užtikrinimo grupės narys dalyvauja tvarumo užtikrinimo užduotyje žinodamas, kad vienas iš tvarumo užtikrinimo grupės narių kažkuriuo metu ateityje įsidarbins ar galėtų įsidarbinti kliento įmonėje.

5524.5 A2. Vienas iš veiksmų, kuriuo galima būtų pašalinti tokią savanaudiškų interesų grėsmę, yra, pavyzdžiui, tokio asmens pašalinimas iš tvarumo užtikrinimo grupės.

5524.5 A3. Vienas iš veiksmų, kaip apsaugos priemonė nuo tokios savanaudiškų interesų grėsmės, yra, pavyzdžiui, tinkamo peržiūrą atliekančio asmens paskyrimas peržiūrėti tokio asmens reikšmingus sprendimus, kuriuos jis priėmė būdamas grupėje.

Tvarumo užtikrinimo klientai, kurie yra viešojo intereso įmonės

Pagrindiniai tvarumo užtikrinimo lyderiai

R5524.6. Remiantis R5524.8 dalies nuostatomis, jeigu asmuo, kuris buvo pagrindiniu tvarumo užtikrinimo lyderiu atliekant tvarumo užtikrinimo užduotį tokio kliento įmonėje, kuri yra viešojo intereso įmonė, įsidarbina kliento įmonėje kaip:

- a) direktorius ar pareigūnas; arba
- b) darbuotojas, kurio pareigos sudaro galimybę daryti reikšmingą įtaką kliento informacijos apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareiškė nuomonę, ar tokią informaciją įrašų rengimo procesui.

pažeidžiamas nepriklausomumo principas, išskyrus tuos atvejus, jeigu po to, kai toks asmuo nutraukia savo kaip pagrindinio užtikrinimo lyderio veiklą:

- i) tvarumo užtikrinimo klientas išleidžia užtikrintą informaciją apie tvarumą, apimančias ne

mažesnę kaip dvylikos mėnesių laikotarpį; ir

ii) asmuo nebuvo tvarumo užtikrinimo užduotį dėl tokios informacijos apie tvarumą atlikusios tvarumo užtikrinimo grupės nariu.

Įmonės vykdomasis direktorius ar lygiavertės pareigas einantis asmuo

R5524.7. Remiantis R5524.8 dalies nuostatomis, jeigu asmuo, kuris buvo vykdomuoju direktoriumi ar lygiavertės pareigas einančiu asmeniu tokio tvarumo užtikrinimo kliento įmonėje, kuri yra viešojo intereso įmonė, įsitarina kliento įmonėje kaip:

- a) direktorius ar pareigūnas; arba
- b) darbuotojas, kurio pareigos sudaro galimybę daryti reikšmingą įtaką kliento informacijos apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareikš nuomonę, ar tokią informaciją įrašų rengimo procesui.

pažeidžiama nepriklausomumo nuostata, išskyrus tuos atvejus, jeigu nuo to laiko, kai asmuo nustojo būti įmonės vykdomuoju direktoriumi ar lygiavertės pareigas einančiu asmeniu, praėjo dvylika mėnesių.

Verslo jungimai

R5524.8. Nukrypstant nuo R5524.6 ir R5524.7 dalių nuostatų, nepriklausomumo principas laikomas nepažeistu, jeigu šiose dalyse aprašytos aplinkybės susidaro dėl verslo jungimų ir:

- a) asmuo nėra tokių pareigų numatant vykdyti įmonių susijungimo sandorį;
- b) įmonė arba tinklo įmonė yra visiškai atsiskaičiusi su buvusiu pagrindiniu tvarumo užtikrinimo lyderiu ar vykdomuoju direktoriumi, išskyrus tokius atvejus, kai mokėjimai atliekami pagal iš anksto nustatytus susitarimus ir pagrindiniam tvarumo užtikrinimo lyderiui ar vykdomajam direktoriui mokėtina suma nėra reikšminga atitinkamai įmonei arba tinklo įmonei;
- c) buvęs pagrindinis tvarumo užtikrinimo lyderis ar vykdomasis direktorius nebedalyvauja ir panašu, kad nedalyvaus įmonės verslo ar profesinėje veikloje; ir
- d) įmonė aptaria buvusio pagrindinio tvarumo užtikrinimo lyderio ar vykdomojo direktoriaus tvarumo užtikrinimo kliento įmonėje einamas pareigas su už valdymą atsakingais asmenimis.

5525 SKYRIUS

LAIKINI DARBUOTOJŲ PASKYRIMAI

Įžanga

- 5525.1. Įmonės, siekdamos nustatyti, įvertinti grėsmes nepriklausomumui ir į jas reaguoti, privalo laikytis pagrindinių principų, būti nepriklausomomis ir taikyti 5120 skyriuje išdėstytus konceptualiuosius pagrindus.
- 5525.2. Darbuotojų nuoma tvarumo užtikrinimo kliento įmonei galėtų kelti savikontrolės, tarpininkavimo arba familiarumo grėsmę. Šiame skyriuje išdėstyti specialūs reikalavimai ir taikymo medžiaga dėl konceptualiųjų pagrindų taikymo tokiomis aplinkybėmis.

Reikalavimai ir taikymo medžiaga

Bendrosios nuostatos

- 5525.3 A1. Veiksmų, kurie galėtų būti apsaugos priemonėmis nuo grėsmių, kurias sukelia įmonės ar tinklo įmonės darbuotojų nuoma tvarumo užtikrinimo klientui, pavyzdžiai:
- papildoma nuomotų darbuotojų atlikto darbo peržiūra galėtų būti atsaku į savikontrolės grėsmę;
  - nuomotų darbuotojų neskyrimas į tvarumo užtikrinimo grupę galėtų būti atsaku į familiarumo arba tarpininkavimo grėsmes; arba
  - tvarumo užtikrinimo atsakomybės už funkciją ar veiklą neskyrimas nuomotiems darbuotojams, jeigu tokią funkciją ar veiklą jie vykdė paskyrimo metu, galėtų būti atsaku į savikontrolės grėsmę.
- 5525.3 A2. Apsaugos priemonės dažnai negalimos tuomet, kai įmonės arba tinklo įmonės darbuotojų perleidimas tvarumo užtikrinimo kliento įmonei sukelia tokias familiarumo ir tarpininkavimo grėsmes, kad įmonės ar tinklo įmonės požiūriai ir interesai tampa pernelyg susiję su vadovybės.
- R5525.4.** Įmonė arba tinklo įmonė neturėtų nuomoti darbuotojų tvarumo užtikrinimo kliento įmonei, išskyrus atvejus, kai įmonė ar tinklo įmonė įsitikina, kad:
- a) tokia pagalba yra teikiama tik trumpam laikotarpiui;
  - b) tokie darbuotojai neprisiims vadovybės lygio atsakomybės ir tvarumo užtikrinimo klientas, esant bet kokioms aplinkybėms, bus atsakingas už vadovavimą nuomojamiems darbuotojams ir jų veiklos priežiūrą;
  - c) bet kokia grėsmė įmonės ar tinklo įmonės nepriklausomumui dėl profesinių paslaugų, kurias teikti prisiima tokie darbuotojai, yra pašalinama arba apsaugos priemonėmis sumažinama iki priimtino lygio; ir
  - d) tokie darbuotojai neteiks profesinių paslaugų arba nedalyvaus teikiant profesines paslaugas, kurias įmonei arba tinklo įmonei draudžiama teikti pagal Kodeksą.

5540 SKYRIUS

ILGALAIKIAI DARBUOTOJŲ SANTYKIAI (ĮSKAITANT LYDERIŲ ROTACIJĄ) SU TVARUMO UŽTIKRINIMO KLIENTU

Įžanga

- 5540.1. Įmonės, siekdamos nustatyti, įvertinti grėsmes nepriklausomumui ir į jas reaguoti, privalo laikytis pagrindinių principų, būti nepriklausomomis ir taikyti 5120 skyriuje išdėstytus konceptualiuosius pagrindus.
- 5540.2. Kai asmuo ilgą laiką atlieka pasikartojančio pobūdžio tvarumo užtikrinimo užduotį arba tam pačiam klientui atlieka tvarumo užtikrinimo ir audito užduotis, gali kilti familiarumo ir savanaudiškų interesų grėsmės. Šiame skyriuje išdėstyti reikalavimai ir taikymo medžiaga dėl konceptualiųjų pagrindų taikymo tokiomis aplinkybėmis.

Reikalavimai ir taikymo medžiaga

Bendrosios nuostatos

[5540.3 A1 dalis yra sąmoningai palikta tuščia]

Visi tvarumo užtikrinimo klientai

- 5540.4 A1. Nors tvarumo užtikrinimo kliento ir jo aplinkos supratimas yra labai svarbus užtikrinimo kokybei, familiarumo grėsmę galėtų sukelti asmens kaip tvarumo užtikrinimo grupės ar audito grupės nario ilgalaikės sąsajos su:
- tvarumo užtikrinimo klientu ir jo veikla;
  - tvarumo užtikrinimo kliento aukštesnio lygio vadovais; arba
  - informacija apie tvarumą, dėl kurių įmonė pareikš nuomonę, arba finansine ir nefinansine informacija, kuria remiantis rengiama informacija apie tvarumą.
- 5540.4 A2. Savanaudiškų interesų grėsmė galėtų kilti, kai asmuo yra susirūpinęs, kad praras ilgametį klientą, arba yra suinteresuotas išlaikyti artimus asmeninius santykius su vienu iš aukštesnio lygio vadovų arba už valdymą atsakingais asmenimis. Tokia grėsmė galėtų netinkamai paveikti asmens sprendimą.
- 5540.4 A3. Tokių familiarumo arba savanaudiškų interesų grėsmių lygiui įvertinti svarbūs šie veiksniai:
- susiję su asmeniu:
    - bendra asmens ir kliento santykių trukmė, įskaitant ir tai, ar tokie santykiai buvo tuo metu, kai asmuo dirbo ankstesnėje įmonėje;
    - kiek laiko asmuo buvo tvarumo užtikrinimo užduoties ar audito užduoties grupės narys ir koks jo atliekamų pareigų pobūdis;
    - kiek asmens atliekamam darbui vadovauja, jį peržiūri ir prižiūri aukštesnio lygio darbuotojai;
    - kiek asmuo pagal savo einamas pareigas gali paveikti tvarumo užtikrinimo užduoties

rezultatus, pavyzdžiui, priimdamas svarbius sprendimus arba vadovaudamas kitų užduoties grupės narių darbui;

- asmens santykių su aukštesnio lygio vadovybe arba su už valdymą atsakingais asmenimis artumas;
- asmens bendravimo su aukštesnio lygio vadovybe arba su už valdymą atsakingais asmenimis pobūdis, dažnumas ir mastas.

b) susiję su tvarumo užtikrinimo klientu:

- kliento tvarumo atskaitomybės rengimo klausimų pobūdis arba sudėtingumas ir tai, ar jie pasikeitė;
- ar yra neseniai įvykusių aukštesnio lygio vadovybės arba už valdymą atsakingų asmenų pasikeitimų;
- ar yra neseniai padarytų kliento organizacijos struktūrinių pakeitimų, kurie turi įtakos asmens santykių, kurių jis galėtų turėti su aukštesnio lygio vadovybe arba su už valdymą atsakingais asmenimis, pobūdžiui, dažnumui ir mastui.

5540.4 A4. Du arba daugiau veiksnių vienu metu galėtų padidinti arba sumažinti grėsmių lygį. Pavyzdžiui, familiarumo grėsmės, kurios bėgant laikui kyla dėl vis artimesnių asmens ir kliento vieno iš aukštesnio lygio vadovų santykių, būtų sumažintos tokiame asmeniui atstatydinus iš aukštesnio lygio vadovo pareigų.

5540.4 A5. Vienas iš veiksnių, kuriuo galima būtų pašalinti familiarumo ir savanaudiškų interesų grėsmes, kylančias dėl asmens dalyvavimo tvarumo užtikrinimo užduotyje arba tam pačiam klientui atliekant tvarumo užtikrinimo ir audito užduotis ilgą laiką, yra, pavyzdžiui, asmens tvarumo užtikrinimo grupėje rotacija.

5540.4 A6. Veiksnių, kurie galėtų būti apsaugos priemonėmis nuo tokių familiarumo ar savanaudiškų interesų grėsmių, pavyzdžiai:

- asmens vaidmens tvarumo užtikrinimo grupėje arba jo atliekamų užduočių pobūdžio ir apimties pakeitimas;
- paskirti tinkamą peržiūrą atliekantį asmenį, kuris nebuvo tvarumo užtikrinimo grupės narys, peržiūrėti tokio asmens atliktą darbą;
- atlikti reguliarias nepriklausomas vidaus ar išorės užduoties kokybės peržiūras.

R5540.5. Jeigu įmonė nusprendžia, kad kilusių grėsmių lygį galima sumažinti tik atliekant asmens tvarumo užtikrinimo grupėje rotaciją, įmonė turi nustatyti atitinkamą laikotarpį, per kurį šis asmuo negali:

- a) būti užduoties grupės, paskirtos atlikti tvarumo užtikrinimo užduotį, nariu;
- b) atlikti užduoties kokybės peržiūros arba peržiūros, kuri atitinka užduoties kokybės peržiūros tikslą; arba
- c) daryti tiesioginės įtakos tvarumo užtikrinimo užduoties rezultatams.

Šio laikotarpio trukmė turi būti tokia, kad pakaktų laiko reaguoti į familiarumo ir savanaudiškų interesų grėsmes. Viešojo intereso įmonių atveju taip pat taikomos R5540.7–R5540.23 dalių nuostatos.

R5540.6. Kai asmuo yra to paties kliento tvarumo užtikrinimo grupės ir audito grupės narys ir įmonė

nusprendžia, kad kilusių grėsmių lygį galima sumažinti tik atliekant asmens tvarumo užtikrinimo grupėje ir audito grupėje rotaciją, įmonė turi ne tik laikytis R5540.5 dalies nuostatų, bet ir nustatyti atitinkamą laikotarpį, per kurį asmuo negali:

- a) būti užduoties grupės, paskirtos atlikti audito užduotį, nariu;
- b) atlikti audito užduoties kokybės peržiūrą arba peržiūrą, kuri atitinka užduoties kokybės peržiūros tikslą; arba
- c) daryti tiesioginės įtakos audito užduoties rezultatams.

Šio laikotarpio trukmė turi būti tokia, kad pakaktų laiko reaguoti į familiarumo ir savanaudiškų interesų grėsmes. Viešojo intereso įmonių atveju taip pat taikomos R5540.7–R5540.23 dalių nuostatos.

Tvarumo užtikrinimo klientai, kurie yra viešojo intereso įmonės

R5540.7. Remiantis R5540.9–R5540.11 dalių nuostatomis dėl viešojo intereso įmonės tvarumo užtikrinimo užduoties, asmuo negali eiti vienos ar kelių šių pareigų ilgiau nei iš viso septynerius metus (paskyrimo laikotarpis, angl. *time-on*):

- a) užduoties lyderio;
- b) asmens, paskirto atsakingu už užduoties kokybės peržiūros atlikimą;
- c) bet kokio kito pagrindinio tvarumo užtikrinimo lyderio;
- d) pagrindinio audito partnerio.

Pasibaigus paskyrimo laikotarpiui, asmuo negali eiti tokių pareigų per tam tikrą pertraukos laikotarpį pagal R5540.13–R5540.21 dalių nuostatas.

R5540.8. Skaičiuojant paskyrimo laikotarpį, metai nėra pradedami skaičiuoti iš naujo, nebent asmuo nustoja eiti bet kurias R5540.7 dalies a–d punktuose nurodytas pareigas minimaliam laikotarpiui. Šis minimalus laikotarpis – tai nepertraukiamas laikotarpis, kuris yra ne trumpesnis kaip R5540.13–R5540.15 dalyse nustatytas veiklos pertraukos laikotarpis ir kuris yra taikomas pareigoms, kurias asmuo ėjo tais metais, po kurių iš karto nustojo eiti tokias pareigas.

5540.8 A1. Pavyzdžiui:

- asmuo, kuris buvo užduoties lyderiu ketverius metus, po kurių turėjo trejų metų pertrauką, toliau gali būti tos pačios tvarumo užtikrinimo užduoties pagrindiniu tvarumo užtikrinimo užduoties lyderiu kitus trejus metus (iš viso septynerius metus). Po to, remiantis R5540.17 dalies nuostatomis, toks asmuo privalo padaryti veiklos pertrauką.
- Asmuo, kuris dvejus metus buvo tvarumo užtikrinimo kliento finansinių ataskaitų audito užduoties partneriu, gali būti paskirtas asmeniu, atsakingu už tvarumo užtikrinimo užduoties kokybės peržiūros atlikimą kitus penkerius metus. Po to, remiantis R5540.18 dalies nuostatomis, toks asmuo privalo padaryti veiklos pertrauką.

R5540.9. Nukrypstant nuo R5540.7 dalies nuostatų, išskirtiniais atvejais dėl nenumatytų ir įmonės nekontroliuojamų aplinkybių ir gavus už valdymą atsakingų asmenų sutikimą, tiems tvarumo užtikrinimo lyderiams, kurių tolesnis dalyvavimas yra ypač svarbus užtikrinimo kokybei užtikrinti, gali būti leista eiti pagrindinio tvarumo užtikrinimo lyderio pareigas vienus papildomus metus, bet tik jeigu nepriklausomumui kylanti grėsmė gali būti pašalinta ar sumažinta iki priimtino lygio.

5540.9 A1. Pavyzdžiui, pagrindinis tvarumo užtikrinimo lyderis galėtų toliau eiti tokias pareigas tvarumo

užtikrinimo grupėje vienus papildomus metus esant tokioms aplinkybėms, kai dėl nenumatytų įvykių, pavyzdžiui, dėl rimtos naujai paskirto užduoties lyderio ligos, reikalaujama rotacija buvo negalima. Tokiu atveju įmonė turi su už valdymą atsakingais asmenimis aptarti priežastis, dėl kurių planuota rotacija yra negalima, ir kokių apsaugos priemonių reikia, kad būtų galima sumažinti grėsmes iki priimtino lygio.

R5540.10. Kai tvarumo užtikrinimo klientas tampa viešojo intereso įmone, įmonei būtina atsižvelgti į laikotarpį, kuriuo asmuo buvo pagrindinis tvarumo užtikrinimo kliento pagrindinis tvarumo užtikrinimo lyderis ar pagrindinis audito partneris prieš klientui tampant viešojo intereso įmone, tam, kad būtų galima nuspręsti dėl rotacijos laiko. Jeigu asmuo iš viso penkerius metus ar trumpiau buvo tvarumo užtikrinimo kliento pagrindiniu tvarumo užtikrinimo lyderiu ar pagrindiniu audito partneriu prieš klientui tampant viešojo intereso įmone, asmuo gali toliau eiti pagrindinio tvarumo užtikrinimo lyderio pareigas iki jo rotacijos tvarumo užtikrinimo užduotyje momento tiek laiko, kiek lieka iš septynerių metų atėmus laiką, per kur jis ėjo tokias pareigas. Nukrypstant nuo R5540.7 dalies nuostatų, jeigu asmuo iš viso šešerius metus ar ilgiau buvo tvarumo užtikrinimo kliento pagrindiniu tvarumo užtikrinimo lyderiu ar pagrindiniu audito partneriu prieš tvarumo užtikrinimo klientui tampant viešojo intereso įmone, asmuo, gavęs už valdymą atsakingų asmenų sutikimą, gali toliau eiti pagrindinio tvarumo užtikrinimo lyderio pareigas iki jo rotacijos tvarumo užtikrinimo užduotyje momento ne daugiau kaip dvejus papildomus metus.

R5540.10a. Jeigu įmonė anksčiau tvarumo užtikrinimo klientui, kuris yra viešojo intereso įmonė, atliko tvarumo užtikrinimo užduotį, kurioms šioje Dalyje nurodyti tarptautiniai nepriklausomumo standartai nėra taikomi, įmonė, nustatydamą rotacijos laiką, turi atsižvelgti į laikotarpį, kuriuo asmuo buvo tvarumo užtikrinimo kliento pagrindinis tvarumo užtikrinimo lyderis ar pagrindinis audito partneris, prieš įmonei pradėdant vykdyti tvarumo užtikrinimo užduotį, kurioms taikomi šioje Dalyje nurodyti tarptautiniai nepriklausomumo standartai. Jeigu asmuo iš viso penkerius metus ar trumpiau buvo tvarumo užtikrinimo kliento pagrindiniu tvarumo užtikrinimo lyderiu ar pagrindiniu audito partneriu prieš įmonei pirmą kartą atliekant tvarumo užtikrinimo užduotį, kuriai taikomi šioje Dalyje nurodyti tarptautiniai nepriklausomumo standartai, asmuo gali toliau eiti pagrindinio tvarumo užtikrinimo lyderio pareigas iki jo rotacijos tvarumo užtikrinimo užduotyje momento tiek laiko, kiek lieka iš septynerių metų atėmus laiką, per kur jis ėjo tokias pareigas. Nukrypstant nuo R5540.7 dalies nuostatų, jeigu asmuo šešerius metus iš eilės ar ilgiau buvo tvarumo užtikrinimo kliento pagrindiniu tvarumo užtikrinimo lyderiu ar pagrindiniu audito partneriu prieš įmonei pirmą kartą atliekant tvarumo užtikrinimo užduotį, kuriai taikomi šioje Dalyje nurodyti tarptautiniai nepriklausomumo standartai, asmuo, gavęs už valdymą atsakingų asmenų sutikimą, gali toliau eiti pagrindinio tvarumo užtikrinimo lyderio pareigas iki jo rotacijos tvarumo užtikrinimo užduotyje momento ne daugiau kaip dvejus papildomus metus.

R5540.11. Kai įmonė turi tik kelis darbuotojus, turinčius reikiamų žinių ir patirties eiti pagrindinio tvarumo užtikrinimo lyderio pareigas viešojo intereso įmonės tvarumo užtikrinimo užduoties metu, pagrindinių tvarumo užtikrinimo lyderių rotacija gali būti neįmanoma. Nukrypstant nuo R5540.7 dalies nuostatų, jeigu atitinkamos jurisdikcijos nepriklausoma reguliavimo institucija tokiais atvejais atleidžia nuo partnerių rotacijos reikalavimo, asmuo, remdamasis tokia išimtimi, gali eiti pagrindinio tvarumo užtikrinimo lyderio pareigas ilgiau nei septynerius metus, bet tik tuo atveju, jeigu nepriklausoma reguliavimo institucija nurodo kitus būtinus taikyti reikalavimus, tokius kaip pagrindinio tvarumo užtikrinimo lyderio atleidimo nuo rotacijos trukmė arba reguliari nepriklausoma išorės peržiūra.

Kiti su paskyrimo laikotarpiu susijusi informacija

R5540.12. Vertindama grėsmes, kurias sukelia ilgalaikės asmens sąsajos su tvarumo užtikrinimo užduotimi, įmonė, visų pirma, turi atsižvelgti į asmens einamas pareigas ir jo sąsajos su tam pačiam klientui

atliekama tvarumo užtikrinimo ar audito užduotimi trukmę prieš tokiam asmeniui tampant pagrindiniu tvarumo užtikrinimo lyderiu.

- 5540.12 A1. Gali būti situacijų, kai įmonė, taikydama konceptualiuosius pagrindus, nusprendžia, kad asmeniui, kuris yra pagrindinis tvarumo užtikrinimo lyderis, nėra tinkama toliau eiti tokių pareigų, net jeigu jis ėjo pagrindinio tvarumo užtikrinimo lyderio pareigas mažiau nei septynerius metus.

Veiklos pertraukos laikotarpis (angl. *cooling-off period*)

- R5540.13.** Jeigu asmuo ėjo užduoties lyderio pareigas iš viso septynerius metus, veiklos pertraukos laikotarpis turėtų būti penkeri metai iš eilės.
- R5540.14.** Jeigu asmuo buvo paskirtas atsakingu už užduoties kokybės peržiūrą ir ją vykdė iš viso septynerius metus, veiklos pertraukos laikotarpis turi būti treji metai iš eilės.
- R5540.15.** Jeigu asmuo ėjo pagrindinio tvarumo užtikrinimo lyderio pareigas, išskyrus nurodytas R5540.13 ir R5540.14 dalyse, iš viso septynerius metus, pertraukos laikotarpis turi būti dveji metai iš eilės.
- 5540.16 A1. Šiame skyriuje nurodytas lyderio rotacijos reikalavimas skiriasi nuo pagal 2-ąją TKVS reikalaujamą veiklos pertraukos laikotarpį ir jo nepakeičia, nes toks reikalavimas yra sąlyga, kurią įvykdęs užduoties lyderis gali prisiimti užduoties kokybės peržiūrą atliekančio asmens vaidmenį (žr. 5325.8 A4 dalį).

Pareigos, kurios einamos kartu su pagrindinio tvarumo užtikrinimo lyderio ar pagrindinio audito partnerio pareigomis

- R5540.17.** Jeigu asmuo ėjo pagrindinio tvarumo užtikrinimo lyderio ar audito partnerio pareigas ir kartu užduoties lyderio ar užduoties partnerio pareigas iš viso ketverius arba daugiau metų, pertraukos laikotarpis turi būti penkeri metai iš eilės.
- R5540.18.** Remiantis R5540.19 dalies a punkto nuostatomis, jeigu asmuo ėjo pagrindinio tvarumo užtikrinimo lyderio ar audito partnerio pareigas ir kartu pagrindinio tvarumo užtikrinimo lyderio ar pagrindinio audito partnerio, atsakingo už užduoties kokybės peržiūrą, pareigas iš viso ketverius arba daugiau metų, veiklos pertraukos laikotarpis turi būti treji metai iš eilės.
- R5540.19.** Jeigu paskyrimo laikotarpiu asmuo ėjo užduoties lyderio, užduoties partnerio pareigas ir kartu užduoties kokybės peržiūrą atliekančio asmens pareigas iš viso ketverius arba daugiau metų, veiklos pertraukos laikotarpis turi būti:
- a) nukrypstant nuo R5540.18 dalies nuostatų, penkeri metai iš eilės, jeigu asmuo ėjo užduoties lyderio ar užduoties partnerio pareigas trejus ir daugiau metų; arba
  - b) bet kokiu kitu atveju – treji metai iš eilės.
- R5540.20.** Jeigu asmuo vienu metu ir įvairiai derindamas ėjo pagrindinio tvarumo užtikrinimo lyderio ir pagrindinio audito partnerio pareigas, išskyrus nurodytas R5540.17–R5540.19 dalyse, veiklos pertraukos laikotarpis turi būti dveji metai iš eilės.

Pareigos ankstesnėje įmonėje

- R5540.21.** Siekiant nustatyti, kiek metų toks asmuo ėjo pagrindinio tvarumo užtikrinimo lyderio ar pagrindinio audito partnerio pareigas pagal R5540.7 dalį, į veiklos laikotarpį (jeigu taikoma) reikia įskaičiuoti laikotarpį, kurio metu asmuo, dirbdamas ankstesnėje įmonėje, ėjo tam pačiam klientui atliekamos tvarumo užtikrinimo užduoties pagrindinio tvarumo užtikrinimo lyderio arba audito užduoties pagrindinio audito partnerio pareigas.

[R5540.22 dalis yra sąmoningai palikta tuščia]

Veiklos ribojimai veiklos pertraukos laikotarpiu

R5540.23. Atitinkamu veiklos pertraukos laikotarpiu, asmuo negali:

- a) būti užduoties grupės nariu arba atlikti tvarumo užtikrinimo užduoties ar audito užduoties kokybės peržiūrą arba peržiūrą, kuri atitinka užduoties kokybės peržiūros tikslą; arba
- b) konsultuotis su užduoties grupe arba klientu dėl techninių arba su konkrečiu veiklos sektoriumi susijusių klausimų, sandorių arba įvykių, turinčių įtakos tvarumo užtikrinimo užduočiai ar audito užduočiai (išskyrus aptarimus su užduoties grupe apsiribojant darbu arba išvadamis, padarytais per pastaruosius asmens paskyrimo metus, kai tai yra svarbu tvarumo užtikrinimo užduočiai ar audito užduočiai atlikti);
- c) būti atsakingu už vadovavimą įmonei arba tinklo įmonei, kai ji teikia profesines paslaugas tvarumo užtikrinimo klientui, ar už tokių paslaugų koordinavimą, arba už įmonės ar tinklo įmonės ir tvarumo užtikrinimo kliento įmonės santykių priežiūrą; arba
- d) imtis pirmiau nenurodytų jokių kitų pareigų arba veiklos, įskaitant kitų nei užtikrinimo paslaugų teikimą, tvarumo užtikrinimo klientui, nes dėl to asmuo:
  - i) gali turėti reikšmingų arba dažnų ryšių su aukštesnio lygio vadovybe arba su už valdymą atsakingais asmenimis; arba
  - ii) daryti tiesioginę įtaką tvarumo užtikrinimo užduoties ar audito užduoties rezultatams.

5540.23 A1. R5540.23 dalies nuostatomis nėra siekiama uždrausti asmeniui imtis vadovaujamųjų pareigų įmonėje arba tinklo įmonėje, tokių kaip vykdomasis direktorius ar lygiavertės pareigas einantis asmuo.

5600 SKYRIUS

NE UŽTIKRINIMO PASLAUGŲ TEIKIMAS TVARUMO UŽTIKRINIMO KLIENTUI

Įžanga

- 5600.1. Įmonės, siekdamos nustatyti, įvertinti grėsmes nepriklausomumui ir į jas reaguoti, privalo laikytis pagrindinių principų, būti nepriklausomomis ir taikyti 5120 skyriuje išdėstytus konceptualiuosius pagrindus.
- 5600.2. Įmonės ir tinklo įmonės, atsižvelgdamos į savo ekspertinę patirtį, galėtų tvarumo užtikrinimo klientams teikti įvairias ne užtikrinimo paslaugas. Tačiau teikiant ne užtikrinimo paslaugas tvarumo užtikrinimo klientams gali kilti grėsmės pagrindinių principų laikymuisi ir grėsmės nepriklausomumui.
- 5600.3. Šiame skyriuje nurodyti reikalavimai ir taikymo medžiaga dėl konceptualiųjų pagrindų taikymo, siekiant nustatyti, įvertinti grėsmes nepriklausomumui dėl ne užtikrinimo paslaugų teikimo tvarumo užtikrinimo užduočių klientams ir reaguoti į jas. Tolesniuose skirsniuose išdėstyti specialūs reikalavimai ir taikymo medžiaga dėl konceptualiųjų pagrindų taikymo, kai įmonė ar tinklo įmonė teikia tam tikrų rūšių ne užtikrinimo paslaugas tvarumo užtikrinimo klientams, taip pat nurodoma, kokių rūšių grėsmės galėtų kilti teikiant tokias paslaugas.
- 5600.4. Kai kuriuose skirsniuose nurodyti reikalavimai, kuriais aiškiai draudžiama įmonei arba tinklo įmonei teikti tvarumo užtikrinimo klientui tam tikras paslaugas, nes kilusių grėsmių negalima pašalinti ir apsaugos priemonėmis jų neįmanoma sumažinti iki priimtino lygio.
- 5600.5. Dėl kai kurių tokių aplinkybių kaip verslo naujovės, besivystanti tvarumo aplinka, finansų rinkų ir tvarumo atskaitomybės raida bei technologijų pokyčiai neįmanoma parengti baigtinio ne užtikrinimo paslaugų, kurias įmonės ir tinklo įmonės galėtų teikti tvarumo užtikrinimo klientui, sąrašo. Konceptualieji pagrindai ir šio skyriaus bendrieji principai taikomi, kai įmonė siūlo klientui ne užtikrinimo paslaugą, kuriai nėra nustatytų specialių reikalavimų ar taikymo medžiagos.
- 5600.5a. Šiame skyriuje išdėstyti reikalavimai ir taikymo medžiaga taikomi tais atvejais, kai įmonė ar tinklo įmonė teikia ne užtikrinimo paslaugas tvarumo užtikrinimo klientui ir:
- (a) paslaugų rezultatai turės arba yra rizika, kad jie turės įtakos informacijai apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareikš tvarumo nuomonę, tokią informaciją pagrindžiantiems įrašams arba tvarumo atskaitomybei taikomai vidaus kontrolei; arba
  - (b) dėl paslaugų gali kilti tarpininkavimo, savanaudiškų interesų, familiarumo arba įbauginimo grėsmės.
- 5600.6. Aplinkybės, kuomet ne užtikrinimo paslaugos gali turėti įtakos informacijai apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareikš tvarumo nuomonę, ar tokią informaciją pagrindžiantiems įrašams, gali būti, pavyzdžiui, kai įmonė ar tinklo įmonė:
- a) naudoja technologiją teikti tvarumo užtikrinimo klientui ne užtikrinimo paslaugą; arba
  - b) teikia, parduoda, perparduoda ar licencijuoja technologiją, dėl kurios įmonė ar tinklo įmonė teikia ne užtikrinimo paslaugą:
    - i) tvarumo užtikrinimo klientui; arba
    - ii) subjektui, kuris įmonės ar tinklo įmonės klientams teikia paslaugas naudodamas technologiją.

5600.6a. Kai įmonė kartu yra subjekto auditorius, 600 skyriaus reikalavimai ir taikymo medžiaga taikomi, siekiant nustatyti, įvertinti ir reaguoti į grėsmes įmonės nepriklausomumui audito užduoties metu, kai tokios grėsmės gali kilti, jeigu audito klientui yra teikiamos ne užtikrinimo paslaugos. Ne užtikrinimo paslauga, kuri teikiama dėl informacijos apie tvarumą ir kuri neturi įtakos apskaitos įrašams, finansinei atskaitomybei taikomai vidaus kontrolei ar finansinėms ataskaitoms, dėl kurių įmonė pareiškė nuomonę, nekelia savikontrolės arba tarpininkavimo grėsmės, susijusios su nepriklausomumu audito metu. Tačiau tokia paslauga gali kelti grėsmes nepriklausomumui, kai tam pačiam klientui atliekama tvarumo užtikrinimo užduotis, o teikiant tokią paslaugą daroma įtaka informacijai apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareiškė nuomonę, tokią informaciją pagrindžiantiems įrašams ar tvarumo atskaitomybei taikomai vidaus kontrolei.

Reikalavimai ir taikymo medžiaga

Bendrosios nuostatos

Įstatymų ar kitų teisės aktų nuostatos dėl ne užtikrinimo paslaugų

5600.7 A1. R5100.6–5100.7 A1 dalyse išdėstyti reikalavimai ir pateikta taikymo medžiaga, susijusi su Kodekso laikymusi. Jeigu galioja atitinkamos jurisdikcijos įstatymai ir kiti teisės aktai, kurie susiję su ne užtikrinimo paslaugų teikimu tvarumo užtikrinimo klientams ir kurių nuostatos skiriasi arba viršija šio skyriaus nuostatas, ne užtikrinimo paslaugas, kurioms taikomos tokios nuostatos, teikiančios įmonės turėtų žinoti apie tokius skirtumus ir laikytis griežtesnių nuostatų.

Rizika ne užtikrinimo paslaugų metu prisiimti vadovybės lygio atsakomybę

5600.8 A1. Kai įmonė ar tinklo įmonė teikia tvarumo užtikrinimo klientui ne užtikrinimo paslaugą, kyla rizika, kad įmonė ar tinklo įmonė prisiims vadovybės lygio atsakomybę, jeigu įmonė ar tinklo įmonė neįsitikina, kad yra laikomasi R5400.21 dalies reikalavimų.

Užduoties teikti ne užtikrinimo paslaugą prisiėmimas

R5600.9. Prieš sutikdama prisiimti užduotį teikti ne užtikrinimo paslaugą tvarumo užtikrinimo klientui, įmonė ar tinklo įmonė, vadovaudamasi konceptualiaisiais pagrindais, turi nustatyti ir įvertinti tokią paslaugą teikiant galinčią kilti grėsmę nepriklausomumui bei į ją reaguoti.

Grėsmių nustatymas ir įvertinimas

Visi tvarumo užtikrinimo klientai

5600.10 A1. 5120.6 A3 dalyje nurodytos skirtingų kategorijų grėsmės, kurios galėtų kilti, kai įmonė ar tinklo įmonė teikia tvarumo užtikrinimo klientui ne užtikrinimo paslaugą.

5600.10 A2. Skirtingoms grėsmėms, kurios gali kilti teikiant ne užtikrinimo paslaugą tvarumo užtikrinimo klientui, nustatyti ir jų lygiui įvertinti svarbūs šie veiksniai:

- paslaugos pobūdis, apimtis, paskirtis ir tikslas;
- paslaugos teikimo būdas, pavyzdžiui, kokie darbuotojai dalyvaus ją teikiant ir jų buvimo vieta;
- kliento priklausomybė nuo paslaugos, įskaitant tai, kaip dažnai paslauga bus teikiama;
- teisinė ir reglamentavimo aplinka, kurioje teikiama paslauga;
- ar klientas yra viešojo intereso įmonė;
- kliento įmonės vadovybės ir darbuotojų ekspertinės patirties lygis atsižvelgiant į tokias

teikiamos paslaugos rūši;

- kiek klientas sprendžia nustatant reikšmingus dalykus, dėl kurių turi būti priimtas sprendimas (žr. R5400.20–R5400.21 dalis);
- ar paslaugos rezultatai turės įtakos informacijoje apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareiškė nuomonę, atspindėtiems dalykams ar tokią informaciją pagrindžiantiems įrašams ir, jeigu taip:
  - koku mastu paslaugos rezultatai turės reikšmingos įtakos informacijai apie tvarumą;
  - subjektyvumo nustatant informacijoje apie tvarumą atspindėtų dalykų atitinkamas sumas, atskleidimus ar jų tvarkymo būdus;
- paslaugos įtakos (jeigu yra) sistemoms, kuriose generuojama informacija, pobūdis ir mastas, kai tokia informacija sudaro reikšmingą dalį kliento:
  - informacijos apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareiškė nuomonę, ar tokią informaciją pagrindžiančių įrašų;
  - informacijai apie tvarumą taikomą vidaus kontrolę;
- kiek tvarumo užtikrinimo užduoties metu bus pasikliaunama paslaugos rezultatu;
- atlygis, susijęs su ne audito paslaugų teikimu.

5600.10 A3. 5601–5610 skirsniuose pateikti papildomų veiksmų, kurie yra svarbūs, siekiant įvertinti nepriklausomumui kylančias grėsmes dėl tam tikrų ne užtikrinimo paslaugų teikimo ir tokių grėsmių lygį, pavyzdžių.

Su informacija apie tvarumą susijęs reikšmingumas

5600.11 A1. Reikšmingumas – tai veiksnys, kuris svarbus vertinant grėsmes, kurios kyla teikiant tvarumo užtikrinimo klientui ne užtikrinimo paslaugą. 5601–5610 skirsniuose nurodomas reikšmingumas, susijęs su tvarumo užtikrinimo kliento informacija apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareiškė nuomonę. Su tvarumo užtikrinimo užduotimi susijusi reikšmingumo sąvoka nagrinėjama atitinkamose atskaitomybės ir užtikrinimo tvarkose. Nustatant reikšmingumą reikia priimti profesinį sprendimą ir tam įtakos turi kiekybiniai ir kokybiniai veiksniai. Tam įtakos turi ir suvokimas apie vartotojo informacijos apie tvarumą poreikius. Taikomose atskaitomybės ir užtikrinimo tvarkose gali būti numatyti principai ar gairės, kuriomis remdamasis tvarumo užtikrinimo klientas gali nustatyti vartotojams reikšmingą informaciją.

5600.11 A2. Jeigu Kodeksas aiškiai draudžia teikti tvarumo užtikrinimo klientui ne užtikrinimo paslaugą, įmonei ar tinklo įmonei nėra leidžiama teikti tokios paslaugos neatsižvelgiant į ne užtikrinimo paslaugos, apimančios informaciją apie tvarumą, dėl kurių įmonė pareiškė nuomonę, išdavos ar rezultatų reikšmingumą.

Patarimo ir rekomendacijų teikimas

5600.12 A1. Teikiant patarimą ar rekomendacijas gali kilti savikontrolės grėsmė. Siekiant nustatyti, ar teikiant patarimą ar konsultacijas kyla savikontrolės grėsmė, būtina nustatyti R5600.15 dalyje nurodytus dalykus. Jeigu tvarumo užtikrinimo klientas nėra viešojo intereso įmonė ir jeigu nustatoma savikontrolės grėsmė, įmonė turi, vadovaudamasi konceptualiais pagrindais, įvertinti grėsmę ir į ją reaguoti. Jeigu tvarumo užtikrinimo klientas yra viešojo intereso įmonė, taikomos R5600.17–R5600.18 dalių nuostatos.

Kelių ne užtikrinimo paslaugų teikimas tam pačiam tvarumo užtikrinimo klientui

R5600.13. Kai įmonė ar tinklo įmonė teikia tvarumo užtikrinimo klientui kelias ne užtikrinimo paslaugas, įmonė turi apsvarstyti, ar be grėsmių, kurios kyla dėl kiekvienos tokios paslaugos atskirai, tokių paslaugų bendra įtaka kelia grėsmes nepriklausomumui ar joms daro poveikį.

5600.13 A1. Be to, kas nurodyta 5600.10 A2 dalyje, grėsmių, kurios kyla įmonės nepriklausomumui, kai ji teikia tvarumo užtikrinimo klientui kelias ne užtikrinimo paslaugas, lygiui įvertinti taip pat svarbūs šie veiksniai:

- ar kelių teikiamų paslaugų bendra įtaka didina grėsmės, kurią sukelia kiekviena atskirai įvertinta paslauga, lygį;
- ar kelių teikiamų paslaugų bendra įtaka didina bet kokios grėsmės, kylančios dėl bendrų santykių su tvarumo užtikrinimo klientu, lygį.

5600.13 A2. Kai tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo kartu yra ir auditorius, 4A dalies R600.13 ir 600.13 A1 dalių nuostatos taikomos tuomet, kai tam pačiam klientui teikiamos kelios ne užtikrinimo paslaugos.

Savikontrolės grėsmės

5600.14 A1. Įmonei ar tinklo įmonei teikiant tvarumo užtikrinimo klientui ne užtikrinimo paslaugą gali kilti rizika, kad įmonė pati atliks užtikrinimo procedūras arba tinklo įmonės darbą, tokiu būdu sukeldama savikontrolės grėsmę. Savikontrolės grėsmė – tai grėsmė, kad įmonė ar tinklo įmonė tinkamai neįvertins anksčiau priimto sprendimo ar veiklos, kurią įmonėje ar tinklo įmonėje atlieka asmuo kaip dalį ne užtikrinimo paslaugos, rezultatų, kuriais tvarumo užtikrinimo grupė pasikliaus priimdama sprendimus tvarumo užtikrinimo užduoties metu.

R5600.15. Prieš teikdama tvarumo užtikrinimo klientui ne užtikrinimo paslaugą, įmonė ar tinklo įmonė turi nustatyti, ar teikiant tokią paslaugą gali kilti savikontrolės grėsmė. Tokiu atveju ji turi įvertinti, ar yra rizika kad:

- a) paslaugos rezultatai bus įtraukti į arba paveiks informaciją apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareikš tvarumo nuomonę, ją pagrindžiančius įrašus arba tvarumo atskaitomybei taikomą vidaus kontrolę; arba
- b) atlikdama informacijos apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareikš nuomonę, užtikrinimo darbą tvarumo užtikrinimo grupė vertins paslaugos teikimo metu įmonės ar tinklo įmonės priimtus sprendimus ar atliktus veiksmus arba jais pasikliaus.

Tvarumo užtikrinimo klientai, kurie yra viešojo intereso įmonės

5600.16 A1. Kai tvarumo užtikrinimo klientas yra viešojo intereso įmonė, suinteresuotųjų šalių lūkesčiai dėl įmonės nepriklausomumo yra didesni. Tokie didesni lūkesčiai yra svarbūs atliekant nusimanančios ir informuotos trečiosios šalies testą, skirtą įvertinti savikontrolės grėsmę, kuri kyla teikiant tvarumo užtikrinimo klientui, kuris yra viešojo intereso įmonė, ne užtikrinimo paslaugą.

5600.16 A2. Jeigu teikiant tvarumo užtikrinimo klientui, kuris yra viešojo intereso įmonė, ne užtikrinimo paslaugą kyla savikontrolės grėsmė, tokia grėsmė negali būti pašalinta ir apsaugos priemonėmis sumažinta iki priimtino lygio.

Savikontrolės grėsmės

R5600.17. Įmonė ar tinklo įmonė neturėtų teikti tvarumo užtikrinimo klientui, kuris yra viešojo intereso įmonė, ne užtikrinimo paslaugos, jeigu teikiant tokią paslaugą gali kilti savikontrolės grėsmė, susijusi su informacijos apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareikš nuomonę, užtikrinimo darbu (žr. 5600.14 A1 ir R5600.15 dalis).

Patarimo ir rekomendacijų teikimas

R5600.18. Nukrypstant nuo R5600.17 dalies nuostatų, įmonė ar tinklo įmonė gali teikti tvarumo užtikrinimo klientui, kuris yra viešojo intereso įmonė, patarimą arba rekomendacijas dėl informacijos ar dalykų, kurie paaiškėja tvarumo užtikrinimo užduoties metu, su sąlyga, kad įmonė:

- a) neprisiima vadovybės lygio atsakomybės (žr. R5400.20 ir R5400.21 dalis); ir
- b) taiko konceptualiuosius pagrindus nustatyti, įvertinti grėsmes nepriklausomumui (išskyrus savikontrolės grėsmę), kurios galėtų kilti teikiant tokį patarimą.

5600.18 A1. Patarimas ar rekomendacijos, kurie galėtų būti teikiami dėl informacijos ar dalykų, kurie paaiškėja tvarumo užtikrinimo užduoties metu, gali būti, pavyzdžiui:

- patarimas dėl tvarumo atskaitomybės standartų ar politikų ir informacijos apie tvarumą atskleidimo reikalavimų;
- patarimas dėl kontrolės priemonių, susijusių su informacija apie tvarumą, ir metodų, naudojamų nustatant ar apibrėžiant teiktiną informaciją apie tvarumą, tinkamumo;
- pasiūlymas dėl informacijos apie tvarumą koregavimo atsižvelgiant į pastebėjimus, nustatytus tvarumo užtikrinimo užduoties metu;
- pastebėjimų apie tvarumo atskaitomybei taikomą vidaus kontrolę ir procesus aptarimas ir patobulinimų rekomendavimas;
- patarimas dėl grupės tvarumo atskaitomybės politikos laikymosi.

Reagavimas į grėsmes

Visi tvarumo užtikrinimo klientai

5600.19 A1. R5120.10–5120.10 A2 dalyse nurodyti reikalavimai ir aiškinamoji medžiaga, įskaitant apsaugos priemonių apibūdinimą, kurie svarbūs reaguojant į grėsmes nepriklausomumui.

5600.19 A2. Nepriklausomumui kylančios grėsmės dėl tvarumo užtikrinimo klientui teikiama ne užtikrinimo paslauga ar kelių paslaugų skiriasi priklausomai nuo tvarumo užtikrinimo užduoties faktų ir aplinkybių bei paslaugų pobūdžio. Į tokias grėsmes galima būtų reaguoti taikant apsaugos priemones arba keičiant pasiūlytos paslaugos apimtį.

5600.19 A3. Veiksmų, kurie galėtų būti apsaugos priemonėmis nuo tokių grėsmių, pavyzdžiai:

- paskirti profesionalus, kurie nėra tvarumo užtikrinimo grupės nariais, teikti paslaugą;
- paskirti tinkamą peržiūrą atliekantį asmenį, kuris nedalyvavo teikiant paslaugą, peržiūrėti tvarumo užtikrinimo darbą arba suteiktą paslaugą.
- kreiptis išankstinio išaiškinimo į atitinkamą instituciją (pvz., mokesčių instituciją) dėl paslaugos rezultato.

5600.19 A4. Gali nebūti apsaugos priemonių, skirtų sumažinti grėsmę, kilusią teikiant tvarumo užtikrinimo klientui ne užtikrinimo paslaugą, iki priimtino lygio. Tokiais atvejais, vadovaujantis konceptualiaisiais pagrindais, įmonė ar tinklo įmonė turi:

- (a) pakoreguoti pasiūlytos paslaugos apimtį, kad pašalintų aplinkybes, dėl kurių kyla grėsmės;
- (b) atsisakyti teikti paslaugą, dėl kurios kyla grėsmės, arba nutraukti jos teikimą, kai tokių grėsmių negalima pašalinti ar sumažinti iki priimtino lygio; arba

(c) nutraukti tvarumo užtikrinimo užduotį.

Komunikavimas su už valdymą atsakingais asmenimis dėl ne užtikrinimo paslaugų

Visi tvarumo užtikrinimo klientai

5600.20 A1. 5400.40 A1 ir 5400.40 A2 dalių nuostatos svarbios įmonei, kai ji komunikuoja su už valdymą atsakingais asmenimis dėl ne užtikrinimo paslaugų teikimo.

Tvarumo užtikrinimo klientai, kurie yra viešojo intereso įmonės

5600.21 A1. Pagal R5600.22 ir R5600.24 dalis reikalaujama, kad įmonė komunikuotų su viešojo intereso įmonės už valdymą atsakingais asmenimis prieš tai, kai įmonė ar tinklo įmonė pradės teikti ne užtikrinimo paslaugas subjektui, kurio bendrovių valdysenos struktūroje viešojo intereso įmonė užima tokią dalį, dėl kurios galėtų kilti grėsmė, kad įmonė nebus nepriklausoma nuo viešojo intereso įmonės. Komunikuojant siekiama, kad viešojo intereso įmonės už valdymą atsakingi asmenys galėtų užtikrinti tinkamą įmonės, kuri teikia užtikrinimą dėl viešojo intereso įmonės informacijos apie tvarumą, nepriklausomumo priežiūrą.

5600.21 A2. Siekdama palengvinti tokio reikalavimo vykdymą, įmonė gali suderinti su viešojo intereso įmonės už valdymą atsakingais asmenimis tvarką dėl to, kada ir kam įmonė turi komunikuoti. Tokia tvarka galėtų būti skirta:

- nustatyti informacijos apie pasiūlytos ne užtikrinimo paslaugos teikimo tvarką, dėl kurios galėtų būti susitariama kiekvienos atskiros užduoties atveju, bendros politikos arba kitokiu pagrindu;
- nustatyti subjektus, kuriems tvarka būtų taikoma ir kuriuos galėtų sudaryti bendrovių struktūroje esančios kitos viešojo intereso įmonės;
- nustatyti paslaugas, kurios gali būti teikiamos R5600.22 dalyje nurodytiems subjektams negavus specialaus patvirtinimo iš už valdymą atsakingų asmenų, jeigu jie, remiantis bendra politika, sutinka, kad paslaugos nėra draudžiamos pagal šio skyriaus nuostatas ir kad jos nesukels grėsmių įmonės nepriklausomumui arba, jeigu tokios grėsmės kyla, kad jos bus priimtino lygio;
- nustatyti, kaip skirtingų viešojo intereso įmonių, priklausančių tai pačiai bendrovių struktūrai, už valdymą atsakingi asmenys nusprendžia, kad būtina priskirti paslaugų tvirtinimo įgaliojimus;
- nustatyti tvarką, kuria būtina vadovautis tais atvejais, kai reikia pateikti informaciją už valdymą atsakingiems asmenims, kad jie galėtų įvertinti, ar pasiūlyta paslauga, kuri gali kelti grėsmę įmonės nepriklausomumui, yra draudžiama arba ribojama pagal profesinius standartus, įstatymus ar kitus teisės aktus, arba ją teikiant galėtų būti atskleista neskelbtina arba konfidenciali informacija;
- nurodyti, kaip galėtų būti sprendžiami klausimai, kurių tvarka neapima.

R5600.22. Prieš įmonei, kuri atlieka viešojo intereso įmonės informacijos apie tvarumą užtikrinimo darbą, arba tinklo įmonei prisiimant užduotį teikti ne užtikrinimo paslaugą:

- A)** tokiai viešojo intereso įmonei;
- B)** subjektui, kuris tiesiogiai arba netiesiogiai kontroliuoja tokią viešojo intereso įmonę; arba
- C)** subjektui, kurį tiesiogiai arba netiesiogiai kontroliuoja tokia viešojo intereso įmonė;

įmonė turi (jeigu to jau nepadare užvaldydama tvarką, suderintą su užvaldydama atsakingais asmenimis):

- a) informuoti viešojo intereso įmonės užvaldydama atsakingus asmenis apie tai, kad įmonė nustatė, jog paslaugų teikimas:
  - i) nėra draudžiamas; ir
  - ii) nesukels grėsmių įmonės kaip viešojo intereso įmonės tvarumo užtikrinimą teikiančio asmens nepriklausomumui arba kad bet kokia nustatyta grėsmė yra priimtino lygio arba, jeigu nėra, kad ji bus pašalinta arba sumažinta iki priimtino lygio; ir
- b) pateikti viešojo intereso įmonės užvaldydama atsakingiems asmenims informaciją, kad jie galėtų pagrįstai įvertinti paslaugos teikimo įtaką įmonės nepriklausomumui.

5600.22 A1. Informacija, kuri galėtų būti teikiama viešojo intereso įmonės užvaldydama atsakingiems asmenims apie konkrečią ne užtikrinimo paslaugą, gali būti, pavyzdžiui:

- paslaugos, kuri bus teikiama, pobūdis ir apimtis;
- pasiūlyto atlygio pagrindas ir suma;
- jeigu įmonė nustatė, kad teikiant pasiūlytas paslaugas galėtų kilti grėsmės nepriklausomumui, pagrindas, kuriuo remdamasi įmonė įvertino, kad grėsmės yra priimtino lygio, arba, jeigu jos nėra priimtino lygio, veiksmai, kurių įmonė ar tinklo įmonė imsis, nepriklausomumui kylančioms grėsmėms sumažinti iki priimtino lygio;
- ar dėl skirtingų paslaugų teikimo bendros įtakos kyla grėsmės nepriklausomumui ar keičiasi anksčiau nustatytų grėsmių lygis.

R5600.23. Įmonė ar tinklo įmonė neturėtų teikti ne užtikrinimo paslaugos nė vienam iš R5600.22 dalyje nurodytų subjektų, jeigu viešojo intereso įmonės užvaldydama atsakingi asmenys nepateikė sutikimo remiantis su užvaldydama atsakingais asmenimis suderinta tvarka arba, konkrečios paslaugos atveju, nesutiko su:

- a) įmonės padaryta išvada, kad paslaugos teikimas nesukels grėsmės įmonės nepriklausomumui teikiant viešojo intereso įmonei tvarumo užtikrinimo paslaugą arba kad bet kokia nustatyta grėsmė yra priimtino lygio arba, jeigu nėra, kad ji bus pašalinta arba sumažinta iki priimtino lygio; ir
- b) tokių paslaugų teikimu.

R5600.24. Nukrypstant nuo R5600.22 ir R5600.23 dalių nuostatų, kai įmonei draudžiama pagal taikomus profesinius standartus, įstatymus ar kitus teisės aktus teikti viešojo intereso įmonės užvaldydama atsakingiems asmenims informaciją apie pasiūlytas ne užtikrinimo paslaugas, arba kai teikiant tokią informaciją bus atskleidžiama neskelbtina arba konfidenciali informacija, įmonė gali teikti pasiūlytą paslaugą su sąlyga, kad:

- a) įmonė pateikia tokią informaciją, kokia yra, nepažeisdama savo teisinių ar profesinių įsipareigojimų;
- b) įmonė informuoja viešojo intereso įmonės užvaldydama atsakingus asmenis, kad paslaugos teikimas nesukels grėsmės įmonės nepriklausomumui nuo viešojo intereso įmonės arba kad bet kokia nustatyta grėsmė yra priimtino lygio arba, jeigu nėra, kad ji bus pašalinta arba sumažinta iki priimtino lygio; ir

- c) už valdymą atsakingi asmenys neprieštarauja įmonės b punkte nurodytoms išvadoms.

R5600.25. Įmonė ar tinklo įmonė, atsižvelgusi į dalykus, kuriuos išskėlė tvarumo užtikrinimo kliento, kuris yra viešojo intereso įmonė, už valdymą atsakingi asmenys arba R5600.22 dalyje nurodytas subjektas, kuris yra paslaugos gavėjas, turėtų atsisakyti teikti ne užtikrinimo paslaugą arba nutraukti tvarumo užtikrinimo užduotį, jeigu:

- a) įmonei arba tinklo įmonei draudžiama teikti bet kokią informaciją tvarumo užtikrinimo kliento, kuris yra viešojo intereso įmonė, už valdymą atsakingiems asmenims, jeigu tokia situacija nėra išsprendžiama remiantis iš anksto su už valdymą atsakingais asmenimis suderinta tvarka; arba
- b) tvarumo užtikrinimo kliento, kuris yra viešojo intereso įmonė, už valdymą atsakingi asmenys nesutinka su įmonės išvada, kad paslaugos teikimas nesukels grėsmės įmonės nepriklausomumui nuo viešojo intereso įmonės arba kad bet kokia nustatyta grėsmė yra priimtino lygio arba, jeigu nėra, kad ji bus pašalinta arba sumažinta iki priimtino lygio.

Tvarumo užtikrinimo klientas, kuris vėliau tampa viešojo intereso įmone

R5600.26. Ne užtikrinimo paslauga, kurią įmonė arba tinklo įmonė dabar teikia ar anksčiau teikė tvarumo užtikrinimo klientui, nepažeidžia įmonės arba tinklo įmonės nepriklausomumo, kai klientas tampa viešojo intereso įmone, jeigu:

- a) ankstesnė ne užtikrinimo paslauga buvo suteikta laikantis šio skyriaus nuostatų, susijusių su tvarumo užtikrinimo klientais, kurie nėra viešojo intereso įmonės;
- b) šiuo metu tvarumo užtikrinimo klientams, kurie yra viešojo intereso įmonės, teikiamos ne užtikrinimo paslaugos, kurios nėra leistinos pagal šio skyriaus nuostatas, yra nustojamos teikti iki tvarumo užtikrinimo klientui tampant viešojo intereso įmone arba, jeigu neįmanoma, kaip galima greičiau po to, kai klientas tampa viešojo intereso įmone; ir
- c) įmonė ir kliento, kuris tampa viešojo intereso įmone, už valdymą atsakingi asmenys susitaria ir imasi tolesnių veiksmų kaip atsako į grėsmes nepriklausomumui, kurios nėra priimtino lygio.

5600.26 A1. Veiksmų, kuriuos įmonė gali rekomenduoti tvarumo užtikrinimo klientui, pavyzdžiais, galėtų būti kitos įmonės pasitelkimas:

- peržiūrėti ar pakartotinai atlikti paveiktą tvarumo užtikrinimo darbą tiek, kiek to reikia;
- įvertinti ne užtikrinimo paslaugos rezultatus arba pakartotinai suteikti ne užtikrinimo paslaugą tiek, kiek to reikia, kad kita įmonė galėtų prisiimti atsakomybę už tokią paslaugą.

Nuostatos dėl tam tikrų susijusių subjektų

R5600.27. Šiame skyriuje pateikiami reikalavimai, kuriais draudžiama įmonėms ir tinklo įmonėms teikti tam tikras ne užtikrinimo paslaugas tvarumo užtikrinimo klientams. Nukrypstant nuo šių ir R5400.20 dalies reikalavimo, įmonė ar tinklo įmonė gali prisiimti vadovybės lygio atsakomybę arba teikti tam tikras ne užtikrinimo paslaugas, kurias kitais atvejais būtų draudžiama teikti toliau nurodytiems subjektams, susijusiems su klientu, dėl kurio informacijos apie tvarumą įmonė pareiškė nuomonę:

- a) subjektui, kuris tiesiogiai ar netiesiogiai kontroliuoja klientą;
- b) subjektui, turinčiam tiesioginį finansinį interesų kliento įmoneje, kai toks subjektas turi reikšmingos įtakos kliento įmonei ir šio subjekto interesai kliento įmoneje jai yra reikšmingi; arba
- c) subjektui, kuris yra bendrai kontroliuojamas kartu su klientu, jeigu tenkinamos visos šios

sąlygos:

- i) įmonė ar tinklo įmonė nepareiškia nuomonės dėl susijusio subjekto informacijos apie tvarumą;
- ii) įmonė ar tinklo įmonė tiesiogiai arba netiesiogiai neprisiima vadovybės lygio atsakomybės subjekte, dėl kurio informacijos apie tvarumą įmonė pareiškė nuomonę;
- iii) dėl teikiamų paslaugų nekyla savikontrolės grėsmė; ir
- iv) įmonė reaguoja į kitas grėsmes, kurios kyla teikiant tokias paslaugas ir kurios nėra priimtino lygio.

Dokumentavimas

5600.28 A1. Dokumentuojant įmonės išvadas apie šio skyriaus nuostatų laikymąsi remiantis R5400.60 ir 5400.60 A1 dalimis galima nurodyti:

- pagrindinius įmonės suprastus aspektus apie ne užtikrinimo paslaugas, kuri turi būti teikiama, pobūdį ir tai, ar paslauga galėtų paveikti informaciją apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareiškė nuomonę, ir kaip paveikti;
- bet kokios grėsmės nepriklausomumui, kuri kyla teikiant paslaugą tvarumo užtikrinimo klientui, pobūdį, įskaitant tai, ar tvarumo užtikrinimo procedūros apims paslaugos rezultatus;
- vadovybės dalyvavimo pasiūlytų ne užtikrinimo paslaugų teikimo ir priežiūros procese mastą;
- apsaugos priemonės, kurios taikomos, ar kitus veiksmus, kurių imtasi reaguojant į grėsmę nepriklausomumui;
- pagrindą, kuriuo remdamasi įmonė nustatė, kad paslauga nėra draudžiama ir kad bet kokia nustatyta grėsmė nepriklausomumui yra priimtino lygio;
- kai laikomasi nuostatos dėl pasiūlytos ne užtikrinimo paslaugos teikimo R5600.22 dalyje nurodytiems subjektams, veiksmai, kurių imtasi siekiant laikytis R5600.22–R5600.24 dalių nuostatų.

5601 SKIRSNIS. DUOMENŲ IR INFORMACIJOS APIE TVARUMĄ PASLAUGOS

Įžanga

5601.1. Be šiame skirsnyje išdėstytų specialių reikalavimų ir taikymo medžiagos, būtina laikytis 5600.1–5600.28 A1 dalių reikalavimų ir taikymo medžiagos dėl konceptualiųjų pagrindų taikymo teikiant tvarumo užtikrinimo klientui duomenų ir informacijos apie tvarumą paslaugas, kad jis galėtų parengti ir tvarkyti duomenis, įrašus ar informaciją apie tvarumą.

Reikalavimai ir taikymo medžiaga

Bendrosios nuostatos

5601.2 A1. Vadovybė yra atsakinga už informacijos apie tvarumą parengimą ir pateikimą pagal taikomą tvarumo atskaitomybės tvarką. Ši atsakomybė apima:

- tvarumo atskaitomybės politikų ir atskaitomybės tvarkų, parengtų pagal šias politikas, nustatymą;

- elektroninių ar kitokios formos pirminių dokumentų arba duomenų, patvirtinančių sandorio, įvykio ar kito dalyko, įtraukto į informaciją apie tvarumą, buvimą, rengimą arba jų keitimą;
- duomenų ar įrašų apie tvarumą registruose darymą ar jų keitimą;
- informacijos apie tvarumą klasifikacijos nustatymą ar tvirtinimą.

Pagal R5400.20 dalies nuostatas įmonei arba tinklo įmonei draudžiama priimti vadovybės lygio atsakomybę.

Paslaugos apibūdinimas

5601.3 A1. Duomenų ir informacijos apie tvarumą paslaugos apima platų spektrą paslaugų, įskaitant:

- duomenų įrašų apie tvarumą ar teikiamos informacijos apie tvarumą parengimą;
- duomenų, įvykių ar kitų dalykų, įtraukiamų į informaciją apie tvarumą, registravimą;
- informacijos apie tvarumą netikslumų pašalinimą;
- esamos informacijos apie tvarumą, parengtos pagal vienokią tvarumo atskaitomybės tvarką, keitimą į informaciją, parengtą pagal kitokią tvarką;
- apskaitos ir sąskaitybos paslaugas, kurios gali turėti įtakos informacijai apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareiškia nuomonę.

Grėsmės, kurios gali kilti teikiant duomenų ir informacijos apie tvarumą paslaugas

Visi tvarumo užtikrinimo klientai

5601.4 A1. Teikiant tvarumo užtikrinimo klientui duomenų ir informacijos apie tvarumą paslaugas kyla savikontrolės grėsmė, kai yra rizika, kad paslaugų rezultatai paveiks informaciją apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareiškia nuomonę, duomenis apie tvarumą ar tokią informaciją pagrindžiančius įrašus.

Tvarumo užtikrinimo klientai, kurie nėra viešojo intereso įmonės

R5601.5. Įmonė arba tinklo įmonė neturėtų teikti tvarumo užtikrinimo klientui, kuris nėra viešojo intereso įmonė, duomenų ar informacijos apie tvarumą paslaugų, kurios gali turėti įtakos informacijai apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareiškia nuomonę, išskyrus, kai:

- a) paslaugos yra rutininio ar mechaninio pobūdžio; ir
- b) įmonė reaguoja į bet kokias grėsmes, kurios nėra priimtino lygio.

5601.5 A1. Duomenų ar informacijos apie tvarumą paslaugos, kurios yra rutininio ar mechaninio pobūdžio:

- a) apima informaciją, duomenis ar medžiagą, dėl kurių klientas priėmė sprendimus ir kurių galėtų prireikti; ir
- b) jų teikimo metu beveik arba visiškai nereikia priimti profesinio sprendimo.

5601.5 A2. Duomenų ar informacijos apie tvarumą paslaugos gali būti rankinės arba automatizuotos. Siekiant nustatyti, ar automatizuota paslauga yra rutininio ar mechaninio pobūdžio, būtina apsvarstyti tokius veiksnius kaip technologijos atliekama veikla ir jos rezultatai, ar naudojant technologiją teikiama automatizuota paslauga, kuri yra ar turi būti pagrįsta įmonės ar tinklo įmonės ekspertine patirtimi arba sprendimu.

5601.5 A3. Rankinės ar automatizuotos paslaugos, kurios galėtų būti laikomos rutininio ar mechaninio

pobūdžio, yra, pavyzdžiui:

- skaičiavimų ar ataskaitų rengimas remiantis kliento ar trečiosios šalies duomenimis ir jų pateikimas klientui patvirtinti;
- pasikartojančių duomenų, kurie yra lengvai nustatomi iš pirminių dokumentų, registravimas, kai klientas yra nustatęs arba patvirtinęs atitinkamą klasifikaciją;
- kliento užkoduotų ar iš trečiųjų šalių gautų duomenų įtraukimas į informacijos apie tvarumą įrašus;
- teiktinos informacijos apie tvarumą rengimas remiantis informacija kliento patvirtintuose įrašuose ir susijusių pastabų rengimas remiantis kliento patvirtintais įrašais;
- faktinių duomenų apie tvarumą rinkimas iš kliento ar trečiosios šalies nustatytų šaltinių ir pateikimas palyginamumo tikslais.

Įmonė ar tinklo įmonė gali teikti tokias paslaugas tvarumo užtikrinimo klientams, kurie nėra viešojo intereso įmonės, su sąlyga, kad įmonė ar tinklo įmonė laikosi R5400.21 dalies reikalavimų, skirtų užtikrinti, kad ji neprisiima vadovybės lygio atsakomybės už paslaugą, taip pat R5601.5 dalies b punkto reikalavimo.

5601.5 A4. Veiksmų, kurie galėtų būti apsaugos priemonėmis nuo savikontrolės grėsmės, kuri kyla teikiant tvarumo užtikrinimo klientui, kuris nėra viešojo intereso įmonė, rutininio ar mechaninio pobūdžio duomenų ir informacijos apie tvarumą paslaugas, pavyzdžiai:

- paskirti profesionalus, kurie nėra tvarumo užtikrinimo grupės nariais, teikti paslaugą;
- paskirti tinkamą peržiūrą atliekantį asmenį, kuris nedalyvavo teikiant paslaugą, peržiūrėti tvarumo užtikrinimo darbą arba suteiktą paslaugą.

Tvarumo užtikrinimo klientai, kurie yra viešojo intereso įmonės

R5601.6. Įmonė ar tinklo įmonė neturėtų teikti tvarumo užtikrinimo klientui, kuris yra viešojo intereso įmonė, duomenų ir informacijos apie tvarumą paslaugų, kurios gali turėti įtakos informacijai apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareiškia nuomonę.

[R5601.7 dalis yra sąmoningai palikta tuščia]

5602 SKIRSNIS. ADMINISTRACINĖS PASLAUGOS

Įžanga

5602.1. Be šiame skirsnyje nurodytos specialios taikymo medžiagos, būtina laikytis 5600.1–5600.28 A1 dalių reikalavimų ir taikymo medžiagos dėl konceptualiųjų pagrindų taikymo teikiant administracines paslaugas.

Taikymo medžiaga

Paslaugos apibūdinimas

5602.2 A1. Administracinės paslaugos – tai pagalba klientams atlikti rutininio ar mechaninio pobūdžio užduotis vykdant įprastą veiklą.

5602.2 A2. Administracinių paslaugų pavyzdžiai:

- teksto apdorojimas ar dokumentų formatavimas;
- administracinių ar teisės aktų nustatytų formų, kuriuos tvirtina klientas, rengimas;
- tokių formų pateikimas pagal kliento nurodymus;
- dokumentų pateikimo datų sekimas ir tvarumo užtikrinimo kliento informavimas apie tokias datas.

Grėsmės, kurios gali kilti teikiant administracines paslaugas

Visi tvarumo užtikrinimo klientai

5602.3 A1. Teikiant administracines paslaugas tvarumo užtikrinimo klientui, dažniausiai grėsmių nekyla, kai tokios paslaugos yra kanceliarinio pobūdžio ir jų teikimo metu beveik ar visiškai nereikia priimti profesinio sprendimo.

5603 SKIRSNIS. Į ATEITĮ ORIENTUOTOS INFORMACIJOS VERTINIMO IR PATARIAMOSIOS PASLAUGOS

Įžanga

5603.1. Be šiame skirsnyje išdėstytų specialių reikalavimų ir taikymo medžiagos, būtina laikytis 5600.1–5600.28 A1 dalių reikalavimų ir taikymo medžiagos dėl konceptualiųjų pagrindų taikymo teikiant tvarumo užtikrinimo klientui į ateitį orientuotos informacijos vertinimo ir patariamąsias paslaugas.

Reikalavimai ir taikymo medžiaga

Paslaugos apibūdinimas

5603.2 A1. Teikiant į ateitį orientuotos informacijos vertinimo ir patariamąsias paslaugas, įskaitant prognozių rengimo paslaugas, daromos prielaidos dėl būsimų įvykių, taikomos atitinkamos metodikos ir būdai ar jų deriniai, siekiant apskaičiuoti turto, įsipareigojimų arba viso subjekto ar jo dalies konkrečią vertę arba kelias vertes. Tokių paslaugų metu gali būti pateikiamos nepiniginės vertės, pavyzdžiui, prognozuojant materialiujų išteklių įverčius arba gamybos proceso metu išsiskiriančių pavojingų medžiagų kiekius.

5603.2 A2. Jeigu į įmonę arba tinklo įmonę kreipiamasi dėl į ateitį orientuotos informacijos vertinimo ar patariamąsios paslaugos, siekiant padėti tvarumo užtikrinimo klientui įvykdyti mokesčių deklaracijų teikimo prievoles ar įgyvendinti mokesčių planavimo tikslus, o paslaugos rezultatai neturi įtakos informacijai apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareikš nuomonę, ar tokią informaciją pagrindžiantiems įrašams, išskyrus su mokesčiu susijusius apskaitos įrašus, taikomi 5604.17 A1–5604.19 A1 dalyse išdėstyti reikalavimai ir taikymo medžiaga, susiję su tokia paslauga.

Grėsmės, kurios gali kilti teikiant į ateitį orientuotos informacijos vertinimo ir patariamąsias paslaugas

Visi tvarumo užtikrinimo klientai

5603.3 A1. Teikiant tvarumo užtikrinimo klientui į ateitį orientuotos informacijos vertinimo ir patariamąją paslauga gali kilti savikontrolės grėsmė, kai yra rizika, kad paslaugos rezultatai turės įtakos informacijai apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareikš nuomonę, ar tokią informaciją pagrindžiantiems įrašams. Teikiant tokią paslaugą taip pat galėtų kilti tarpininkavimo grėsmė.

5603.3 A2. Savikontrolės arba tarpininkavimo grėsmėms, kurios kyla teikiant tvarumo užtikrinimo klientui į ateitį

orientuotos informacijos vertinimo ir patariamąją paslaugą, nustatyti ir jų lygiui įvertinti svarbūs šie veiksniai:

- paslaugos rezultatų naudojimas ir paskirtis ar jų įtraukimas į ataskaitą;
- ar paslaugos rezultatai bus skelbiami viešai;
- ar paslaugos metodika grindžiama įstatymu ar kitu teisės aktu, kitais precedentais ar nustovėjusia praktika;
- kliento dalyvavimo nustatant ir tvirtinant paslaugos metodiką ir kitus svarbius dalykus mastas;
- subjektyvumo, būdingo paslaugos objektui, lygis, kai taikomos standartinės ar nustatytos metodikos;
- ar paslauga turės reikšmingos įtakos informacijai apie tvarumą;
- atskleidimų, susijusių su paslaugos objektu, informacijoje apie tvarumą apimtis;
- susijusių verčių kintamumas dėl priklausomybės nuo busimų įvykių.

Kai nustatoma su tvarumo užtikrinimo klientu, kuris yra viešojo intereso įmonė, susijusi savikontrolės grėsmė, taikomos R5603.5 dalies nuostatos.

Tvarumo užtikrinimo klientai, kurie nėra viešojo intereso įmonės

5603.3 A3. Veiksmų, kurie galėtų būti apsaugos priemonėmis nuo savikontrolės ar tarpininkavimo grėsmių, kurios kyla teikiant tvarumo užtikrinimo klientui, kuris nėra viešojo intereso įmonė, į ateitį orientuotos informacijos vertinimo ir patariamąją paslaugą, pavyzdžiai:

- profesionalų, kurie nėra tvarumo užtikrinimo grupės nariai, pasitelkimas teikti paslaugą galėtų būti atsaku į savikontrolės ar tarpininkavimo grėsmes;
- tinkamo peržiūrą atliekančio asmens, kuris nedalyvavo teikiant paslaugą, paskyrimas peržiūrėti tvarumo užtikrinimo darbą ar atliktą paslaugą galėtų būti atsaku į savikontrolės grėsmę;

R5603.4. Įmonė ar tinklo įmonė neturėtų teikti į ateitį orientuotos informacijos vertinimo ir patiriamosios paslaugos tvarumo užtikrinimo klientui, kuris nėra viešojo intereso įmonė, jeigu:

- a) paslaugai būdingas didelis subjektyvumas; ir
- b) paslauga turės reikšmingos įtakos informacijai apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareikš nuomonę.

5603.4 A1. Tam tikroms į ateitį orientuotos informacijos vertinimo ir patiriamosioms paslaugoms nėra būdingas didelis subjektyvumas. Taip dažniausiai nutinka, kai pagrindinės prielaidos yra nustatytos įstatymo ar kito teisės akto, arba taikomi metodai ir metodikos yra grindžiami visuotinai pripažintais standartais ar yra nustatyti įstatymu ar kitu teisės aktu. Esant tokioms aplinkybėms, tikėtina, jog dviejų ar daugiau šalių suteiktos į ateitį orientuotos informacijos vertinimo ar patiriamosios paslaugos rezultatai reikšmingai nesiskirs.

Tvarumo užtikrinimo klientai, kurie yra viešojo intereso įmonės

Savikontrolės grėsmės

R5603.5. Įmonė ar tinklo įmonė neturėtų teikti tvarumo užtikrinimo klientui, kuris yra viešojo intereso įmonė, vertinimo ar patiriamosios paslaugos dėl į ateitį orientuotos informacijos, jeigu teikiant tokias

paslaugas galėtų kilti savikontrolės grėsmė (žr. R5600.15 ir R5600.17 dalis).

Tarpininkavimo grėsmės

5603.5 A1. Vienas iš veiksmų, kaip apsaugos priemonė nuo tarpininkavimo grėsmės, kylančios teikiant tvarumo užtikrinimo klientui, kuris yra viešojo intereso įmonė, į ateitį orientuotos informacijos vertinimo ar patariamąją paslaugą, yra, pavyzdžiui, profesionalų, kurie nėra tvarumo užtikrinimo grupės nariai, pasitelkimas teikti paslaugą.

5604 SKIRSNIS. MOKESČIŲ PASLAUGOS

Įžanga

5604.1. Be šiame skirsnyje išdėstytų specialių reikalavimų ir taikymo medžiagos, būtina laikytis 5600.1–5600.28 A1 dalių reikalavimų ir taikymo medžiagos dėl conceptualiųjų pagrindų taikymo teikiant tvarumo užtikrinimo klientui mokesčių paslaugą.

Reikalavimai ir taikymo medžiaga

Paslaugos apibūdinimas

5604.2 A1. Mokesčių paslaugos apima platų spektrą paslaugų. Šiame skirsnyje nagrinėjami šie konkretūs dalykai:

- mokesčių deklaracijų rengimas;
- mokesčių apskaičiavimas apskaitos įrašų darymo ar informacijos apie tvarumą rengimo tikslais;
- patarimų mokesčių klausimais paslaugos;
- mokesčių planavimo paslaugos;
- mokesčių paslaugos, apimančios vertinimą;
- pagalba sprendžiant mokestinius ginčus.

5604.2 A2. Mokesčių paslaugas galima vertinti tokių pagrindinių paslaugų kaip mokesčių planavimas ar mokestinių prievolių vykdymas lygiu. Tačiau praktikoje tokios paslaugos dažnai yra tarpusavyje susijusios ir galėtų būti teikiamos kartu su kitomis įmonės ne užtikrinimo paslaugomis, pavyzdžiui, bendrovių finansų paslaugomis. Todėl praktiškai neįmanoma konkrečių mokesčių paslaugų keliamų grėsmių priskirti bendrai kategorijai.

5604.2 A3. Nors mokesčių paslaugos paprastai yra susijusios su finansine informacija ir apskaitos įrašais, tokios paslaugos taip pat gali būti susijusios su informacija apie tvarumą ir, jeigu jos yra susijusios, gali turėti įtakos informacijai apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareikš nuomonę, ar tokią informaciją pagrindžiantiems įrašams.

Grėsmės, kurios gali kilti teikiant mokesčių paslaugas

5604.3 A1. Teikiant tvarumo užtikrinimo klientui mokesčių paslaugas gali kilti savikontrolės grėsmė, kai yra rizika, kad paslaugų rezultatai turės įtakos informacijai apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareikš nuomonę, ar tokią informaciją pagrindžiantiems įrašams. Teikiant tokias paslaugas taip pat galėtų kilti tarpininkavimo grėsmė.

5604.3 A2. Savikontrolės arba tarpininkavimo grėsmėms, kurios kyla teikiant bet kokias mokesčių paslaugą tvarumo užtikrinimo klientui, nustatyti ir jų lygiui įvertinti svarbūs šie veiksniai:

- konkrečios užduoties ypatybės;
- kliento darbuotojų ekspertinė patirtis mokesčių srityje;
- mokesčių institucijų taikoma atitinkamo mokesčio apskaičiavimo ir administravimo sistema bei įmonės arba tinklo įmonės vaidmuo tame procese;
- atitinkamos taikomos apmokestinimo tvarkos sudėtingumas ir sprendimų, kuriuos reikia priimti laikantis tokios tvarkos, reikšmingumas.

Visi tvarumo užtikrinimo klientai

R5604.4. Įmonė ar tinklo įmonė neturėtų teikti tvarumo užtikrinimo klientui mokesčių paslaugos ar rekomenduoti jam sandorį, jeigu paslauga ar sandoris susijęs su rinkodara, planavimu ar pasisakymu išreiškiant pritarimą mokesčių skaičiavimo sistemai, kurią iš pradžių tiesiogiai ar netiesiogiai rekomendavo įmonė ar tinklo įmonė, o esminis tokios mokesčių skaičiavimo sistemos ar sandorio tikslas yra mokesčių vengimas, jeigu įmonė nėra įsitikinusi, kad pasiūlyta mokesčių skaičiavimo sistema pagrįsta taikomu mokesčių įstatymu ar kitu teisės aktu, kuris greičiausiai turės viršenybę.

5604.4 A1. Jeigu mokesčių skaičiavimo sistema pagrįsta taikomu mokesčių įstatymu ar kitu teisės aktu, kuris įmonės įsitikinimu, greičiausiai turės viršenybę, teikiant ne užtikrinimo paslaugą, apibūdinantą R5604.4 dalyje, kyla savanaudiškų interesų, savikontrolės ir tarpininkavimo grėsmės, kurių negalima pašalinti ir apsaugos priemonėmis sumažinti iki priimtino lygio.

A. Mokesčių deklaracijų rengimas

Paslaugos apibūdinimas

5604.5 A1. Teikiant mokesčių deklaracijų rengimo paslaugą:

- padedama klientui įvykdyti jo prievolę surinkti ir parengti informaciją, įskaitant mokėtino mokesčio sumą (dažniausiai standartizuotoje formoje), kurią reikia pateikti atitinkamoms mokesčių institucijoms;
- patarti dėl ankstesnių laikotarpių sandorių pateikimo mokesčių deklaracijoje;
- tvarumo užtikrinimo kliento vardu atsakyti į mokesčių institucijų paklausimus pateikiant papildomą informaciją ar atliekant analizę (pavyzdžiui, pateikiant paaiškinimus dėl pasirinkto metodo ir jo taikymo pagrindimą).

Grėsmės, kurios gali kilti teikiant mokesčių deklaracijų rengimo paslaugas

Visi tvarumo užtikrinimo klientai

5604.6 A1. Teikiant mokesčių deklaracijų rengimo paslaugas grėsmių paprastai nekyla, nes:

- a) mokesčių deklaracijų rengimo paslaugos grindžiamos istorine informacija ir dažniausiai apima tokios istorinės informacijos analizę ir pateikimą remiantis galiojančiais mokesčių įstatymais, įskaitant precedentus ir nusistovėjusią praktiką; ir
- b) mokesčių deklaracijoms taikoma įvairi peržiūros ar patvirtinimo tvarka, kurią mokesčių institucija laiko tinkama.

B. Mokesčių skaičiavimo paslaugos, kurios turi įtakos informacijai apie tvarumą

Paslaugos apibūdinimas

5604.7 A1. Teikiant mokesčių skaičiavimo paslaugas rengiami einamojo ir atidėtojo mokesčio įsipareigojimų ar turto skaičiavimai, skirti padaryti apskaitos įrašus, kurių pagrindu tvarumo užtikrinimo kliento finansinėse ataskaitose parodomas mokesčio turtas arba įsipareigojimai. Kai kuriais atvejais tokios paslaugos taip pat gali turėti įtakos kliento informacijai apie tvarumą.

Grėsmės, kurios gali kilti teikiant mokesčių apskaičiavimo paslaugas

Visi tvarumo užtikrinimo klientai

5604.8 A1. Rengiant tvarumo užtikrinimo klientui einamojo ir atidėtojo mokesčio įsipareigojimų (turto) skaičiavimus, skirtus padaryti apskaitos įrašus, pagrindžiančius tokių sąskaitų likučius, kyla savikontrolės grėsmė, jeigu tokie skaičiavimai turi įtakos informacijai apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareiškia nuomonę.

Tvarumo užtikrinimo klientai, kurie nėra viešojo intereso įmonės

5604.9 A1. Be to, kas nurodyta 5604.3 A2 dalyje, veiksny, kuris svarbus vertinant grėsmės, kylančios, kai tvarumo užtikrinimo klientui rengiami tokie skaičiavimai, lygį yra vertinimas to, ar skaičiavimas gali turėti reikšmingos įtakos informacijai apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareiškia nuomonę.

5604.9 A2. Veiksmų, kurie galėtų būti apsaugos priemonėmis nuo savikontrolės grėsmės, kai tvarumo užtikrinimo klientas nėra viešojo intereso įmonė, pavyzdžiai:

- paskirti profesionalus, kurie nėra tvarumo užtikrinimo grupės nariais, teikti paslaugą;
- paskirti tinkamą peržiūrą atliekantį asmenį, kuris nedalyvavo teikiant paslaugą, peržiūrėti tvarumo užtikrinimo darbą arba suteiktą paslaugą.

Tvarumo užtikrinimo klientai, kurie yra viešojo intereso įmonės

R5604.10. Įmonė ar tinklo įmonė neturėtų teikti tvarumo užtikrinimo klientui, kuris yra viešojo intereso įmonė, einamojo ir atidėtojo mokesčio įsipareigojimų (turto) skaičiavimo parengimo paslaugų, jeigu paslaugos turės įtakos informacijai apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareiškia nuomonę (žr. R5600.15 ir R5600.17 dalis).

C. Patarimų mokesčių klausimais ir mokesčių planavimo paslaugos

Paslaugos apibūdinimas

5604.11 A1. Patarimų mokesčių klausimais ir mokesčių planavimo paslaugos sudaro platų paslaugų spektrą, įskaitant patarimus tvarumo užtikrinimo klientui, kaip mokestiniu požiūriu efektyviau struktūrizuoti veiklą, arba teikti patarimus mokesčių įstatymo ar kito teisės akto taikymo klausimais.

Grėsmės, kurios gali kilti teikiant patarimų mokesčių klausimais ir mokesčių planavimo paslaugas

Visi tvarumo užtikrinimo klientai

5604.12 A1. Teikiant tvarumo užtikrinimo klientui patarimų mokesčių klausimais ir mokesčių planavimo paslaugas gali kilti savikontrolės grėsmė, kai yra rizika, kad paslaugų rezultatai turės įtakos informacijai apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareiškia nuomonę, ar tokią informaciją pagrindžiantiems įrašams. Teikiant tokias paslaugas taip pat galėtų kilti tarpininkavimo grėsmė.

5604.12 A2. Teikiant patarimų mokesčių klausimais ir mokesčių planavimo paslaugas nekils savikontrolės grėsmė, jeigu:

- a) mokesčių institucija pritaria, kad tokios paslaugos būtų teikiamos, arba jų teikimas pagrindžiamas kitais precedentais;
- b) tokios paslaugos pagrįstos nusistovėjusia praktika (kuri yra visuotinai taikoma ir kurios atitinkama mokesčių institucija nekvestionuoja); arba
- c) tokios paslaugos grindžiamos mokesčių įstatymais, kurie, įmonės įsitikinimu, turės viršenybę.

5604.12 A3. Be to, kas nurodyta 5604.3 A2 dalyje, savikontrolės arba tarpininkavimo grėsmėms, kurios kyla teikiant tvarumo užtikrinimo klientams patarimų mokesčių klausimais ir mokesčių planavimo paslaugas, nustatyti ir jų lygiui įvertinti svarbūs šie veiksniai:

- subjektyvumo lygis nustatant tinkamą patarimo mokesčių klausimais traktavimą informacijoje apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareikš nuomonę;
- ar apmokestinimo tvarka yra pagrįsta sprendimu ar buvo kitaip patvirtinta mokesčių institucijos prieš pradėdant rengti informaciją apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareikš nuomonę;
- kokių mastu patarimo mokesčių klausimais paslaugos rezultatai galėtų turėti reikšmingos įtakos informacijai apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareikš nuomonę;

Kai nustatoma su tvarumo užtikrinimo klientu, kuris yra viešojo intereso įmonė, susijusi savikontrolės grėsmė, taikomos R5604.15 dalies nuostatos.

Kai patarimo mokesčių klausimais efektyvumas priklauso nuo konkretaus apskaitos metodo ar pateikimo

R5604.13. Įmonė ar tinklo įmonė neturėtų teikti tvarumo užtikrinimo klientui patarimų mokesčių klausimais ir mokesčių planavimo paslaugų, kai:

- a) tokio patarimo mokesčių klausimais efektyvumas priklauso nuo konkrečios tvarkos ar pateikimo informacijoje apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareikš nuomonę; ir
- b) tvarumo užtikrinimo grupei yra iškilę pagrįstų abejonų dėl susijusios tvarkos ar pateikimo pagal taikomą tvarumo atskaitomybės tvarką tinkamumo.

Tvarumo užtikrinimo klientai, kurie nėra viešojo intereso įmonės

5604.14 A1. Veiksmų, kurie galėtų būti apsaugos priemonėmis nuo savikontrolės ar tarpininkavimo grėsmių, kurios kyla teikiant tvarumo užtikrinimo klientui, kuris nėra viešojo intereso įmonė, patarimų mokesčių klausimais ir mokesčių planavimo paslaugas, pavyzdžiai:

- profesionalų, kurie nėra tvarumo užtikrinimo grupės nariai, pasitelkimas teikti paslaugą galėtų būti atsaku į savikontrolės ar tarpininkavimo grėsmes;
- tinkamo peržiūrą atliekančio asmens, kuris nedalyvavo teikiant paslaugą, paskyrimas peržiūrėti tvarumo užtikrinimo darbą ar atliktą paslaugą galėtų būti atsaku į savikontrolės grėsmę;
- išankstinio išaiškinimo iš mokesčių institucijos gavimas galėtų būti atsaku į savikontrolės arba tarpininkavimo grėsmes.

Tvarumo užtikrinimo klientai, kurie yra viešojo intereso įmonės

Savikontrolės grėsmės

R5604.15. Įmonė ar tinklo įmonė neturėtų teikti tvarumo užtikrinimo klientui, kuris yra viešojo intereso įmonė, patarimų mokesčių klausimais ir mokesčių planavimo paslaugų, jeigu teikiant tokias paslaugas galėtų kilti savikontrolės grėsmė (žr. R5600.15, R5600.17 ir 5604.12 A2 dalis).

Tarpininkavimo grėsmės

5604.15 A1. Veiksmų, kurie galėtų būti apsaugos priemonėmis nuo tarpininkavimo grėsmės, kurios kyla teikiant tvarumo užtikrinimo klientui, kuris yra viešojo intereso įmonė, mokesčių planavimo ir kitas konsultavimo mokesčių klausimais paslaugas, pavyzdžiai:

- paskirti profesionalus, kurie nėra tvarumo užtikrinimo grupės nariais, teikti paslaugą;
- kreiptis išankstinio išaiškinimo į mokesčių instituciją.

D. Mokesčių paslaugos, apimančios vertinimą

Paslaugos apibūdinimas

5604.16 A1. Mokesčių paslaugos, apimančios vertinimą, galėtų būti teikiamos esant įvairioms šioms aplinkybėms:

- sudarant verslo jungimo ir įsigijimo sandorius;
- restruktūrizuojant grupę ar reorganizuojant bendrovę;
- atliekant kainodaros tyrimus;
- sudarant užmokesčio mokėjimo akcijomis susitarimus.

Grėsmės, kurios gali kilti teikiant mokesčių paslaugas, apimančias vertinimą

Visi tvarumo užtikrinimo klientai

5604.17 A1. Teikiant tvarumo užtikrinimo klientui vertinimo mokesčių tikslais paslaugą gali kilti savikontrolės grėsmė, kai yra rizika, kad paslaugos rezultatai turės įtakos informacijai apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareikš nuomonę, ar tokią informaciją pagrindžiantiems įrašams. Teikiant tokią paslaugą taip pat galėtų kilti tarpininkavimo grėsmė.

5604.17 A2. Kai įmonė ar tinklo įmonė teikia vertinimo mokesčių tikslais paslaugas, kad padėtų tvarumo užtikrinimo klientui įvykdyti mokesčių deklaracijų teikimo prievoles ar įgyvendinti mokesčių planavimo tikslus, vertinimo rezultatas gali:

- a) neturėti įtakos informacijai apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareikš nuomonę, ar tokią informaciją pagrindžiantiems įrašams, išskyrus su mokesčiais susijusius apskaitos įrašus. Tokiais atvejais taikomi šiame skirsnyje išdėstyti reikalavimai ir taikymo medžiaga;
- b) turėti įtakos informacijai apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareikš nuomonę, ar tokią informaciją pagrindžiantiems įrašams, neapsiribojant su mokesčiu susijusiais apskaitos įrašais, pavyzdžiui, jeigu atlikus vertinimą, turtas yra perkainojamas. Tokiais atvejais vertinimo paslaugoms taikomi 5603 skirsnyje išdėstyti reikalavimai ir taikymo medžiaga.

5604.17 A3. Savikontrolės grėsmė atliekant tvarumo užtikrinimo klientui vertinimą mokesčių tikslais nekyla, jeigu:

- a) pagrindinės prielaidos nustatomos įstatymu ar kitu teisės aktu arba yra visuotinai priimtos; arba
- b) naudotini metodai ir metodikos yra pagrįsti visuotinai priimtais standartais arba nustatyti įstatymu ar kitu teisės aktu, o vertinimo rezultatai teikiami mokesčių institucijos ar panašios reguliavimo institucijos išorės peržiūrai.

Tvarumo užtikrinimo klientai, kurie nėra viešojo intereso įmonės

5604.18 A1. Įmonė ar tinklo įmonė galėtų atlikti tvarumo užtikrinimo klientui, kuris nėra viešojo intereso įmonė, vertinimą mokesčių tikslais, kai vertinimo rezultatas, padarius su mokesčiais susijusius koregavimus, turi įtakos tik informacijai apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareikš nuomonę, ar tokią informaciją pagrindžiantiems įrašams. Dažniausiai grėsmių nepriklausomumui nekyla, jeigu tokia įtaka informacijai apie tvarumą yra nereikšminga arba jeigu vertinimo rezultatai, įtrauktą į mokesčių deklaraciją ar kitą pateikiamą dokumentą, apima mokesčių institucijos ar panašios reguliavimo institucijos atliekama išorės peržiūra.

5604.18 A2. Jeigu mokesčių tikslais atliekamo vertinimo rezultato išorės peržiūra neapima, o jo įtaka informacijai apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareikš nuomonę, yra reikšminga, be 5604.3 A2 dalyje išvardytų veiksmų, savikontrolės arba tarpininkavimo grėsmėms, kurios kyla teikiant tokias paslaugas tvarumo užtikrinimo klientui, kuris nėra viešojo intereso įmonė, nustatyti ir jų lygiui įvertinti svarbūs šie veiksniai:

- kiek vertinimo metodika pagrįsta mokesčių įstatymu ar kitu teisės aktu, kitais precedentais ar nustovėjusia praktika;
- vertinimui būdingo subjektyvumo lygis;
- pagrindinių duomenų patikimumas ir apimtis.

5604.18 A3. Veiksmų, kurie galėtų būti apsaugos priemonėmis nuo tokių grėsmių, kai tvarumo užtikrinimo klientas nėra viešojo intereso įmonė, pavyzdžiai:

- profesionalų, kurie nėra tvarumo užtikrinimo grupės nariai, pasitelkimas teikti paslaugą galėtų būti atsaku į savikontrolės ar tarpininkavimo grėsmes;
- tinkamo peržiūrą atliekančio asmens, kuris nedalyvavo teikiant paslaugą, paskyrimas peržiūrėti tvarumo užtikrinimo darbą ar atliktą paslaugą galėtų būti atsaku į savikontrolės grėsmę;
- išankstinio išaiškinimo iš mokesčių institucijos gavimas galėtų būti atsaku į savikontrolės arba tarpininkavimo grėsmes.

Tvarumo užtikrinimo klientai, kurie yra viešojo intereso įmonės

Savikontrolės grėsmės

R5604.19. Įmonė ar tinklo įmonė neturėtų teikti tvarumo užtikrinimo klientui, kuris yra viešojo intereso įmonė, vertinimo paslaugos mokesčių tikslais, jeigu teikiant tokią paslaugą galėtų kilti savikontrolės grėsmė (žr. R5600.15, R5600.17 ir 5604.17 A3 dalis).

Tarpininkavimo grėsmės

5604.19 A1. Veiksmų, kurie galėtų būti apsaugos priemonėmis nuo tarpininkavimo grėsmės, kurios kyla teikiant tvarumo užtikrinimo klientui, kuris yra viešojo intereso įmonė, vertinimo mokesčių tikslais paslaugas, pavyzdžiai:

- paskirti profesionalus, kurie nėra tvarumo užtikrinimo grupės nariais, teikti paslaugą;
- kreiptis išankstinio išaiškinimo į mokesčių instituciją.

E. Pagalba sprendžiant mokestinius ginčus

Paslaugos apibūdinimas

5604.20 A1. Poreikis ne užtikrinimo paslaugai, skirtai padėti tvarumo užtikrinimo klientui išspręsti mokestinius ginčus, galėtų atsirasti dėl mokesčių institucijos atlikto mokesčių skaičiavimų ir mokestinės apskaitos įvertinimo. Tokia paslauga galėtų apimti, pavyzdžiui, pagalbos teikimą kai, mokesčių institucijos informuoja klientą apie tai, kad ji atmetė kliento argumentus konkrečiu klausimu, ir kai mokesčių institucija ar pats klientas perduoda klausimą spręsti, pavyzdžiui, arbitražui arba teismui pagal oficialią procedūrą.

Grėsmės, kurios gali kilti teikiant mokestinių ginčų išsprendimo paslaugą

Visi tvarumo užtikrinimo klientai

5604.21 A1. Teikiant tvarumo užtikrinimo klientui mokestinių ginčų išsprendimo paslaugą galėtų kilti savikontrolės grėsmė, kai yra rizika, kad paslaugos rezultatai turės įtakos informacijai apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareikš nuomonę, ar tokią informaciją pagrindžiantiems įrašams. Teikiant tokią paslaugą taip pat galėtų kilti tarpininkavimo grėsmė.

5604.22 A1. Be 5604.3 A2 dalyje nurodytų veiksnių, savikontrolės arba tarpininkavimo grėsmėms, kurios kyla teikiant tvarumo užtikrinimo klientui pagalbą sprendžiant mokestinius ginčus, nustatyti ir jų lygiui įvertinti svarbūs šie veiksniai:

- vadovybės vaidmuo sprendžiant ginčą;
- koku mastu mokestinio ginčo rezultatai turės reikšmingos įtakos informacijai apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareikš nuomonę;
- ar įmonė ar tinklo įmonė teikia patarimą, dėl kurio kilo mokestinis ginčas;
- kiek dalykas yra pagrįstas mokesčių įstatymu ar kitu teisės aktu, kitais precedentais ar nustovėjusia praktika;
- ar ginčas bus nagrinėjamas viešai.

Kai nustatoma su tvarumo užtikrinimo klientu, kuris yra viešojo intereso įmonė, susijusi savikontrolės grėsmė, taikomos R5604.24 dalies nuostatos.

Tvarumo užtikrinimo klientai, kurie nėra viešojo intereso įmonės

5604.23 A1. Veiksmų, kurie galėtų būti apsaugos priemonėmis nuo savikontrolės ar tarpininkavimo grėsmių, kurios kyla teikiant pagalbą tvarumo užtikrinimo klientui, kuris nėra viešojo intereso įmonė, dėl mokestinio ginčo, pavyzdžiai:

- profesionalų, kurie nėra tvarumo užtikrinimo grupės nariai, pasitelkimas teikti paslaugą galėtų būti atsaku į savikontrolės ar tarpininkavimo grėsmes;
- tinkamo peržiūrą atliekančio asmens, kuris nedalyvavo teikiant paslaugą, paskyrimas peržiūrėti tvarumo užtikrinimo darbą ar suteiktą paslaugą galėtų būti atsaku į savikontrolės grėsmę.

Tvarumo užtikrinimo klientai, kurie yra viešojo intereso įmonės

Savikontrolės grėsmės

R5604.24 Įmonė ar tinklo įmonė neturėtų teikti tvarumo užtikrinimo klientui, kuris yra viešojo intereso įmonė, mokestinių ginčų išsprendimo paslaugų, jeigu teikiant tokias paslaugas galėtų kilti savikontrolės grėsmė (žr. R5600.15 ir R5600.17 dalis).

Tarpininkavimo grėsmės

5604.24 A1. Vienas iš veiksmų, kaip apsaugos priemonė nuo tokios tarpininkavimo grėsmės, kylančios teikiant paslaugas tvarumo užtikrinimo klientui, kuris yra viešojo intereso įmonė, yra, pavyzdžiui, profesionalų, kurie nėra tvarumo užtikrinimo grupės nariai, pasitelkimas teikti paslaugą.

Mokestinių klausimų išsprendimas, įskaitant atstovavimą ginčų sprendimo kolegijose ar teismuose

Tvarumo užtikrinimo klientai, kurie nėra viešojo intereso įmonės

R5604.25. Įmonė arba tinklo įmonė neturėtų teikti tvarumo užtikrinimo klientui, kuris nėra viešojo intereso įmonė, mokesčių paslaugų, apimančių pagalbą sprendžiant mokesčius ginčus, jeigu:

- a) tokios paslaugos apima atstovavimą tvarumo užtikrinimo klientui sprendžiant su mokesčiais susijusį klausimą ginčų sprendimo kolegijose ar teismuose; ir
- b) su ginču susijusios sumos yra reikšmingos informacijai apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareikš nuomonę.

Tvarumo užtikrinimo klientai, kurie yra viešojo intereso įmonės

R5604.26. Įmonė arba tinklo įmonė neturėtų teikti tvarumo užtikrinimo klientui, kuris yra viešojo intereso įmonė, mokesčių paslaugų, apimančių pagalbą sprendžiant mokesčius ginčus, jeigu paslaugos apima atstovavimą tvarumo užtikrinimo klientui ginčų sprendimo kolegijose ar teismuose.

5604.27 A1. Pagal R5604.25 ir R5604.26 dalių nuostatas įmonei ar tinklo įmonei nedraudžiama tęsti patariamąsios veiklos byloje, kuri nagrinėjama ginčų sprendimo kolegijoje ar teisme, pavyzdžiui:

- atsakyti į prašymus pateikti informaciją;
- pateikti faktines ataskaitas ar įrodymus apie atliktą darbą;
- padėti klientui išanalizuoti su byla susijusius klausimus.

5604.27 A2. Terminas „ginčų sprendimo kolegija ar teismas“ reikšmė priklauso nuo to, kaip su mokesčiais susijusios bylos nagrinėjamos pagal konkrečios jurisdikcijos tvarką.

5605 SKIRSNIS. VIDAUS AUDITO PASLAUGOS

Įžanga

5605.1. Be šiame skirsnyje išdėstytų specialių reikalavimų ir taikymo medžiagos, būtina laikytis 5600.1–5600.28 A1 dalių reikalavimų ir taikymo medžiagos dėl konceptualiųjų pagrindų taikymo teikiant tvarumo užtikrinimo klientui vidaus audito paslaugą.

Reikalavimai ir taikymo medžiaga

Paslaugos apibūdinimas

5605.2 A1. Vidaus audito paslaugoms priskiriamas labai platus veiklų spektras ir jos galėtų apimti pagalbą tvarumo užtikrinimo klientui atliekant vieną arba kelis jo vidaus audito veiklos aspektų. Vidaus auditas galėtų apimti:

- vidaus kontrolės stebėseną – kontrolės priemonių peržiūrą, jų veikimo stebėjimą ir rekomendacijų jas patobulinti teikimą;
- su tvarumu susijusios finansinės ir veiklos informacijos nagrinėjimą:
  - priemonių, taikytų nustatyti, įvertinti, klasifikuoti ir pateikti tokią finansinę ir veiklos informaciją, peržiūrą;
  - konkrečių straipsnių nagrinėjimą, įskaitant detalų ūkinių operacijų, likučių ir procedūrų testavimą;
- su tvarumu susijusius subjekto pagrindinės veiklos, įskaitant ne finansinę veiklą, ekonomiško, efektyvumo ir veiksmingumo peržiūrą;
- patikrą, kaip laikomasi:
  - įstatymų ir kitų teisės aktų bei išorės reikalavimų;
  - vadovybės politikų, nurodymų ir kitų vidaus reikalavimų.

5605.2 A2. Vidaus audito apimtis ir tikslai labai skiriasi ir priklauso nuo subjekto dydžio ir struktūros, už valdymą atsakingų asmenų keliamų reikalavimų bei vadovybės poreikių ir lūkesčių. Jie galėtų apimti dalykus, kurie pagal savo pobūdį priskirtini pagrindinei veiklai ir kurie bus svarstomi informacijos apie tvarumą užtikrinimo kontekste.

Rizika vidaus audito paslaugų teikimo metu prisiimti vadovybės lygio atsakomybę

R5605.3. R5400.20 dalies nuostatos draudžia įmonei arba tinklo įmonei prisiimti vadovybės lygio atsakomybę. Teikdama tvarumo užtikrinimo klientui vidaus audito paslaugą, įmonė turi įsitikinti, kad:

- a) klientas paskiria tinkamą ir kompetentingą darbuotoją, atskaitingą už valdymą atsakingiems asmenims, kad jis:
  - i) būtų nuolat atsakingas už vidaus audito veiklą; ir
  - ii) prisiimtų atsakomybę už vidaus kontrolės sistemos sukūrimą, įdiegimą, stebėjimą ir naudojimą;
- b) klientas peržiūri, vertina ir tvirtina vidaus audito paslaugų apimtį, riziką ir tokių paslaugų teikimo dažnumą;
- c) klientas įvertina vidaus audito paslaugų atitiktį ir vidaus audito pastebėjimus, gautus teikiant tokias paslaugas;
- d) klientas įvertina ir nustato, kurios vidaus audito paslaugų rekomendacijos turi būti įgyvendintos ir kontroliuoja tokių rekomendacijų įgyvendinimo procesą; ir
- e) klientas informuoja už valdymą atsakingus asmenis apie reikšmingus pastebėjimus, nustatytus teikiant vidaus audito paslaugas, ir rekomendacijas.

5605.3 A1. Atliekant kliento vidaus audito veiklos dalį didėja tikimybė, kad įmonės ar tinklo įmonės darbuotojai, teikiantys vidaus audito paslaugas, prisiims vadovybės lygio atsakomybę.

5605.3 A2. Vidaus audito paslaugų, kurias teikiant prisiimama vadovybės lygio atsakomybė, pavyzdžiai:

- vidaus audito politikos arba strateginių vidaus audito veiklos krypčių nustatymas;
- vadovavimas subjekto vidaus audito darbuotojams ir atsakomybė už jų veiksmus;
- sprendimų, kurias rekomendacijas, pateiktas po vidaus audito, įgyvendinti, priėmimas;
- ataskaitų apie vidaus audito rezultatus teikimas už valdymą atsakingiems asmenims;
- procedūrų, kurios yra vidaus kontrolės dalis, atlikimas, pavyzdžiui, darbuotojų prieigos prie duomenų teisių peržiūra ir jų pakeitimų tvirtinimas;
- atsakomybės prisiėmimas už vidaus kontrolės sukūrimą, įdiegimą, stebėjimą ir naudojimą.
- užsakomųjų vidaus audito paslaugų, kurios apima visas vidaus audito padalinio funkcijas arba reikšmingą jų dalį, teikimas, kai įmonė ar tinklo įmonė yra atsakinga už vidaus audito darbo apimties nustatymą ir galėtų būti atsakinga už vieną ar kelis pirmiau nurodytų dalykų.

Grėsmės, kurios gali kilti teikiant vidaus audito paslaugas

Visi tvarumo užtikrinimo klientai

5605.4 A1. Teikiant tvarumo užtikrinimo klientui vidaus audito paslaugas galėtų kilti savikontrolės grėsmė, kai yra rizika, kad paslaugų rezultatai turės įtakos informacijos apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareikš nuomonę, užtikrinimui.

5605.4 A2. Kai įmonė tvarumo užtikrinimo užduoties metu naudojami vidaus audito funkciją atliekančių asmenų darbu, pagal taikomus užtikrinimo standartus reikalaujama atlikti procedūras, skirtas tokio darbo tinkamumui įvertinti. Taip pat, kai įmonė ar tinklo įmonė prisiima užduotį teikti vidaus audito paslaugas tvarumo užtikrinimo klientui, tokių paslaugų rezultatai galėtų būti naudojami teikiant išorės informacijos apie tvarumą užtikrinimo paslaugą. Dėl to galėtų kilti savikontrolės grėsmė, nes, tikėtina, kad užduoties grupė pasinaudos vidaus audito paslaugos rezultatais tvarumo užtikrinimo užduoties tikslais:

- a) tinkamai neįvertinusi tokių rezultatų; arba
- b) nesilaikydama tokio paties lygio profesinio skepticizmo, kokio būtų laikomasi, jeigu vidaus auditą darbą būtų atlikę asmenys, kurie nėra įmonės nariai.

5605.4 A3. Savikontrolės grėsmė, kuri kyla teikiant su vidaus audito paslaugas tvarumo užtikrinimo klientui, nustatyti ir jų lygiui įvertinti svarbūs šie veiksniai:

- susijusios informacijos apie tvarumą reikšmingumas;
- tvirtinimų, susijusių su tokia informacija apie tvarumą, iškraipymo rizika;
- užduoties grupės pasiklovimo vidaus audito funkciją atliekančių asmenų darbu lygis.

Kai nustatoma su tvarumo užtikrinimo klientu, kuris yra viešojo intereso įmonė, susijusi savikontrolės grėsmė, taikomos R5605.6 dalies nuostatos.

Tvarumo užtikrinimo klientai, kurie nėra viešojo intereso įmonės

5605.5 A1. Vienas iš veiksmy, kaip apsaugos priemonė nuo savikontrolės grėsmės, kylančios teikiant tvarumo užtikrinimo klientui, kuris nėra viešojo intereso įmonė, vidaus audito paslaugą, yra, pavyzdžiui, profesionalų, kurie nėra tvarumo užtikrinimo grupės nariai, pasitelkimas teikti

paslaugą.

Tvarumo užtikrinimo klientai, kurie yra viešojo intereso įmonės

R5605.6. Įmonė ar tinklo įmonė neturėtų teikti tvarumo užtikrinimo klientui, kuris yra viešojo intereso įmonė, vidaus audito paslaugų, jeigu teikiant tokias paslaugas galėtų kilti savikontrolės grėsmė (žr. R5600.15 ir R5600.17 dalis).

5605.6 A1. Paslaugos, kurios draudžiamos pagal R5605.6 dalį, apima, pavyzdžiui, vidaus audito paslaugas, kurios susijusios su:

- tvarumo atskaitomybei taikoma vidaus kontrolė;
- informacijos apie tvarumą sistemomis, kurios generuoja informaciją, skirtą kliento informacijai apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareikš nuomonę, ar tokią informaciją pagrindžiantiems įrašams;
- sumomis ar atskleidimais, kurie susiję su informacija apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareikš nuomonę.

5606 SKIRSNIS. INFORMACINIŲ TECHNOLOGIJŲ SISTEMŲ PASLAUGOS

Įžanga

5606.1. Be šiame skirsnyje išdėstytų specialių reikalavimų ir taikymo medžiagos, būtina laikytis 5600.1–5600.28 A1 dalių reikalavimų ir taikymo medžiagos dėl konceptualiųjų pagrindų taikymo teikiant tvarumo užtikrinimo klientui informacinių technologijų (IT) sistemų paslaugą.

Reikalavimai ir taikymo medžiaga

Paslaugos apibūdinimas

5606.2 A1. IT sistemų paslaugos apima platų spektrą paslaugų, įskaitant:

- IT sistemų techninės ir programinės įrangos projektavimą ir kūrimą;
- IT sistemų įdiegimą, įskaitant įrengimą, konfigūravimą, sąveiką ar pritaikymą;
- IT sistemų valdymą, priežiūrą, stebėseną, naujinimą arba tobulinimą;
- duomenų rinkimą ar saugojimą arba duomenų prieglobos (angl. hosting) (tiesioginį arba netiesioginį) valdymą.

5606.2 A2. IT sistemos galėtų:

- a) apibendrinti pirminius duomenis;
- b) būti tvarumo atskaitomybei taikomos vidaus kontrolės dalimi; arba
- c) kurti informaciją, kuri turi įtakos informacijos apie tvarumą įrašams ar pateikiamai informacijai apie tvarumą, įskaitant susijusius atskleidimus.

Tačiau IT sistemos taip pat galėtų apimti dalykus, nesusijusių su tvarumo užtikrinimo kliento įrašais, pagrindžiančiais informaciją apie tvarumą, arba tvarumo atskaitomybei taikoma vidaus kontrolė.

Rizika IT sistemų paslaugų teikimo metu prisiimti vadovybės lygio atsakomybę

R5606.3. R5400.20 dalies nuostatos draudžia įmonei arba tinklo įmonei prisiimti vadovybės lygio atsakomybę. Teikdamos tvarumo užtikrinimo klientui IT sistemų paslaugas, įmonė ar tinklo įmonė turi įsitikinti, kad:

- a) klientas pripažįsta savo atsakomybę už vidaus kontrolės sistemos sukūrimą ir stebėseną;
- b) klientas, per kompetentingą asmenį (arba asmenis), pageidautina, per vieną iš aukštesnio lygio vadovų, priima vadovybės lygio sprendimus, kuriuos būtų tinkama priskirti vadovybei, dėl IT sistemų projektavimo, kūrimo, diegimo, valdymo, priežiūros, stebėsenos, naujinimo ar tobulinimo;
- c) klientas įvertina IT sistemų projektavimo, kūrimo, diegimo, valdymo, priežiūros, stebėsenos, naujinimo ar tobulinimo tinkamumą ir rezultatus; ir
- d) klientas yra atsakingas už IT sistemų valdymą ir duomenis, kuriuos ji generuoja ir naudoja.

5606.3 A1. IT sistemų paslaugos, dėl kurių tenka prisiimti vadovybės lygio atsakomybę, gali būti, pavyzdžiui, kai įmonė ar įmonė:

- saugo duomenis arba (tiesiogiai ar netiesiogiai) valdo duomenų prieglobą (angl. hosting) tvarumo užtikrinimo kliento vardu. Tokios paslaugos apima:
  - veikimą kaip vienintelės prieigos prie tvarumo užtikrinimo kliento finansinės ar ne finansinės informacinės sistemos;
  - tvarumo užtikrinimo kliento duomenų ar įrašų perėmimą ar saugojimą taip, kad tvarumo užtikrinimo kliento duomenys ar įrašai būtų neišsamūs;
  - tvarumo užtikrinimo kliento duomenų ar įrašų elektroninės apsaugos ar atsarginių kopijų kūrimo paslaugų teikimą, pvz., vykdamt veiklos tęstinumo ar atkūrimo po ekstremalių įvykių funkciją;
- valdo, prižiūri ar stebi tvarumo užtikrinimo kliento IT sistemas, tinklus ar interneto svetainę.

5606.3 A2. Vadovybės lygio atsakomybė nėra prisiimama dėl duomenų, kuriuos tvarumo užtikrinimo klientas pateikia tvarumo užtikrinimo užduoties atlikimo metu ar leidžiamų paslaugų tokiam klientui teikimo tikslais, rinkimo, gavimo, perdavimo ar laikymo.

Grėsmės, kurios gali kilti teikiant IT sistemų paslaugas

Tvarumo užtikrinimo klientai

5606.4 A1. Teikiant tvarumo užtikrinimo klientui IT sistemų paslaugas galėtų kilti savikontrolės grėsmė, kai yra rizika, kad paslaugų rezultatai turės įtakos informacijos apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareikš nuomonę, užtikrinimui.

5606.4 A2. Savikontrolės grėsmei, kuri kyla teikiant tvarumo užtikrinimo klientui IT sistemų paslaugą, nustatyti ir jų lygiui įvertinti svarbūs šie veiksniai:

- paslaugos pobūdis;
- kliento IT sistemų pobūdis ir jų paslaugos poveikio arba sąveikos su kliento informacija apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareikš nuomonę, tokią informaciją pagrindžiančiais įrašais arba tvarumo atskaitomybei taikoma vidaus kontrole mastas;

- pasiklivimo konkrečiomis IT sistemomis tvarumo užtikrinimo užduoties metu mastas.

Kai nustatoma su tvarumo užtikrinimo klientu, kuris yra viešojo intereso įmonė, susijusi savikontrolės grėsmė, taikomos R5606.6 dalies nuostatos.

5606.4 A3. IT sistemų paslaugos, dėl kurių kyla savikontrolės grėsmė, kai jos yra tvarumo užtikrinimo kliento informacijos apie tvarumą įrašų ar tvarumo atskaitomybei taikomos vidaus kontrolės sistemos dalis ar daro jiems poveikį, gali būti, pavyzdžiui:

- IT sistemų, įskaitant susijusias su kibernetiniu saugumu, projektavimas, kūrimas, diegimas, valdymas, priežiūra, stebėseną, naujinimas ir tobulinimas;
- tvarumo užtikrinimo kliento IT sistemų, įskaitant tinklą ir taikomąsias programas, palaikymas;
- informacijos apie tvarumą valdymo sistemų arba informacijos apie tvarumą teikimo programinės įrangos diegimas nepriklausomai nuo to, ar ją sukūrė įmonė ar tinklo įmonė.

Tvarumo užtikrinimo klientai, kurie nėra viešojo intereso įmonės

5606.5 A1. Vienas iš veiksmų, kaip apsaugos priemonė nuo savikontrolės grėsmės, kylančios teikiant tvarumo užtikrinimo klientui, kuris nėra viešojo intereso įmonė, IT sistemų paslaugą, yra, pavyzdžiui, profesionalų, kurie nėra tvarumo užtikrinimo grupės nariai, pasitelkimas teikti paslaugą.

Tvarumo užtikrinimo klientai, kurie yra viešojo intereso įmonės

R5606.6. Įmonė ar tinklo įmonė neturėtų teikti tvarumo užtikrinimo klientui, kuris yra viešojo intereso įmonė, IT sistemų aptarnavimo paslaugų, jeigu teikiant tokias paslaugas galėtų kilti savikontrolės grėsmė (žr. R5600.15 ir R5600.17 dalis).

5607 SKIRSNIS. PAGALBOS BYLINĖJANTIS PASLAUGOS

Įžanga

5607.1. Be šiame skirsnyje išdėstytų specialių reikalavimų ir taikymo medžiagos, būtina laikytis 5600.1–5600.28 A1 dalių reikalavimų ir taikymo medžiagos dėl konceptualiųjų pagrindų taikymo teikiant pagalbos bylinėjantis paslaugą tvarumo užtikrinimo klientui.

Reikalavimai ir taikymo medžiaga

Paslaugos apibūdinimas

5607.2 A1. Pagalbos bylinėjantis paslaugos galėtų apimti:

- pagalbą tvarkant ar gaunant atitinkamus dokumentus;
- dalyvavimą kaip liudytojui, įskaitant liudytoju ekspertu;
- numatomos žalos arba kitų dėl bylinėjimosi ar kito teismo ginčo gautinų arba mokėtinų sumų apskaičiavimą;
- teismo ekspertizės ar tyrimo paslaugas.

Grėsmės, kurios gali kilti teikiant pagalbos bylinėjantis paslaugas

Visi tvarumo užtikrinimo klientai

5607.3 A1. Teikiant tvarumo užtikrinimo klientui pagalbos bylinėjantis paslaugas gali kilti savikontrolės grėsmė, kai yra rizika, kad paslaugų rezultatai turės įtakos informacijai apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareikš nuomonę, ar tokią informaciją pagrindžiantiems įrašams. Teikiant tokias paslaugas taip pat galėtų kilti tarpininkavimo grėsmė.

5607.4 A1. Savikontrolės arba tarpininkavimo grėsmėms, kurios kyla teikiant pagalbos bylinėjantis paslaugas tvarumo užtikrinimo klientui, nustatyti ir jų lygiui įvertinti svarbūs šie veiksniai:

- teisinė ir reglamentavimo aplinka, kurioje teikiama paslauga;
- paslaugos pobūdis ir savybės;
- kiek pagalbos bylinėjantis paslaugos rezultatas galėtų apimti arba veikti žalos ar kitų sumų, kurios galėtų turėti reikšmingos įtakos informacijai apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareikš nuomonę, apskaičiavimą.

Kai nustatoma su tvarumo užtikrinimo klientu, kuris yra viešojo intereso įmonė, susijusi savikontrolės grėsmė, taikomos R5607.6 dalies nuostatos.

5607.4 A2. Jeigu įmonė ar tinklo įmonė teikia tvarumo užtikrinimo klientui pagalbos bylinėjantis paslaugą ir tokia paslauga galėtų apimti arba veikti žalos ar kitų sumų, turinčių įtakos informacijai apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareikš nuomonę, skaičiavimus, taikomi 5603 skirsnyje išdėstyti ir su vertinimo paslaugomis susiję reikalavimai ir taikymo medžiaga.

Tvarumo užtikrinimo klientai, kurie nėra viešojo intereso įmonės

5607.5 A1. Vienas iš veiksmų, kaip apsaugos priemonė nuo savikontrolės arba tarpininkavimo grėsmės, kylančios teikiant tvarumo užtikrinimo klientui, kuris nėra viešojo intereso įmonė, pagalbos bylinėjantis paslaugą, yra, pavyzdžiui, profesionalo, kuris nėra tvarumo užtikrinimo grupės narys, pasitelkimas teikti paslaugą.

Tvarumo užtikrinimo klientai, kurie yra viešojo intereso įmonės

Savikontrolės grėsmės

R5607.6. Įmonė ar tinklo įmonė neturėtų teikti tvarumo užtikrinimo klientui, kuris yra viešojo intereso įmonė, pagalbos bylinėjantis paslaugą, jeigu teikiant tokias paslaugas galėtų kilti savikontrolės grėsmė (žr. R5600.15 ir R5600.17 dalis).

5607.6 A1. Paslauga, kuri draudžiama, nes galėtų kelti savikontrolės grėsmę, gali būti, pavyzdžiui, patarimo teikimas teisminės bylos klausimais, kai yra rizika, kad paslaugos rezultatas paveiks atidėjinio apskaičiavimą ar kitą sumą informacijoje apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareikš nuomonę.

Tarpininkavimo grėsmės

5607.6 A2. Vienas iš veiksmų, kaip apsaugos priemonė nuo tarpininkavimo grėsmės, kylančios teikiant tvarumo užtikrinimo klientui, kuris yra viešojo intereso įmonė, pagalbos bylinėjantis paslaugą, yra, pavyzdžiui, profesionalo, kuris nėra tvarumo užtikrinimo grupės narys, pasitelkimas teikti paslaugą.

Dalyvavimas kaip liudytojas

Tvarumo užtikrinimo klientai

5607.7 A1. Įmonės ar tinklo įmonės profesionalas galėtų duoti parodymus ginčų sprendimo kolegijoje ar teisme kaip aplinkybių liudytojas ar liudytojas ekspertas:

- a) aplinkybių liudytojas yra asmuo, kuris duoda parodymus ginčų sprendimo kolegijoje ar teisme remdamasis savo tiesioginėmis žiniomis apie faktus ar įvykius;
- b) liudytojas ekspertas yra asmuo, kuris duoda parodymus, įskaitant savo nuomonę dėl bylos, ginčų sprendimo kolegijoje ar teisme remdamasis savo ekspertine patirtimi.

5607.7 A2. Grėsmė nepriklausomumui nekyla, kai asmuo dalyvauja kaip aplinkybių liudytojas dėl dalyko, apimančio tvarumo užtikrinimo klientą, ir tą darydamas pateikia nuomonę savo ekspertinės patirties ribose, kai jos yra prašoma parodymų dėl faktinių aplinkybių davimo proceso metu.

5607.7 A3. Tarpininkavimo grėsmė, kuri kyla atstovaujant klientui kaip liudytojui ekspertui, yra priimtino lygio, jeigu įmonė ar tinklo įmonė yra:

- a) paskiriama ginčų sprendimo kolegijos ar teismo kaip ekspertas liudytojas byloje, kurioje klientas dalyvauja; arba
- b) paskiriama pateikti patarimą ar dalyvauti kaip liudytojas ekspertas kolektyvinio ieškinio (ar lygiaverčio grupės atstovaujamojo ieškinio) byloje, su sąlyga kad:
  - i) įmonės tvarumo užtikrinimo klientai sudaro mažiau kaip 20 proc. kolektyvinio ar grupės ieškinio dalyvių (skaitine ir sumine išraiška);
  - ii) nė vienas tvarumo užtikrinimo klientas nėra paskirtas kolektyvinio ar grupės ieškinio atstovu; ir
  - iii) nė vienas tvarumo užtikrinimo klientas nėra kolektyvinio ar grupės ieškinio pareiškėjų įgaliotas nustatyti paslaugų, kurias teiks įmonė, pobūdį ir apimtį, ar tokių paslaugų teikimo sąlygas.

Tvarumo užtikrinimo klientai, kurie nėra viešojo intereso įmonės

5607.8 A1. Vienas iš veiksmų, kaip apsaugos priemonė nuo tarpininkavimo grėsmės, kylančios teikiant paslaugą tvarumo užtikrinimo klientui, kuris nėra viešojo intereso įmonė, yra, pavyzdžiui, profesionalo, kuris nėra ir nebuvo tvarumo užtikrinimo grupės nariu, pasitelkimas teikti paslaugą.

Tvarumo užtikrinimo klientai, kurie yra viešojo intereso įmonės

R5607.9. Įmonė ar tinklo įmonė, arba asmuo įmonėje ar tinklo įmonėje neturėtų dalyvauti kaip tvarumo užtikrinimo kliento, kuris yra viešojo intereso įmonė, liudytoju byloje, išskyrus 5607.7 A3 dalyje nurodytomis aplinkybėmis.

5608 SKIRSNIS. TEISINĖS PASLAUGOS

Įžanga

5608.1. Be šiame skirsnyje išdėstytų specialių reikalavimų ir taikymo medžiagos, būtina laikytis 5600.1–5600.28 A1 dalių reikalavimų ir taikymo medžiagos dėl konceptualiųjų pagrindų taikymo teikiant tvarumo užtikrinimo klientui teisinę paslaugą.

Reikalavimai ir taikymo medžiaga

Paslaugos apibūdinimas

5608.2 A1. Teisinės paslaugos yra tokios paslaugos, kurias teikiantis asmuo privalo:

- a) turėti reikiamą teisinį išsilavinimą, kad galėtų verstis teisine praktika;

- b) turėti leidimą verstis teisine praktika teismuose tokios jurisdikcijos teritorijoje, kurioje turi būti teikiamos tokios paslaugos.

5608.2 A2. Šiame skirsnyje nagrinėjami šie konkretūs dalykai:

- teisinio patarimo teikimas;
- vyriausiojo teisininko paslaugos;
- teisių gynimo paslaugos.

Grėsmės, kurios gali kilti teikiant teisines paslaugas

Visi tvarumo užtikrinimo klientai

5608.3 A1. Teikiant tvarumo užtikrinimo klientui teisines paslaugas galėtų kilti savikontrolės grėsmė, kai yra rizika, kad paslaugų rezultatai turės įtakos informacijai apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareikš nuomonę, ar tokią informaciją pagrindžiantiems įrašams. Teikiant tokias paslaugas taip pat galėtų kilti tarpininkavimo grėsmė.

A. Teisinio patarimo teikimas

Paslaugos apibūdinimas

5608.4 A1. Priklausomai nuo jurisdikcijos, teisinio patarimo teikimas galėtų apimti daugybę įvairių paslaugos sričių, įskaitant bendrovių valdysenos ir komercinio pobūdžio paslaugas, teikiamas tvarumo užtikrinimo klientams, pavyzdžiui:

- pagalbą dėl sutarčių;
- pagalbą sandorį sudarančiam tvarumo užtikrinimo klientui;
- jungimus ir įsigijimus;
- paramą ir pagalbą, teikiamą tvarumo užtikrinimo kliento vidaus teisės skyriui;
- išsamų teisinį patikrinimą ir restruktūrizavimą.

Grėsmės, kurios gali kilti teikiant teisinį patarimą

Visi tvarumo užtikrinimo klientai

5608.5 A1. Savikontrolės arba tarpininkavimo grėsmėms, kurios kyla teikiant tvarumo užtikrinimo klientui teisinio patarimo paslaugas, nustatyti ir jų lygiui įvertinti svarbūs šie veiksniai:

- konkretaus klausimo reikšmingumas kliento teikiamai informacijai apie tvarumą;
- teisės klausimo sudėtingumas ir reikiamo lygio sprendimo priėmimas, siekiant teikti paslaugas.

Kai nustatoma su tvarumo užtikrinimo klientu, kuris yra viešojo intereso įmonė, susijusi savikontrolės grėsmė, taikomos R5608.7 dalies nuostatos.

5608.5 A2. Savikontrolės grėsmė galėtų kilti, pavyzdžiui, dėl šių teisinių patarimų:

- galimos žalos dėl ieškinio, kuris bus atskleistas informacijoje apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareikš nuomonę, apskaičiavimas;

- sutarčių nuostatų aiškinimo, kuris gali turėti įtakos informacijai, atskleistai informacijoje apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareiškė nuomonę.

5608.5 A3. Derantis tvarumo užtikrinimo kliento vardu galėtų kilti tarpininkavimo grėsmė arba įmonei ar tinklo įmonei galėtų tekti prisiimti vadovybės lygio atsakomybę.

Tvarumo užtikrinimo klientai, kurie nėra viešojo intereso įmonės

5608.6 A1. Veiksmų, kurie galėtų būti apsaugos priemonėmis nuo savikontrolės ar tarpininkavimo grėsmių, kurios kyla teikiant tvarumo užtikrinimo klientui, kuris nėra viešojo intereso įmonė, teisinį patarimą, pavyzdžiai:

- profesionalų, kurie nėra tvarumo užtikrinimo grupės nariai, paskyrimas teikti paslaugą galėtų būti atsaku į savikontrolės arba tarpininkavimo grėsmes;
- tinkamo peržiūrą atliekančio asmens, kuris nedalyvavo teikiant paslaugą, paskyrimas peržiūrėti tvarumo užtikrinimo darbą ar suteiktą paslaugą galėtų būti atsaku į savikontrolės grėsmę.

Tvarumo užtikrinimo klientai, kurie yra viešojo intereso įmonės

Savikontrolės grėsmės

R5608.7. Įmonė ar tinklo įmonė neturėtų teikti tvarumo užtikrinimo klientui, kuris yra viešojo intereso įmonė, teisinio patarimo, jeigu teikiant tokią paslaugą galėtų kilti savikontrolės grėsmė (žr. R5600.15 ir R5600.17 dalis).

Tarpininkavimo grėsmės

5608.8 A1. 5608.5 A1 ir 5608.5 A3–5608.6 A1 dalių nuostatos taip pat svarbios vertinant ir reaguojant į tarpininkavimo grėsmes, kurios galėtų kilti, kai teikiamas teisinis patarimas tvarumo užtikrinimo klientui, kuris yra viešojo intereso įmonė.

B. Vyriausiojo teisininko paslaugos

Visi tvarumo užtikrinimo klientai

R5608.9. Įmonės arba tinklo įmonės partneris arba darbuotojas neturi teikti tvarumo užtikrinimo klientui vyriausiojo teisininko paslaugų.

5608.9 A1. Vyriausiojo teisininko pareigos yra vieno iš aukštesnio lygio vadovų pareigų, kurioms priskiriama atsakomybė už daugelį bendrovės teisės klausimų.

C. Teisių gynimo paslaugos

Grėsmės, kurios gali kilti teikiant teisių gynimo ginčų sprendimo kolegijoje ar teisme paslaugas

Tvarumo užtikrinimo klientai, kurie nėra viešojo intereso įmonės

R5608.10. Įmonė ar tinklo įmonė neturi teikti tvarumo užtikrinimo klientui, kuris nėra viešojo intereso įmonė, teisių gynimo paslaugos sprendžiant ginčą arba bylinėjantis ginčų sprendimo kolegijoje ar teisme, kai susijusios sumos yra reikšmingos informacijai apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareiškė nuomonę.

5608.10 A1. Veiksmų, kurie galėtų būti apsaugos priemonėmis nuo savikontrolės ar tarpininkavimo grėsmių, kurios kyla, kai atstovaujama tvarumo užtikrinimo klientui, kuris nėra viešojo intereso įmonė,

pavyzdžiai:

- paskirti profesionalus, kurie nėra tvarumo užtikrinimo grupės nariais, teikti paslaugą;
- paskirti tinkamą peržiūrą atliekantį asmenį, kuris nedalyvavo teikiant paslaugą, peržiūrėti užtikrinimo darbą ar suteiktą paslaugą.

Tvarumo užtikrinimo klientai, kurie yra viešojo intereso įmonės

R5608.11. Įmonė ar tinklo įmonė neturi teikti tvarumo užtikrinimo klientui, kuris yra viešojo intereso įmonė, teisių gynimo paslaugos sprendžiant ginčą arba bylinėjantis ginčų sprendimo kolegijoje ar teisme.

5609 SKIRSNIS. DARBUOTOJŲ SAMDYO PASLAUGOS

Įžanga

5609.1. Be šiame skirsnyje išdėstytų specialių reikalavimų ir taikymo medžiagos, būtina laikytis 5600.1–5600.28 A1 dalių reikalavimų ir taikymo medžiagos dėl konceptualiųjų pagrindų taikymo teikiant tvarumo užtikrinimo klientui darbuotojų samdymo paslaugą.

Reikalavimai ir taikymo medžiaga

Paslaugos apibūdinimas

5609.2 A1. Darbuotojų samdymo paslaugos galėtų apimti šias veiklas:

- darbo aprašo sudarymas;
- potencialių kandidatų identifikavimo ir pasirinkimo procedūrų sukūrimas;
- kandidatų paieška arba jų suradimas;
- kandidatų tinkamumo pareigoms tikrinimas:
  - kandidatų profesinės kvalifikacijos tikrinimas ir jų tinkamumo eiti konkrečias pareigas nustatymas;
  - galimų kandidatų į tas pareigas rekomendacijų tikrinimas;
  - pokalbių su kandidatais organizavimas ir patarimo dėl kandidatų kompetencijos pateikimas;
- įdarbinimo sąlygų nustatymas ir derėjimasis dėl tokių dalykų kaip atlyginimas, darbo valandos ir kiti užmokesčiai.

Rizika darbuotojų samdymo paslaugų metu priiimti vadovybės lygio atsakomybę

R5609.3. R5400.20 dalies nuostatos draudžia įmonei arba tinklo įmonei priiimti vadovybės lygio atsakomybę. Teikdama tvarumo užtikrinimo klientui darbuotojų samdymo paslaugą, įmonė turi įsitikinti, kad:

- a) klientas paskyrė kompetentingą darbuotoją, kuris bus atsakingas už visus vadovybės sprendimus dėl kandidato priėmimo į kompetentingo profesionalo, pageidautina, vieno iš aukštesnio lygio vadovų, pareigas; ir
- b) klientas priima visus vadovybės lygio sprendimus dėl darbuotojų samdymo proceso, tokius

kaip:

- perspektyvių kandidatų tinkamumo įvertinimas ar pareigoms tinkamų kandidatų pasirinkimas;
- įdarbinimo sąlygų nustatymas ir derėjimasis dėl tokių dalykų kaip atlyginimas, darbo valandos ir kiti užmokesčiai.

Grėsmės, kurios gali kilti teikiant darbuotojų samdymo paslaugas

Visi tvarumo užtikrinimo klientai

5609.4 A1. Teikiant tvarumo užtikrinimo klientui darbuotojų samdymo paslaugas galėtų kilti savanaudiškų interesų, familiarumo arba įbauginimo grėsmė.

5609.4 A2. Teikiant šias paslaugas grėsmių paprastai nekyla, jeigu įmonės ar tinklo įmonės darbuotojai neprisiima vadovybės lygio atsakomybės:

- keletą kandidatų profesinės kvalifikacijos patikrinimas ir išvadų dėl jų tinkamumo eiti tam tikras pareigas pateikimas;
- pokalbių su kandidatais organizavimas ir patarimo dėl kandidatų kompetencijos tvarumo atskaitomybės rengimo, administracines ar kontrolės pareigas pateikimas.

5609.4 A3. Savanaudiškų interesų, familiarumo arba įbauginimo grėsmėms, kurios kyla teikiant tvarumo užtikrinimo klientui darbuotojų samdymo paslaugas, nustatyti ir jų lygiui įvertinti svarbūs šie veiksniai:

- prašomos pagalbos pobūdis;
- asmens, kuris bus pasamdytas, vaidmuo;
- bet kokie galimi interesų konfliktai ar santykiai tarp kandidatų ir konsultacijas bei patarimus teikiančios įmonės.

5609.4 A4. Vienas iš veiksnių, kaip apsaugos priemonė nuo tokios savanaudiškų interesų, familiarumo arba įbauginimo grėsmės, yra, pavyzdžiui, profesionalų, kurie nėra tvarumo užtikrinimo grupės nariai, pasitelkimas teikti paslaugą.

Draudžiamos darbuotojų samdymo paslaugos

R5609.5. Teikdama tvarumo užtikrinimo klientui darbuotojų samdymo paslaugas įmonė arba tinklo įmonė neturi veikti kliento vardu kaip derybininkas.

R5609.6. Įmonė arba tinklo įmonė neturėtų teikti tvarumo užtikrinimo klientui darbuotojų samdymo paslaugos, jeigu ji yra susijusi su:

- a) kandidatų paieška arba jų suradimu;
- b) galimų kandidatų į tas pareigas rekomendacijų tikrinimu;
- c) rekomendavimu skirti asmenį į pareigas; ar
- d) patarimu dėl konkretaus kandidato įdarbinimo šiose pareigose sąlygų, užmokesčio ar susijusių išmokų;

- i) subjekto direktoriaus ar pareigūno; arba
- ii) aukštesnio lygio vadovo, kurio pareigos sudaro galimybę daryti reikšmingą įtaką kliento informacijos apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareikš nuomonę, ar tokią informaciją pagrindžiančių įrašų rengimo procesui.

5610 SKIRSNIS. BENDROVIŲ FINANSŲ PASLAUGOS

Įžanga

5610.1. Be šiame skirsnyje išdėstytų specialių reikalavimų ir taikymo medžiagos, būtina laikytis 5600.1–5600.28 A1 dalių reikalavimų ir taikymo medžiagos dėl konceptualiųjų pagrindų taikymo teikiant tvarumo užtikrinimo klientui bendrovių finansų paslaugą.

Reikalavimai ir taikymo medžiaga

Paslaugos apibūdinimas

5610.2 A1. Bendrovių finansų paslaugų pavyzdžiai:

- pagalba tvarumo užtikrinimo klientui plėtoti bendrovės strategiją;
- galimų tvarumo užtikrinimo klientui įsigyti tinkamų objektų nustatymas;
- patarimas dėl galimos turto įsigijimo ar perleidimo kainos;
- pagalba kapitalo pritraukimo sandoriuose;
- patarimai struktūrizavimo klausimais;
- patarimai bendrovių finansų sandorių struktūrizavimo ar finansavimo susitarimų klausimais.

Grėsmės, kurios gali kilti teikiant bendrovių finansų paslaugas

Visi tvarumo užtikrinimo klientai

5610.3 A1. Teikiant tvarumo užtikrinimo klientui bendrovių finansų paslaugas gali kilti savikontrolės grėsmė, kai yra rizika, kad paslaugų rezultatai turės įtakos informacijai apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareikš nuomonę, ar tokią informaciją pagrindžiantiems įrašams. Teikiant tokias paslaugas taip pat galėtų kilti tarpininkavimo grėsmė.

5610.4 A1. Savikontrolės arba tarpininkavimo grėsmėms, kurios kyla teikiant tvarumo užtikrinimo klientui bendrovių finansų paslaugas, nustatyti ir jų lygiui įvertinti svarbūs šie veiksniai:

- subjektyvumo nustatant tinkamą patarimo bendrovių finansų klausimais rezultato ar pasekmių atvaizdavimo informacijoje apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareikš nuomonę, lygis;
- tai, kiek:
  - patarimo bendrovių finansų klausimais rezultatas tiesiogiai paveiks informacijoje apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareikš nuomonę, parodytas sumas;
  - patarimo įmonės bendrovių klausimais rezultatas gali turėti reikšmingos įtakos informacijai apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareikš nuomonę.

Kai nustatoma su tvarumo užtikrinimo klientu, kuris yra viešojo intereso įmonė, susijusi savikontrolės grėsmė, taikomos R5610.8 dalies nuostatos.

Draudžiamos bendrovių finansų paslaugos

R5610.5. Įmonė ar tinklo įmonė neturėtų teikti bendrovių finansų paslaugų, kurios apima skatinimą įsigyti akcijas, skolos vertybinius popierius ar kitas finansines priemones, kurias išleido tvarumo užtikrinimo klientas, prekybą jais ir jų platinimą. Taip pat įmonė ar tinklo įmonė neturėtų teikti patarimo investuoti į tokias akcijas, skolos vertybinius popierius ar kitas finansines priemones.

R5610.6. Įmonė ar tinklo įmonė neturėtų teikti tvarumo užtikrinimo klientui patarimų bendrovių finansų klausimais, kai:

- a) tokio patarimo efektyvumas priklauso nuo konkretaus matavimo metodo ar pateikimo informacijoje apie tvarumą, dėl kurios įmonė pareiškė nuomonę; ir
- b) tvarumo užtikrinimo grupei yra iškilę pagrįstų abejonų dėl susijusio matavimo metodo ar pateikimo pagal taikomą finansinės arba tvarumo atskaitomybės tvarką tinkamumo.

Tvarumo užtikrinimo klientai, kurie nėra viešojo intereso įmonės

5610.7 A1. Veiksmų, kurie galėtų būti apsaugos priemonėmis nuo savikontrolės ar tarpininkavimo grėsmių, kurios kyla teikiant tvarumo užtikrinimo klientui, kuris nėra viešojo intereso įmonė, bendrovių finansų paslaugas, pavyzdžiai:

- profesionalų, kurie nėra tvarumo užtikrinimo grupės nariai, pasitelkimas teikti paslaugą galėtų būti atsaku į savikontrolės ar tarpininkavimo grėsmes;
- tinkamo peržiūrą atliekančio asmens, kuris nedalyvavo teikiant paslaugą, paskyrimas peržiūrėti tvarumo užtikrinimo darbą ar atliktą paslaugą galėtų būti atsaku į savikontrolės grėsmę.

Tvarumo užtikrinimo klientai, kurie yra viešojo intereso įmonės

Savikontrolės grėsmės

R5610.8. Įmonė ar tinklo įmonė neturėtų teikti tvarumo užtikrinimo klientui, kuris yra viešojo intereso įmonė, bendrovių finansų paslaugų, jeigu teikiant tokias paslaugas galėtų kilti savikontrolės grėsmė (žr. R5600.15 ir R5600.17 dalis).

Tarpininkavimo grėsmės

5610.8 A1. Vienas iš veiksmų, kaip apsaugos priemonė nuo tarpininkavimo grėsmės, kylančios teikiant tvarumo užtikrinimo klientui, kuris yra viešojo intereso įmonė, bendrovių finansų paslaugas, yra, pavyzdžiui, profesionalų, kurie nėra tvarumo užtikrinimo grupės nariai, pasitelkimas teikti paslaugą.

2 DALIS. PAKEISTAS ŽODYNAS (2024 M. KODEKSO VERSIJOS PAPILDYMAS)

Priimtinas lygis	Lygis, kuriam esant apskaitos profesionalas <u>arba tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo</u> , atlikdamas nusimanančios ir informuotos trečiosios šalies testą, tikėtina, padarys išvadą, kad apskaitos profesionalas <u>arba teikiantis asmuo</u> laikosi pagrindinių principų.
Reklama	Informacijos komunikavimas visuomenei apie apskaitos profesionalų viešojoje praktikoje <u>arba tvarumo užtikrinimą teikiančių asmenų</u> teikiamas paslaugas ir (arba) jų turimus profesinės veiklos įgūdžius.
Kitas teikiantis asmuo	<u>Įmonė, kita nei tvarumo užtikrinimą teikiančio asmens įmonė, atliekanti darbą, kurį tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo ketina naudoti tvarumo užtikrinimo užduoties tikslais, kai tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo negali pakankamai ir tinkamai įsitraukti į tokį darbą.</u> <u>Asmuo, kuris yra iš kito teikiančio asmens įmonės ir kuris atlieka darbą, nėra nei užduoties grupės narys, nei teikiančio asmens ekspertas.</u> -
Tinkamas peržiūrą atliekantis asmuo	<i>Profesionalas, kuris turi reikiamų žinių, įgūdžių, patirties ir įgaliojimą objektyviai peržiūrėti atliktą atitinkamą darbą arba suteiktą paslaugą. Toks asmuo galėtų būti apskaitos profesionalas <u>arba tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo</u>.</i> <u>Šis terminas yra apibūdintas 300.8 A4 ir 5300.8 A4 dalyse.</u>
Užtikrinimo klientas	Atsakingoji šalis, ir, patvirtinimo užduoties atveju, šalis, prisiimanti atsakomybę už dalyko informaciją (kuri taip pat galėtų būti atsakingąja šalimi). <u>Tvarumo užtikrinimo užduoties, nagrinėjamos 5 dalyje, atveju žr. apibrėžti „tvarumo užtikrinimo klientas“.</u> -
Užtikrinimo užduotis	Užduotis, kurią atliekantis apskaitos profesionalas viešojoje praktikoje siekia surinkti pakankamai tinkamų įrodymų, kad galėtų pareikšti nuomonę, skirtą padidinti numatomų vartotojų, kurie nėra atsakingoji šalis, pasitikėjimą dalyko informacija. (3000-ajame TUUS (persvarstytame) apibūdinti užtikrinimo užduoties, atliekamos pagal šį standartą, elementai ir tikslai, o Užtikrinimo sistemoje pateiktas bendras užtikrinimo užduočių apibūdinimas. Šioms užduotims taikomi <i>tarptautiniai audito standartai (TAS, angl. International Standards on Auditing™ (ISAs™)), tarptautiniai peržiūros užduočių standartai (TPUS, angl. International Standards on Review Engagements™ (ISREs™)), ir tarptautiniai užtikrinimo užduočių standartai (TUUS, angl. International Standards on Assurance Engagements™ (ISAEs™)) ir tarptautiniai tvarumo užtikrinimo užduočių standartai (TTUS)).</i> <i>4B dalyje terminas „užtikrinimo užduotis“ reiškia užtikrinimo užduotis, kurios nėra audito, peržiūros <u>ar tvarumo užtikrinimo užduotys, nagrinėjamos 5 dalyje.</u></i>
Užtikrinimo grupė	a) Visi užduoties grupės nariai, atliekantys užtikrinimo užduotį. b) Tiesioginį poveikį užtikrinimo užduoties rezultatams galintys daryti visi kiti įmonės asmenys ar jos pasitelkti asmenys, įskaitant: i) asmenis, kurie rekomenduoja užtikrinimo užduoties partneriui

skirtiną užmokestį arba kurie tiesiogiai prižiūri užtikrinimo užduoties partnerio darbą, jam vadovauja ar kitaip stebi jo darbą, susijusį su užtikrinimo užduoties atlikimu;

- ii) asmenis, kurie užtikrinimo užduoties atlikimo tikslais teikia konsultacijas techniniais ar konkretaus veiklos sektoriaus klausimais, taip pat dėl sandorių ar įvykių; ir
- iii) atlieka tokios užduoties kokybės peržiūrą arba peržiūrą, kuri atitinka užduoties kokybės peržiūros tikslą.

Tvarumo užtikrinimo užduoties, kuri nagrinėjama 5 dalyje, atveju žr. apibrėžtį „tvarumo užtikrinimo grupė“.

Patvirtinimo užduotis

Užtikrinimo užduotis, kurią atliekanti šalis, kuri nėra apskaitos profesionalas viešojoje praktikoje arba, atitinkamai, tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo, (i)vertina pagrindinį dalyką pagal tam tikrus kriterijus.

Šalis, kuri nėra apskaitos profesionalas arba teikiantis asmuo, taip pat dažnai pateikia gautą dalyko informaciją išvadoje arba ataskaitoje. Tačiau, kai kuriais atvejais apskaitos profesionalas arba teikiantis asmuo gali dalyko informaciją pateikti užtikrinimo išvadoje. Patvirtinimo užduočių metu, apskaitos profesionalo arba teikiančio asmens išvadoje nurodoma, ar dalyko informacijoje nėra reikšmingų iškraipymų.

Apskaitos profesionalo arba teikiančio asmens išvada gali būti formuluojama atsižvelgiant į:

- i) pagrindinį dalyką ir taikomus kriterijus;
- ii) pagrindinio dalyko informaciją ir taikomus kriterijus; arba
- iii) atitinkamos šalies pareiškimą.

Auditas

4A dalyje terminas „auditas“ taip pat reiškia ir terminą „peržiūra“.

Audito klientas

Subjektas, kurios audito užduotį įmonė atlieka. Kai, remiantis R400.22 ir R400.23 dalimis, klientas yra subjektas, kurio vertybiniais popieriais prekiaujama viešai, audito klientas visada apims savo susijusius subjektus. Kai audito klientas nėra subjektas, kurio vertybiniais popieriais prekiaujama viešai, jis apima tuos susijusius subjektus, kuriuos jis tiesiogiai ar netiesiogiai kontroliuoja (*t. p. žr. R400.27 dalį*).

4A dalyje terminas „audito klientas“ taip pat reiškia ir terminą „peržiūros klientas“.

Grupės audito atveju žr. grupės audito kliento apibrėžtį.

Audito užduotis

Pakankamo užtikrinimo užduotis, kurią atlikdamas apskaitos profesionalas viešojoje praktikoje pareiškia nuomonę apie tai, ar finansinės ataskaitos visais reikšmingais atžvilgiais yra parengtos (arba visais reikšmingais atžvilgiais parodo tikrą ir teisingą vaizdą) pagal taikomą finansinės atskaitomybės tvarką, pavyzdžiui, pagal *tarptautinius audito standartus* atlikta užduotis. Tokia užduotis apima teisės aktų nustatytą auditą, t. y. auditą, kuris yra privalomas pagal įstatymus ar kitus teisės aktus.

4A dalyje terminas „audito užduotis“ taip pat reiškia ir terminą „peržiūros“

užduotis“.

- Auditoriaus išvada *4A dalyje terminas „auditoriaus išvada“ taip pat reiškia ir terminą „peržiūros išvada“.*
- Audito grupė
- a) Visi užduoties grupės nariai, paskirti atlikti audito užduotį.
  - b) Tiesioginį poveikį audito užduoties rezultatams galintys daryti visi kiti asmenys iš įmonės ar jos pasitelkti, įskaitant:
    - i) asmenis, kurie rekomenduoja užduoties partneriui skirtingą užmokestį arba kurie tiesiogiai prižiūri užduoties partnerio darbą, jam vadovauja ar kitaip stebi jo darbą, susijusį su audito užduoties atlikimu, įskaitant visus aukštesnių nei partneris lygių vadovus iki pat asmens, kuris yra įmonės vyresnysis ar vadovaujantis partneris (vykdomasis direktorius ar lygiavertės pareigas einantis asmuo);
    - ii) asmenis, kurie užduoties atlikimo tikslais teikia konsultacijas techniniais ar konkrečiau veiklos sektoriaus klausimais, taip pat dėl sandorių ar įvykių; ir
    - iii) asmenis, kurie atlieka tokios užduoties kokybės peržiūrą arba peržiūrą, kuri atitinka užduoties kokybės peržiūros tikslą; ir
  - c) visus kitus tinklo įmonės asmenis, kurie gali daryti tiesioginį poveikį audito užduoties rezultatams.

4A dalyje terminas „audito grupė“ taip pat reiškia ir terminą „peržiūros grupė“. Grupės audito atveju žr. grupės audito grupės apibrėžtį.

Artimieji giminaičiai

Tėvai, vaikai arba broliai, seserys, kurie jau nėra šeimos nariai.

Komponentas

Grupės audito atveju, ~~Ss~~ subjektas, verslo vienetas, funkcija ar verslo veikla ar tam tikras jų derinys, kurį nustato grupės auditorius audito procedūrų, atliekamų grupės audito metu, planavimo ir atlikimo tikslais.

(Audito ir peržiūros užduotys)

Komponentas

(Tvarumo užtikrinimo užduotys, nagrinėjamos 5 dalyje)

Grupės tvarumo užtikrinimo užduoties atveju, subjektas, verslo vienetas, funkcija ar verslo veikla ar tam tikras jų derinys (atskaitomybės aprėpties ribose), kurį grupės tvarumo užtikrinimo įmonė nustato grupės tvarumo užtikrinimo užduoties planavimo ir atlikimo tikslais. Komponentas – tai grupės komponentas, arba vertės grandinės komponentas.

Grupės komponentas – 5 dalyje nagrinėjamos tvarumo užtikrinimo užduoties kontekste žr. atskirą apibrėžtį.

Vertės grandinės komponentas – 5 dalyje nagrinėjamos tvarumo užtikrinimo užduoties kontekste žr. atskirą apibrėžtį.

Komponento audito klientas

Komponentas, dėl kurio grupės auditoriaus įmonė arba komponento auditoriaus įmonė atlieka audito darbą grupės audito tikslais. Kai komponentas yra:

- a) juridinis asmuo, komponento audito klientu yra laikomas subjektas ir bet kokie susiję subjektai, kuriuos toks juridinis asmuo tiesiogiai ar netiesiogiai kontroliuoja; arba
- b) verslo vienetas, funkcija ar verslo veikla (ar tam tikras jų derinys),

komponento audito klientu yra laikomas juridinis subjektas ar subjektai, kuriems priklauso toks verslo vienetas arba kuriame vykdoma funkcija ar verslo veikla.

Komponento auditoriaus įmonė

Įmonė, kuri grupės audito tikslais atlieka su komponentu susijusį audito darbą.

Komponento teikiantis asmuo

Įmonė, atliekanti su komponentu susijusį užtikrinimo darbą grupės tvarumo užtikrinimo užduoties tikslais, kai grupės tvarumo užtikrinimo įmonė gali pakankamai ir tinkamai įsitraukti į tokį darbą. Asmenys iš teikiančio asmens, atliekančio užtikrinimo darbą, įmonės yra užduoties grupės nariai.

Konceptualieji pagrindai

Šis terminas yra apibūdintas 120 ir 5120 skyriuose.

Konfidenciali informacija

Bet kokio formato ir bet kokiaje laikmenoje (įskaitant rašytine, žodine, elektronine, vaizdine ar žodine forma) esanti bet kokia informacija, duomenys ar kita medžiaga, kurie nėra viešai prieinami.

Sąlyginis atlygis

Iš anksto pagal sutartus kriterijus apskaičiuojamas atlygis, kurio dydis priklauso nuo sandorio rezultato arba įmonės suteiktų paslaugų rezultato. Teismo arba kitos valdžios institucijos nustatytas atlygis sąlyginis atlygiu nelaikomas.

Veiklos pertraukos laikotarpis

Ši sąvoka apibrėžta R540.75 ir R5540.7 dalyse R540.134– R540.2149 ir R5540.13– R5540.21 dalių taikymo tikslais.

Kriterijai

Užtikrinimo, įskaitant tvarumo užtikrinimo, užduotyje – lyginamieji rodikliai, kurie naudojami pagrindiniam dalykui (i)vertinti. „Taikomi kriterijai“ – tai kriterijai, kurie naudojami konkrečiose užduotyse.

Tiesioginė užduotis

Užtikrinimo užduotis, kurią atliekantis apskaitos profesionalas viešojoje praktikoje (i)vertina pagrindinį dalyką pagal taikomus kriterijus ir pateikia gautą dalyko informaciją kaip užtikrinimo išvados dalį arba kartu su užtikrinimo išvada. Atliekant tiesioginę užduotį, apskaitos specialisto išvada apima išvadoje pateiktą pagrindinio dalyko (i)vertinimo pagal kriterijus rezultatą.

Tiesioginiai finansiniai interesai

Finansinis interesas, kurį:

- a) fizinis asmuo arba subjektas tiesiogiai turi ar gali jį kontroliuoti (įskaitant tokius, kuriuos savarankiškai valdo kiti asmenys); arba
- b) turi fizinis asmuo ar subjektas per kolektyvinio investavimo subjektus, nekilnojamojo turto fondus, patikėjimo fondus ar kitus tarpininkus, kuriuos jie kontroliuoja ar kurių investicinius sprendimus jie gali paveikti.

Direktorius arba pareigūnas

Už subjekto valdymą atsakingi arba lygiavertės pareigas einantys asmenys, nepriklausomai nuo pareigų pavadinimų, kurie skirtingose šalyse gali skirtis.

Tinkama audito užduotis

800 skyriuje nurodytais tikslais šis terminas yra apibūdintas 800.2 dalyje.

Tinkama užtikrinimo užduotis

990 skyriuje nurodytais tikslais šis terminas yra apibūdintas 990.2 dalyje.

Užduoties lyderis

Įmonės paskirtas asmuo, kuris atsakingas už tvarumo užtikrinimo užduotį ir jos atlikimą, taip pat už tvarumo užtikrinimo išvadą, išleidžiamą įmonės vardu, ir kuris, kai reikalaujama, turi profesinės organizacijos, teisinės ar reguliavimo institucijos

suteiktų atitinkamų įgaliojimų. „Užduoties lyderis“ atitinkamais atvejais turėtų būti laikomas lygiavertės pareigas viešajame sektoriuje einančiu asmeniu.

Audito ir peržiūros užduočių atveju žr. apibrėžtį „užduoties partneris“.

Užduoties partneris

Partneris arba kitas įmonės paskirtas asmuo, kuris atsako už užduotį ir jos atlikimą bei ataskaitos įmonės vardu išleidimą ir kuriam, jeigu reikia, atitinkamus įgaliojimus suteikia profesinė asociacija, teisinė arba reguliavimo institucija.

5 Dalyje nagrinėjamos tvarumo užtikrinimo užduoties atveju žr. apibrėžtį „užduoties lyderis“.

Užduoties laikotarpis

(Audito ir peržiūros užduotys)

Užduoties laikotarpis prasideda, kai audito grupė pradeda auditą. Užduoties laikotarpis baigiasi, kai išleidžiama auditoriaus išvada. Kai užduotis yra pasikartojanti, jos laikotarpis baigiasi bet kuriai šaliai pranešus apie profesinių santykių užbaigimą arba išleidus galutinę auditoriaus išvadą, priklausomai nuo to, kas įvyksta vėliau.

Užduoties laikotarpis

(Tvarumo užtikrinimo užduotys, nagrinėjamos 5 dalyje)

Užduoties laikotarpis prasideda tvarumo užtikrinimo užduoties grupei pradėjus tvarumo užtikrinimo užduotį. Užduoties laikotarpis baigiasi, kai išleidžiama tvarumo užtikrinimo išvada. Kai užduotis yra pasikartojanti, jos laikotarpis baigiasi bet kuriai šaliai pranešus apie profesinių santykių užbaigimą arba išleidus galutinę tvarumo užtikrinimo išvadą, priklausomai nuo to, kas įvyksta vėliau.

Užduoties laikotarpis

(Užtikrinimo užduotys, kurios nėra audito užduotys, # peržiūros užduotys ir tvarumo užtikrinimo užduotys, nagrinėjamos 5 dalyje)

Užduoties laikotarpis prasideda, kai užtikrinimo grupė pradeda teikti konkrečios užduoties užtikrinimo paslaugas. Užduoties laikotarpis baigiasi, kai išleidžiama užtikrinimo išvada. Kai užduotis yra pasikartojanti, jos laikotarpis baigiasi bet kuriai šaliai pranešus apie profesinių santykių užbaigimą arba išleidus galutinę užtikrinimo išvadą, priklausomai nuo to, kas įvyksta vėliau.

Užduoties kokybės peržiūra

Objektyvus reikšmingų užduoties grupės priimtų sprendimų ir padarytų išvadų vertinimas, kurį užduoties kokybės peržiūrą atliekantis asmuo atlieka ir baigia iki užduoties ataskaitos datos arba jos datą.

Užduoties kokybės peržiūrą atliekantis asmuo

Lyderis arba partneris, kitas asmuo, kuris yra iš įmonės arba iš išorės ir kurį įmonė paskiria užduoties kokybės peržiūrai atlikti.

Užduoties grupė

Visi užduotį atliekantys lyderiai ar partneriai, darbuotojai ir kiti asmenys, kurie atlieka užduoties procedūras, išskyrus išorės ekspertus ir vidaus auditorius, kurie užduoties metu teikia tiesioginę pagalbą.

4A dalyje vartojamas terminas „užduoties grupė“ reiškia asmenis, atliekančius audito arba peržiūros procedūras audito arba, atitinkamai, peržiūros užduoties, tikslais. Šis terminas yra išsamiau apibūdintas 400.9 dalyje.

220-ajame TAS (persvarstytame) pateiktos papildomos gairės dėl termino „užduoties grupė“ taikymo finansinių ataskaitų audito kontekste.

620-ajame TAS auditoriaus ekspertas apibrėžtas kaip asmuo ar organizacija, kurie turi kitos nei apskaita ar auditas srities ekspertinės patirties ir kurių darbu toje srityje naudojasi auditorius, kad galėtų surinkti pakankamą tinkamų įrodymų.

620-ajame TAS nagrinėjama auditoriaus atsakomybė, susijusi su tokių ekspertų darbo naudojimu.

610-ajame TAS (2013 m. persvarstytame) nagrinėjama auditoriaus atsakomybė, kai naudojamas vidaus auditorių darbas, įskaitant vidaus auditorių pasitelkimą teikti tiesioginę pagalbą audito užduoties metu.

4B dalyje vartojamas terminas „užduoties grupė“ reiškia asmenis, atliekančius užtikrinimo procedūras užtikrinimo užduoties tikslais.

5 dalyje vartojamas terminas „užduoties grupė“ reiškia asmenis, atliekančius užtikrinimo procedūras tvarumo užtikrinimo užduoties tikslais. Jis neapima asmenų, į kurių darbą tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo neturi galimybės pakankamai ir tinkamai įsitraukti (pvz., asmenis iš „kito teikiančio asmens įmonės“). Šis terminas yra išsamiau apibūdintas 5 dalies 5400.10a dalyje.

Dabartinis apskaitos profesionalas

Apskaitos profesionalas viešojoje praktikoje, kuris šiuo metu paskirtas atlikti kliento auditą arba teikia klientui apskaitos, mokesčių apskaitos, konsultavimo ar panašias profesines paslaugas.

Esamas teikiantis asmuo

Asmuo ar subjektas, kuris einamuju metu yra paskirtas tvarumo užtikrinimo klientui atlikti tvarumo užtikrinimo užduotį ar teikti kitas profesines paslaugas.

Ekspertas

[Vietaženklis – Ši nauja apibrėžtis įtraukta į skyriaus „Išorės eksperto darbo naudojimas“ galutinį variantą]

Ekspertinė patirtis

[Vietaženklis – Ši nauja apibrėžtis įtraukta į skyriaus „Išorės eksperto darbo naudojimas“ galutinį variantą]

Išorės ekspertas

[Vietaženklis – Šios apibrėžties pakeitimai įtraukti į skyriaus „Išorės eksperto darbo naudojimas“ galutinį variantą]

Finansinis interesas

Interesas, susijęs su įmonės nuosavybės ar kitais vertybiniais popieriais, skoliniais įsipareigojimais, paskolomis ar kitomis skolos priemonėmis, įskaitant teises ir įsipareigojimus įgyti tokius interesus ir išvestines finansines priemones, tiesiogiai susijusias su šiuo interesu.

Finansinės ataskaitos

Struktūrizuotai pateikta istorinė finansinė informacija, įskaitant aiškinamąjį raštą, skirta informuoti apie tam tikru momentu įmonės turimus ekonominius išteklius ar įsipareigojimus arba jų pasikeitimus per apibrėžtą laikotarpį pagal taikomą finansinės atskaitomybės tvarką. Aiškinamasis raštas dažniausiai apima santrauką trumpai išdėstomi reikšmingi apskaitos metodai ir pateikiama kita aiškinamoji informacija. Šis terminas gali būti susijęs su visu finansinių ataskaitų rinkiniu, bet jis taip pat gali būti susijęs su viena finansine ataskaita, pavyzdžiui, balansu ar pelno (nuostolių) ataskaita bei susijusiu aiškinamuoju raštu.

Terminas nėra siejamas su konkrečiais finansinės ataskaitos elementais, sąskaitomis ar straipsniais.

Finansinės ataskaitos, apie kurias įmonė pareiškė nuomonę

Kai audituojamas vienas subjektas – šio subjekto finansinės ataskaitos. Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų atveju, kurios taip pat vadinamos grupės finansinėmis ataskaitomis, tai taip pat būtų konsoliduotosios finansinės ataskaitos.

Įmonė

a) privačia praktika užsiimantis auditorius, apskaitos profesionalų arba

tvarumo užtikrinimą teikiančių asmenų bendrija ar bendrovė;

- b) subjektas, kuris tokias šalis kontroliuoja nuosavybės, valdymo ar kitais būdais; ir
- c) subjektas, kurį tokios šalys kontroliuoja nuosavybės, valdymo ar kitais būdais.

400.4 ir 900.3 dalyse paaiškinta, kaip vartojamas žodis „įmonė“, nurodant apskaitos profesionalų ir įmonių atsakomybę už atitinkamai 4A ir 4B dalių nuostatų laikymąsi.

5400.4 dalyje paaiškinta, kaip žodis „įmonė“ yra vartojamas nagrinėjant atskirų tvarumo užtikrinimą teikiančių asmenų ir įmonių atsakomybę už 5 dalies nuostatų laikymąsi.

Pagrindiniai principai

Šis terminas yra apibūdintas 110.1 A1 ir 5110.1 A1 dalyse. Kiekvienas iš pagrindinių principų yra atitinkamai aprašytas šiuose punktuose:

Sąžiningumas R111.1 ir R5111.1

Objektyvumas R112.1 ir R5112.1

Profesinė kompetencija ir reikiamas R113.1 ir R5113.1

atidumas

Konfidencialumas R114.1–R114.3 ir R5114.1-R5114.3

Profesionalus elgesys R115.1 ir R5115.1

Bendrosios paskirties tvarka

Atskaitomybės tvarka, skirta tenkinti daugybės įvairių vartotojų bendruosius informacijos poreikius. Tokia tvarka gali būti teisingo pateikimo tvarka arba atitikties tvarka.

Terminas „teisingo pateikimo tvarka“ vartojamas atsižvelgiant į atskaitomybės tvarką, pagal kurią privaloma laikytis tvarkos reikalavimų ir kurioje:

- a) tiesiogiai arba netiesiogiai pažymima, kad, siekiant teikiamą informaciją pateikti teisingai, vadovybei gali tekti pateikti ne tik pagal tvarką specialiai reikalaujamus atskleidimus; arba
- b) tiesiogiai pažymima, kad vadovybei gali tekti nukrypti nuo tvarkos reikalavimo, kad teikiama informacija būtų pateikta teisingai. Tikėtina, kad tokių nukrypimų prireiks tik labai retais atvejais.

Terminas „atitikties tvarka“ vartojamas atsižvelgiant į atskaitomybės tvarką, pagal kurią privaloma laikytis tvarkos reikalavimų, tačiau neapima pirmiau a ir b punktuose pažymėtų dalykų.

5 dalyje nurodyta bendrosios paskirties tvarka reiškia bendrosios paskirties tvarumo atskaitomybės tvarkas.

Grupė

Finansines ataskaitas teikiantis subjektas, kurio grupės finansinės ataskaitos ar grupės informacija apie tvarumą yra rengiamos.

Grupės auditas

Grupės finansinių ataskaitų auditas.

Grupės audito klientas

Subjektas, dėl kurio grupės finansinių ataskaitų grupės auditoriaus įmonė atlieka

audito užduotį. Kai subjektas yra subjektas, kurio vertybiniais popieriais prekiaujama viešai, grupės audito klientą visada sudarys susiję subjektai ir bet kokie kiti komponentai, kuriuose atliekamas audito darbas. Kai subjektas nėra subjektas, kurio vertybiniais popieriais prekiaujama viešai, grupės audito klientą sudarys susiję subjektai, kuriuos subjektas tiesiogiai ar netiesiogiai kontroliuoja, ir bet kokie kiti komponentai, kuriuose atliekamas audito darbas.

Taip pat žr. R400.27 dalį.

Grupės auditoriaus įmonė

Įmonė, kuri pareiškia nuomonę apie grupės finansines ataskaitas.

Grupės audito grupė

- a) visi grupės audito užduoties grupės nariai, įskaitant asmenis iš komponento auditoriaus įmonių ar jų pasitelktus asmenis, kurie grupės audito tikslais atlieka su komponentais susijusias audito procedūras;
- b) visi kiti asmenys iš grupės auditoriaus įmonės ar jos pasitelkti asmenys, kurie gali daryti tiesioginį poveikį grupės audito rezultatams, įskaitant:
  - i) asmenis, kurie rekomenduoja grupės užduoties partneriui skirtingą užmokestį arba kurie tiesiogiai prižiūri grupės užduoties partnerio darbą, jam vadovauja ar kitaip stebi jo darbą, susijusį su grupės audito atlikimu, įskaitant visus aukštesnių nei partneris lygių vadovus iki pat asmens, kuris yra įmonės vyresnysis ar vadovaujantis partneris (vykdomasis direktorius ar lygiavertės pareigas einantis asmuo);
  - ii) asmenis, kurie grupės audito tikslais teikia konsultacijas techniniais ar konkrečiau veiklos sektoriaus klausimais, taip pat dėl sandorių ar įvykių; ir
  - iii) asmenis, kurie atlieka grupės audito užduoties kokybės peržiūrą arba peržiūrą, kuri atitinka užduoties kokybės peržiūros tikslą;
- c) visus kitus asmenis iš tinklo įmonės, priklausančios grupės auditoriaus įmonės tinklui, kurie gali daryti tiesioginį poveikį grupės audito rezultatams; ir
- d) visus kitus asmenis iš komponento auditoriaus įmonės, nepriklausančios grupės auditoriaus įmonės tinklui, kurie gali daryti tiesioginį poveikį grupės audito rezultatams.

Grupės komponentas (tvarumo užtikrinimo užduoties atveju)

Grupės komponentas – tai komponentas, kuris turi būti įtrauktas į ataskaitos teikiančio subjekto grupės finansines ataskaitas.

Jeigu grupės komponentas yra:

- a) juridinis asmuo – juo laikomas subjektas ir bet kokie susiję subjektai (atskaitomybės aprėpties ribose), kuriuos toks juridinis asmuo tiesiogiai ar netiesiogiai kontroliuoja; arba
- b) verslo vienetas, funkcija ar verslo veikla (ar tam tikras jų derinys) – juo laikomas juridinis subjektas ar subjektai, kuriems priklauso toks verslo vienetas arba kuriame vykdoma funkcija ar verslo veikla.

Grupės užduoties lyderis

Užduoties lyderis, kuris atsako už grupės tvarumo užtikrinimo užduotį.

Grupės užduoties partneris	Užduoties partneris, kuris atsako už grupės auditą.
Grupės finansinės ataskaitos	Finansinės ataskaitos, kurios apima daugiau nei vieno subjekto ar verslo vieneto finansinę informaciją konsolidavimo proceso metu.
<u>Grupės tvarumo užtikrinimo klientas</u>	<u>Subjektas, dėl kurio grupės informacijos apie tvarumą grupės tvarumo užtikrinimo įmonė atlieka tvarumo užtikrinimo užduotį. Kai subjektas yra subjektas, kurio vertybiniais popieriais prekiaujama viešai, grupės tvarumo užtikrinimo klientą visada sudarys susiję subjektai ir bet kokie kiti grupės komponentai, kuriuose atliekamas užtikrinimo darbas. Kai subjektas nėra subjektas, kurio vertybiniais popieriais prekiaujama viešai, grupės tvarumo užtikrinimo klientą sudarys susiję subjektai, kuriuos subjektas tiesiogiai ar netiesiogiai kontroliuoja, ir bet kokie kiti grupės komponentai, kuriuose atliekamas užtikrinimo darbas.</u> <i>Taip pat žr. R5400.27 dalį.</i>
<u>Grupės tvarumo užtikrinimo užduotis</u>	<u>Užtikrinimo užduotis dėl grupės informacijos apie tvarumą.</u>
<u>Grupės tvarumo užtikrinimo įmonė</u>	<u>Įmonė, kuri pareiškia nuomonę dėl grupės informacijos apie tvarumą.</u>
Grupės tvarumo užtikrinimo grupė	<p>a) <u>Visi grupės tvarumo užtikrinimo užduoties grupės nariai, įskaitant asmenis iš komponento teikiančių asmenų įmonių ar jų pasitelktus asmenis, kurie grupės tvarumo užtikrinimo užduoties tikslais atlieka su komponentais susijusias užtikrinimo procedūras.</u></p> <p>b) <u>Visi kiti asmenys iš grupės tvarumo užtikrinimo įmonės ar jos pasitelkti asmenys, kurie gali daryti tiesioginį poveikį grupės tvarumo užtikrinimo užduoties rezultatams, įskaitant asmenis, kurie:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> i) <u>rekomenduoja grupės užduoties lyderiui skirtingą užmokestį arba kurie tiesiogiai prižiūri grupės užduoties lyderio darbą, jam vadovauja ar kitaip stebi jo darbą, susijusį su grupės tvarumo užtikrinimo užduoties atlikimu, įskaitant visus aukštesnių nei grupės užduoties lyderis lygių vadovus iki pat asmens, kuris yra įmonės vykdomasis direktorius ar lygiavertės pareigas einantis asmuo;</u> ii) <u>tuos, kurie konsultuoja techniniais ar konkrečius veiklos sektoriaus klausimais, sandorių ar įvykių teikia grupės tvarumo užtikrinimo užduoties tikslais; ir</u> iii) <u>atlieka grupės tvarumo užtikrinimo užduoties kokybės peržiūrą arba peržiūrą, kuri atitinka užduoties kokybės peržiūros tikslą;</u> <p>c) <u>visi kiti asmenys iš tinklo įmonės, priklausančios grupės tvarumo užtikrinimo įmonės tinklui, kurie gali daryti tiesioginį poveikį grupės tvarumo užtikrinimo užduoties rezultatams; ir</u></p> <p>d) <u>visi kiti asmenys iš komponento teikiančio asmens įmonės, nepriklausančios grupės tvarumo užtikrinimo įmonės tinklui, kurie gali daryti tiesioginį poveikį grupės tvarumo užtikrinimo užduoties rezultatams.</u></p>
<u>Grupės informacija apie</u>	<u>Informacija apie tvarumą, kuri apima daugiau nei vieno subjekto ar verslo vieneto</u>

tvarumą

informaciją apie tvarumą.

Istorinė finansinė informacija

Informacija, išreikšta finansiniais terminais ir susijusi su konkrečiu subjektu, pirmiausia gaunama iš tokio subjekto apskaitos sistemos ir atspindi praėjusiais laikotarpiais įvykusius ekonominius įvykius arba ekonomines sąlygas ar aplinkybes tam tikrais laiko momentais praeityje.

Šeimos nariai

Sutuoktinis (arba jam prilyginamas asmuo), išlaikytinis.

Nepriklausomumas

Nepriklausomumą sudaro:

- a) minties nepriklausomumas – būseną, kuriai esant asmuo gali pareikšti išvadą, nepasiduodamas profesinį vertinimą galinčiai įtakai, ir dėl to veikti sąžiningai ir laikytis objektyvumo ir profesinio skepticizmo principų;
- b) įvaizdžio nepriklausomumas – tai vengimas tokių reikšmingų faktų ir aplinkybių, dėl kurių buvimo nusimananti ir informuota trečioji šalis tikėtina nuspręstų, kad įmonė arba audito, ~~ar~~ užtikrinimo ar tvarumo užtikrinimo grupės narys nusižengė sąžiningumo, objektyvumo ir profesinio skepticizmo principams.

Remiantis 400.5, ~~ir~~ 900.4 ir 5400.5 dalių nuostatomis, nepriklausomas asmuo arba nepriklausoma įmonė reiškia, kad asmuo arba įmonė atitinkamai laikėsi 4A, ~~ir~~ 4B ir 5 dalių nuostatų.

Netiesioginiai finansiniai interesai

Finansinis interesas, kurį fizinis asmuo ar subjektas turi per kolektyvinio investavimo subjektą, nekilnojamojo turto fondus, patikėjimo fondus ar kitus tarpininkus, kurių jie nekontroliuoja ar negali paveikti jų investicinių sprendimų.

Skatinimas

Objektas, situacija ar veiksmas, kuriuo siekiama paveikti kito asmens elgesį, bet ne visada siekiant netinkamai paveikti tokio asmens elgesį.

Skatinimu gali būti daugybė dalykų nuo nedidelių svetingumo paslaugų tarp verslo kolegų (apskaitos profesionalams versle) arba tarp apskaitos profesionalų ir esamų ar potencialių klientų (apskaitos profesionalams viešojoje praktikoje), arba tarp tvarumo užtikrinimą teikiančių asmenų ir esamų ar potencialių tvarumo užtikrinimo klientų, iki veiksmų, dėl kurių nesilaikoma įstatymų ir kitų teisės aktų. Skatinimas gali būti įvairių formų, pavyzdžiui, kaip:

- *dovanos;*
- *svetingumo paslaugos;*
- *pramogų paslaugos;*
- *aukos politinėms ar labdaros reikmėms;*
- *priemonės, skirtos stiprinti draugystę ar lojalumą;*
- *įdarbinimas ar kitos komercinės galimybės;*
- *palankesnės sąlygos, teisės ar privilegijos.*

Pagrindinis audito partneris

Užduoties partneris, asmuo, atsakingas už užduoties kokybės peržiūrą, ir, jeigu yra, kiti užduoties grupės audito partneriai, kurie priima svarbius ar profesinius sprendimus dėl reikšmingų dalykų, susijusių su finansinių ataskaitų, apie kurias

įmonė pareiškė nuomonę, auditu. Priklausomai nuo aplinkybių ir tokių asmenų vaidmens atliekant audito užduotį, kiti audito partneriai galėtų būti, pavyzdžiui, užduoties partneriai, atsakingi už tam tikrus komponentus grupės audito metu, pavyzdžiui, už svarbias kontroliuojamasias įmones arba padalinius.

Pagrindinis tvarumo užtikrinimo lyderis

Užduoties lyderis, asmuo, atsakingas už užduoties kokybės peržiūrą, ir, jeigu yra, kiti užduoties grupės lyderiai, kurie priima svarbius nutarimus ar sprendimus dėl reikšmingų dalykų, susijusių su tvarumo užtikrinimo užduotimi. Priklausomai nuo aplinkybių ir asmenų vaidmens tvarumo užtikrinimo užduotyje, terminas „kiti lyderiai“ gali apimti, pavyzdžiui, tam tikrų grupės komponentų (tokių kaip reikšmingos patronuojamosios įmonės ar padaliniai) užduoties lyderius grupės tvarumo užtikrinimo užduoties metu.

Tvarumo užtikrinimo lyderis, atliekantis užtikrinimo darbą vertės grandinės komponento įmonėje, dėl tokio savo vaidmens nelaikomas pagrindiniu tvarumo užtikrinimo lyderiu grupės tvarumo užtikrinimo užduoties tikslais.

Lyderis

Asmuo, kuris turi įgaliojimų įsipareigoti įmonės vardu teikti profesinę paslaugą.

Šis terminas vartojamas 5 dalyje tvarumo užtikrinimo užduočių kontekste.

Gali

Šis Kodekse vartojamas veiksmožodis reiškia leidimą imtis tam tikrų veiksmų tam tikromis aplinkybėmis, įskaitant reikalavimui taikomą išimtį. Jis nevartojamas galimybei išreikšti.

Galėtų

Šis Kodekse vartojamas terminas reiškia galimybę, kad atsiras dalykas, įvyks įvykis arba bus imtasi veiksmų. Kai šis žodis vartojamas kartu su žodžiu „grėsmė“, jis nereiškia konkretaus lygio galimybės arba tikimybės, nes grėsmės lygio vertinimas priklauso nuo konkretaus dalyko, įvykio ar veiksmų eigos faktų ir aplinkybių.

Tinklas

Didesnė struktūra:

a) kuri skirta bendradarbiavimui palaikyti; ir

b) kurios akivaizdi paskirtis yra pelno ar išlaidų pasidalijimas, ar kuri turi bendrus savininkus, yra bendrai kontroliuojama ar valdoma, įgyvendina bendras kokybės valdymo politikas ir procedūras, bendrą verslo strategiją, turi bendrą prekių ženklą pavadinimą ar naudojami didžiąja dalimi profesinių išteklių.

Tinklo įmonė

Įmonė ar kitas subjektas, kuris priklauso tinklui.

Daugiau informacijos pateikta [4A dalies](#) 400.50 A1–400.54 A1 dalyse [ir 5 dalies](#) 5400.50 A1–5400.54 A1 dalyse.

Įstatymų ir kitų teisės aktų nesilaikymas.

Įstatymų ir teisės aktų nesilaikymas reiškia atliktus arba neatliktus, tyčinius arba netyčinius veiksmus, kurie prieštarauja galiojantiems įstatymams arba kitiems teisės aktams ir kuriuos atlieka šios šalys:

(Apskaitos profesionalai versle)

a) apskaitos profesionalą įdarbinusi organizacija;

b) įdarbinusios organizacijos už valdymą atsakingi asmenys;

c) įdarbinusiosios organizacijos vadovybė; arba

d) kiti asmenys, kurie dirba įdarbinusiojoje organizacijoje arba pagal jos nurodymą.

Šis terminas yra apibūdintas 260.5 A1 dalyje.

Įstatymų ir kitų teisės aktų nesilaikymas.

(Apskaitos profesionalai viešojoje praktikoje)

Įstatymų ir teisės aktų nesilaikymas reiškia atliktus arba neatliktus, tyčinius arba netyčinius veiksmus, kurie prieštarauja galiojantiems įstatymams arba kitiems teisės aktams ir kuriuos atlieka šios šalys:

- a) *klientas;*
- b) *kliento už valdymą atsakingi asmenys;*
- c) *kliento vadovybė;*
- d) *kiti asmenys, kurie dirba klientui arba pagal jo nurodymą.*

Šis terminas yra apibūdintas 5360.5 A1 dalyje.

Įstatymų ir kitų teisės aktų nesilaikymas.

(Tvarumo užtikrinimą teikiantys asmenys)

Įstatymų ir kitų teisės aktų nesilaikymas (toliau – nesilaikymas) reiškia atliktus arba neatliktus, tyčinius arba netyčinius veiksmus, kurie prieštarauja galiojantiems įstatymams ar kitiems teisės aktams ir kuriuos atlieka šios šalys:

- a) tvarumo užtikrinimo klientas;
- b) tvarumo užtikrinimo kliento už valdymą atsakingi asmenys;
- c) tvarumo užtikrinimo kliento vadovybė; arba
- d) kiti asmenys, kurie dirba klientui arba pagal jo nurodymą.

Šis terminas yra apibūdintas 5360.5 A1 dalyje.

Biuras

Atskiras pogrupis, kurio veikla organizuojama geografiniu arba vykdomos praktikos principu.

Ankstesnis apskaitos profesionalas

Apskaitos profesionalas viešojoje praktikoje, kuris neseniai buvo paskirtas atlikti auditą arba teikė apskaitos, mokesčių apskaitos, konsultavimo ar panašias profesines paslaugas klientui, neturinčiam apskaitą tvarkančio darbuotojo.

Ankstesnis teikiantis asmuo

Asmuo ar subjektas, kuris neseniai buvo paskirtas tvarumo užtikrinimo klientui atlikti tvarumo užtikrinimo užduotį ar teikti kitas profesines paslaugas, kai nėra esamo teikiančio asmens.

Apskaitos profesionalas

Asmuo, kuris yra TASF narės-organizacijos narys.

1 dalyje terminas „apskaitos profesionalas“ reiškia atskirus apskaitos profesionalus versle ir apskaitos profesionalus viešojoje praktikoje bei jų įmones.

2 dalyje terminas „apskaitos profesionalas“ reiškia apskaitos profesionalus versle.

3, 4A ir 4B dalyse terminas „apskaitos profesionalas“ reiškia apskaitos profesionalus viešojoje praktikoje ir jų įmones.

Apskaitos profesionalas versle

Apskaitos profesionalas, kuris dirba prekybos, pramonės, paslaugų įmonėse, viešajame, švietimo, ne pelno sektoriuose, reguliavimo institucijose ar profesinėse organizacijose, ir kuris galėtų būti darbuotoju, rangovu, partneriu, direktoriumi (vykdomuoju ar nevykdomuoju), savininku-vadovu ar savanoriu.

Apskaitos profesionalas viešojoje praktikoje

Apskaitos profesionalas, nepriklausomai nuo pareigų skirstymo pagal funkcijas (pavyzdžiui, auditas, mokesčių apskaita ar konsultavimas), dirbantis įmonėje, kuri

teikia profesines paslaugas.

Terminas „apskaitos profesionalas viešojoje praktikoje“ taip pat vartojamas kalbant apie apskaitos profesionalų viešojoje praktikoje įmonę.

Profesinė veikla Apskaitos profesionalo arba tvarumo užtikrinimą teikiančio asmens vykdoma apskaitos ar su ja susijusių profesinių įgūdžių reikalaujanti veikla, įskaitant apskaitos, audito, tvarumo atskaitomybės ar užtikrinimo, mokesčių, valdymo, konsultavimo ir finansų valdymo paslaugas.

Profesinis sprendimas *Siekiant priimti profesinį sprendimą, būtina turėti reikiamą išsilavinimą, profesinių žinių, įgūdžių ir patirties, gebėjimą vadovautis faktais ir aplinkybėmis, atsižvelgti į konkrečios profesinės veiklos pobūdį ir apimtį bei susijusius interesus ir santykius.*

Šis terminas yra apibūdintas 120.5 A4 ir 5120.5 A4 dalyse.

Profesinės paslaugos Klientų užsakymu vykdoma profesinė veikla.

Siūlomas apskaitos profesionalas Apskaitos profesionalas viešojoje praktikoje, kuris svarsto prisiimti audito ar užduoties teikti apskaitos, mokesčių, konsultavimo ar panašias profesines paslaugas būsimam (arba kai kuriais atvejais, dabartiniam) klientui.

Siūlomas teikiantis asmuo

Tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo, kuris svarsto priimti paskyrimą atlikti tvarumo užtikrinimo užduotį ar teikti kitas profesines paslaugas potencialiam tvarumo užtikrinimo klientui (arba, kai kuriais atvejais, esamam tvarumo užtikrinimo klientui).

Viešojo intereso įmonė 4A dalies taikymo tikslais, subjektas yra viešojo intereso įmonė, jeigu jis patenka į šias kategorijas:

- a) subjektas, kurio vertybiniais popieriais prekiaujama viešai;
- b) subjektas, kurio pagrindinė funkcija yra priimti gyventojų indėlius;
- c) subjektas, kurio pagrindinė funkcija yra teikti visuomenei draudimo paslaugas; arba
- d) tokio subjekto statusas suteiktas pagal įstatymą, kitus teisės aktus ar profesinius standartus, siekiant įgyvendinti 400.15 dalyje apibūdintą tikslą.

Kodekse numatytos kategorijos, kurios gali būti išsamiau apibūdintos ar papildytos, kaip nurodyta 400.23 A1 ir 400.23 A2 dalyse.

Subjektas, kurio vertybiniais popieriais prekiaujama viešojoje rinkoje Subjektas, kuris išleidžia finansines priemones, kurios gali būti perleidžiamos ir kuriomis gali būti prekiaujama naudojantis viešai prieinamu rinkos mechanizmu, įskaitant įtraukimą į biržos sąrašus.

Subjekto, kurio vertybiniais popieriais prekiaujama viešai, pavyzdžiu yra įmonė, kurios vertybiniais popieriais prekiaujama viešojoje rinkoje, kaip ji apibrėžta atitinkamame vertybinius popierius reglamentuojančiame įstatyme ar kitame teisės akte.

Nusimananti ir informuota trečioji šalis

Atlikdamas nusimanančios ir informuotos trečiosios šalies testą apskaitos profesionalas arba tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo apsversto, ar tokią pačią išvadą galėtų padaryti ir kita šalis. Toks svarstymas atliekamas iš nusimanančios ir informuotos trečiosios šalies, įvertinančios visus svarbius faktus ir aplinkybes, kuriuos apskaitos profesionalas arba tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo žino

šalies testas *arba pagrįstai tikėtina turėtų žinoti, pozicijų išvadų padarymo momentu. Nusimananti ir informuota trečioji šalis nebūtinai turi būti apskaitos profesionalas arba tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo, tačiau turėtų turėti atitinkamų žinių ir patirties, kad galėtų suprasti ir nešališkai įvertinti apskaitos profesionalo arba tvarumo užtikrinimą teikiančio asmens išvadų tinkamumą.*

Šie terminai yra apibūdinti 120.5 A9 ir 5120.5 A9 dalyse.

Susijęs subjektas

Subjektas, kurį su klientu sieja bet kurie iš šių ryšių:

- a) kai įmonė tiesiogiai arba netiesiogiai valdo kliento įmonę ir ši kliento įmonė yra reikšminga tai įmonei;
- b) kai įmonė turi tiesioginių finansinių interesų kliento įmonėje, kai tokia įmonė turi reikšmingos įtakos kliento įmonei ir šios įmonės interesai kliento įmonėje jai yra svarbūs;
- c) kai įmonę tiesiogiai arba netiesiogiai kontroliuoja klientas;
- d) kai įmonė, kurioje klientas arba su ja susijusi įmonė, apibūdinta c punkte, turi tiesioginių finansinių interesų, darančių reikšmingą įtaką šiai įmonei, o interesai yra svarbūs kliento įmonei, ir su ja susijusiai įmonei, apibūdintai c punkte;
- e) kai įmonė (seserinė įmonė) ir kliento įmonė yra bendrai valdomos kitos įmonės, su sąlyga, kad kita tos pačios patronuojančiosios įmonės patronuojamoji įmonė ir kliento įmonė yra reikšmingos tai įmonei, kuri valdo abi šias įmones.

Atskaitomybės aprėptis

Veiklos, operacijos, santykiai ar išteklių, kurie turi būti įtraukti į subjekto informaciją apie tvarumą.

Atsakingoji šalis

Užtikrinimo užduotyse – šalis, atsakinga už pagrindinį dalyką.

Peržiūros klientas

Subjektas, kuriame įmonė atlieka peržiūros užduotį.

Peržiūros užduotis

Pagal *tarptautinius peržiūros užduočių standartus* ar lygiavertčius standartus atliekama užtikrinimo užduotis, kurią atlikdamas apskaitos profesionalas viešojoje praktikoje pateikia išvadą, ar, remiantis procedūromis, kurių metu nėra surenkami visi įrodymai, būtina atliekant audito užduotį, apskaitos profesionalas pastebėjo ką nors, kas jį verstų manyti, kad finansinės ataskaitos nebuvo visais reikšmingais atžvilgiais parengtos pagal taikomą finansinės atskaitomybės tvarką.

Peržiūros grupė

- a) Visi užduoties grupės nariai, atliekantys peržiūros užduotį; ir
- b) Tiesioginį poveikį peržiūros užduoties rezultatams galintys daryti visi kiti įmonės asmenys ar jos pasitelkti asmenys, įskaitant:
  - i) tuos, kurie rekomenduoja užtikrinimo užduoties partneriui skirtingą užmokestį arba kurie tiesiogiai prižiūri užtikrinimo užduoties partnerio darbą, jam vadovauja ar kitaip stebi jo darbą, susijusį su peržiūros užduoties atlikimu, įskaitant visus aukštesnių nei partneris lygių vadovus iki pat asmens, kuris yra įmonės vyresnysis ar vadovaujantis partneris (vykdomasis direktorius ar lygiavertės pareigas einantis asmuo);
  - ii) asmenis, kurie užduoties atlikimo tikslais teikia konsultacijas

techniniais ar konkrečius veiklos sektoriaus klausimais, taip pat dėl sandorių ar įvykių; ir

iii) asmenis, kurie atlieka tokios užduoties kokybės peržiūrą arba peržiūrą, kuri atitinka užduoties kokybės peržiūros tikslą; ir

c) visus kitus tinklo įmonės asmenis, kurie gali daryti tiesioginį poveikį peržiūros užduoties rezultatams.

Apsaugos priemonės

Apsaugos priemonės – tai atskiri ar bendri veiksmai, kurių imasi apskaitos profesionalas arba tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo, kad iki priimtino lygio veiksmingai sumažintų grėsmes pagrindinių principų laikymuisi.

Šis terminas yra apibūdintas 120.10 A2 ir 5120.10 A2 dalyse.

Vyresnysis apskaitos profesionalas versle

Vyresnieji apskaitos profesionalai versle yra direktoriai, pareigūnai arba aukštesnės pareigos einantys darbuotojai, kurie turi reikšmingos įtakos ir priima sprendimus dėl įdarbinusiosios organizacijos žmogiškųjų, finansinių, technologinių, fizinių ir nematerialiųjų išteklių įsigijimo, naudojimo ir kontrolės.

Šis terminas yra apibūdintas 260.11 A1 dalyje.

Specialiosios paskirties finansinės ataskaitos

Pagal finansinės atskaitomybės tvarką sudarytos finansinės ataskaitos, skirtos tenkinti nurodytų vartotojų finansinės informacijos poreikius.

Dalyko informacija

Pagrindinio dalyko (į)vertinimo pagal kriterijus rezultatas, t. y. informacija, kuri gaunama pagrindiniam dalykui pritaikius kriterijus.

Didelė žala

Šis terminas yra apibūdintas 260.5 A3, # 360.5 A3 ir 5360.5 A3 dalyse.

Tvarumo užtikrinimo klientas

Subjektas, kurio tvarumo užtikrinimo užduotį įmonė atlieka. Kai klientas yra įmonė, kurios vertybiniais popieriais prekiaujama viešojoje rinkoje, tvarumo užtikrinimo klientas visais atvejais apims su juos susijusius subjektus. Kai tvarumo užtikrinimo klientas nėra įmonė, kurios vertybiniais popieriais prekiaujama viešai, tvarumo užtikrinimo klientas apima tuos susijusius subjektus, kuriuos jis tiesiogiai ar netiesiogiai kontroliuoja (t. p. žr. R5400.27 dalį).

Tvarumo užtikrinimo užduotis

Užduotis, kurią atliekantis tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo siekia surinkti pakankamų tinkamų įrodymų, kad galėtų pareikšti išvadą, skirtą padidinti numatomų vartotojų pasitikėjimą informacija apie tvarumą.

Tvarumo užtikrinimo užduotis gali būti viena iš šių užduočių:

- pakankamo užtikrinimo užduotis – užtikrinimo užduotis, kurios metu teikiantis asmuo sumažina užduoties riziką iki užduoties aplinkybėmis priimtino žemo lygio, kad galėtų padaryti teikiančio asmens išvadą. Teikiančio asmens išvada daroma tokia forma, kurioje perteikiama teikiančio asmens nuomonė apie pagrindinio dalyko matavimo ir vertinimo, įskaitant pateikimą ir atskleidimą, pagal taikomus kriterijus rezultatai; arba
- riboto užtikrinimo užduotis – tai užtikrinimo užduotis, kurios metu teikiantis asmuo sumažina užduoties riziką iki užduoties aplinkybėmis priimtino lygio, tačiau tokia rizika yra didesnė nei pakankamo užtikrinimo užduoties atveju, kad galima būtų padaryti tokios formos išvadą, kurioje būtų nurodyta, ar remdamasis atliktomis procedūromis ir surinktais įrodymais, teikiantis asmuo pastebi dalyką (-us), verčiantį (-čius) jį manyti, kad informacija apie

tvarumą gali būti reikšmingai iškraipyta. Riboto užtikrinimo užduoties metu atliktų procedūrų pobūdis, atlikimo laikas ir apimtis yra apriboti, palyginti su procedūromis, kurias būtina atlikti pakankamo užtikrinimo užduoties metu, tačiau planuojama gauti tokio lygio užtikrinimą, kuris, teikiančio asmens profesiniu sprendimu, yra prasmingas. Teikiančio asmens gautas užtikrinimo lygis yra laikomas prasmingu, kai yra tikėtina, kad dėl jo numatomų vartotojų pasitikėjimas informacija apie tvarumą padidės iki tokio lygio, kuris akivaizdžiai yra daugiau nei nereikšmingas.

Tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo

Asmuo (asmenys), atliekantis (-ys) tvarumo užtikrinimo užduotį (paprastai tai yra užduoties lyderis ar kiti užduoties grupės nariai arba, atitinkamai, įmonė).

Tvarumo užtikrinimo grupė

- a) Visi užduoties grupės nariai, paskirti atlikti tvarumo užtikrinimo užduotį;
- b) Tiesioginį poveikį tvarumo užtikrinimo užduoties rezultatams galintys daryti visi kiti asmenys iš įmonės ar jos pasitelkti, įskaitant:
- i) asmenis, kurie rekomenduoja užduoties lyderiui skirtingą užmokestį arba kurie tiesiogiai prižiūri užduoties lyderio darbą, jam vadovauja ar kitaip stebi jo darbą, susijusį su tvarumo užtikrinimo užduoties atlikimu, įskaitant visus aukštesnių nei užduoties lyderis lygių vadovus iki pat asmens, kuris yra įmonės vykdomasis direktorius;
  - ii) asmenis, kurie užduoties atlikimo tikslais teikia konsultacijas techniniais ar konkrečiaus veiklos sektoriaus klausimais, taip pat dėl sandorių ar įvykių; ir
  - iii) asmenis, kurie atlieka tokios užduoties kokybės peržiūrą arba peržiūrą, kuri atitinka užduoties kokybės peržiūros tikslą; ir
- c) Visi kiti tinklo įmonės asmenys, kurie gali daryti tiesioginį poveikį tvarumo užtikrinimo užduoties rezultatams.

Informacija apie tvarumą

Informacija apie tvarumo dalykus.

Tvarumo dalykai – tai aplinkosaugos, socialiniai, valdysenos ir kiti su tvarumu susiję dalykai, kaip jie apibrėžti ar nustatyti įstatyme ar kitame teisės akte arba atitinkamose tvarumo atskaitomybės tvarkose, arba kaip juos nustatė subjektas informacijos apie tvarumą parengimo arba pateikimo tikslais.

Informacija apie tvarumą apima informaciją, kuri gali būti:

- nurodyta finansine arba ne finansine išraiška;
- istorinė arba orientuota į ateitį;
- parengta naudoti vidaus tikslais arba privalomo ar savanoriško atskleidimo tikslais;
- gauta iš subjekto arba jo vertės grandinės;
- susijusi su kiekybiniu arba kokybiniu subjekto praeities arba numatomų trumpalaikių, vidutinės trukmės arba ilgalaikių veiklos rezultatų vertinimu;
- apibūdinta subjekto valdysenos struktūroje, politikose, planuose, tiksluose, įsipareigojimuose ar pareiškimuose;

• apie aplinkosaugos, socialinių, valdymo ar kitų su tvarumu susijusių dalykų įtaką (įskaitant riziką ir galimybes) subjekto verslo modeliui, veiklai, paslaugoms ar produktams;

• apie subjekto verslo modelio, veiklos, paslaugų ar produktų įtaką aplinkai, visuomenei ar ekonomikai.

Už valdymą atsakingi asmenys

Asmuo (asmenys) ar organizacija (-os) (pavyzdžiui, bendrovės patikėtinis), atsakingi už subjekto strategijos priežiūrą ir vykdančys su subjekto atskaitomybe susijusias pareigas. Šios pareigos apima ir pareigą prižiūrėti finansinės atskaitomybės arba, atitinkamai, tvarumo atskaitomybės procesą. Kai kuriose jurisdikcijoms priklausančiuose subjektuose už valdymą atsakingais asmenimis galėtų būti ir vadovaujantys darbuotojai, pavyzdžiui, privačiojo ar viešojo sektoriaus įmonės vykdomieji valdybos nariai arba įmonės savininkas vadovas.

Grėsmės

Šis terminas yra apibūdintas 120.6 A3 ir 5120.6 A3 dalyse ir reiškia:

Sava^{na}audiškų interesų 120.6 A3 dalies a punktas ir 5120.6 A3 dalies a punktas

Savikontrolės 120.6 A3 dalies b punktas ir 5120.6 A3 dalies b punktas

Tarpininkavimo 120.6 A3 dalies c punktas ir 5120.6 A3 dalies c punktas

Familiarumo 120.6 A3 dalies d punktas ir 5120.6 A3 dalies d punktas

Įbauginimo 120.6 A3 dalies e punktas ir 5120.6 A3 dalies e punktas

Veiklos laikotarpis

Šis terminas apibūdintas 4 dalies R540.75 dalyje ir 5 dalies R5540.7 dalyje

Pagrindinis dalykas

Reiškinys, kuris (i)vertinamas pagal kriterijus.

Vertės grandinė

Vertės grandinė – tai atskaitomybės sąvoka, kuri yra apibrėžta, apibūdinta ar kitaip nurodyta taikomoje tvarumo atskaitomybės tvarkoje.

Vertės grandinė gali apimti, pavyzdžiui, tam tikrus tvarumo užtikrinimo kliento pirkėjus ir tiekėjus tvarumo atskaitomybės tikslais.

Vertės grandinės komponentas (tvarumo užtikrinimo užduoties atveju)

Vertės grandinės komponentas – tai ataskaitas teikiančio subjekto vertės grandinės komponentas, kuris nėra įtrauktas į grupės finansines ataskaitas.

Jeigu vertės grandinės komponentas yra:

a) juridinis subjektas – juo laikomas subjektas; arba

b) verslo vienetas, funkcija ar verslo veikla (ar tam tikras jų derinys) – juo laikomas juridinis subjektas ar subjektai, kuriems priklauso toks verslo vienetas arba kuriame vykdoma funkcija ar verslo veikla.

3 SKYRIUS. ATITINKAMI SUSIJĘ TARPTAUTINIŲ APSKAITOS SPECIALISTŲ ETIKOS

STANDARTŲ VALDYBOS APSKAITOS PROFESIONALŲ ETIKOS KODEKSO (ĮSKAITANT TARPTAUTINIUS NEPRIKLAUSOMUMO STANDARTUS) PAKEITIMAI (2024 M. KODEKSO VERSIJOS PAPILDYMAS)

1 DALIS - KODEKSO, PAGRINDINIŲ PRINCIPŲ IR KONCEPTUALIŲJŲ PAGRINDŲ LAIKYMASIS

100 SKYRIUS

KODEKSO LAIKYMASIS

(....)

Kodekso pažeidimai

R100.8. R400.80–R400.89, [405.22 A1–R405.29](#),—R900.50–R900.55, [R5400.80–R5400.89](#) ir [5405.22 A1–R5405.29](#) dalys yra skirtos aptarti *tarptautinių nepriklausomumo standartų* pažeidimus.

Apskaitos profesionalas, kuris nustato, kad buvo pažeistos bet kurios kitos šio Kodekso nuostatos, turi įvertinti tokio pažeidimo reikšmingumą ir jo įtaką jo gebėjimui laikytis pagrindinių principų. Apskaitos profesionalas taip pat turi:

- a) kiek įmanoma greičiau imtis visų įmanomų priemonių tinkamai reaguoti į pažeidimo pasekmes; ir
- b) nuspręsti, ar būtina apie pažeidimą pranešti atitinkamoms šalims.

100.8 A1. Atitinkamos šalys, kurioms galima būtų pranešti apie tokį pažeidimą, yra tos, kurioms toks pažeidimas galėtų turėti įtakos, profesinė organizacija, reguliavimo arba priežiūros institucija.

(....)

120 SKYRIUS

KONCEPTUALIEJI PAGRINDAI

(....)

Reikalavimai ir taikymo medžiaga

Bendrosios nuostatos

R120.3. Apskaitos profesionalas turi taikyti konceptualiuosius pagrindus, kad nustatytų, įvertintų grėsmes 110 skyriuje išvardytų pagrindinių principų laikymuisi ir į jas reaguotų.

120.3 A1. Papildomi reikalavimai ir taikymo medžiaga, kurie yra tiesiogiai susiję su konceptualiųjų pagrindų taikymu, yra pateikti:

- a) 2 dalyje *Apskaitos profesionalai versle*;
- b) 3 dalyje *Apskaitos profesionalai viešojoje praktikoje*; ~~ir~~
- c) *Tarptautiniuose nepriklausomumo standartuose*:
  - i) 4A dalyje *Nepriklausomumas atliekant audito ir peržiūros užduotis*; ir

- ii) 4B dalyje *Nepriklausomumas atliekant užtikrinimo užduotis, kurios nėra audito, # peržiūros ir tvarumo užtikrinimo užduotys, nagrinėjamos 5 dalyje; ir*
- d) 5 dalyje „Tarptautiniai tvarumo užtikrinimo etikos standartai (įskaitant tarptautinius nepriklausomumo standartus)“.

R120.4. Spręsdamas su etika susijusias problemas, apskaitos profesionalas turi atsižvelgti į aplinkybes, kuriose atsirado arba galėtų atsirasti problema. Kai asmuo, kuris yra apskaitos profesionalas viešojoje praktikoje, vykdamas profesinę veiklą priklausomai nuo to, koks santykis jį, kaip įmonės rangovą, darbuotoją ar savininką, sieja su įmone, jis turi laikytis 2 dalies nuostatų, kurios yra taikomos tokiomis aplinkybėmis.

(....)

2 DALIS – APSKAITOS PROFESIONALAI VERSLE

260 SKYRIUS

ATSAKAS Į ĮSTATYMŲ IR KITŲ TEISĖS AKTŲ NESILAIKYMĄ

Įžanga

- 260.1 Apskaitos profesionalai, siekdami nustatyti, įvertinti grėsmes ir į jas reaguoti, privalo laikytis pagrindinių principų ir taikyti konceptualiuosius pagrindus, kurie išdėstyti 120 skyriuje.
- 260.2 Kai apskaitos profesionalas sužino arba įtaria, kad yra nesilaikoma įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimų, kyla savanaudiškų interesų ar įbauginimo grėsmė ir grėsmė sąžiningumo ir profesionalaus elgesio principų laikymuisi.
- 260.3 Teikdamas klientui profesines paslaugas apskaitos profesionalas gali sužinoti ar būti informuotas apie nustatytą ar įtariamą įstatymų ar kitų teisės aktų nesilaikymą. Vadovaudamasis šiuo skyriumi apskaitos profesionalas gali įvertinti tokio dalyko įtaką ir nustatyti galimus veiksmus, skirtus reaguoti į nesilaikymą arba įtariamą nesilaikymą:
- įstatymų ir kitų teisės aktų, visuotinai pripažintų kaip turinčių tiesioginės įtakos nustatant reikšmingas sumas ir atskleidimus įdarbinusiosios organizacijos finansinėse ataskaitose [arba informacijoje apie tvarumą](#); ir
  - kitų įstatymų ir teisės aktų, kurie neturi tiesioginės įtakos nustatant reikšmingas sumas ir atskleidimus įdarbinusiosios organizacijos finansinėse ataskaitose [arba informacijoje apie tvarumą](#), tačiau jų laikymasis galėtų būti labai svarbus įdarbinusiosios organizacijos veiklos aspektams, jos galimybės tęsti veiklą ar išvengti reikšmingų sankcijų.

Apskaitos profesionalo tikslai, susiję su įstatymų ir kitų teisės aktų nesilaikymu

- 260.4 Išskirtinis apskaitos profesijos požymis yra pareigos veikti viešojo intereso labui prisiėmimas. Reaguodamas į nesilaikymą ar įtariamą nesilaikymą, apskaitos profesionalas turi įgyvendinti šiuos tikslus:
- laikytis pagrindinių sąžiningumo ir profesionalaus elgesio principų;
  - įspėti įdarbinusiosios organizacijos vadovybę arba, jeigu reikia, už valdymą atsakingus asmenis, kad:
    - jie galėtų ištaisyti, pašalinti ar sumažinti nustatyto ar įtariamo nesilaikymo pasekmes; arba
    - būtų užkirstas kelias nesilaikymui prieš jam įvykstant; ir
  - imtis tokių tolesnių veiksmų, kuriais paisomas viešasis interesas.

Reikalavimai ir taikymo medžiaga

Bendrosios nuostatos

260.5 A1. Įstatymų ir teisės aktų nesilaikymas reiškia atliktus arba neatliktus, tyčinius arba netyčinius veiksmus, kurie prieštarauja galiojantiems įstatymams arba kitiems teisės aktams ir kuriuos atlieka šios šalys:

- a) apskaitos profesionalą įdarbinusi organizacija;
- b) įdarbinusios organizacijos už valdymą atsakingi asmenys;
- c) įdarbinusiosios organizacijos vadovybė; arba
- d) kiti asmenys, kurie dirba įdarbinusiojoje organizacijoje arba pagal jos nurodymą.

260.5 A2. Šiame skyriuje nagrinėjami įstatymai ir kiti teisės aktai, kurie reglamentuoja:

- apgaulė, korupcija ir kyšininkavimas;
- pinigų plovimas, terorizmo finansavimas ir nusikalstama veikla;
- vertybinių popierių rinkos ir prekyba jais;
- bankininkystė ir kiti finansiniai produktai bei paslaugos;
- duomenų apsauga;
- mokesčių ir pensijų įsipareigojimai ir mokėjimai;
- aplinkos apsauga;
- visuomenės sveikata ir saugumas.
- žmogaus teisių apsauga;
- darbo sąlygos ir darbuotojų teisės;
- vartotojų teisės.

260.5 A3. Dėl nesilaikymo įdarbinusiajai organizacijai galėtų būti skiriama bauda, ji galėtų būti įtraukiama į bylinėjimosi procesą arba jai galėtų kilti kitų pasekmių, galinčių turėti reikšmingos įtakos jos finansinėms ataskaitoms [arba informacijai apie tvarumą](#). Svarbu ir tai, kad toks nesilaikymas galėtų turėti daugiau pasekmių viešajam interesui, t. y. gali pakenkti investuotojams, kreditoriams, darbuotojams arba plačiajai visuomenei. Pagal šio skyriaus nuostatas, nesilaikymas daro didelę žalą, jeigu dėl jo bet kuriai iš šių šalių kyla rimtų neigiamų tiek finansinių, tiek nefinansinių pasekmių. Tokio veiksmo pavyzdžiais gali būti apgaulė, dėl kurios investuotojai patiria didelius finansinius nuostolius, arba aplinkos apsaugos įstatymų ir teisės aktų pažeidimas, kuris kelia pavojų darbuotojų ir visuomenės sveikatai arba saugumui.

R260.6. Kai kurių jurisdikcijų teritorijose galioja teisinės arba reguliavimo nuostatos, reglamentuojančios, kaip apskaitos profesionalai turėtų reaguoti į nesilaikymą ar įtariamą nesilaikymą. Tokios teisinės ar reguliavimo nuostatos gali skirtis nuo šiame skyriuje nurodytų nuostatų arba jos gali būti platesnės. Jeigu apskaitos profesionalas sužino apie tokį nesilaikymą ar įtariamą nesilaikymą, jis privalo susipažinti su teisinėmis ar reguliavimo nuostatomis ir jų laikytis, įskaitant:

- a) bet kokį reikalavimą pranešti apie dalyką atitinkamai institucijai; ir

b) bet kokį draudimą įspėti atitinkamą šalį.

(....)

Aukštesnio lygio apskaitos profesionalų versle atsakomybė

(....)

Dalyko sprendimas

(....)

260.14 A2. Kai kuriuose įstatymuose ir kituose teisės aktuose gali būti nustatytas laikotarpis, per kurį atitinkamai institucijai turi būti pranešta apie nustatytą arba įtariamą nesilaikymą.

R260.15. Be atsako į tokį dalyką remiantis šio skyriaus nuostatomis, vyresnysis apskaitos profesionalas turi nustatyti, ar būtina atskleisti tokį dalyką (jeigu toks yra) įdarbinusiosios organizacijos išorės auditoriui [ir \(arba\) tvarumo užtikrinimą teikiančiam asmeniui, atliekančiam tvarumo užtikrinimo užduotį, kuriai taikomi 5 dalyje nurodyti tarptautiniai nepriklausomumo standartai.](#)

260.15 A1. Toks atskleidimas reikštų vyresniojo apskaitos profesionalo pareigos ar teisinio įsipareigojimo suteikti visą reikiamą informaciją auditoriui, kad jis galėtų atlikti auditą, [arba tvarumo užtikrinimą teikiančiam asmeniui, kad jis galėtų atlikti tvarumo užtikrinimo užduotį, kuriai taikomi 5 dalyje nurodyti tarptautiniai nepriklausomumo standartai,](#) vykdymą.

Būtinybės atlikti tolesnius veiksmus nustatymas

R260.16. Vyresnysis apskaitos profesionalas turi įvertinti savo vadovų, jeigu tokių yra, ir už valdymą atsakingų asmenų atsako tinkamumą.

(....)

3 DALIS. APSKAITOS PROFESIONALAI VIEŠOJOJE PRAKTIKOJE

300 SKYRIUS

KONCEPTUALIEJI PAGRINDAI –

APSKAITOS PROFESIONALAS VIEŠOJOJE PRAKTIKOJE

Įžanga

- 300.1 Šioje Kodekso dalyje nustatomi reikalavimai ir pateikiama taikymo medžiaga, kaip apskaitos profesionalai viešojoje praktikoje turi taikyti 120 skyriuje išdėstytus konceptualiuosius pagrindus. Ši dalis apima ne visus grėsmės pagrindinių principų laikymuisi keliančius ar galinčius kelti faktus ir aplinkybes, įskaitant profesinę veiklą, interesus ir santykius, su kuriais gali susidurti apskaitos profesionalai viešojoje praktikoje. Todėl pagal konceptualiuosius pagrindus reikalaujama, kad apskaitos profesionalai viešojoje praktikoje būtų dėmesingi tokiems faktams ir aplinkybėms.
- 300.2 Apskaitos profesionalams viešojoje praktikoje taikomi reikalavimai ir taikymo medžiaga yra išdėstyti:
- 3 dalies „Apskaitos profesionalai viešojoje praktikoje“ 300–399 skyriuose, kurie taikomi visiems apskaitos profesionalams viešojoje praktikoje, neatsižvelgiant į tai, ar jie teikia užtikrinimo paslaugas ar jų neteikia;
  - *Tarptautiniuose nepriklausomumo standartuose:*
    - 4A dalies „Nepriklausomumas atliekant audito ir peržiūros užduotis“ 400–899 skyriuose, kurie yra taikomi apskaitos profesionalams viešojoje praktikoje, atliekantiems auditą ir peržiūros užduotis;
    - 4B dalies „Nepriklausomumas atliekant užtikrinimo užduotis, kurios nėra audito, peržiūros ir tvarumo užtikrinimo užduotys, nagrinėjamos 5 dalyje“ 900–999 skyriuose, kurie taikomi apskaitos profesionalams viešojoje praktikoje, kai jie atlieka užtikrinimo užduotis, kurios nėra, audito užduotys, peržiūros užduotys ar tvarumo užtikrinimo užduotys, kurioms taikomos 5 dalyje nurodyti tarptautiniai nepriklausomumo standartai.
  - 5 dalies „Tarptautiniai tvarumo užtikrinimo etikos standartai (įskaitant tarptautinius nepriklausomumo standartus)“ 5100–5600 skyriuose, kurie taikomi apskaitos profesionalams viešojoje praktikoje, kai jie atlieka tvarumo užtikrinimo užduotis.
- 300.3 Šioje dalyje terminas „apskaitos profesionalas“ reiškia atskirus apskaitos profesionalus viešojoje praktikoje ir jų įmones.

(....)

Klientas ir jo veiklos aplinka

300.7 A3. Apskaitos profesionalo atliekamam grėsmės lygio įvertinimui įtakos galėtų turėti tai, ar klientas yra:

- a) audito klientas arba tvarumo užtikrinimo klientas, kuriam apskaitos specialistas atlieka užtikrinimo užduotį, kuriai taikomi 5 dalyje nurodyti tarptautiniai nepriklausomumo standartai, ir ar audite toks klientas yra viešojo intereso įmonė;

- b) užtikrinimo klientas, kuris nėra audito klientas arba kuriam apskaitos specialistas neatlieka užtikrinimo užduoties, kuriai taikomi 5 dalyje nurodyti tarptautiniai nepriklausomumo standartai; arba
- c) klientas, kuriam teikiamos ne užtikrinimo paslaugos klientas.

Pavyzdžiui, ne užtikrinimo paslaugos teikimas audito klientui, kuris yra viešojo intereso įmonė, audito atžvilgiu galėtų būti laikomas keliančiu didelę objektyvumo principo nesilaikymo grėsmę.

300.7 A4. Bendrovių valdysenos, įskaitant kliento vadovavimą, struktūra galėtų skatinti laikytis pagrindinių principų. Atitinkamai, apskaitos profesionalo atliekamam grėsmės lygio įvertinimui įtakos galėtų turėti kliento veiklos aplinka. Pavyzdžiui:

- klientas reikalauja, kad atitinkami asmenys, kurie nėra vadovai, patvirtintų ar pritartų įmonės paskyrimui atlikti užduotį;
- klientas turi kompetentingų darbuotojų, turinčių patirties ir viršenybę priimti valdymo sprendimus;
- klientas turi įdiegęs vidaus procedūras, kad galima būtų objektyviau pasirinkti ne užtikrinimo užduočių paslaugų teikėjus konkurso būdu;
- klientas yra įsidiegęs bendrovių valdysenos struktūrą, užtikrinančią atitinkamą priežiūrą ir komunikavimą apie įmonės paslaugas.

(....)

360 SKYRIUS

ATSAKAS Į ĮSTATYMŲ IR KITŲ TEISĖS AKTŲ NESILAIKYMĄ

Įžanga

- 360.1 Apskaitos profesionalai, siekdami nustatyti, įvertinti grėsmes ir į jas reaguoti, privalo laikytis pagrindinių principų ir taikyti konceptualiuosius pagrindus, kurie išdėstyti 120 skyriuje.
- 360.2 Kai apskaitos profesionalas sužino arba įtaria, kad yra nesilaikoma įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimų, kyla savanaudiškų interesų ar įbauginimo grėsmė ir grėsmė sąžiningumo ir profesionalaus elgesio principų laikymuisi.
- 360.3 Teikdamas klientui profesinę paslaugą apskaitos profesionalas gali sužinoti arba būti informuotas apie nesilaikymą ar įtariamą nesilaikymą. Vadovaudamasis šiuo skyriumi apskaitos profesionalas gali įvertinti tokio dalyko įtaką ir nustatyti galimus veiksmus, skirtus reaguoti į nesilaikymą arba įtariamą nesilaikymą:
- įstatymų ir kitų teisės aktų, visuotinai pripažintų kaip turinčių tiesioginės įtakos nustatant kliento finansinėse ataskaitose [ar informacijoje apie tvarumą](#) pateiktas reikšmingas sumas ir atskleidimus; ir
  - kitų įstatymų ir kitų teisės aktų, kurie neturi tiesioginės įtakos nustatant kliento finansinėse ataskaitose [ar informacijoje apie tvarumą](#) pateiktas sumas ir atskleidimus, tačiau kurių laikymasis galėtų būti labai svarbus kliento veiklos vykdymo aspektams, jo galimybės tęsti veiklą ar išvengti reikšmingų nuobaudų.

Apskaitos profesionalo tikslai, susiję su įstatymų ir kitų teisės aktų nesilaikymu

- 360.4 Išskirtinis apskaitos profesijos požymis yra pareigos veikti viešojo intereso labui prisiėmimas. Reaguodamas į nesilaikymą ar įtariamą nesilaikymą, apskaitos profesionalas turi įgyvendinti šiuos tikslus:
- laikytis pagrindinių sąžiningumo ir profesionalaus elgesio principų;
  - įspėti kliento vadovybę arba, jeigu reikia, už valdymą atsakingus asmenis, kad:
    - jie galėtų ištaisyti, pašalinti ar sumažinti nustatyto ar įtariamo nesilaikymo pasekmes; arba
    - būtų užkirstas kelias nesilaikymo veiksmui prieš jam įvykstant; ir
  - imtis tokių tolesnių veiksmų, kuriais paisomas viešasis interesas.

Reikalavimai ir taikymo medžiaga

Bendrosios nuostatos

- 360.5 A1. Įstatymų ir teisės aktų nesilaikymas reiškia atliktus arba neatliktus, tyčinius arba netyčinius veiksmus, kurie prieštarauja galiojantiems įstatymams arba kitiems teisės aktams ir kuriuos atlieka šios šalys:
- klientas;
  - kliento už valdymą atsakingi asmenys;

- c) kliento vadovybė;
- d) kiti asmenys, kurie dirba klientui arba pagal jo nurodymą.

360.5 A2. Šiame skyriuje nagrinėjami įstatymai ir kiti teisės aktai, kurie reglamentuoja:

- apgaulė, korupcija ir kyšininkavimas;
- pinigų plovimas, terorizmo finansavimas ir nusikalstama veikla;
- vertybinių popierių rinkos ir prekyba jais;
- bankininkystė ir kiti finansiniai produktai bei paslaugos;
- duomenų apsauga;
- mokesčių ir pensijų įsipareigojimai ir mokėjimai;
- aplinkos apsauga;
- visuomenės sveikata ir saugumas.
- [žmogaus teisių apsauga](#);
- [darbo sąlygos ir darbuotojų teisės](#);
- [vartotojų teisės](#).

360.5 A3. Dėl nesilaikymo klientui galėtų būti skiriama bauda, jis galėtų būti įtraukiamas į bylinėjimosi procesą arba jam galėtų kilti kitų pasekmių, galinčių reikšmingai paveikti jo finansines ataskaitas [arba informaciją apie tvarumą](#). Svarbu ir tai, kad toks nesilaikymas galėtų turėti daugiau pasekmių viešajam interesui, t. y. gali pakenkti investuotojams, kreditoriams, darbuotojams arba plačiajai visuomenei. Pagal šio skyriaus nuostatas, veiksmas daro didelę žalą, jeigu dėl jo bet kuriai iš šių šalių kyla rimtų neigiamų tiek finansinių, tiek nefinansinių pasekmių. Tokio veiksmo pavyzdžiais gali būti apgaulė, dėl kurios investuotojai patiria didelius finansinius nuostolius, arba aplinkos apsaugos įstatymų ir teisės aktų pažeidimas, kuris kelia pavojų darbuotojų ir visuomenės sveikatai arba saugumui.

R360.6. Kai kurių jurisdikcijų teritorijose galioja teisinės arba reguliavimo nuostatos, reglamentuojančios, kaip apskaitos profesionalai turėtų reaguoti į nesilaikymą ar įtariamą nesilaikymą. Tokios teisinės ar reguliavimo nuostatos gali skirtis nuo šiame skyriuje nurodytų nuostatų arba jos gali būti platesnės. Jeigu apskaitos profesionalas sužino apie tokį nesilaikymą ar įtariamą nesilaikymą, jis privalo susipažinti su teisinėmis ar reguliavimo nuostatomis ir jų laikytis, įskaitant:

- a) bet kokį reikalavimą pranešti apie dalyką atitinkamai institucijai; ir
- b) atsižvelgti į bet kokį draudimą įspėti klientą.

(....)

Finansinių ataskaitų auditai

(....)

360.18 A1. Komunikavimo tikslas yra pranešti asmenims, atsakingiems už darbą tokiuose komponentuose, juridiniuose subjektuose arba verslo vienetuose apie dalyką, ir nustatyti, ar būtina į jį reaguoti ir, jeigu būtina, kaip reaguoti remiantis šio skyriaus nuostatomis. Komunikavimo reikalavimas taikomas neatsižvelgiant į tai, ar grupės užduoties partnerio įmonė arba tinklas yra tas pats ar kitas

nei už audito darbą tokiuose komponentuose, juridiniuose vienetuose arba verslo vienetuose atsakingų asmenų įmonės arba tinklai.

Dalyko komunikavimas kliento tvarumo užtikrinimą teikiančiam asmeniui

R360.18a. Jeigu tai nėra draudžiama pagal įstatymą ar kitą teisės aktą, apskaitos profesionalas turi komunikuoti apie nesilaikymą arba įtariamą nesilaikymą kliento tvarumo užtikrinimą teikiančiam (-tiems) asmeniui (-ims), atliekančiam (-tiems) tvarumo užtikrinimo užduotį, kuriai taikomi 5 dalyje nurodyti tarptautiniai nepriklausomumo standartai, kai klientas taip pat yra:

- a) įmonės tvarumo užtikrinimo klientas; arba
- b) įmonės tvarumo užtikrinimo kliento grupės komponentas.

Komunikuojant tokį dalyką būtina laikytis įmonės protokolų ar procedūrų. Jeigu tokių protokolų ir procedūrų nėra, būtina komunikuoti tiesiogiai užduoties lyderiui, atsakingam už tvarumo užtikrinimo užduotį.

R360.18b. Apskaitos profesionalas turi nuspręsti, ar komunikuoti apie nesilaikymą arba įtariamą nesilaikymą kliento tvarumo užtikrinimą teikiančiam (-tiems) asmeniui (-ims), atliekančiam (-tiems) tvarumo užtikrinimo užduotį, kuriai taikomi 5 dalyje nurodyti tarptautiniai nepriklausomumo standartai, kai klientas:

- a) kartu yra tinklo įmonės tvarumo užtikrinimo klientas ar tvarumo užtikrinimo kliento grupės komponentas. Komunikuojant tokį dalyką būtina laikytis tinklo protokolų ar procedūrų. Jeigu tokių protokolų ir procedūrų nėra, būtina komunikuoti tiesiogiai užduoties lyderiui, atsakingam už tvarumo užtikrinimo užduotį; arba
- b) nėra įmonės ar tinklo įmonės tvarumo užtikrinimo klientas ar tvarumo užtikrinimo kliento grupės komponentas.

Svarbūs svarstyliniai veiksniai

360.18b A1. Komunikuojant remiantis R360.18b dalimi reikia atsižvelgti į šiuos svarbius veiksnius:

- ar tai neprieštarauja įstatymui ar kitam teisės aktui;
- ar nėra atskleidimo apribojimų, kuriuos nustato tyrimą dėl nesilaikymo ar įtariamo nesilaikymo atliekanti reguliavimo institucija ar prokuroras;
- ar vadovybė arba už valdymą atsakingi asmenys jau informavo kliento tvarumo užtikrinimą teikiantį (-čius) asmenį (-enis) apie tokį dalyką.

Komunikavimo tikslas

360.18b A2. Esant R360.18a ir R360.18b dalyse nurodytoms aplinkybėms, komunikavimo tikslas yra:

- a) informuoti užduoties lyderį apie nesilaikymą arba įtariamą nesilaikymą ir nustatyti, ar būtina jį reaguoti ir, jeigu būtina, kaip reaguoti remiantis 5 dalies nuostatomis; ir
- b) sudaryti galimybę užduoties partneriui ir tvarumo užtikrinimą teikiančiam asmeniui aptarti ir, kiek įmanoma, sukoordinuoti atitinkamus veiksmus laikantis atitinkamai šio skyriaus ir 5360 skyriaus nuostatų.

Būtinybės atlikti tolesnius veiksmus nustatymas

R360.19. Apskaitos profesionalas turi įvertinti vadovybės ir, jeigu taikytina, už valdymą atsakingų asmenų reagavimo tinkamumą.

(....)

4A DALIS. NEPRIKLAUSOMUMAS ATLIEKANT AUDITO IR PERŽIŪROS UŽDUOTIS

400 SKYRIUS

KONCEPTUALIŲJŲ PAGRINDŲ TAIKYMAS NEPRIKLAUSOMUMUI ATLIEKANT AUDITO IR PERŽIŪROS UŽDUOTIS

(...)

Užtikrinimo užduotys, kurios nėra audito ir peržiūros užduotys

400.17. Nepriklausomumo standartai, taikomi užtikrinimo užduotims, kurios nėra audito ar peržiūros užduotys, yra nurodyti:

- 4B dalyje *Nepriklausomumas atliekant užtikrinimo užduotis, kurios nėra audito užduotys, ir peržiūros užduotys ir tvarumo užtikrinimo užduotys, nagrinėjamos 5 dalyje;*
- *5 dalis. Tarptautiniai tvarumo užtikrinimo etikos standartai (įskaitant tarptautinius nepriklausomumo standartus)*

(...)

Tinklo įmonės

(...)

R400.54. Jeigu įmonė arba tinklas parduoda savo verslo komponentą dalį, kuri ribotą laiką naudojasi įmonės ar tinklo pavadinimu ar jo dalimi, atitinkami subjektai turi nuspręsti, kaip prisistatydami išorės šalims jie turi nurodyti, kad nėra tinklo įmonės.

400.54 A1. Verslo komponente dalies pardavimo sutartyje galėtų būti nurodoma, kad parduotas komponentas dalimi ribotą laikotarpį gali naudotis įmonės ar tinklo pavadinimu ar jo dalimi, net jeigu jis nebėra susijęs su įmone ar tinklu. Tokiais atvejais, nors abu subjektai galėtų veikti turėdami tą patį pavadinimą, iš tikrųjų jie nepriklausytų platesnei struktūrai, siekiančiai bendradarbiauti. Todėl šie du subjektai nelaikomi tinklo įmonėmis.

(...)

410 SKYRIUS. ATLYGIAI

(...)

Bendra atlygių suma. Atlygio už ne audito paslaugas dalis nuo atlygio už audito paslaugas

410.11 A1. Poveikis savanaudiškų interesų grėsmės lygiui galėtų būti daromas, kai didelė atlygio, kurį įmonė ar tinklo įmonė nustato audito klientui, dalis uždirbama iš ne audito paslaugų, kurios teikiamos esant susirūpinimui dėl to, kad gali būti prarastos audito ar kitų paslaugų užduotys. Tokiais atvejais taip pat galėtų kilti įbauginimo grėsmė. Papildomai turi būti svarstomas susidaręs įspūdis, kad įmonė arba tinklo įmonė dėmesį sutelkia į ne audito santykius, dėl kurių galėtų kilti grėsmė auditoriaus nepriklausomumui.

410.11 A2. Tokių grėsmių lygiui įvertinti svarbūs šie veiksniai:

- atlygio už ne audito paslaugas ir atlygio už audito paslaugas santykis;
- laikotarpio, per kurį gaunamas atlygis už ne audito paslaugas buvo didesnis nei atlygis už audito paslaugas, trukmė;

- ne audito paslaugų pobūdis, apimtis ir tikslas, įskaitant:
  - ar tai yra pasikartojančios paslaugos;
  - ar pagal įstatymą ar kitą teisės aktą reikalaujama, kad tokias paslaugas teiktų įmonė.

410.11 A2a. Jeigu įmonė ar tinklo įmonė atlieka tvarumo užtikrinimo užduotį, kurią apima 5 dalyje nurodyti tarptautiniai nepriklausomumo standartai, atlygis už tokią tvarumo užtikrinimo užduotį neturi įtakos savanaudiškų interesų ar įbauginimo grėsmės lygiui, kai tokios grėsmės kyla dėl atlygio už ne audito paslaugas ir atlygio už auditą procentinės dalies.

410.11 A3. Veiksmų, kurie galėtų būti apsaugos priemonėmis nuo tokių savanaudiškų interesų arba įbauginimo grėsmių, pavyzdžiai:

- paskirti tinkamą peržiūrą atliekantį asmenį, kuris nedalyvavo audite ar teikiant kitą nei auditas paslaugą, peržiūrėti atitinkamą audito darbą;
- mažinti audito klientui teikiamų ne audito paslaugų apimtį;

(...)

540 SKYRIUS

ILGALAIKIAI DARBUOTOJŲ SANTYKIAI (ĮSKAITANT PARTNERIŲ ROTACIJĄ) SU AUDITO KLIENTU

Įžanga

540.1 Įmonės, siekdamos nustatyti, įvertinti grėsmes nepriklausomumui ir į jas reaguoti, privalo laikytis pagrindinių principų, būti nepriklausomomis ir taikyti 120 skyriuje išdėstytus konceptualiuosius pagrindus.

540.2 Kai asmuo dalyvauja audito užduotyje arba tam pačiam klientui atliekamoje audito ir tvarumo užtikrinimo užduotyje ilgą laiką, gali kilti familiarumo ir savanaudiškų interesų grėsmės. Šiame skyriuje išdėstyti reikalavimai ir taikymo medžiaga dėl konceptualiųjų pagrindų taikymo tokiomis aplinkybėmis.

Reikalavimai ir taikymo medžiaga

Bendrosios nuostatos

540.3 A1. Šiame skyriuje nuorodos į pagrindinį tvarumo užtikrinimo lyderį, tvarumo užtikrinimo grupę ir tvarumo užtikrinimo užduotį yra pateikiamos tvarumo užtikrinimo užduoties, kuriai taikomi 5 dalyje nurodyti tarptautiniai nepriklausomumo standartai, kontekste.

Visi audito klientai

540.43 A1. Nors audito kliento įmonės ir jos darbo aplinkos supratimas yra labai svarbus atliekamo audito kokybei, familiarumo grėsmę galėtų sukelti asmens kaip audito grupės nario arba tvarumo užtikrinimo grupės nario ilgalaikės sąsajos su:

- a) audito klientu ir jo veikla;
- b) audito kliento aukštesnio lygio vadovų; arba

- c) finansinėmis ataskaitomis, apie kurias įmonė pareiškė nuomonę, arba finansiniais duomenimis, kuriais remiantis rengiamos finansinės ataskaitos.

540.~~34~~A2. Savanaudiškų interesų grėsmė galėtų kilti, kai asmuo yra susirūpinęs, kad praras ilgametį klientą, arba yra suinteresuotas išlaikyti artimus asmeninius santykius su vienu iš aukštesnio lygio vadovų arba už valdymą atsakingais asmenimis. Tokia grėsmė galėtų netinkamai paveikti asmens sprendimą.

540.~~43~~A3. Tokių familiarumo arba savanaudiškų interesų grėsmių lygiui įvertinti svarbūs šie veiksniai:

a) susiję su asmeniu:

- bendra asmens ir kliento santykių trukmė, įskaitant ir tai, ar tokie santykiai buvo tuo metu, kai asmuo dirbo ankstesnėje įmonėje;
- kiek laiko asmuo buvo audito užduoties arba tvarumo užtikrinimo užduoties grupės narys ir koks jo atliekamų pareigų pobūdis;
- kiek asmens atliekamam darbui vadovauja, jį peržiūri ir prižiūri aukštesnio lygio darbuotojai;
- kiek asmuo, priklausomai nuo turimos viršenybės, gali veikti audito rezultata, pavyzdžiui, priimdamas pagrindinius sprendimus arba vadovaudamas kitų audito grupės narių darbui;
- asmens santykių su aukštesnio lygio vadovybe arba su už valdymą atsakingais asmenimis artumas;
- asmens bendravimo su aukštesnio lygio vadovybe arba su už valdymą atsakingais asmenimis pobūdis, dažnumas ir mastas.

b) susiję su audito klientu:

- kliento apskaitos ir finansinių ataskaitų rengimo klausimų pobūdis arba sudėtingumas ir tai, ar jie pasikeitė;
- ar yra neseniai įvykusių aukštesnio lygio vadovybės arba už valdymą atsakingų asmenų pasikeitimų;
- ar yra neseniai padarytų kliento organizacijos struktūrinių pakeitimų, kurie turi įtakos asmens santykių, kurių jis galėtų turėti su aukštesnio lygio vadovybe arba su už valdymą atsakingais asmenimis, pobūdžiui, dažnumui ir mastui.

540.~~43~~A4. Du arba daugiau veiksnių vienu metu galėtų padidinti arba sumažinti grėsmių lygį. Pavyzdžiui, familiarumo grėsmės, kurios bėgant laikui kyla dėl vis artimesnių asmens ir kliento vieno iš aukštesnio lygio vadovų santykių, būtų sumažintos tokiam asmeniui atstatydinus iš aukštesnio lygio vadovo pareigų.

540.~~43~~A5. Vienas iš veiksnių, kuriuo galima būtų pašalinti familiarumo ir savanaudiškų interesų grėsmes, kylančias dėl asmens dalyvavimo audito užduotyje arba tam pačiam klientui atliekamose audito ir tvarumo užtikrinimo užduotyse ilgą laiką, yra, pavyzdžiui, asmens audito grupėje rotacija.

540.~~43~~A6. Veiksnių, kurie galėtų būti apsaugos priemonėmis nuo tokių familiarumo ar savanaudiškų interesų grėsmių, pavyzdžiai:

- pakeisti asmens vaidmenį audito grupėje arba jo atliekamų užduočių pobūdį ir apimtį;

- paskirti tinkamą peržiūrą atliekantį asmenį, kuris nebuvo audito grupės nariu, peržiūrėti tokio asmens atliktą darbą;
- atlikti reguliarias nepriklausomas vidaus ar išorės užduoties kokybės peržiūras.

R540.54. Jeigu įmonė nusprendžia, kad kilusių grėsmių lygį galima sumažinti tik atliekant asmens audito grupėje rotaciją, įmonė turi nustatyti atitinkamą laikotarpį, per kurį šis asmuo negali:

- a) būti užduoties grupės, paskirtos atlikti audito užduotį, nariu;
- b) atlikti užduoties kokybės peržiūros arba peržiūros, kuri atitinka užduoties kokybės peržiūros tikslą; arba
- c) daryti tiesioginės įtakos audito užduoties rezultatams.

Šio laikotarpio trukmė turi būti tokia, kad pakaktų laiko reaguoti į familiarumo ir savanaudiškų interesų grėsmes. Viešojo intereso įmonių atveju taip pat taikomos R540.75–R540.234 dalių nuostatos.

R540.6. Kai asmuo yra to paties kliento audito grupės ir tvarumo užtikrinimo grupės narys ir įmonė nusprendžia, kad kilusių grėsmių lygį galima sumažinti tik atliekant asmens audito grupėje ir tvarumo užtikrinimo grupėje rotaciją, įmonė turi ne tik laikytis R540.5 dalies nuostatų, bet ir nustatyti atitinkamą laikotarpį, per kurį asmuo negali:

- a) būti užduoties grupės, paskirtos atlikti tvarumo užtikrinimo užduotį, nariu;
- b) atlikti tvarumo užtikrinimo užduoties kokybės peržiūros arba peržiūros, kuri atitinka užduoties kokybės peržiūros tikslą; arba
- c) daryti tiesioginės įtakos tvarumo užtikrinimo užduoties rezultatams.

Šio laikotarpio trukmė turi būti tokia, kad pakaktų laiko reaguoti į familiarumo ir savanaudiškų interesų grėsmes. Viešojo intereso įmonių atveju taip pat taikomos R540.7–R540.23 dalių nuostatos.

Audito klientai, kurie yra viešojo intereso įmonės

R540.75. Remiantis R540.97–R540.119 dalių nuostatomis dėl viešojo intereso įmonės audito, asmuo negali eiti vienos ar kelių šių pareigų ilgiau nei iš viso septynerius metus (paskyrimo laikotarpis, angl. *time-on*):

- a) užduoties partnerio;
- b) asmens, paskirto atlikti užduoties kokybės peržiūrą; arba
- c) bet kokių kitų pagrindinio audito partnerio pareigų; arba
- d) pagrindinio tvarumo užtikrinimo lyderio.

Pasibaigus paskyrimo laikotarpiui, asmuo negali eiti tokių pareigų per tam tikrą veiklos pertraukos laikotarpį pagal R540.134–R540.2149 dalių nuostatas.

R540.86. Skaičiuojant paskyrimo laikotarpį, metai nėra pradkami skaičiuoti iš naujo, nebent asmuo nustoja eiti bet kurias R540.75 dalies a–d punktuose nurodytas pareigas minimaliam laikotarpiui. Šis minimalus laikotarpis – tai nepertraukiamas laikotarpis, kuris yra ne trumpesnis kaip R540.134–R540.153 dalyse nustatytas veiklos pertraukos laikotarpis ir kuris yra taikomas pareigoms, kurias asmuo ėjo tais metais, po kurių iš karto nustojo eiti tokias pareigas.

540.~~86~~-A1. Pavyzdžiui,

- asmuo, kuris buvo užduoties partneriu ketverius metus, po kurių turėjo trejų metų veiklos pertrauką, toliau gali būti tos pačios audito užduoties pagrindiniu audito partneriu kitus trejus metus (iš viso septynerius iš eilės einančius metus). Po to, remiantis R540.175 dalies nuostatomis, toks asmuo privalo padaryti pertrauką.
- Asmuo, kuris dvejus metus buvo tvarumo užtikrinimo kliento finansinių ataskaitų audito užduoties partneriu, gali būti paskirtas asmeniu, atsakingu už tvarumo užtikrinimo užduoties kokybės peržiūros atlikimą kitus penkerius metus. Po to, remiantis R540.18 dalies nuostatomis, toks asmuo privalo padaryti veiklos pertrauką.

R540.97. Nukrypstant nuo R540.75 dalies nuostatų, išskirtiniais atvejais dėl nenumatytų ir įmonės nekontroliuojamų aplinkybių ir gavus už valdymą atsakingų asmenų sutikimą tiems pagrindiniams audito partneriams, kurių tolesnis dalyvavimas yra ypač svarbus audito kokybei užtikrinti, gali būti leista eiti pagrindinio audito partnerio pareigas dar vienus papildomus metus, jeigu tik nepriklausomumui kylanti grėsmė gali būti pašalinta ar sumažinta iki priimtino lygio.

540.97 A1. Pavyzdžiui, pagrindinis audito partneris galėtų likti audito grupėje dar vieniems metams esant tokioms aplinkybėms, kai dėl nenumatytų įvykių, pavyzdžiui, dėl rimtos naujai paskirto užduoties partnerio ligos, reikalaujama rotacija buvo negalima. Tokiu atveju įmonė turi su už valdymą atsakingais asmenimis aptarti priežastis, dėl kurių planuota rotacija yra negalima, ir kokių apsaugos priemonių reikia, kad būtų galima sumažinti grėsmes iki priimtino lygio.

R540.108. Kai audito klientas tampa viešojo intereso įmone, įmonei būtina atsižvelgti į laikotarpį, kuriuo asmuo buvo pagrindinis audito kliento audito partneris arba pagrindinis tvarumo užtikrinimo lyderis prieš klientui tampant viešojo intereso įmone, tam, kad būtų galima nuspręsti, kada vykdyti partnerių rotaciją. Jeigu asmuo iš viso penkerius metus ar trumpiau buvo pagrindiniu audito kliento audito partneriu ar pagrindiniu tvarumo užtikrinimo lyderiu prieš audito klientui tampant viešojo intereso įmone, asmuo gali toliau eiti šias pagrindinio audito partnerio pareigas iki jo rotacijos audito užduotyje tiek laiko, kiek lieka iš septynerių metų atėmus laiką, per kur jis ėjo tokias pareigas. Nukrypstant nuo R540.75 dalies nuostatų, jeigu asmuo iš viso šešerius metus ar ilgiau buvo audito kliento pagrindiniu audito partneriu ar pagrindiniu tvarumo užtikrinimo lyderiu prieš klientui tampant viešojo intereso įmone, asmuo, gavęs už valdymą atsakingų asmenų sutikimą, gali toliau eiti šias pagrindinio audito partnerio pareigas iki jo rotacijos audito užduotyje ne daugiau kaip dvejus papildomus metus.

R540.119. Kai įmonėje dirba tik keli darbuotojai, turintys reikiamų žinių ir patirties eiti viešojo intereso įmonės audito pagrindinio audito partnerio pareigas, pagrindinių audito partnerių rotacija gali būti neįmanoma. Nukrypstant nuo R540.75 dalies nuostatų, jeigu atitinkamos jurisdikcijos nepriklausoma reguliavimo institucija tokiais atvejais numato partnerių rotacijos reikalavimo vykdymo išimtį, asmuo, remiantis tokia išimtimi, gali eiti pagrindinio audito partnerio pareigas ilgiau nei septynerius metus, bet tik tuo atveju, jeigu nepriklausoma reguliavimo institucija nurodo kitus būtinus taikyti reikalavimus, tokius kaip pagrindinio audito partnerio atleidimo nuo rotacijos trukmė arba reguliari nepriklausoma išorės peržiūra.

Kiti su paskyrimo laikotarpiu susijusi informacija

R540.120. Vertindama grėsmes, kurias sukelia ilgalaikės asmens sąsajos su audito užduotimi, įmonė, visų pirma, turi atsižvelgti į asmens einamas pareigas ir jo sąsajos su tam pačiam klientui atliekama audito užduotimi ar tvarumo užtikrinimo užduotimi trukmę prieš tokiam asmeniui tampant pagrindiniu audito partneriu.

540.120-A1. Gali būti situacijų, kai įmonė taikydama konceptualiuosius pagrindus nusprendžia, kad asmeniui,

kuris yra pagrindinis audito partneris, nėra tinkama toliau eiti savo pareigų, net jeigu jis būdamas pagrindiniu audito partneriu dar neišdirbo viso septynerių metų laikotarpio.

Veiklos pertraukos laikotarpis (angl. *cooling-off period*)

- R540.134.** Jeigu asmuo ėjo užduoties partnerio pareigas iš viso septynerius metus, veiklos pertraukos laikotarpis turėtų būti penkeri metai iš eilės.
- R540.142.** Jeigu asmuo buvo paskirtas atsakingu už užduoties kokybės peržiūrą ir ją vykdė iš viso septynerius metus, veiklos pertraukos laikotarpis turi būti treji metai iš eilės.
- R540.153.** Jeigu asmuo buvo pagrindiniu audito partneriu, tačiau nevykdė R540.134 ir R540.142 dalyse nustatytų pareigų iš viso septynerius metus, veiklos pertraukos laikotarpis turi būti dveji metai iš eilės.
- 540.164 A1. Šiame skyriuje nurodytas partnerio rotacijos reikalavimas skiriasi nuo pagal 2-ąją TKVS reikalaujamą pertraukos laikotarpį ir jo nepakeičia, nes toks reikalavimas yra sąlyga, kurią įvykdęs užduoties partneris gali prisiimti užduoties kokybės peržiūrą atliekančio asmens vaidmenį (žr. 325.8 A4 dalį).

Pareigos, kurios einamos kartu su pagrindinio audito partnerio ar pagrindinio tvarumo užtikrinimo lyderio pareigomis

- R540.175.** Jeigu asmuo ėjo pagrindinio audito partnerio [ar pagrindinio tvarumo užtikrinimo lyderio pareigas](#) ir kartu užduoties partnerio [ar užduoties lyderio](#) pareigas iš viso ketverius arba daugiau metų, veiklos pertraukos laikotarpis turi būti penkeri metai iš eilės.
- R540.186.** Remiantis R540.197 dalies a punkto nuostatomis, jeigu asmuo ėjo pagrindinio audito partnerio [ar pagrindiniu tvarumo užtikrinimo lyderio](#) pareigas ir kartu pagrindinio audito partnerio [ar pagrindinio tvarumo užtikrinimo lyderio](#) pareigas, atsakingo už užduoties kokybės peržiūrą, iš viso ketverius arba daugiau metų, veiklos pertraukos laikotarpis turi būti treji metai iš eilės.
- R540.197.** Jeigu paskyrimo laikotarpiu asmuo ėjo užduoties partnerio [užduoties lyderio](#) pareigas ir kartu užduoties kokybės peržiūrą atliekančio asmens pareigas iš viso ketverius arba daugiau metų, veiklos pertraukos laikotarpis turi būti:
- nukrypstant nuo R540.186 dalies nuostatų, penkeri metai iš eilės, jeigu asmuo ėjo užduoties partnerio [arba užduoties lyderio](#) pareigas trejus ir daugiau metų; arba
  - bet kokiu kitu atveju – treji metai iš eilės.
- R540.2048.** Jeigu asmuo vienu metu ėjo skirtingas pagrindinio audito partnerio [arba pagrindinio tvarumo užtikrinimo lyderio](#) pareigas, išskyrus R540.175–R540.197 dalyse nurodytas pareigas, veiklos pertraukos laikotarpis turi būti dveji metai iš eilės.

Pareigos ankstesnėje įmonėje

- R540.2149.** Siekiant nustatyti, kiek metų asmuo ėjo pagrindinio audito partnerio [arba pagrindinio tvarumo užtikrinimo lyderio](#) pareigas pagal R540.75 dalį, į veiklos laikotarpį (jeigu taikoma) reikia įskaičiuoti laikotarpį, kurio metu asmuo, dirbdamas ankstesnėje įmonėje, ėjo [tam pačiam klientui atliekamos tos audito](#) užduoties pagrindinio audito partnerio [ar tvarumo užtikrinimo užduoties pagrindinio tvarumo užtikrinimo lyderio](#) pareigas.

[R540.220 dalis yra sąmoningai palikta tuščia]

Veiklos ribojimai veiklos pertraukos laikotarpiu

R540.234. Atitinkamu veiklos pertraukos laikotarpiu, asmuo negali:

- a) būti audito ar tvarumo užtikrinimo užduoties grupės nariu arba atlikti užduoties kokybės peržiūrą arba peržiūrą, kuri atitinka užduoties kokybės peržiūros tikslą; arba
- b) konsultuotis su užduoties grupe arba klientu dėl techninių arba su konkrečiu veiklos sektoriumi susijusių klausimų, sandorių arba įvykių, turinčių įtakos audito užduočiai arba tvarumo užtikrinimo užduočiai (išskyrus aptarimus su užduoties grupe apsiribojant darbu arba išvadamis, padarytais per pastaruosius asmens paskyrimo metus, kai tai yra svarbu audito užduočiai arba tvarumo užtikrinimo užduočiai atlikti);
- c) būti atsakingu už vadovavimą įmonei arba tinklo įmonei, kai ji teikia profesines paslaugas audito klientui, ar už tokių paslaugų koordinavimą, arba už įmonės ar tinklo įmonės ir audito kliento įmonės santykių priežiūrą;
- d) imtis pirmiau nenurodytų jokių kitų pareigų arba veiklos, įskaitant kitų nei užtikrinimo paslaugų teikimą, audito klientui, nes dėl to asmuo:
  - (i) gali turėti reikšmingų arba dažnų ryšių su aukštesnio lygio vadovybe arba su už valdymą atsakingais asmenimis; arba
  - (ii) daryti tiesioginę įtaką audito užduoties arba tvarumo užtikrinimo užduoties rezultatams.

540.234 A1. R540.234 dalies nuostatomis nėra siekiama uždrausti asmeniui imtis vadovaujamojo pareigų įmonėje arba tinklo įmonėje, tokių kaip vyresnysis ar vadovaujantysis partneris (vykdomasis direktorius ar lygiavertės pareigas einantis asmuo).

4B DALIS. NEPRIKLAUSOMUMAS ATLIEKANT UŽTIKRINIMO UŽDUOTIS, KURIOS NĖRA AUDITO UŽDUOTYS, IR PERŽIŪROS UŽDUOTYS IR TVARUMO UŽTIKRINIMO UŽDUOTYS, NAGRINĖJAMOS 5 DALYJE

900 SKYRIUS

KONCEPTUALIŲJŲ PAGRINDŲ TAIKYMAS NEPRIKLAUSOMUMUI ATLIEKANT UŽTIKRINIMO UŽDUOTIS, KURIOS NĖRA AUDITO UŽDUOTYS, IR PERŽIŪROS UŽDUOTYS IR TVARUMO UŽTIKRINIMO UŽDUOTYS, KURIOMS TAIKOMI 5 DALYJE NURODYTI TARPTAUTINIAI NEPRIKLAUSOMUMO STANDARTAI

Įžanga

Bendrosios nuostatos

900.1 Ši Dalis taikoma užtikrinimo užduotims, kurios nėra audito užduotys, ~~ir~~ peržiūros užduotys ir tvarumo užtikrinimo užduotys, kurioms taikomi 5 dalyje nurodyti tarptautiniai nepriklausomumo standartai. Tokių užduočių pavyzdžiai:

- užtikrinimo dėl pagrindinių veiklos rezultatų rodiklių užduotis;
- užtikrinimo dėl subjekto atitikties įstatymui ar kitam teisės aktui užduotis;
- užtikrinimo dėl efektyvumo kriterijų, tokių kaip kokybės ir kainos santykis, kurių siekia viešo sektoriaus subjektas, užduotis;
- užtikrinimo dėl subjekto vidaus kontrolės sistemos efektyvumo užduotis;
- užtikrinimo dėl subjekto ne finansinės informacijos užduotis, pavyzdžiui, dėl atskleidžiamos aplinkosaugos, socialinės ar valdysenos informacijos, įskaitant šiltnamio efektą sukeliančių dujų apskaitos ataskaitas, kuri nėra užtikrinimo dėl informacijos apie tvarumą užduotis, kuriai taikomi 5 dalyje nurodyti tarptautiniai nepriklausomumo standartai.
- specialių finansinių ataskaitų elementų, sąskaitų ar straipsnių auditas;
- tvarumo užtikrinimo užduotis, kuriai nėra taikomi 5 dalyje nurodyti tarptautiniai nepriklausomumo standartai, pavyzdžiui:
  - tvarumo užtikrinimo užduotis, kurios metu informacija apie tvarumą, dėl kurios tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo pareiškia nuomonę, yra pateikiama laikantis tvarkos, skirtos tenkinti nurodytų vartotojų informacijos poreikius;
  - tvarumo užtikrinimo užduotis, kurios metu informacija apie tvarumą, dėl kurios tvarumo užtikrinimą teikiantis asmuo pareiškia nuomonę, yra pateikiama laikantis subjekto nustatytų kriterijų;
  - tvarumo užtikrinimo užduotis, kurios tvarumo užtikrinimo išvada – tai riboto naudojimo ir platinimo išvada.

(...)

Audito ir peržiūros užduotys

900.10 Nepriklausomumo standartai audito ir peržiūros užduotims yra nustatyti 4A dalyje „Nepriklausomumas atliekant audito ir peržiūros užduotis“. Jeigu įmonė tam pačiam klientui atlieka

užtikrinimo užduotį ir audito ar peržiūros užduotį, 4A dalyje išdėstyti reikalavimai taip pat taikomi įmonei, tinklo įmonei ir audito ar peržiūros grupės nariams.

Tvarumo užtikrinimo užduotys, nagrinėjamos 5 dalyje

900.11 5 dalyje yra išdėstyti nepriklausomumo standartai, taikomi tam tikroms tvarumo užtikrinimo užduotims. Jeigu įmonė tam pačiam klientui atlieka tvarumo užtikrinimo užduotį, kuriai taikomi 5 dalyje nurodyti tarptautiniai nepriklausomumo standartai, ir kitą užtikrinimo užduotį, kuriai taikomos šios Dalies nuostatos, įmonė, tinklo įmonė ir tvarumo užtikrinimo grupės nariai turi toliau laikytis 5 dalies reikalavimų.

4 SKYRIUS. TARPTAUTINIŲ APSKAITOS SPECIALISTŲ ETIKOS STANDARTŲ VALDYBOS APSKAITOS PROFESIONALŲ ETIKOS KODEKSO (ĮSKAITANT TARPTAUTINIUS NEPRIKLAUSOMUMO STANDARTUS) 1–3 DALŲ PATIKSLINIMAI, SUSIJĘ SU TVARUMO ATSKAITOMYBE (2024 M. KODEKSO VERSIJOS PAPILDYMAS)

1 DALIS – KODEKSO LAIKYMASIS, PAGRINDINIAI PRINCIPAI IR KONCEPTUALIEJI PAGRINDAI

100 SKYRIUS

KODEKSO LAIKYMASIS

Įžanga

- 100.1 Išskirtinis apskaitos profesijos požymis yra pareigos veikti viešojo intereso labai prisiėmimas.
- 100.2 Pasitikėjimas apskaitos profesija yra tai, kas skatina įmones, vyriausybes ir kitas organizacijas pasitelkti apskaitos profesionalus įvairiose srityse, tokiose kaip finansinė, [ne finansinė](#) ir kita bendrovių atskaitomybė, užtikrinimo ir kitos profesinės paslaugos. Apskaitos profesionalai supranta ir pripažįsta, kad tokį pasitikėjimą skatina toliau išvardyti įgūdžiai ir vertybės, kuriais apskaitos profesionalai grindžia savo vykdomą profesinę veiklą:
- a) etikos principų ir profesinių standartų laikymasis;
  - b) verslo įžvalgų naudojimas;
  - c) ekspertinės patirties techniniais ir kitais klausimais taikymas; ir
  - d) profesinių sprendimų priėmimas.
- Naudodamiesi tokiais įgūdžiais ir vertybėmis apskaitos profesionalai gali teikti patarimą ir kitos rūšies rezultatus, kurie atitinka numatytą tikslą ir kuriais gali pasikliauti numatomi tokių rezultatų vartotojai.
- 100.3 Šis Kodeksas nustato aukštos kokybės etiško elgesio, kurio tikimasi iš apskaitos profesionalų, standartus, kuriuos apskaitos profesionalų organizacijos (Tarptautinės apskaitos specialistų federacijos (TASF) narės) priima arba jais remiasi rengdamos savo etikos kodeksus. Kodeksą taip pat gali naudoti arba priimti etikos standartų [\(įskaitant nepriklausomumo standartus\)](#), skirtų tam tikrų sektorių ar jurisdikcijų apskaitos profesionalams, rengėjai, taip pat įmonės, rengiančios savo etikos ir nepriklausomumo politikas.
- 100.4 Kodeksas nustato penkis pagrindinius principus, kurių apskaitos profesionalai privalo laikytis. Jis taip pat apima konceptualiuosius pagrindus, apibrėžiančius požiūrį, kurio būtina laikytis, siekiant nustatyti, įvertinti ir reaguoti į grėsmes tokių pagrindinių principų laikymuisi bei auditų ir kitų užduočių metu kylančias grėsmes nepriklausomumui. Kodekse taip pat numatyti pagrindiniai principai ir konceptualieji pagrindai, taikomi esant įvairiems faktams ir aplinkybėms, su kuriais apskaitos profesionalai galėtų susidurti tiek versle, tiek viešojoje praktikoje.

(....)

2 DALIS. APSKAITOS PROFESIONALAI VERSLE

200 SKYRIUS

KONCEPTUALIEJI PAGRINDAI – APSKAITOS PROFESIONALAI VERSLE

Įžanga

- 200.1 Šioje Kodekso dalyje nustatomi reikalavimai ir pateikiama taikymo medžiaga, kaip apskaitos profesionalai versle turi taikyti 120 skyriuje išdėstytus konceptualiuosius pagrindus. Jame nėra apibūdinami visi faktai ir aplinkybės, įskaitant profesinę veiklą, interesus ir santykius, su kuriais galėtų susidurti apskaitos profesionalas versle ir kurie kelia ar galėtų kelti grėsmes pagrindinių principų laikymuisi. Todėl konceptualieji pagrindai reikalauja, kad apskaitos profesionalas versle turėtų atkreipti dėmesį į tokius faktus ir aplinkybes.
- 200.2 Investuotojai, kreditoriai, įdarbinusiosios organizacijos ir kiti verslo bendruomenės sektoriai, taip pat vyriausybė ir plačioji visuomenė galėtų pasikliauti apskaitos profesionalo versle darbu. Apskaitos profesionalai versle galėtų vienasmeniškai arba kartu su kitais būti atsakingi už finansinės ir ~~ne finansinės kitos informacijos~~, įskaitant informaciją apie tvarumą, kuria galėtų pasikliauti tiek juos įdarbinusioji organizacija, tiek trečiosios šalys, rengimą ir pateikimą ataskaitose. Jie taip pat galėtų būti atsakingi už veiksmingą finansų valdymą ir kompetentingą patarimą įvairiais verslo klausimais.
- 200.3 Apskaitos profesionalas versle galėtų būti įdarbinusiosios organizacijos darbuotoju, rangovu, partneriu, direktoriumi (tiek vykdomuoju, tiek nevykdomuoju), vadovu savininku arba savanoriu. Apskaitos profesionalo santykių su įdarbinusiąja organizacija teisinė forma neturi jokios įtakos apskaitos profesionalo keliamiems etikos reikalavimams.

(....)

Grėsmių nustatymas

- 200.6 A1. Grėsmės pagrindinių principų laikymuisi galėtų kilti dėl įvairių faktų ir aplinkybių. Grėsmių kategorijos yra apibūdintos 120.6 A3 dalyje. Toliau pateikiami kiekvienai tokiai kategorijai priskirtinų faktų ir aplinkybių, galinčių sukelti grėsmių apskaitos profesionalui vykdant profesinę veiklą, pavyzdžiai:
- a) Savanaudiškų interesų grėsmės:
- apskaitos profesionalas turi finansinių interesų įdarbinusiojoje organizacijoje arba yra gavęs paskolų ar garantijų iš šios organizacijos;
  - apskaitos profesionalas dalyvauja įdarbinusiosios organizacijos siūlomose skatinamojo užmokesčio susitarimuose;
  - apskaitos profesionalas gali pasinaudoti bendrovės turtu asmeniniais tikslais;
  - apskaitos profesionalui įdarbinusiosios organizacijos tiekėjas siūlo dovanų arba specialų atlygį;
- b) Savikontrolės grėsmės:
- apskaitos profesionalas parenka tinkamą verslo jungimo apskaitos būdą atlikęs galimybių tyrimą, pagrindžiantį įsigijimo sprendimą;

- [apskaitos profesionalas parenka tinkamą išmetamųjų emisijų kiekio sumažinimo skaičiavimo metodiką atlikęs galimybių tyrimą, pagrindžiantį kapitalo projektą dėl išmetamųjų emisijų kiekio mažinimo](#)
- c) Tarpininkavimo grėsmės
- apskaitos profesionalas turi galimybę manipuliuoti prospektuose pateikta informacija, [įskaitant informaciją, susijusią su tvarumu ar su tvarumu susijusioms obligacijomis](#), kad gautų finansavimą palankiomis sąlygomis
- d) Familiarumo grėsmės:
- apskaitos profesionalas yra atsakingas už jį įdarbinusiosios organizacijos finansinės [ar ne finansinės ir tvarumo atskaitomybės](#) rengimą, kai šioje organizacijoje dirbantis šeimos narys arba artimasis giminaitis priima sprendimus, darančius įtaką organizacijos finansinių ataskaitų rengimui;
  - apskaitos profesionalo ilgalaikiai santykiai su verslo atstovais, darančiais įtaką verslo sprendimams;
- e) Įbauginimo grėsmės:
- grėsmė, kad apskaitos profesionalas, jo šeimos narys ar artimasis giminaitis gali būti atleistas ar pakeistas dėl nesutarimų, susijusių su:
    - apskaitos principo [ar tvarumo atskaitomybės principo](#) taikymu;
    - [informacijos apie tvarumą matavimo metodu, rodiklių, vertinimo kriterijų ar prielaidų nustatymu](#);
    - finansinės [ar ne finansinės](#) informacijos pateikimo ataskaitose būdu;
  - asmens bandymu daryti įtaką apskaitos profesionalo sprendimams, pavyzdžiui, priimančiam sprendimą dėl sutarčių sudarymo arba apskaitos [ar tvarumo atskaitomybės principo](#) taikymo.

Su technologijos naudojimu susijusių grėsmių nustatymas

200.6 A2. Toliau pateikiami faktų ir aplinkybių, susijusių su technologijos naudojimu ir galinčių sukelti grėsmių apskaitos profesionalui vykdant profesinę veiklą, pavyzdžiai:

- Savanaudiškų interesų grėsmės:
  - turimų duomenų gali nepakakti efektyviam technologijos naudojimui;
  - technologija gali būti netinkama naudoti numatytiems tikslams;
  - apskaitos profesionalas gali neturėti pakankamai informacijos ir ekspertinės patirties arba galimybės pasitelkti gerai technologiją išmanantį ekspertą, kad jis paaiškintų technologiją ir jos tinkamumą numatytam tikslui (žr. 230.2 dalį);
- Savikontrolės grėsmės:
  - technologija buvo suprojektuota ar sukurta naudojant apskaitos profesionalo ar įdarbinusiosios organizacijos žinias, ekspertinę patirtį ar remiantis jų sprendimu.

Grėsmių įvertinimas

- 200.7 A1. 120.6 A1 ir 120.8 A2 dalyse aprašytos sąlygos, politikos ir procedūros galėtų turėti įtakos vertinant, ar grėsmė pagrindinių principų laikymuisi yra priimtino lygio.
- 200.7 A2. Apskaitos profesionalo atliekamam grėsmių lygių įvertinimui taip pat įtakos turi ir profesinės veiklos pobūdis bei apimtis.
- 200.7 A3. Apskaitos profesionalo atliekamam grėsmių lygių įvertinimui įtakos galėtų turėti įdarbinusiosios organizacijos darbo ir veiklos aplinka.

Pavyzdžiui:

- vadovavimas pabrėžiant etiško elgesio svarbą ir lūkesčiai, kad darbuotojai elgsis etiškai;
  - tvarkos ir procedūros, įgalinančios ir skatinančios darbuotojus pranešti įdarbinusiosios organizacijos aukštesnio lygio darbuotojams apie bet kokius jiems susirūpinimą keliančius etikos klausimus nesibaiminant, kad jiems bus pakenkta;
  - politikos ir procedūros, skirtos užtikrinti ir stebėti darbuotojų darbo kokybę;
  - bendrovių priežiūros sistemos arba kitos priežiūros struktūros ir stipri vidaus kontrolė, [taikoma finansinei ir ne finansinei bei tvarumo atskaitomybei, informacijai, ir jų sąsajos](#);
  - įdarbinimo procedūros, pabrėžiančios aukšto lygio kompetencijos darbuotojų priėmimo svarbą;
  - visų darbuotojų informavimas laiku apie politikas ir procedūras, taip pat apie bet kokius jų pasikeitimus, ir tinkamas darbuotojų mokymas ir lavinimas, susijęs su šiomis politikomis ir procedūromis;
  - etikos ir elgesio taisyklės.
- 200.7 A4. Apskaitos profesionalo atliekamam grėsmių, susijusių su technologijos naudojimu, lygio įvertinimui taip pat įtakos galėtų turėti įdarbinusiosios organizacijos darbo ir veiklos aplinka, Pavyzdžiui:
- vykdomos bendrovių technologijų priežiūros ir vidaus kontrolės lygis;
  - technologijos kokybės ir funkcionalumo įvertinimai, kuriuos atlieka trečioji šalis;
  - mokymai, kurie reguliariai organizuojami visiems susijusiems darbuotojams, kad jie galėtų įgyti ir išlaikyti profesinę kompetenciją bei pakankamai gerai suprasti, naudoti ir aiškinti technologiją bei jos tinkamumą numatytam tikslui.

(....)

Komunikavimas su už valdymą atsakingais asmenimis

R200.9. Jeigu pagal šio Kodekso nuostatas būtina komunikuoti su už valdymą atsakingais asmenimis, apskaitos profesionalas turi nustatyti, su kuriuo (-iais) įdarbinusiosios organizacijos valdymo struktūrai priklausančiu (-čiais) asmeniu (-imis) būtina komunikuoti. Jeigu apskaitos profesionalas komunikuoja su už valdymą atsakingiems asmenims pavaldžia grupe, jis turi nuspręsti, ar būtina komunikuoti ir su visais už valdymą atsakingais asmenimis, kad jie būtų tinkamai informuoti.

- 200.9 A1. Norėdamas nustatyti, su kuo komunikuoti, apskaitos profesionalas galėtų atsižvelgti į:
- a) aplinkybių pobūdį ir svarbą; ir

b) dalyką, apie kurį reikia komunikuoti.

200.9 A2. Už valdymą atsakingiems asmenims pavaldžia grupe gali būti, pavyzdžiui, audito komitetas, [kitas komitetas, kuriam pavesta informacijos apie tvarumą priežiūra](#), arba vienas iš už valdymą atsakingų asmenų.

R200.10. Jeigu apskaitos profesionalas komunikuoja su asmenimis, kurie atsako tiek už vadovavimą, tiek už valdyseną, apskaitos profesionalas turi įsitikinti, kad komunikuodamas su tokiais asmenimis, jis tinkamai informuoja visus už valdymą atsakingus asmenis, su kuriais jis komunikuotų kitu atveju.

200.10 A1. Kartais visi už valdymą atsakingi asmenys dalyvauja įdarbinusiosios organizacijos valdyme, pavyzdžiui, nedidelėje įmonėje vienas savininkas vadovauja organizacijai ir daugiau niekas neatlieka valdysenos funkcijų. Tokiais atvejais, kai dalykai komunikuojami asmeniui (-ims), kuris (-ie) atsako tiek už valdymą, tiek už valdyseną, laikoma, kad apskaitos profesionalas vykdo reikalavimą komunikuoti su už valdymą atsakingais asmenimis.

210 SKYRIUS

INTERESŲ KONFLIKTAI

(....)

Reikalavimai ir taikymo medžiaga

Bendrosios nuostatos

R210.4. Apskaitos profesionalas turi užtikrinti, kad interesų konfliktas nepakenktų jo profesiniam ar verslo sprendimui.

210.4 A1. Aplinkybių, kurioms esant galėtų kilti interesų konfliktas, pavyzdžiai:

- vykdant vadovavimo ir valdysenos funkcijas dvejose įdarbinusiose organizacijose ir gaunant konfidencialią informaciją iš vienos įdarbinusios organizacijos, kurią apskaitos profesionalas galėtų panaudoti kitos įdarbinusios organizacijos naudai ar prieš ją;
- teikiant profesines paslaugas dviem šalims, kurias sieja partnerystė, kai abi šalys įdarbina apskaitos profesionalą padėti joms nutraukti jų partnerystę;
- rengiant finansinę informaciją tam tikriems apskaitos profesionalą įdarbinusiosios organizacijos vadovams, kurie siekia supirkti kontrolinį akcijų paketą;
- vykdant apskaitos profesionalą įdarbinusiosios organizacijos pardavėjo atranką, kai apskaitos profesionalo šeimos narys galėtų gauti finansinės naudos iš tokio sandorio;
- įdarbinusiojoje organizacijoje vykdant valdysenos funkcijas, į kurias įeina ir tam tikrų įmonės investicijų tvirtinimas, kai viena iš tokių investicijų didina apskaitos profesionalo ar jo šeimos nario asmeninio investicijų portfelio vertę.

Konflikto nustatymas

R210.5. Siekdamas nustatyti aplinkybes, dėl kurių galėtų kilti interesų konfliktas bei grėsmė vieno arba daugiau iš pagrindinių principų laikymuisi, apskaitos profesionalas turi imtis tinkamų veiksmų. Tokiais veiksmais jis turi nustatyti:

- a) atitinkamų interesų ir santykių tarp susijusių šalių pobūdį; ir
- b) veiklą ir jos reikšmę atitinkamoms šalims.

(....)

220 SKYRIUS

INFORMACIJOS RENGIMAS IR PATEIKIMAS

Įžanga

- 220.1 Apskaitos profesionalai, siekdami nustatyti, įvertinti grėsmes ir į jas reaguoti, privalo laikytis pagrindinių principų ir taikyti konceptualiuosius pagrindus, kurie išdėstyti 120 skyriuje.
- 220.2 Rengiant ir pateikiant informaciją galėtų kilti savanaudiškų interesų, įbauginimo ar kitos grėsmės vieno arba daugiau pagrindinių principų laikymuisi. Šiame skyriuje išdėstyti specialūs reikalavimai ir taikymo medžiaga dėl konceptualiųjų pagrindų taikymo tokiomis aplinkybėmis.

Reikalavimai ir taikymo medžiaga

Bendrosios nuostatos

- 220.3 A1. Apskaitos profesionalai visuose įdarbinusios organizacijos lygiuose prisideda prie informacijos rengimo ir pateikimo tiek organizacijos viduje, tiek ir už jos ribų.
- 220.3 A2. Suinteresuotosios šalys, kurioms arba kurių vardu yra rengiama ir pateikiama tokia informacija, yra:
- vadovybė ir už valdymą atsakingi asmenys;
  - investuotojai ir skoliniojo arba kiti kreditoriai;
  - reguliavimo institucijos.

Ši informacija galėtų padėti suinteresuotosioms šalims suprasti ir įvertinti aspektus, susijusius su įdarbinusios organizacijos būklės klausimais, bei priimti su organizacija susijusius sprendimus. Tokia informacija gali būti finansinė arba ne finansinė informacija, kuri galėtų būti skelbiama viešai arba naudojama vidaus tikslais.

Dokumentų pavyzdžiai:

- veiklos ir rezultatų ataskaitos;
  - sprendimų pagrindimo analizės;
  - biudžetai ir prognozės;
  - informacija, teikiama vidaus ir išorės auditoriams;
  - [informacija apie tvarumą, įskaitant informaciją apie organizacijos verslo modelį, paslaugas, produktus arba kitas svarbias veiklas, pateikta tvarumo užtikrinimą teikiančiam asmeniui;](#)
  - rizikos [ir poveikio](#) analizės;
  - bendrosios ir specialiosios paskirties finansinės ataskaitos;
  - mokesčių deklaracijos;
  - ataskaitos, pateikiamos reguliavimo institucijoms teisiniais ar atitikties tikslais.
- 220.3 A3. Įgyvendinant šio skyriaus nuostatas, informacijos rengimas ar pateikimas apima informacijos [rinkimą](#), registravimą, [matavimą](#), tvarkymą ir tvirtinimą.

R220.4 Rengdamas ir pateikdamas informaciją apskaitos profesionalas turi:

- a) parengti arba pateikti informaciją laikydamasis atitinkamos ataskaitų teikimo tvarkos, jeigu tokia yra taikoma;
- b) parengti arba pateikti informaciją taip, kad kitu neklaidintų ir netinkamai nepaveiktų sutartinių arba reguliavimo rezultatų;
- c) priimti profesionalų sprendimą, siekdamas:
  - i) visais reikšmingais atžvilgiais tiksliai ir visiškai atspindėti faktus;
  - ii) aiškiai atspindėti tikrąjį verslo sandorių arba veiklos pobūdį ir poveikį; ir
  - iii) laiku ir tinkamai rinkti, klasifikuoti, ir registruoti ar matuoti informaciją;
- d) nepraleisti jokios informacijos ketindamas tokia informacija suklaidinti arba netinkamai paveikti sutartinius arba reguliavimo rezultatus;
- e) vengti nederamo asmenų, organizacijų, technologijų ar kitų veiksmų įtakos ar nederamo pasiklovimo jais; ir
- f) turėti omeny, kad gali kilti šališkumo rizika.

220.4 A1. Informacija gali būti rengiama ar pateikimo taip, kad kiti būtų suklaidinti, pavyzdžiui, kai informacijoje apie tvarumą sąmoningai kuriamas klaidingas įspūdis apie tai, kaip gerai organizacija ar investicija atitinka ar įgyvendina savo tvarumo tikslus, tokiais būdais:

- nepateikiant svarbios informacijos, taip siekiant iškraipyti informaciją apie verslo veiklos pobūdį ir poveikį;
- įtraukiant apgaulingą informaciją;
- netinkamai taikant ar pateikiant rodiklius;
- per didelį dėmesį sutelkiant į tam tikrą informaciją, sumenkinant kitą informaciją.

220.4 A2. Netinkamo poveikio sutartiniams arba reguliavimo rezultatams pavyzdys yra realybės neatitinkančios sąmatos naudojimas, siekiant išvengti sutartinių reikalavimų, tokių kaip skolinis įsipareigojimas, arba reguliavimo reikalavimų, pavyzdžiui, finansų įstaigos kapitalo reikalavimas, pažeidimas.

220.4 A3. Laikoma, kad profesinis sprendimas, siekiant visais reikšmingais atžvilgiais tiksliai ir visiškai atspindėti faktus, priimtas nesėkmingai, kai, pavyzdžiui, pernelyg didelė reikšmė skiriama informacijai, kuri patvirtina organizacijos tikslų pasiekimą, arba nepakankamai reikšmės skiriama kitai informacijai, kuri paneigia tokį pasiekimą.

220.4 A4. Laikoma, kad pasiklovimas organizacija yra nederamas, kai, pavyzdžiui, duomenys, kuriuos pateikė stambus subjekto vertės grandinės tiekėjas, yra naudojami subjekto informacijai apie tvarumą parengti arba pateikti neatsižvelgiant į tokio tiekėjo duomenų šaltinį, svarbą ir pakankumą.

Informacijos rengimas ar pateikimas savo nuožiūra

R220.5. Rengiant arba pateikiant informaciją gali tekti priimti profesinius sprendimus savo nuožiūra. Apskaitos profesionalas neturėtų veikti savo nuožiūra, siekdamas suklaidinti kitus asmenis arba netinkamai paveikti sutartinius arba reguliavimo rezultatus.

220.5 A1. Būdų, kai galėtų būti piktnaudžiaujama teise veikti savo nuožiūra, siekiant netinkamų rezultatų, pavyzdžiai:

- įverčių, pavyzdžiui, tikrosios vertės nustatymas, siekiant iškreipti pelną arba nuostolius;
- apskaitos politikos arba metodo pasirinkimas arba pakeitimas iš dviejų ar daugiau variantų pagal taikomą finansinės atskaitomybės tvarką, pavyzdžiui, pasirenkant ilgalaikių sutarčių apskaitos politiką, siekiant iškreipti pelną arba nuostolius;
- matavimo metodų pasirinkimas iš dviejų ar daugiau variantų, leidžiamų pagal taikomą tvarumo atskaitomybės tvarką, arba jų pakeitimas, siekiant iškraipyti informaciją;
- informacijos apie galimybes, riziką ir poveikį pasirinkimas, praleidimas arba užgožimas reikšmingumo vertinimo metu, siekiant iškraipyti informaciją apie tvarumą;
- sandorių datos nustatymas, pavyzdžiui, nurodant turto pardavimą pačioje finansinių metų pabaigoje, taip siekiant suklaidinti;
- informacijos apie tvarumą atskleidimo laiko nustatymas taip, kad tokia informacija ar rezultatai atrodytų palankesni, taip siekiant suklaidinti;
- sandorių struktūrizavimo nustatymas, pavyzdžiui, struktūrizuojant finansavimo sandorius, siekiant iškreipti turto, įsipareigojimų arba pinigų srautų klasifikavimo duomenis;
- pasirinkimas, ką atskleisti, pavyzdžiui, praleidžiant arba pateikiant sunkiai suprantamą informaciją apie finansinę, tvarumo arba veiklos riziką, taip siekiant suklaidinti;
- į ateitį orientuotos informacijos parengimas remiantis prielaidomis, kurios neatitinka realybės arba vadovybės sprendimų ar tikslų, taip siekiant suklaidinti.

R220.6. Vykdydamas profesines veiklas, ypač tokias, kurių metu nereikalaujama laikytis atitinkamos ataskaitų pateikimo tvarkos, apskaitos profesionalas turi priimti profesinį sprendimą, kad nustatytų ir atsižvelgtų į:

- a) informacijos naudojimo tikslą;
- b) informacijos pateikimo kontekstą; ir
- c) informacijos auditoriją.

220.6 A1. Pavyzdžiui, rengiant arba pateikiant *pro-forma* ataskaitas, biudžetus arba prognozes, arba informaciją apie tvarumą, į jas įtraukti atitinkami įverčiai, apytiksliai duomenys ir, prireikus, prielaidos, kuriais remiantis tokia informacija pasikliaunantys asmenys galėtų priimti savo pačių sprendimus.

220.6 A2. Apskaitos profesionalas taip pat galėtų apsvarstyti galimybę paaiškinti tikslią auditoriją, kontekstą ir pateikiamos informacijos tikslą.

Kitų darbo naudojimas

[Vietaženklis – skirsnio „Kitų darbo naudojimas“ nuostatos yra įtrauktos į Galutinį variantą, kuriame nagrinėjamas išorės eksperto darbo naudojimas]

(....)

Technologijos rezultatų naudojimas

R220.8. Apskaitos profesionalas, kuris ketina naudoti technologijos, kuri buvo sukurta subjekte arba gauta iš trečiųjų šalių, turi priimti profesinį sprendimą, kad nustatytų tinkamus veiksmus, kurių, prireikus, būtų galima imtis, siekiant įvykdyti R220.4 dalyje nurodytus reikalavimus.

220.8 A1. Jeigu apskaitos profesionalas ketina naudoti technologijos rezultatus, jis turi atsižvelgti į tokius veiksnius kaip:

- veiklos, kurią atliks technologija, pobūdis;
- tai, kiek ketinama naudotis arba pasikliauti technologijos rezultatais;
- ar apskaitos profesionalas turi gebėjimą arba galimybę pasitelkti ekspertą, turintį gebėjimą, suprasti, naudoti ir aiškinti technologiją bei jos tinkamumą numatytam tikslui;
- ar naudojama technologija buvo tinkamai išbandyta ir įvertinta pagal numatytą tikslą;
- ankstesnė technologijos naudojimo patirtis ir tai, ar jos naudojimas konkrečiais tikslais yra visuotinai priimtinas;
- įdarbinusiosios organizacijos vykdoma technologijos projektavimo, kūrimo, diegimo, valdymo, priežiūros, stebėsenos, naujinimo ar tobulinimo proceso priežiūra;
- kontrolės priemonės, susijusios su technologijos naudojimu, įskaitant naudotojo prieigos prie technologijos suteikimo ir jos naudojimo priežiūros procedūras;
- technologijos rezultatų, įskaitant duomenų ir bet kokių susijusių sprendimų, bei asmenų sprendimų, priimtų naudojant technologiją, tinkamumas.

Veiksmai, kai informacija yra arba galėtų būti klaidinanti

R220.9. Kai apskaitos profesionalas žino arba gali pagrįstai manyti, kad su apskaitos profesionalu siejama informacija yra klaidinanti, jis turi imtis tinkamų veiksmų tokiam dalykui išspręsti.

220.9 A1. Veiksmai, kurie galėtų būti tinkami, yra šie:

- aptarti susirūpinimą dėl klaidinančios informacijos su apskaitos profesionalo vadovu ir (arba) su jį įdarbinusiosios organizacijos atitinkamo lygio vadovybe arba už valdymą atsakingais asmenimis ir pareikalauti jų imtis atitinkamų veiksmų tokiam dalykui išspręsti. Tokie veiksmai galėtų būti:
  - ištaisyti informaciją;
  - jeigu informacija jau yra atskleista numatytiems vartotojams, pateikti jiems teisingą informaciją;
- peržiūrėti įdarbinusiosios organizacijos politikas ir procedūras (pavyzdžiui, etikos ir vidaus pranešimų apie pažeidimus politiką), kaip spręsti tokius dalykus organizacijos viduje.

220.9 A2. Apskaitos profesionalas galėtų nustatyti, kad įdarbinusioji organizacija nesiėmė atitinkamų veiksmų. Jeigu apskaitos profesionalas vis dar turi prielaidų manyti, kad informacija yra klaidinanti, galėtų būti tinkama apskaitos profesionalui imtis šių tolesnių veiksmų, su sąlyga, kad jis laikosi konfidencialumo principo:

- konsultavimąsi su:

- atitinkama profesinė organizacija;
- įdarbinusiosios organizacijos vidaus arba išorės auditoriumi [arba tvarumo užtikrinimą teikiančiu asmeniu](#);
- teisininku;
- nustatyti, ar yra kokių nors reikalavimų, apie kuriuos reikia pranešti:
  - trečiosioms šalims, įskaitant asmenis, kurie naudojami informacija;
  - reguliavimo ir priežiūros institucijoms.

R220.10. Jeigu, išnaudojęs visus galimus variantus, apskaitos profesionalas nustato, kad nebuvo imtasi tinkamų veiksmų ir yra priežastis manyti, kad informacija vis dar yra klaidinanti, apskaitos profesionalas turi atsisakyti būti arba likti siejamas su ta informacija.

220.10 A1. Tokiomis aplinkybėmis galėtų būti tinkama apskaitos profesionalui atsisakyti darbo įdarbinusiojoje organizacijoje.

Dokumentavimas

220.11 A1. Apskaitos profesionalas skatinamas dokumentuoti:

- faktus;
- apskaitos [arba atskaitomybės](#) principus arba kitus taikytinus profesinius standartus;
- komunikuotą informaciją ir šalis, su kuriomis dalykai buvo aptariami;
- [rengiant ar pateikiant informaciją padarytas apskaitos profesionalo analizės, prielaidas, svarstytus veikimo būdus, priimtus sprendimus ir nutarimus](#);
- tai, kaip apskaitos profesionalas bandė išspręsti dalyką (-us).

Kitos nuostatos

220.12 A1. Kai grėsmės pagrindinių principų, susijusių su informacijos rengimu ir pateikimu, laikymuisi kelia finansiniai interesai, įskaitant užmokestį ir skatinimus, susijusius su finansinės [ar ne finansinės, įskaitant tvarumo](#), atskaitomybės rengimu ir sprendimų priėmimu, taikomi 240 skyriuje išdėstyti reikalavimai ir taikymo medžiaga.

220.12 A2. Jeigu klaidinanti informacija gali būti susijusi su įstatymų ir kitų teisės aktų nesilaikymu, taikomi 260 skyriuje išdėstyti reikalavimai ir taikymo medžiaga.

220.12 A3. Kai grėsmės pagrindinių principų, susijusių su informacijos rengimu ar pateikimu, laikymuisi kelia daromas spaudimas, taikomi 270 skyriuje išdėstyti reikalavimai ir taikymo medžiaga.

220.12 A4. Kai apskaitos profesionalas svarsto naudoti kitų darbą arba technologijos rezultatus, apskaitos profesionalas turi atsižvelgti į tai, ar jis gali įdarbinusiojoje organizacijoje gauti informacijos apie veiksnius, kad galėtų nustatyti, ar toks naudojimas yra tinkamas.

240 SKYRIUS

SU FINANSINE AR NE FINANSINE ATSKAITOMYBE IR SPRENDIMŲ PRIĖMIMU SUSIJĘ FINANSINIAI INTERESAI, UŽMOKESTIS IR SKATINIMAI

(....)

Reikalavimai ir taikymo medžiaga

Bendrosios nuostatos

R240.3. Apskaitos profesionalas negali manipuliuoti informacija arba naudoti konfidencialios informacijos asmeninei ar kitų asmenų finansinei naudai.

240.3 A1. Apskaitos profesionalai gali turėti finansinių interesų arba žinoti apie jų šeimos narių ar artimųjų giminaičių turimus tokius interesus, kurie tam tikromis aplinkybėmis galėtų kelti grėsmes pagrindinių principų laikymuisi. Prie finansinių interesų taip pat priskiriami ir užmokesčio ir skatinimų susitarimai, susiję su finansine ar ne finansine, įskaitant tvarumo, atskaitomybe ir sprendimų priėmimu.

240.3 A2. Aplinkybių, kurioms esant galėtų kilti savanaudiškų interesų grėsmės, pavyzdžiais gali būti tokie atvejai, kai apskaitos profesionalas arba jo šeimos narys arba artimasis giminaitis:

- turi motyvą ir galimybę manipuliuoti poveikį kainai darančia informacija siekdamas finansinės naudos;
- turi tiesioginių arba netiesioginių finansinių interesų įdarbinusioje organizacijoje, o apskaitos profesionalo daromi sprendimai galėtų turėti tiesioginės įtakos tokių finansinių interesų vertei;
- turi galimybę gauti ~~nuo pelno priklausančius~~ priedą arba skatinimą, nustatytą remiantis finansinės ir ne finansinės veiklos tikslais, o apskaitos profesionalo daromi sprendimai galėtų turėti tiesioginės įtakos tokio priedo arba skatinimo dydžiui;
- įdarbinusioje organizacijoje turi tiesioginių ar netiesioginių teisių į akcijas su atidėtosiomis premijomis (angl. *deferred bonus share rights*) ar akcijų pasirinkimo sandorius, kurių vertei apskaitos profesionalo daromi sprendimai galėtų turėti tiesioginės įtakos;
- yra sudaręs kitų užmokesčio susitarimų, pagal kuriuos skatinimai skiriami už pasiektus darbo rezultatus arba pastangas didinti įdarbinusiosios organizacijos akcijų vertę, pavyzdžiui, dalyvaujant skatinimų skyrimo programose, kurie yra susiję su tam tikromis finansinės ar ne finansinės veiklos rezultatų pasiekimo sąlygomis.

240.3 A3. Tokios grėsmės lygiui įvertinti svarbūs šie veiksniai:

- finansinio intereso reikšmingumas. Finansinio intereso reikšmingumas priklausys nuo asmeninių aplinkybių ir jo svarbos asmeniui;
- nuo vadovybės nepriklausomo komiteto aukštesnio lygio vadovybės atlyginimo dydžio ir formos nustatymo tvarka ir procedūros;
- atskleidimas už valdymą atsakingiems asmenims pagal vidaus politiką apie:
  - visus svarbius interesus;

- bet kokius planus pasinaudoti atitinkamų akcijų suteikiamomis teisėmis arba vykdyti jų prekybą;
- vidaus ir išorės audito procedūros, skirtos spręsti su finansiniais interesais susijusius dalykus.

240.3 A4. Grėsmės, kurias sukelia susitarimai dėl užmokesčio arba skatinimo priemonių, galėtų būti susijusios su akivaizdžiu arba numanomu vadovų ar bendradarbių spaudimu. Žr. 270 skyrių „Spaudimas pažeisti pagrindinius principus“.

270 SKYRIUS

SPAUDIMAS PAŽEISTI PAGRINDINIUS PRINCIPUS

Įžanga

- 270.1 Apskaitos profesionalai, siekdami nustatyti, įvertinti grėsmes ir į jas reaguoti, privalo laikytis pagrindinių principų ir taikyti konceptualiuosius pagrindus, kurie išdėstyti 120 skyriuje.
- 270.2 Spaudimas, kurį patiria arba daro apskaitos profesionalas, galėtų sukelti įbauginimo arba kitų grėsmių vieno arba daugiau iš pagrindinių principų laikymuisi. Šiame skyriuje išdėstyti specialūs reikalavimai ir taikymo medžiaga dėl konceptualiųjų pagrindų taikymo tokiomis aplinkybėmis.

Reikalavimai ir taikymo medžiaga

Bendrosios nuostatos

R270.3 Apskaitos profesionalas neturėtų:

- a) pasiduoti kitų daromam spaudimui, dėl kurio būtų pažeisti pagrindiniai principai; arba
- b) nedaryti spaudimo kitiems, žinodamas arba turėdamas pagrindą manyti, jog dėl to tie asmenys pažeis pagrindinius principus.

270.3 A1. Vykdydamas profesinę veiklą, apskaitos profesionalas galėtų patirti spaudimą, keliantį grėsmes pagrindinių principų laikymuisi, pavyzdžiui įbauginimo grėsmę. Spaudimas galėtų būti akivaizdus arba numanomas. Jį gali daryti:

- įdarbinusiosios organizacijos viduje, pavyzdžiui, iš bendradarbių arba vadovo;
- iš išorės asmens ar organizacijos, pavyzdžiui, tiekėjo, kliento arba skolintojo;
- vidaus ir išorės tikslai bei lūkesčiai.

270.3 A2. Spaudimo, dėl kurio galėtų kilti grėsmės pagrindinių principų laikymuisi, pavyzdžiai:

- Spaudimas, susijęs su interesų konfliktu:
  - šeimos nario, siekiančio tapti tiekėju apskaitos profesionalą įdarbinusiojoje organizacijoje, spaudimas pasirinkti šeimos narį, o ne kitą galimą tiekėją.Taip pat žr. 210 skyrių „*Interesų konfliktas*“;
- spaudimas paveikti informacijos rengimą ar pateikimą:
  - spaudimas pateikti klaidinančius finansinius [ar ne finansinius](#) rezultatus, siekiant pateisinti investuotojo, analitiko, [arba](#) skolintojo [arba kitos suinteresuotosios šalies](#) lūkesčius;
  - išrinktų atstovų spaudimas viešajame sektoriuje dirbantiems apskaitos profesionalams pateikti neteisingas programas ar projektus rinkėjams;
  - [spaudimas pateikti klaidinančią informaciją \(naudojant ženklinimą ar kitais būdais\) apie tai, kaip tam tikros programos, projektai ar produktai atitinka ar įgyvendina tvarumo tikslus;](#)

- kolegų spaudimas klaidingai pateikti pajamas, išlaidas, [arba](#) pelningumą [arba informaciją apie tvarumą](#) ir tuo daryti įtaką kapitalo projektams ir įsigijimams;
- vadovų spaudimas patvirtinti arba apdoroti neteisėtus veiklos sąnaudas;
- spaudimas nusišluoti vidaus audito ataskaitoje pateiktus nepalankius pastebėjimus.

Taip pat žr. 220 skyrių „*Informacijos rengimas ir pateikimas*“;

- spaudimas veikti neturint pakankamai ekspertinės patirties arba reikiamo atidumo:
  - vadovų spaudimas netinkamai sumažinti atliekamo darbo apimtį;
  - vadovų spaudimas atlikti užduotį neturint pakankamai įgūdžių ar parengimo arba per realiai neįmanomus terminus.
  - [vadovų spaudimas parengti informaciją apie tvarumą neturint pakankamai duomenų arba turint nepakankamai kokybiškų ir tikslių duomenų.](#)

Taip pat žr. 230 skyrių „*Pakankama ekspertinė patirtis*“;

- spaudimas, susijęs su finansiniais interesais:
  - vadovų, bendradarbių arba kitų asmenų, pavyzdžiui, tų, kurie galėtų turėti naudos dėl to, kad dalyvauja užmokesčio arba skatinimų susitarimuose, spaudimas manipuliuoti [finansiniais ir nefinansiniais](#) veiklos rodikliais;

Taip pat žr. 240 skyrių „*Su finansine ar ne finansine atskaitomybe ir sprendimų priėmimu susiję finansiniai interesai, užmokestis ir skatinimai*“.

- spaudimas, susijęs su skatinimais:
  - kitų asmenų, dirbančių arba nedirbančių įdarbinusiojoje organizacijoje, spaudimas siūlyti skatinimus, siekiant netinkamai paveikti asmens arba organizacijos sprendimų priėmimo procesą;
  - bendradarbių spaudimas priimti kyšį arba kitą skatinimą, pavyzdžiui, priimti netinkamas dovanas arba pramogų paslaugas iš konkurse dalyvaujančių potencialių tiekėjų.

Taip pat žr. 250 skyrių „*Skatinimai, įskaitant dovanas ir svetingumą*“;

- spaudimas, susijęs su įstatymų ir kitų teisės aktų nesilaikymu:
  - spaudimas sudaryti sandorį, siekiant išvengti mokesčių.
  - [spaudimas manipuliuoti informacija apie tvarumą, siekiant išvengti baudų už aplinkos apsaugos įstatymų ir kitų teisės aktų pažeidimus.](#)

Taip pat žr. 260 skyrių „*Atsakas į įstatymų ir kitų teisės aktų nesilaikymą*“;

- Spaudimas, susijęs su atlygių dydžiu:
  - apskaitos profesionalo daromas spaudimas kitam apskaitos profesionalui teikti profesines paslaugas už tokio dydžio atlygį, kurio nepakaktų įsigyti pakankamam ir tinkamam kiekiui išteklių (įskaitant žmogiškuosius, technologinius ir intelektinius išteklius), reikiamam teikti paslaugas pagal techninius ir profesinius standartus.

Taip pat žr. 330 skyrių „*Atlygiai ir kitų rūšių mokėjimai*“.

270.3 A3. Spaudimo sukeltų grėsmių lygiui įvertinti svarbūs šie veiksniai:

- asmens, kuris daro spaudimą, tikslas ir spaudimo pobūdis bei mastas;
- įstatymų, kitų teisės aktų ir profesinių reikalavimų taikymas priklausomai nuo aplinkybių;
- įdarbinusiosios organizacijos kultūra ir vadovavimas, įskaitant tai, kaip jai svarbus etiškas elgesys, ir lūkesčiai, kad darbuotojai elgsis etiškai. Pavyzdžiui, bendrovių kultūroje, kurioje toleruojamas neetiškas elgesys, gali būti labiau tikėtina, kad spaudimas sukels grėsmę pagrindinių principų laikymuisi;
- politikos ir procedūros (jeigu yra), kurias nustačiusi įdarbinusioji organizacija, pavyzdžiui, etikos arba žmogiškųjų išteklių politika spaudimo atveju.

270.3 A4. Spaudimą sukeliančių aplinkybių aptarimas ir konsultavimasis su kitais dėl tokių aplinkybių galėtų padėti apskaitos profesionalui įvertinti grėsmės lygį. Toks aptarimas ir konsultacijos, kurių metu būtina atsižvelgti į konfidencialumo principą, galėtų apimti:

- dalyko aptarimą su spaudimą darančiu asmeniu, siekiant rasti išeitį;
- dalyko aptarimą su apskaitos profesionalo vadovu, jeigu vadovas nėra tas asmuo, kuris daro spaudimą;
- dalyko eskalavimą įdarbinusiojoje organizacijoje, įskaitant, kai taikoma, galimų pasekmių organizacijai išsiaiškinimą, pavyzdžiui, su:
  - aukštesnio lygio vadovybę;
  - vidaus ar išorės auditoriais [arba tvarumo užtikrinimą teikiančiu asmeniu](#);
  - už valdymą atsakingais asmenimis;
- dalyko atskleidimą pagal įdarbinusiosios organizacijos politikas, įskaitant etikos ir informavimo tvarką, naudojant bet kokią sukurtą priemonę, pavyzdžiui, paskambinus konfidencialia pagalbos linija etikos klausimais;
- konsultavimąsi su:
  - bendradarbiu, vadovu, žmogiškųjų išteklių skyriaus darbuotojais arba kitu apskaitos profesionalu;
  - atitinkama profesine organizacija, reguliavimo institucija arba pramonės asociacija; arba
  - teisininku;

270.3 A5. Vienas iš veiksmų, kuriuo galima būtų pašalinti spaudimo sukeltas grėsmes, yra, pavyzdžiui, apskaitos profesionalo prašymas restruktūrizuoti arba atskirti tam tikras atsakomybes ir pareigas, kad apskaitos profesionalas nebebūtų susijęs su spaudimą darančiu asmeniu arba subjektu.

Dokumentavimas

270.4 A1. Apskaitos profesionalas skatinamas dokumentuoti:

- faktus;
- komunikuotą informaciją ir šalis, su kuriomis šie dalykai buvo aptarti;

- veiksmus, kuriuos jis svarstė;
- tai, kaip dalykas buvo išspręstas.

3 DALIS. APSKAITOS PROFESIONALAI VIEŠOJOJE PRAKTIKOJE

300 SKYRIUS

KONCEPTUALIŲJŲ PAGRINDŲ TAIKYMAS. APSKAITOS PROFESIONALAI VIEŠOJOJE PRAKTIKOJE

(....)

Reikalavimai ir taikymo medžiaga

Bendrosios nuostatos

R300.4. Apskaitos profesionalas turi laikytis 110 skyriuje išdėstytų pagrindinių principų ir taikyti 120 skyriuje išdėstytus konceptualiuosius pagrindus, kad nustatytų, įvertintų grėsmes pagrindinių principų laikymuisi ir į jas reaguotų.

R300.5. Spręsdamas su etika susijusias problemas, apskaitos profesionalas turi atsižvelgti į aplinkybes, kuriose atsirado arba galėtų atsirasti problema. Kai asmuo, kuris yra apskaitos profesionalas viešojoje praktikoje, vykdamas profesinę veiklą priklausomai nuo to, koks santykis jį, kaip įmonės rangovą, darbuotoją ar savininką, sieja su įmone, jis turi laikytis 2 dalies nuostatų, kurios yra taikomos tokiomis aplinkybėmis.

300.5 A1. Aplinkybių, kai apskaitos profesionalams viešojoje praktikoje taikomos 2 dalies nuostatos, pavyzdžiai:

- interesų konfliktas, kai apskaitos profesionalas yra atsakingas už tiekėjo parinkimą įmonei, o jo šeimos narys galėtų turėti finansinės naudos iš tokios sutarties. Tokiomis aplinkybėmis taikomi 210 skyriuje išdėstyti reikalavimai ir taikymo medžiaga;
- finansinės [ar ne finansinės](#) informacijos, [įskaitant informaciją apie tvarumą](#), rengimas arba pateikimas apskaitos profesionalo klientui arba įmonei. Tokiomis aplinkybėmis taikomi 220 skyriuje išdėstyti reikalavimai ir taikymo medžiaga;
- kai siūlomas skatinimas, pavyzdžiui, įmonės tiekėjas reguliariai siūlo nemokamus bilietus į sporto renginius. Tokiomis aplinkybėmis taikomi 250 skyriuje išdėstyti reikalavimai ir taikymo medžiaga;
- patyrus užduoties partnerio spaudimą pateikti netikslią ataskaitą apie apmokamą darbo laiką kliento užduočiai atlikti. Tokiomis aplinkybėmis taikomi 270 skyriuje išdėstyti reikalavimai ir taikymo medžiaga.

300.5 A2. Kuo aukštesnes pareigas eina apskaitos profesionalas, tuo daugiau galių ir galimybių jis turės pasinaudoti informacija ir daryti įtaką politikoms, padarytiems sprendimams ir kitų asmenų, susijusių su įmone, atliekamiems veiksams. Jeigu jie gali tą daryti atsižvelgiant į jų einamas pareigas ir viršenybę įmonėje, tikimasi, kad jie puoselės ir propaguos įmonėje etika grindžiamą darbo kultūrą ir elgsis etiškai tvarkydami reikalus su asmenimis ir subjektais, su kuriais apskaitos profesionalą ar įmonę sieja profesiniai ar verslo santykiai, kaip tai nurodyta 120.13 A3 dalyje. Gali būti imamasi veiksų, skirtų, pavyzdžiui, įdiegti, įgyvendinti ir prižiūrėti:

- švietimo ir mokymo etikos klausimais programas;
- įmonės procesus ir darbo rezultatų įvertinimo bei apdovanojimo kriterijus, kuriais propaguojama etikos kultūra;

- etikos ir informavimo politikas;
- politikas ir procedūras, skirtas išvengti įstatymų ir teisės aktų nesilaikymo.

Grėsmių nustatymas

300.6 A1. Grėsmės pagrindinių principų laikymuisi galėtų kilti atsiradus įvairių aplinkybių ir santykių. Grėsmių kategorijos yra apibūdintos 120.6 A3 dalyje. Toliau pateikiami kiekvienai tokiai kategorijai priskirtinų faktų ir aplinkybių, kurie galėtų sukelti grėsmių apskaitos profesionalui teikiant profesines paslaugas, pavyzdžiai:

a) Savanaudiškų interesų grėsmės

- apskaitos profesionalas turi tiesioginių finansinių interesų kliento įmonėje;
- apskaitos profesionalas nustato mažą atlygį, kad gautų naują užduotį, ir jis toks mažas, kad už tokią kainą galėtų būti sunku suteikti profesinę paslaugą pagal taikomus techninius ir profesinius standartus;
- apskaitos profesionalas turi artimų verslo santykių su klientu;
- apskaitos profesionalas turi prieigą prie konfidencialios informacijos, kurią galėtų panaudoti savo naudai;
- apskaitos profesionalas, vertindamas ankstesnės profesinės paslaugos, kurią suteikė apskaitos profesionalo įmonės narys, rezultatus, nustato reikšmingą klaidą;
- [apskaitos profesionalas gauna skatinimus, susijusius su profesinės paslaugos dėl informacijos apie tvarumą parengimo rezultatais;](#)

b) Savikontrolės grėsmės

- apskaitos profesionalas išleidžia užtikrinimo išvadą dėl finansinių sistemų veikimo efektyvumo po jų įdiegimo;
- apskaitos profesionalas [prisiėmė rengia prie](#) pradinių duomenų, naudojamų rengiant dokumentus, kurie yra užtikrinimo užduoties dalykas, [parengimo](#).

c) Tarpininkavimo grėsmės

- apskaitos profesionalas remia arba palaiko kliento interesus;
- apskaitos profesionalas atstovauja klientui teismo bylose ar ginčiuose su trečiosiomis šalimis;
- apskaitos profesionalas užsiima teisės aktų lobizmu kliento vardu.
- [apskaitos profesionalas kliento vardu populiarina konkrečią su tvarumu susijusią iniciatyvą, produktą ar paslaugą.](#)

d) Familiarumo grėsmės

- apskaitos profesionalo šeimos narys arba artimasis giminaitis kliento įmonėje eina direktoriaus ar pareigūno pareigas;
- kliento direktorius, pareigūnas ar darbuotojas, kurio pareigos sudaro galimybę daryti reikšmingą įtaką užduoties dalykui, neseniai buvo užduoties partneriu;

- audito grupės narys palaiko ilgalaikius santykius su audito klientu;
  - asmuo, kuris laikomas tinkamu eiti peržiūrą atliekančio asmens pareigas, taip siekiant apsisaugoti nuo grėsmių, palaiko glaudžius santykius su asmeniu, kuris atliko tokį darbą;
- e) Įbauginimo grėsmės
- apskaitos profesionalui grasinama, kad jis gali būti nušalintas nuo kliento užduoties arba pašalintas iš įmonės dėl nesutarimų profesiniu klausimu;
  - apskaitos profesionalas patiria spaudimą sutikti su kliento sprendimu, nes klientas turi daugiau ekspertinės patirties tuo klausimu;
  - apskaitos profesionalas informuojamas apie tai, kad planuoto paaukštinimo nebus, jeigu jis nesutiks su netinkamu apskaitos metodu [ar su tvarumu susijusia analize](#);
  - apskaitos profesionalas iš kliento priėmė reikšmingą dovaną ir jam grasinama, kad tai bus paviėšinta.

Su technologijos naudojimu susijusių grėsmių nustatymas

300.6 A2. Toliau pateikiami faktų ir aplinkybių, susijusių su technologijos naudojimu ir galinčių sukelti grėsmių apskaitos profesionalui vykdant profesinę veiklą, pavyzdžiai:

- Savanaudiškų interesų grėsmės
  - turimų duomenų gali nepakakti efektyviam technologijos naudojimui;
  - technologija gali būti netinkama naudoti numatytiems tikslams;
  - apskaitos profesionalas gali neturėti pakankamai informacijos ir ekspertinės patirties arba galimybės pasitelkti gerai technologiją išmanantį ekspertą, kad jis paaiškintų technologiją ir jos tinkamumą numatytam tikslui(žr. 230.2 dalį);
- Savikontrolės grėsmės
  - technologija buvo suprojektuota ar sukurta naudojant apskaitos profesionalo ar įmonės žinias, ekspertinę patirtį ar remiantis jų sprendimu.

Grėsmių įvertinimas

(....)

Klientas ir jo veiklos aplinka

(....)

300.7 A4. Kliento bendrovių valdysenos, įskaitant vadovavimą, struktūra galėtų skatinti laikytis pagrindinių principų. Atitinkamai, apskaitos profesionalo atliekamam grėsmės lygio įvertinimui įtakos galėtų turėti kliento veiklos aplinka. Pavyzdžiui:

- klientas reikalauja, kad atitinkami asmenys, kurie nėra vadovai, patvirtintų ar pritartų įmonės paskyrimui atlikti užduotį;
- klientas turi kompetentingų darbuotojų, turinčių patirties ir viršenybę priimti valdymo

sprendimus;

- klientas turi įdiegęs vidaus procedūras, kad galima būtų objektyviau pasirinkti ne užtikrinimo užduočių paslaugų teikėjus konkurso būdu;
- klientas yra įsidiegęs bendrovių valdysenos struktūrą, užtikrinančią atitinkamą priežiūrą ir komunikavimą apie įmonės paslaugas.

300.7 A4a. Rengiant ar pateikiant informaciją apie tvarumą, apskaitos profesionalo atliekamam grėsmės lygio įvertinimui įtakos gali turėti kliento vertės grandinės kiekybinės ir kokybinės charakteristikos. Pavyzdžiui, grėsmės profesinės kompetencijos ir reikiamo atidumo principų laikymuisi vertinimui gali būti daromas poveikis, jeigu informacija apie tvarumą, kurią apskaitos profesionalas rengia ar teikia, yra gaunama iš kelių geografinėje teritorijoje išsibarsčiusių tiekėjų arba yra parengiama pagal skirtingas atskaitomybės tvarkas.

Įmonė ir jos veiklos aplinka

300.7 A5. Apskaitos profesionalo atliekamam grėsmių lygio įvertinimui įtakos galėtų turėti darbo aplinka apskaitos profesionalo įmonėje ir jos veiklos aplinka, Pavyzdžiui:

- vadovavimas, skatinantis pagrindinių principų laikymąsi, ir įtvirtinantis lūkesčius, kad užtikrinimo grupės nariai veiks viešojo intereso labui;
- politikos ir procedūros, skirtos nustatyti ir stebėti, ar visi darbuotojai laikosi pagrindinių principų;
- užmokesčio, darbo rezultatų vertinimo ir drausminių nuobaudų skyrimo sistema, skatinanti laikytis pagrindinių principų;
- priklausomumo nuo pajamų iš vieno kliento valdymas;
- užduoties partneris turi įgaliojimą įmonėje priimti sprendimus dėl pagrindinių principų laikymosi, įskaitant sprendimus priimti arba teikti paslaugas klientui;
- išsilavinimo, mokymosi ir patirties reikalavimai;
- procesai, skirti palengvinti iš vidaus ir išorės gautų susirūpinimą keliančių klausimų arba skundų nagrinėjimą.

(....)

Komunikavimas su už valdymą atsakingais asmenimis

R300.9. Jeigu pagal šio Kodekso nuostatas būtina informuoti už valdymą atsakingus asmenis, apskaitos profesionalas turi nustatyti, kurį (-iuos) subjekto valdysenos struktūrai priklausantį (-čius) asmenį (-is) būtina informuoti. Jeigu apskaitos profesionalas komunikuoja su už valdymą atsakingiems asmenims pavaldžia grupe, jis turi nuspręsti, ar būtina komunikuoti ir su visais už valdymą atsakingais asmenimis, kad jie būtų tinkamai informuoti.

300.9 A1. Norėdamas nustatyti, su kuo komunikuoti, apskaitos profesionalas galėtų atsižvelgti į:

- a) aplinkybių pobūdį ir svarbą; ir
- b) dalyką, apie kurį reikia komunikuoti.

300.9 A2. Už valdymą atsakingiems asmenims pavaldžia grupe gali būti, pavyzdžiui, audito komitetas, [kitas komitetas, kuriam pavesta informacijos apie tvarumą priežiūra](#), arba vienas iš už valdymą

atsakingų asmenų.

- R300.10.** Jeigu apskaitos profesionalas komunikuoja su asmenimis, kurie atsako tiek už vadovavimą, tiek už valdyseną, apskaitos profesionalas turi įsitikinti, kad komunikuodamas su tokiais asmenimis, jis tinkamai informuoja visus už valdymą atsakingus asmenis, su kuriais jis komunikuotų kitu atveju.
- 300.10 A1. Kartais visi už valdymą atsakingi asmenys yra įtraukti į vadovavimą subjektui, pavyzdžiui, nedideliame subjekte vienas savininkas valdo subjektą ir niekas kitas nevykdo valdysenos funkcijų. Tokiais atvejais, kai dalykai komunikuojami asmeniui (-ims), kuris (-ie) atsako tiek už valdymą, tiek už valdyseną, laikoma, kad apskaitos profesionalas vykdo reikalavimą komunikuoti su už valdymą atsakingais asmenimis.

310 SKYRIUS

INTERESŲ KONFLIKTAI

(....)

Reikalavimai ir taikymo medžiaga

Bendrosios nuostatos

R310.4 Apskaitos profesionalas turi užtikrinti, kad interesų konfliktas nepakenktų jo profesiniam ar verslo sprendimui.

310.4 A1. Aplinkybių, kurioms esant galėtų kilti interesų konfliktas, pavyzdžiai:

- kliento, kuris siekia įsigyti audito kliento įmonę, konsultavimas tokio sandorio klausimais, kai audito metu įmonei pateikiama konfidenciali informacija, kuri galėtų būti susijusi su šiuo sandoriu;
- patarimo konkuruojantiems klientams, kurie siekia įsigyti tą pačią įmonę, teikimas vienu metu, kai toks patarimas galėtų būti svarbus šalių konkurencinei padėčiai;
- paslaugų, susijusių su tuo pačiu sandoriu, teikimas pardavėjui ir pirkėjui;
- turto vertinimo parengimas dviems šalims, kurios konkuruoja dėl tokio turto;
- dviejų klientų atstovavimas dėl to paties dalyko, kai tarp šių klientų yra kilęs teisinis ginčas, pavyzdžiui, skyrybų ar partnerystės nutraukimo byla;
- užtikrinimo išvados teikimas licencijos davėjui dėl autoriaus atlyginimo, gaunamo pagal licencijavimo sutartį, ir licencijos gavėjo konsultavimas dėl mokėtinų sumų teisingumo;
- patarimo klientui dėl investavimo į verslą, kuriame, pavyzdžiui, apskaitos profesionalo sutuoktinis turi finansinį interesą, teikimas;
- strateginio patarimo teikimas klientui dėl jo konkurencingumo, kartu su pagrindiniu kliento konkurentu turint kontrolę bendroje įmonėje ar kitų panašių interesų;
- patarimo klientui dėl verslo įsigijimo teikimas, kai įmonė taip pat domisi tokio verslo įsigijimu;
- patarimo klientui dėl produkto ar paslaugos įsigijimo teikimas, kai yra sudaryta autoriaus atlyginimo ar komisinių mokėjimo sutartis su vienu iš galimų tokio produkto ar paslaugos pardavėjų;
- [informacijos apie tvarumą rengimas ar teikimas kliento vardu, kartu einant lyderio pareigas tvarumą propaguojančioje grupėje, kuri viešai kvestionuoja kliento tvarumo tikslus ar praktikas.](#)

Konflikto nustatymas

Bendrosios nuostatos

(....)

320 SKYRIUS

PROFESIONALO SKYRIMAI

(....)

Reikalavimai ir taikymo medžiaga

Kliento ir užduoties prisiėmimas

Bendrosios nuostatos

320.3 A1. Grėsmių sąžiningumo arba profesionalaus elgesio principų laikymuisi galėtų kilti dėl, pavyzdžiui, ginčijamų dalykų, susijusių su klientu (jo savininkais, vadovybe ar veikla). Dalykai, dėl kurių, jeigu jie būtų žinomi, galėtų kelti grėsmę, kad klientas vykdys neteisėtą veiklą, gali būti jo nesąžiningumas, abejonių keliantys finansinių [ar ne finansinių, įskaitant tvarumo](#), ataskaitų teikimo praktika ar kitoks neetiškas elgesys.

320.3 A2. Tokios grėsmės lygiui įvertinti svarbūs šie veiksniai:

- išsamus susipažinimas su kliento įmone, jos savininkais, vadovais, už įmonės valdymą bei veiklos organizavimą atsakingais asmenimis;
- kliento pasižadėjimas tobulinti abejonių keliančius dalykus, pavyzdžiui, pagerinti bendrovių valdysenos praktiką ar vidaus kontrolės priemones.

320.3 A3. Savanaudiškų interesų grėsmė profesinės kompetencijos ir reikiamo atidumo principų laikymuisi kyla tada, kai grupė neturi arba negali įgyti kompetencijos teikti profesines paslaugas.

320.3 A4. Tokios grėsmės lygiui įvertinti svarbūs šie veiksniai:

- tinkamas šių dalykų supratimas:
  - kliento verslo pobūdžio;
  - jo veiklos procesų sudėtingumo;
  - [kliento vertės grandinės kiekybinės ir kokybinės charakteristikos \(jeigu taikoma\)](#);
  - užduoties reikalavimų; ir
  - būsimo darbo tikslo, pobūdžio ir apimties;
- žinios apie atitinkamus veiklos sektorius arba dalykus;
- atitinkamų teisinio reguliavimo ir ataskaitų teikimo reikalavimų išmanymas;
- politikos ir procedūros, kurias įmonė įdiegė kaip kokybės valdymo sistemos dalį remdamasi kokybės valdymo standartais, tokiais kaip 1-asis TKVS, ir kurios skirtos reaguoti į kokybės riziką, susijusią su įmonės gebėjimu atlikti užduotis pagal profesinius standartus, taikomus teisinius ir priežiūros reikalavimus;
- atlygio dydis ir tai, kiek jis priklauso nuo reikiamų išteklių, atsižvelgiant į apskaitos profesionalo komercinius ir rinkos prioritetus.

320.3 A5. Veiksmų, kurie galėtų būti apsaugos priemonėmis nuo savanaudiškų interesų grėsmės, pavyzdžiai:

- paskirti pakankamą skaičių reikiamų gebėjimų turinčių darbuotojų atlikti užduotį;
- susitarti dėl priimtino laikotarpio užduočiai atlikti;
- jeigu reikia, pasitelkti ekspertus.

(....)

Santykių su klientu ir užduoties tęsimas

R320.9. Pasikartojančios kliento užduoties atveju, apskaitos profesionalas turi reguliariai vertinti, ar tęsti užduotį.

320.9 A1. Potencialių grėsmių pagrindinių principų laikymuisi galėtų kilti, kai prisiimama užduotis, kurių, jeigu grėsmės būtų žinomos anksčiau, apskaitos profesionalas būtų atsisakęs. Pavyzdžiui, savanaudiškų interesų grėsmę sąžiningumo principui galėtų kelti netinkama pajamų apskaita, [arba](#) vertinimai balanse [arba tvarumo reikšmingumo vertinimai](#).

Ekspertų darbo naudojimas

[Vietaženklis – skirsnio „Eksperto darbo naudojimas“ nuostatos yra įtrauktos į Galutinį variantą, kuriame nagrinėjamas išorės eksperto darbo naudojimas]

(....)

330 SKYRIUS

ATLYGIAI IR KITŲ RŪŠIŲ MOKĖJIMAI

(....)

Sąlyginiai atlygiai

330.4 A1. Sąlyginiai atlygiai nustatomi už tam tikras ne užtikrinimo paslaugas. Tačiau, esant kai kurių aplinkybių, dėl sąlyginių atlygių galėtų kilti grėsmių pagrindinių principų laikymuisi, visų pirma jie gali sukelti savanaudiškų interesų grėsmę objektyvumo principo laikymuisi.

330.4 A2. Tokių grėsmių lygiui įvertinti svarbūs šie veiksniai:

- užduoties pobūdis;
- galimo atlygio sumų dydžiai;
- atlygio nustatymo pagrindas [arba rodikliai](#);
- informacijos apie apskaitos profesionalo atliktą darbą ir atlygio pagrindą atskleidimas numatytiems naudotojams;
- kokybės valdymo politikos ir procedūros;
- ar yra nepriklausoma trečioji šalis, kuri peržiūri sandorio rezultatus;
- ar atlygio dydį nustato nepriklausoma trečioji šalis, pavyzdžiui, reguliavimo institucija.

330.4 A3. Veiksmų, kurie galėtų būti apsaugos priemonėmis nuo savanaudiškų interesų grėsmės pavyzdžiai:

- paskirti tinkamą peržiūrą atliekantį asmenį, kuris nedalyvavo teikiant ne užtikrinimo paslaugą, peržiūrėti apskaitos profesionalo atliktą darbą;
- iš anksto raštu susitarti su klientu dėl atlygio skaičiavimo pagrindo.

(....)

ĮSIGALIOJIMO DATA

- Išskyrus 5405 ir 5406 skyrių nuostatas, kurios taikomos vertės grandinės komponentuose atliekamam užtikrinimo darbui, 1–3 skyrių nuostatos galios tvarumo užtikrinimo užduotims dėl informacijos apie tvarumą už laikotarpius, prasidedančius 2026 m. gruodžio 15 d. ar vėliau, arba konkrečią datą, kuri yra 2026 m. gruodžio 15 d. arba vėlesnė data.
- Persvarstytos 4 dalies nuostatos galios nuo 2026 m. gruodžio 15 d.

5405 ir 5406 skyrių nuostatos, kurios taikomos atliekant užtikrinimo darbą vertės grandinės komponentuose, galios tvarumo užtikrinimo užduotims dėl informacijos apie tvarumą už laikotarpius, prasidedančius 2028 m. liepos 1 d. ar vėliau, arba konkrečią datą, kuri yra 2028 m. liepos 1 d. arba vėlesnė data. Atliekant tvarumo užtikrinimo užduotį dėl informacijos apie tvarumą už laikotarpius, prasidedančius prieš 2028 m. liepos 1 d. ar konkrečią datą prieš 2028 m. liepos 1 d., kai užduoties metu vertės grandinės komponente atliekamas užtikrinimo darbas:

- a) grupės tvarumo užtikrinimo įmonė arba komponento teikiantis asmuo, kuris vertės grandinės komponente atlieka užtikrinimo darbą, turi taikyti 5120 skyriuje išdėstytus conceptualiuosius pagrindus, kad nustatytų, įvertintų su tvarumo užtikrinimo užduotimi susijusias grėsmes nepriklausomumui ir į jas reaguotų;
- b) jeigu grupės tvarumo užtikrinimo įmonė ketina naudoti kito teikiančio asmens darbą, grupės tvarumo užtikrinimo įmonė turi įsitikinti, kad tas kitas teikiantis asmuo yra nepriklausomas. Tokiu atveju ji gali remtis nepriklausomumo pareiškimu pagal 4B dalies nuostatas ar kitus su nepriklausomumu susijusius profesinius reikalavimus; ir
- c) grupės tvarumo užtikrinimo įmonė turi viešai atskleisti, kad nepriklausomumo nuostatos, taikomos vertės grandinės komponente atliekama užtikrinimo darbui pagal TTUES, nebuvo taikomos dėl skirtingų tokių nuostatų įsigaliojimo datų, nurodytų TTUES.

1–4 skyrių nuostatas leidžiama ir raginama taikyti anksčiau.

Pereinamojo laikotarpio nuostatos

Jeigu įmonė nebuvo paskirta finansinių ataskaitų auditoriumi, R5540.10a dalies reikalavimas taip pat bus taikomas tuomet, kai įmonė atliks tvarumo užtikrinimo užduotį dėl informacijos apie tvarumą už laikotarpį, prasidedantį prieš 2026 m. gruodžio 15 d.

Kai įmonė ar tinklo įmonė, susitaria su tvarumo užtikrinimo klientu dėl ne užtikrinimo paslaugų užduočių iki 2026 m. gruodžio 15 d. ir kai tai bus draudžiama pagal 5600 skyriaus ir jo skirsnių nuostatas, tačiau tokių užduočių darbas jau yra pradėtas, įmonė ar tinklo įmonė gali toliau teikti tokias užduotis remdamasi pradinėmis užduoties sąlygomis ne ilgiau kaip vieną ataskaitų teikimo ciklą.

Įmonė gali taikyti 1–3 skyrių nuostatas prieš įsigaliojimo datą. Tokiu atveju, jeigu įmonė ketina naudoti kito teikiančio asmens užtikrinimo darbą, atliekamą atskiro subjekto ar grupės tvarumo užtikrinimo užduoties tikslais, ir kitas teikiantis asmuo laikosi 4B nurodytų nepriklausomumo reikalavimų, susijusių su tokiu darbu, įmonė gali laikyti, kad kito teikiančio asmens nepriklausomumo patvirtinimas ar pareiškimas atitinka 5 dalies 5406 skyriaus reikalavimus.

INFORMACIJA APIE AUTORIŲ TEISES, PREKIŲ ŽENKLUS IR LEIDIMUS

Tarptautinis apskaitos profesionalų etikos kodeksas (įskaitant tarptautinius nepriklausomumo standartus) (angl. *International Code of Ethics for Professional Accountants (including International Independence Standards)*), parengiamieji projektai (angl. *Exposure Drafts*), konsultaciniai dokumentai (angl. *Consultation Papers*) ir kiti IESBA leidiniai yra IFAC prekių ženklai.

Tarptautinis etikos ir audito fondas (angl. *The International Foundation for Ethics and Audit™*, IFEA™), Tarptautinių apskaitos specialistų etikos standartų valdyba (angl. *International Ethics Standards Board for Accountants*, IESBA®) ir Tarptautinė apskaitos specialistų federacija (angl. *International Federation of Accountants®*, IFAC®) neprisiima atsakomybės už asmens patirtus nuostolius, jeigu jis ėmėsi arba nesiėmė veiksmų remdamasis šio leidinio medžiaga, neatsižvelgiant į tai, ar tokie nuostoliai susidarė dėl aplaidumo arba kitų priežasčių.

Tokie pavadinimai ir terminai kaip *International Ethics Standards Board for Accountants*, *International Code of Ethics for Professional Accountants (including International Independence Standards)*, *International Ethics Standards for Sustainability Assurance (including International Independence Standards)*, *non-compliance with laws and regulations*, *International Federation of Accountants*, *IESBA*, *IFAC*, *IESSA*, *NOCLAR* ir *IAASB* logotipai yra IFAC prekių ženklai arba JAV ir kitose šalyse įregistruoti IFAC prekių ir paslaugų ženklai. *International Foundation for Ethics and Audit* ir *IFEA* yra IFEA prekių ženklai arba JAV ir kitose šalyse įregistruoti IFEA prekių ir paslaugų ženklai.

IESBA

International Ethics Standards Board for Accountants
AN IFEA BOARD

COPYRIGHT OF:

IFAC International
Federation
of Accountants®